

OB DNEVU REPUBLIKE

NOVO MESTO — V počastitev dneva republike in 40-letnice obstoja republike novomeški Dom JLA organizira v četrtek, 28. novembra, svečano prireditev. V programu bo sodeloval pevski zbor grmske osnovne šole 15. divizije, članice novomeške baletne šole, člani sekcij Doma JLA in vojak, slavnostni govornik pa bo komandant garnizije Stanislav Galic. Po svečanosti bo v domu še tovariški večer.

B. D.

SINDIKALNO SREČANJE

BREŽICE — Po nekajletnem premoru so se v soboto spet srečali prosvetni delavci in vzgojitelji. V Domu JLA so najprej poslušali koncert Učiteljskega pevskega zbora in mu čestitali za 60-letnico delovanja. Zveza kulturnih organizacij mu je ob tej priložnosti izročila plaketo mesta Brežice. Nekaj manj kot 400 zaposlenim v vzgoji in izobraževanju je nato predavala prof. dr. Breda Pogorelec o slovensčini v javni rabi. Sledila je podelitev priznanj.

BREŽICE: DVE OPERACIJSKI SOBI NAMESTO ENE

BREŽICE — Zaradi povečanega obsega zastavljenih investicijskih del pri modernizaciji brežiške bolnišnice se bo naložba podražila za 31,3 milijona dinarjev. Med gradnjo so se namreč odločili, da bi ob nespremenjeni kvadraturi objekta uredili dva prostora za kirurške posege. To je za bolnišnico velika prednost. Razliko nameravajo pokriti iz različnih virov: iz samopriskevka (4,8 milijona dinarjev), iz lastnih sredstev bolnišnice (15 milijonov dinarjev) ter iz prispevkov občinskih zdravstvenih skupnosti Krško (10 milijonov) in Sevnica (1,5 milijona).

PRODANIH 12 PARCEL

METLIKA — Pred časom je šlo končno v prodajo 15 gradbenih parcel na Bregu revolucije. Gre za nov kompleks za zasebno gradnjo v Metliki in teh 15 parcel je samo prvi del. Zanje pa so se odločili zato, ker je možno postopno komunalno opremljanje, in še to bo delno komunalno opremljeno, le z dostopno cesto, vodo in kanalizacijo ter brez elektrike. Od 15 parcel je prodanih 12, cena je 600 do 900 tisočakov, parcele pa so velike 800 do 1.000 m².

ljubljska banka
Temejna dolenska banka
Novo mesto
1955-1985

30

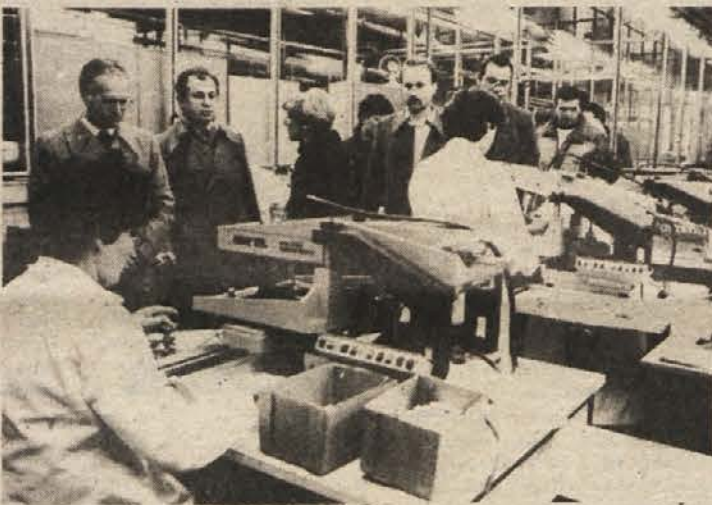

GLASBA IZ KAMNA — V nekaterih vrtcih in šolah v Novem mestu je bil minuli teden na obisku skladatelj, kabareti in animator Janko Jezovšek iz ZR Nemčije. Glasbo je skupaj z mladimi ustvarjal kar na licu mesta, klasične glasbene instrumente pa je nadomestil s kamnom, zvonci, lesom, papirjem in drugimi predmeti. Na novomeški glasbeni šoli Marjana Kozine je s skupino male glasbene šole (na sliki) pripravil prijetno glasbeno sliko in pomladi. Starši so bili ob poslušanju igranja najmlajših na neopredeljenih instrumentih navdušeni. (Foto: J. Pavlin)

Gostinci iz Portoroža s kopico medalj

33. zbor gostinskih in turističnih delavcev

PORTOROŽ — Dolenjski gostinci so se iz Portoroža, kjer je bil minuli teden 33. zbor gostinskih in turističnih delavcev, vrnili s kopico priznanj in odličij. Tako je 3-članska ekipa SSGT pod vodstvom mentorice Štefke Malnar v tekmovalni sol zasedla ekipno 2. mesto za izdelavo perutninskega koktajla in viki torte. Niko Veselič pa je prejel zlato medaljo za pogrinjek z narodno motiviko »Srečanje predic v Beli krajini«. Nič manj niso bili uspešni v mešanju in poznavanju pijač gostinca iz hotela Grad Otočec. V mešanju pijač so Jože Retar, Marija Horvat, Marjan Jutriša in Franc Krušec dobili srebrne medalje. Retar je prejel še pokal za 3. mesto v strokovnem delu mešanja pijač. Krušec in Retar pa sta zasedla tudi 1. in 2. mesto v poznavanju pijač. Kuharska ekipa iz zdravilišča Dolenjske Toplice je za svoj izdelek prejela bronasto odličje, prav tako Stane Potočar, Marija Novina pa za slaščičarski izdelek srebro. Omenimo naj ob tem še dve bronasti in srebrni medalji gostincev iz Metropole v kulinaricnem delu tekmovalja. ekipno pa so osvojili bron. Lep uspeh dolenjskih gostincev v Portorožu jes 1. mestom v mešanju pijač zaokrožil še Martin Banovec iz semiškega hotela Smuk

V ŠENTJERNEJU POSVET O AVTOMATIZMU — V Iskrinem tozdu Hipot je minuli četrtek Fakulteta za strojništvo iz Ljubljane pripravila vsakoletno posvetovanje o avtomatizmu streg in montaže, ki so se ga udeležili vodje razvoja nekaterih slovenskih delovnih organizacij, ki sodelujejo s fakulteto. Zoran Seljak, predstojnik katedre za obdelovalno tehniko na Fakulteti za strojništvo je dejal, da se v tem Iskrinem tozdu niso dobili povsem naključno, saj je to ena od tovarn, ki pri svoji proizvodnji uporabljajo na stotine raznih krmilnih in dodajalnih naprav, ki so jih sami skonstruirali v svojem razvojnem oddelku. Na sliki: pri stroju, kjer delavka v eni izmenji pripravi tudi do 3500 ploščic tiskanega vezja. (Foto: J. Pavlin)

Sevnici neslavno prvenstvo

Skoraj polovico izgube posavskega gospodarstva — Največji primanjkljaj (163,2 milijona din) ima v letošnjem tričetrtletju Stilles, tozđ Stillo pohišstvo

KRŠKO — V letošnjih devetih mesecih je skupna izguba posavskega gospodarstva dosegla 381,4 milijona dinarjev in je za 83,5 odst. večja kot lani.

V gospodarstvu je, podobno kot v letošnjih prvih treh mesecih, izgubarjev sedem, le rdečč številke so skoraj za tretjino višje. Največ, sko-

raj polovico celotne izgube posavskega gospodarstva (45,7 odst.), so imeli Sevnici. Izguba je tam v primerjavi z lanskim tričetrtletjem za več kot desetkrat večja! Večina gre na račun Stillesa, tozđ Stillo pohišstvo. Izguba sevnških mizarjev znaša že 163,2 milijona dinarjev in predstavlja kar 42,8 odst. celotne izgube posavskega gospodarstva. Medtem ko problem visoke izgube v Stillesu ostaja še nerešen, pa je sevnški občinski izvršni svet že sprejel sklep o likvidaciji Rudnika nekovin Blanca, ki se mu nikakor ni posrečilo rešiti se propada.

Skupna izguba v krškem gospodarstvu je za več kot štirikrat večja kot lani v devetih mesecih, v primerjavi z zaključnim računom pa se je podvojila. Resen gospodarski bolnik ostaja Pionirjev tozđ Togrel, kjer je izguba več kot petkrat večja kot ob zaključnem računu 1984 (44,3 milijona dinarjev). Še nekoliko večja (47,8 milijona) je izguba v Novolesovi temeljni organizaciji

S Francozi končno urejeno

Slavnostni podpis aneksa k pogodbi med IMV in Renaultom bo te dni

NOVO MESTO — Kot je novomeški izvršni svet 20. novembra seznanil Miran Verdelj, član začasne vodilne ekipe v IMV, je odnos do francoskega partnerja končno dorečen.

Francoski partner Renault, ki je s podpisom aneksa k pogodbi zavlada več mesecev, je kot kaže, zadeve doma uredil. Njegova ekipa je na hitro prišla k podpisu aneksa, medtem pa je predsednik Marjan Anžur službeno odpotoval na Japonsko. Aneks je sicer dobil pristank na obeh straneh, formalno pa ga bodo z manjšo slovesnostjo in

tkisovno konferenco predstavili v kratkem.

Po besedah Mirana Verdolja v prvotnem besedilu aneksa, ki so ga predlagali Novomeščani, ni sprememb, razen te, da so Francozi za leto 1986 naročili nekaj manj katre, ne 36.000, kot so planirali, ampak je dogovorjena količina med 30.000 in 33.000 avtomobili. Do srede leta 1988 bo proizvodnja katre zagotovljena, dolgoročno sodelovanje za naslednje obdobje pa bo tudi dorečeno že do konca letošnjega leta. Seveda če bosta oba partnerja zanj zainteresirana. Medtem pa IMV, kot je bilo dogovorjeno, še nadalje išče alternativne proizvodne programe in vodi razgovore z možni dolgoročni partnerji doma in na tujem.

DESET LET DOMA JLA

RIBNICA — Svečanosti ob 10-letnici otvoritve doma JLA v Ribnici in ob letošnjem dnevu JLA se bodo začele v Ribnici že 6. decembra z otvoritvijo razstave del udeležencev letošnje ribniške kolonije, ki bo trajala vse do 22. decembra. Od 13. decembra pa do dneva JLA bo v ribniškem domu JLA vsak dan najmanj ena športna, kulturna ali zabavna prireditev. Osrednja svečanost bo 21. decembra ob 19. uri, ko bo nastopil vojaški orkester iz Ljubljane s solisti. V programu prireditev je tudi več filmov za odrasle, mladino in otroke. Na vse prireditve bo vstop prost.

Izvršni svet je ugotovil, da so bili v devetmesečnem poslovanju letos v IMV doseženi bistveno boljši poslovni uspehi, saj je izkazana znatno večja proizvodnja kot ta čas lani, za 13 odst. so povečali produktivnost, za 38 odst. izvoz, vse to pa so dosegli s 461 manj zaposlenimi. Na osnovi oktobrskih rezultatov ocenjujejo, da bo ob zaključnem računu rezultat še boljši. Medtem ko pričakujejo v tovarni prikolic že nekaj ostanka

DOPUST IN POČITNICE NA SNEGU

Večina Dolenjcev rada smuča. Če želite preživeti zimski dopust na smučiščih, smo vam izbrali nekaj cenejših in najzanimivejših možnosti. V turističnem poslovalnici Globtur nam ponujajo tedenske pakete na slovenskih smučiščih, pri katerih se cene gibljejo med 9.100 in 62.100 din. Prejšnja leta je veljalo, da so bile cene v tujini primernejše od naših, vendar to letošnje leto več ne drži. Cene v Avstriji se gibljejo med 44.100 din in 106.600 din, v Italiji pa med 35.900 in 195.000 din. Na Dolenjskem bo v Črmošnjicah dnevna karta veljala med tednom 750 din, med vikendom 900 din, poldnevna karta med tednom znaša 500 din, med vikendom pa 600 din. Na smučišču so na voljo topli obroki in raznovrstni napitki, možno pa si je tudi izposoditi smuči s palicami in smučarske čevlje.

N. J. in M. E.

dohodka (ob neupoštevanju starih obveznosti), tudi v tovarni avtomobilov pričakujejo rezultat, ki se bo približal tako imenovani pozitivni ničli. Glede na doseženo, je izvršni svet predlagal komisiji za volitve in imenovanja, pristojni za določanje osebnih dohodkov in stimulacije vodilni ekipi v IMV, naj določi ustrezen znesek stimulacije kot nagrado za uspehe.

Izvršni svet pa je bil hkrati seznanjen z neprijetnim dejstvom, da je republiški rezervni sklad vložil tožbo zoper IMV zaradi 240 milijard dinarjev, ki jih je dal za premoštitveno kritje izgub v preteklosti. Zdaj iščejo izhod, saj bi ta poteza v sedanjem trenutku pomenila za IMV nož v hrbet.

RIA BAČER

PREDPRAZNIČNI PRIDOBITVI

SEVNICA, IMPOLJCA — Beogradska banka je na Glavnem trgu v Sevnici v torek odprla svojo agencijo. Tako bodo številne njene storitve imele bančne storitve doma. Obnovljeni prostori so lahko za zgled drugim, kako je treba obnavljati staro mestno jedro. V sredo so v Domu počitka na Impoljci izročili namenu novo kotlovnico. Do ponedeljka bo v prostorih delovne terapije razstava izdelkov oskrbovancev.

BERITE DANES!

- na 3. strani:
● Metliški pokojninski precep
- na 4. strani:
● »Pogumno« dejanje na vijugasti cesti
- na 5. strani:
● Odločilni NE prebivalcev Dragatuša
- na 6. strani:
● Dolgo rojevanje — kilav otrok
- na 8. strani:
● Pisma in odmevi
- na 11. strani:
● Urške ta dan nismo srečali
- na 14. strani:
● To je ena sama žalost
- na 17. strani:
● V ženskih rokah še večje zlo
- na 18. strani:
● Direktor kriv težav v zavodu?
- na 24. strani:
● Sporni Barbarini milijoni

LISTINE — Na svečanem delu skupščine so podelili 10 listin zaslužnim članom. Predsednik zveze Lojze Leb pa je izročil tudi listine o podelitvi naslova častnega člana Vitoriru Mikulečiču, mag. Zdenku Otrinu, Janezu Šteru in Damjanu Vindšnurjeru.

Umiranje gozdov že vznemirja širšo javnost

Skupščina gozdarskih strokovnjakov — Pripadnost stroki še ni cehovstvo

KRŠKO — Zveza društev inženirjev in tehnikov gozdarstva in lesarstva Slovenije sodi med najuspešnejše v

Člani Zveze društev inženirjev in tehnikov gozdarstva in lesarstva Slovenije so si v petek ogledali krško Celulozo. V soboto pa so pripravili zanimivo strokovno posvetovanje o kakovosti življenja in bivanja, kamor so povabili ugledne goste — avtorje referatov, kot so dr. Veljko Rus, dr. Marjan Tepina in dr. Boštjan Anko.

okviru Zveze inženirjev in tehnikov Slovenije. Značilna zanj je izjemna kontinuiteta, poglobljenost, vseskozi izrazit vzpon in napredovanje.

Tako laskavo oceno je na petkovi skupščini te zveze v Krškem posredoval predsednik Zveze inženirjev in tehnikov Slovenije Marko Kmecl. Organiziranje predavanj, ekskurzij, problemskih razprav ter izdajanje revij Gozdarski vestnik in Les bodo tudi po sprejetem programu do leta 1987 med pomembnejšimi nalogami zveze. Po zaslugi zveze smo Slovenci med prvimi dobili gozdarski slovar, zdaj pa pripravljajo terminološki slovar lesarstva.

Pripadnost stroki še nikakor ne pomeni cehovstva, so menili gozdarji in lesarji in opozorili na neustrezno vrednotenje tehniške inteligence. Marsikje se zmeraj načrtujejo brez gozdarjev, zato so posegi v prostor toliko bolj boleči. Umiranje gozdov in pomanjkanje lesa, ki ga mora krška tovarna celuloze in papirja »Djuro Salaj« uvažati celo iz daljne Karelje, sta temi, ki vse bolj prodirata tudi v sredstva javnega obveščanja. Odnos ljudi do narave se počasi le spreminja.

P. PERC

Čestitamo ob dnevu republike!

Zasuk v naši zavesti

Težko je zdaj napisati nekaj spodbudnega pred rojstnim dnevom republike. Po eni strani živimo tako, kakor da bi vsa tri zadnja leta povečevali družbeni bruto produkti (povečujemo osebne dohodke in zaposlenosti), po drugi pa smo prepričani, da je vse zanič in da gre vse navzdol. Prav pa ni eno ne drugo, kot je med drugim dejal v petek Ivo Marenc, izvršni sekretar predsedstva CK ZKS na seminarju o samoupravljanju v Novem mestu. Osebnih dohodkov glede na rezultate dela prav gotovo ne bi smeli tako dvigati. Spodbudno pa je, recimo, da nam je s politično akcijo uspelo okretni izvozne tokove. Tako je edino pravo, saj zadolženosti z vsemi njenimi političnimi pritiski ne moremo in ne smemo prenašati v naslednje risočelje. To pa se bo zgodilo, če bomo pristali na sedanje razmere in hrepeneli po časih, ko smo živeli od tujih posojil. Torej je potreben zasuk v zavesti, da je delo lahko edino merilo naše uspešnosti. Zato je odveč razmišljati o tem, da bi skrajšali delavnik in si vzeli še druge podobne ugodnosti. Streznil se moramo, stopiti na trdna tla in najti pot iz zagat, to naj bo napolnilo tudi ob prazniku.

J. SIMČIČ

Po prehodnem poslabšanju v četrtek, bo konec tedna suho in hladno vreme.

Šest tisoč delavcev v negotovosti

Izgube na Dolenjskem

NOVO MESTO — Celotne izgube so se v dolenski regiji ob tridesetletju občutno zmanjšale, saj so dosegle komaj 46,7 odstotka izgub pred letom dni. V izgubarskih delovnih organizacijah je zaposlenih 5721 delavec.

Značilno za letošnje izgube je dejstvo, da se gospodarstvo popravlja, na listi izgubarjev pa je vse več negospodarskih delovnih organizacij. Resda znašajo celotne izgube v družbenih dejavnostih le dobrih 61 milijonov dinarjev, medtem ko je gospodarskih še preko 1 milijarde dinarjev (od tega 958 milijonov v IMV), vendar je res tudi, da v izgubi ni več samo zdravstvo, ampak vse več šol in drugih iz negospodarstva.

Novomeška izguba znaša 1.082 milijarde dinarjev, od tega v družbenih dejavnostih 44 milijonov dinarjev. Nastala je v glavnem v novomeški bolnišnici, ker ji ne plačujejo opravljenih storitev. Gospodarsko izgubo so poleg tovarne avtomobilov IMV izkazali še v Novolesovem tozdu stilskega pohištva, v tovarni močnih krmil, v treh tozdih železniškega podjetja in v Avtobusnem prometu — tozdu Gorjanci straža.

● Doslej so zaposleni v delovnih organizacijah z rdečimi številkami prejeli osebne dohodke po vpeljanih sistemih nagradjanja, v letu 1986 pa zakonodaja tega ne dopušča več, ampak predvideva sankcije tudi pri zaslužkih. Hudo bo za prizadete in družbo, če prizadevanja za poslovno uspešnost ne bodo rodila sadov.

V občini Trebnje je bilo gospodarskih izgub za dobrih 74 milijonov dinarjev, nastale pa so v Novolesovi tovarni na Račjem selu, v Trimojem tozdu jeklenih konstrukcij in v Kmetijskem gospodarstvu Slovenska vas, kjer pa je v primeri z ostalima dvema izguba zanemarljive vrednosti. Med negospodarskimi izgubami pa so: osnovna šola Mirna, center za izobraževanje in kulturo, zdravstveni dom Trebnje in celo center za socialno delo.

V občini Črnomelj so štirje nedonosno poslovali: rudnik Kanižarica in Integralov tozdu Medkrajevni potniški promet, v negospodarstvu pa poleg zdravstvenega doma še srednja šola družboslovne usmeritve. Skupno je za 33 milijonov dinarjev gospodarskih in za 5 milijonov dinarjev negospodarskih izgub.

Metličani v gospodarstvu nimajo nekonosnega kolektiva, v negospodarstvu pa kar dva: zdravstveni dom in dom počitka, kjer so izkazali skupno za okrog 3 milijone dinarjev izgub, največ v zdravstvu. R. B.

Zdaj ni časa za obotavljanje

Če se dolensko gospodarstvo ne bo hitro zganilo in ukrepalo, bo zamudilo mnogotere ugodnosti, ki jih omogoči prosta carinska cona

NOVO MESTO — Bo dolensko gospodarstvo zamudilo še eno priložnost za donosne posle? Očitno, saj zaenkrat ne kaže posebnega zanimanja za vključitev v prosto carinsko cono in njeno ustanovitev, ki jo ponuja nova zakonodaja. Druge regije so pri tem mnogo bolj odločne. O tem so razpravljali 20. novembra člani izvršilnega odbora Medobčinske gospodarske zbornice za Dolenjsko.

Kot so v uvodni besedi razložili predstavniki Blagovno-transportnega centra Ljubljana in domače carinske izpostave, je doslej v Jugoslaviji uradno ustanovljenih 9 brezcarinskih con, predvsem v pristaniščih. Nova zakonodaja prinaša novost, da se carinske cone lahko ustanovijo še drugod, na primer na križiščih poti blagovnih tokov. Lahko so samostojne ali delajo kot enote, če niso več kot 50 kilometrov oddaljene od centra cone.

Čeprav še ni vseh predpisov, ne najočujih se na to dejavnost, se mariborska, dravska, ljubljanska, gorška, sežanska in koprška občina že potegujejo za ustanovitev carinske cone, zavedajoč se prednosti, ki jih prinaša domačemu gospodarstvu. Gre za dejstvo, da je proizvodnja v taki coni pri uvozu tehnologije, strojev, repromateriala, energije oproščena carine, vendar mora biti taka proizvodnja namenjena le izvozu. Ugotavljajo tudi, da je v svetu vse več poslovanja s takimi conami in da bi tudi tuji laže poslovali z našimi podjetji, če bi delala v okviru carinskih con.

V izvršilnem odboru gospodarske zbornice so ugotavljali, da bi ta

novost tudi gospodarstvu Dolenjske lahko prinesla mnogotere ugodnosti, vendar le tistim, ki se znajo hitro in okretno obrtniti. Ni mišljeno, da bi se cele tovarne selile za ograjo carinske cone, pač pa, da bi se tam odvijala finalizacija zahtevnejših proizvodov. Z deli kvalitativnih proizvodnih programov pa bi v carinski coni lahko poslovali od teks-

tilec do kovinarjev, lesarjev in elektroindustrije.

«Ker je dolensko gospodarstvo pretežno predelovalno, izrazito izvorno usmerjeno, hkrati pa močno odvisno od uvoza, ne bi smeli zamuditi te priložnosti», je ena od ugotovitev izvršilnega odbora.

R. BAČER

O VARČEVANJU Z PNERGIJO

ČRNOMELJ — Pretekli teden je črnomeljska občinska raziskovalna skupnost pripravila razgovor o varčevanju z energijo. Podoben in nazoren pregled možnosti racionalne porabe energije sta podala dr. Tomšič in dr. Tavzes, strokovnjaka z Inštituta Jožef Stefan.

Vredno zgražanja

Z obnovo spomenika na Cvibljalu ni moč odlašati

ŽUŽEMBERK — Da je v slovenskem merilu pomembni spomenik padlim v NOB na Cvibljalu nad Žužemberkom potreben obnove, je znano že več let, toda nikdar za večja popravila ni denarja. Zlasti ne v novomeški občini, ki ji manjka sredstev tudi za vse druge dejavnosti.

Obnova spomenika na Cvibljalu je bila v načrtih že večkrat, a tudi to ni pomagalo. Spomenik žrtvam z več kot 1200 imeni medtem nezadržno propada. Niso zalegle ne intervencije in pripombe znanih revolucionarjev ne zahteve Žužemberčanov ne občinske borčevske organizacije. Da se je začela znova resnejša akcija za obnovo spomenika, je pripomogel obisk zamejskih Slovencev. Pred kratkim so po obisku Cvibljala zgrozeno telefonirali na več naslovov, češ da je narodna sramota, če za spomenik ne znamo poskrbeti.

Zadeva je vendarle tako daleč, da je Kulturna skupnost Slovenije pripravljena prispevati polovico vsote za obnovo, ki pa bi po lanskih cenah veljala nad 8 milijonov dinarjev. Polovico bi morali zbrati v domači občini. Če bi to naprtli občinski kulturni skupnosti, bi njeno dejavnost povsem zadušili, s čimer se niti borci ne strinjajo. Predlagajo pa, naj bi polovico vsote za obnovo spomenika na Cvibljalu zbrali s posebno akcijo v združenem delu. Vsekakor je taka ali drugačna rešitev nujna, zapisana pa bi morala biti tudi v planskih dokumentih občine. Borci in krajanje Žužemberka to zamisel podpirajo. R. BAČER

PREDLAGAJO VINKA MANČKA

NOVO MESTO — Ker je podpredsednik Medobčinske gospodarske zbornice za Dolenjsko dipl. inž. Avgust Fajfar letos umrl, je potrebno na to odgovorno dolžnost izvoliti drugega. V izvršilnem odboru zbornice predlagajo, naj bi ga do konca mandata nadomestil dipl. inž. kemije Vinko Manček iz tovarne Krka, ki je že član izvršilnega odbora zbornice.

A. Ž.

Nejasno okoli zaslužkov

Občinski komite ZK Trebnje terja odgovor od listih vodilnih, ki niso posredovali točnih podatkov

TREBNJE — Čeprav analiza o osebnih dohodkih, ki so jo 25. novembra obravnavali na seji občinskega komiteja ZK, ni pokazala prave slike o socialni varnosti trebanjskih občanov, je bil z njo le narejen prvi korak v tej smeri. Da pa bo slika v resnici odraz pravega stanja, bo treba upoštevati tudi dohodke iz tako imenovane sive ekonomije ali dopolnilnih dejavnosti, s katerimi se ukvarjajo delavci.

Da slika oziroma analiza o osebnih dohodkih ni bila povsem uporabna, so zaključili med drugim tudi vodilni delavci. Izvršnemu svetu namreč niso bili sporočeni pravi podatki, saj so nekateri navedli take podatke, kakor bi prejeli septembra enak osebni dohodek, kot so ga januarja. To pa ob tolikšnem poviševanju osebnih dohodkov seveda ni res, zato bo potrebno ugotoviti odgovornost za dajanje napačnih podatkov.

Kljub tej pomanjkljivosti v analizi osebnih dohodkov, ki jo je pripravil trebanjski izvršni svet, je na seji komiteja potekala živahna razprava. Tu di trebanjski občini ugotavljajo, da si marsikje dele osebne dohodke ne glede na rezultate dela. Sicer pa je že znano, da osebni dohodki v celoti zaostajajo za republiškimi povprečji: v negospodarstvu za okoli desetino, v gospodarstvu pa za celih 17 odst. Rast

dohodka pa zaostaja za republiško ravni samo za 6 odst., torej v globalu v trebanjski občini niso prehudi grešniki. Je pa res, da ima negospodarstvo za več kot petino večje osebne dohodke kakor pa zaposleni v gospodarstvu. Marsikaj nejasnega je tudi okoli osebnih dohodkov delavcev, zaposlenih pri obrtnikih.

Še bolj živa je bila razprava o informaciji o stanju na področju skupne in splošne porabe. Poraba narašča hitreje od čistih osebnih dohodkov, vse vrste porabe pa se napajajo iz dohodka na račun akumulacije. Dejstvo je, da denarja primanjkuje že za izvajanje osnovnih, z zakoni določenih programov. Svobodna menjava dela pa je tako rekoč odpovedala, saj se izvajalci nimajo o čem pogovarjati. Indeks rasti materialnih stroškov skokovito narašča, prihodki ne sledijo tem skokom in posledica tega je v trebanjski občini, da ima zdravstvena skupnost za več kot 30 milijonov dinarjev izgub, seveda pa ima izgube tudi trebanjski zdravstveni dom. V zdravstvenem domu Trebnje so prišli celo do tega, da ne morejo povečati osebnih dohodkov kakor v podobnih enotah v Črnomlju ali Metliki. To pa grozi z novimi zapleti v delovnem okolju, ki se je pod novim vostvom komaj konsolidiralo.

J. SIMČIČ

NAŠA ANKETA

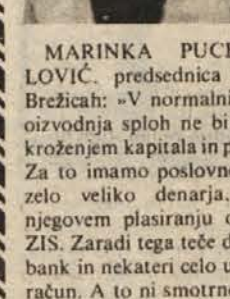
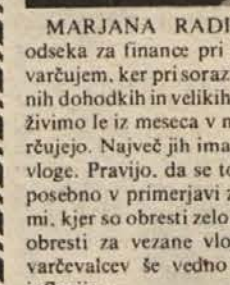
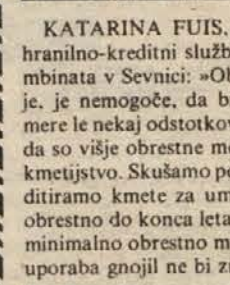
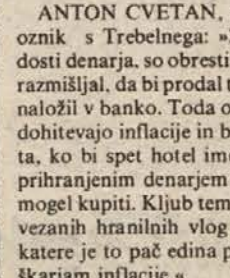
Nikomur všečne obresti?

Politika obrestnih mer je gotovo pomemben sestavni del gospodarskega in vsega družbenega dogajanja in obnašanja. Obresti pa očitno ne morejo biti take, da bi bile vsem po volji. Za varčevalce niso posebno spodbudne niti obresti za vezane vloge, ki so se nekoliko približale inflaciji, kaj šele tiste za vloge na vpogled, ki so že leta 7,5-odstotne. Drugo poglavje so obresti za posojila. Te, ki pa še vedno niso dovolj visoke, da bi dohajale inflacijo, spravljajo na kolena prenekateri delovni kolektivi. Vse več delovnih organizacij mora namreč najemati drage kratkoročne kredite, da se proizvođa ne ustavi, da lahko financirajo zaloge itd. Praktično nič ugodnejše niso obresti za posojila zasebnikom oz. posameznikom, kolikor teh posojil sploh je. Kljub vsemu se svet vrti naprej in ljudje varčujejo, če le imajo kaj, in posojila najema, kdor jih lahko, oz. kdor nima drugega izhoda.

STANE HRIBAR, direktor poslovne enote Beogradske banke v Novem mestu: Banke bi morale zvišati obrestne mere za vloge na vpogled tako na bančnih knjižicah kot na tekočih računih. Da bi ljudje spet tako varčevali, bi morale biti obresti vsaj tolikšne, kot je inflacija. Žal pa je tako, da nam obrestno mero narekuje združenje bank in je povsod enaka. Varčevalce vznemirja tudi pogosto spreminjanje obrestnih mer. Mnogi se počutijo negotovo, vendar neupravičeno.

TATJANA MLAKAR, delavka iz Krškega: «Obresti so po moje previsoke, naj gre za posameznika ali delovni kolektiv. Nekateri kolektivi s posojanjem denarja manj uspešnim kolektivom po običajni bančni obrestni meri kar lepo služijo. Ne razumljivo je, da banke vloge na vpogled obrestujejo le po 7,5-odstotni obrestni meri, zamudne obresti pa so kar 84-odstotne. Resda tudi te komaj lovijo inflacijo, toda če bi dajali višje obresti, bi ljudje več varčevali. Tako pa je še zmeraj najbolje, da predvčerajšnjim kupiš, kar boš jutri potreboval.»

ANTON CVETAN, zasebni avtoprevoznik s Trebelnega: «Za take, ki imajo dosti denarja, so obresti vabljuje. Sam sem razmišljal, da bi prodal tovornjak in denar naložil v banko. Toda obresti še zdaleč ne dohitejajo inflacije in bojim se, da čez leta, ko bi spet hotel imeti kamion, tega s prihranjenim denarjem in obrestmi ne bi mogel kupiti. Kljub temu se menda število vezanih hranilnih vlog povečuje. Za nekaterih je to pač edina pot, da se izognejo škjarjam inflacije.»

JOŽE KOKALJ, kmet iz Trnovca pri Metliki: «Pri nas smo srednji kmetje, 6 hektarov zemlje imamo. Sin hodi v službo in dela doma. Danes se drugače ne da živeti. Letos smo kupili traktor. Zdruga, katere kooperanti smo, nam je dala pol posojila. Obresti so 17-odstotne, kar še nekoliko gre, čeprav so za kmetijstvo, kjer se denar tako počasi obrne, še vedno previsoke. Če bi bile pa 40, 50-odstotne, kmetje sploh ne bi mogli vzeti kredita. Brez njega pa danes kmet ne more nič narediti.»

KATARINA FUIS, blagajničarka pri hranilno-kreditni službi Kmetijskega kombinata v Sevnici: «Ob inflaciji, kakršna je, je nemogoče, da bi znašale obrestne mere le nekaj odstotkov kot nekdanj. Seveda so višje obrestne mere hudo breme za kmetijstvo. Skušamo pomagati. Tako kreditiramo kmete za umetna gnojila brezobrestno do konca leta, po tem roku pa z minimalno obrestno mero, vse zato, da se uporaba gnojil ne bi zmanjševala.»

SONJA BIZJAK, blagajničarka HKS pri TOK Kmetijsko ZKGP Kočevje: «Obresti so gotovo še vedno prenizke tudi za vezane vloge, saj dobi varčevalec manj, kot mu pobere inflacija. Prav v kmetijstvu pa so osebni dohodki nizki in si le redki lahko privoščijo vezano varčevanje, posebno, ker je najmanjši možni znesek vezave 50 tisoč dinarjev. Zaradi hitrega naraščanja cen največ pravarčuješ, če denar hitro zapraviš. Treba pa je biti previden, da ga naložiš v kaj koristnega.»

MARJANA RADIVOJEVIČ, vodja oseka za finance pri SOB Ribnica: «Ne varčujem, ker pri sorazmerno nizkih osebnih dohodkih in velikih podražitvah lahko živimo le iz meseca v mesec. Nekateri varčujejo. Največ jih ima trimesečne vezane vloge. Pravijo, da se to še najbolj splača, posebno v primerjavi z navadnimi vlogami, kjer so obresti zelo nizke. Vendar tudi obresti za vezane vloge po prepračanju varčevalcev še vedno ne lovijo stopnje inflacije.»

JULIJ NOVAK, poslovodja Trgoavta v Črnomlju: «V treh letih, kar je odprta naša prodajalna, se je izbira blaga zmanjšala za polovico, količinsko pa še veliko več, in to prav zaradi tega, ker moramo vzeti pri banki kredit za zaloge, plačati pa 72-odstotne obresti. Tako je dal naš tozdu v prvi polovici leta za obresti 1,5-krat več kot za osebne dohodke. Težave so tudi zato, ker se nekateri artikli počasi prodajajo, na primer rezervni deli, na zalogi pa jih moramo imeti.»

MARINKA PUCELJ—ARANDJELOVIČ, predsednica MGZ Posavja v Brezicah: «V normalnih razmerah se proizvođa sploh ne bi smela ukvarjati s kroženjem kapitala in pobiranjem obresti. Za to imamo poslovne banke. Te imajo zelo veliko denarja, vendar jih pri njegovem plasiranju omejujejo odredbe ZIS. Zaradi tega teče denarna reka mimo bank in nekateri celo udobno živijo na ta račun. A to ni smotno.»

Ljubljansko pismo

Kar počnemo, je don Kihotov boj z mlino...

Krize se ne lotevamo na pravem koncu

LJUBLJANA — Moč države (administriranje) se v naši družbi nenehno krepi. Vse kaže, da ima birokracija v rokah vsak dan več oblasti.

Minila so že tri leta, odkar so v zvezni skupščini sprejeli dolgoročni program gospodarske stabilizacije. Ta program je predvideval manj vmešavanja države v gospodarske zadeve, večjo samostojnost gospodarskih subjektov in močnejši vpliv ekonomskih zakonitosti v gospodarstvu. Sedanji bojzani, da jugoslovanski ekonomski sistem plove v nevarne vode, botruje predvsem serija sistemskih predpisov, ki so jih v zvezni skupščini že sprejeli ali jih še nameravajo sprejeti. Podrobna analiza bi morda celo pokazala, da ne gre samo za oddaljevanje od politike stabilizacije, marveč tudi od nekaterih temeljnih kategorij sistema samoupravnih družbeno-ekonomskih odnosov. Tako so nekatere rešitve v zakonu o planiranju ter v zakonu o bančnem in kreditnem sistemu v nasprotju z ustavnim konceptom družbene lastnine. Samostojnost ekonomskih subjektov, ki je bistvena za delovanje sistema, se v praksi postopoma ukinja. Kakorkoli že: očitno je, da zmagujejo težnje po centralizaciji odločanja. Očitno je tudi, da se bo v prihodnje v rokah ZIS in državne administracije skocentriralo mnogo več moči, kot sta je imela doslej.

● Vsi bistveni vzroki naše krize so notranjega značaja, zato ne smemo zanje obtoževati niti tuje niti nekaterih »objektivnih okoliščin«. Vzroki so torej internega in subjektivnega značaja. Sklicujemo se na te »objektivne okoliščine«, na »višjo silo« zato, ker dejansko nočemo sprejeti dejstva, da je kriza rezultat našega in tujeja delovanja... Ničče ne želi razumeti, da so se prav v teh »veselih letih« (pred letom 1980) kopičili sedanji problemi in da je nastajala v tem času močna podlaga za krizo.

Vedeti in jasno je treba povedati, da kriza v naši državi še zdaleč ni dosegla najnižje točke. Pripraviti se moramo na hude čase, ki so pred nami, da se ne bi ustvaril vtis, da se bomo čez kakšen mesec že lahko rešili krize. To, kar delamo sedaj, je samo boj don Kihota proti mlino na veter. Očitno je — in temu tudi nihče ne oporeka — da se uresničevanja dolgoročne programa ekonomske stabilizacije še nismo resno lotili.

VINKO BLATNIK

kmetijstvo

Z NOVOMEŠKE TRŽNICE

NOVO MESTO — Tako malo zasebnih prodajalcev, kot jih je bilo v ponedeljek, 25. novembra, na novomeški tržnici že dolgo ni bilo. Jajca sta imeli le dve kmetici, in sicer po 34 din kos, dovolj pa je bilo solate po 150 din, fižola v zrnju po 400 din kilogram ter jušne zelenjave. Precej je bilo smetane v lončkih po 280 din, sicer pa so bili kupci zadovoljni z izbiro na stalnih stojnicah, kjer imajo raznovrstno zelenjavo in sadje. Jabolka so prodajali po 140 do 170 din kilogram, mandarine po 520 din, hruške po 200 din itd. Precej zanimanja je bilo za špinat (po 200 din kilogram), ki pa je bila naprodaj le v enem kiosku. Slabša ponudba je bila zaradi megle in rosenja tudi v obrtniškem delu tržnice.

VSE GOSTEJŠI PROTITOČNI DEŽNIK

SEVNICA, LISCA — Konec tedna so se na rednem letnem srečanju zbrali strelci protitočne obrambe, najprej strelci iz severovzhodne Slovenije na Lisci, v soboto pa v sevniškem hotelu Ajdovec še iz 22 občin osrednje Slovenije. Strokovne analize uspešnosti obrambe so še v teku, vendar se raketajci lahko pohvalijo, da ob izredno muhastem vremenu letos ni bilo katastrofalne toče, čeprav čisto brez tega tudi letos ni šlo. V izmenjavni mnenji naj bi strelci in sodelavci radarskega centra na Lisci je bilo največ govora o težavah z radijskimi zvezami. Nove postaje se niso najbolje obnesle, sedaj so v popravilu. Na strelnih mestih naj bi po koncu namenili tudi luči za osvetlitev strelnih ramp. Letos so mrežo strelcev razširili še za šest mest. Mrežo bodo izpopolnjevali tudi v prihodnje. Predsednik koordinacijskega odbora slovenske obrambe inž. Albin Ješelnik se je strelcem zahvalil za vložen trud.

Sejmišča

BREŽICE — Na sobotnem sejmu je bilo naprodaj 276 pujskov, starih od 3 mesece, in 10 pujskov, starih nad 3 mesece. Lastnika je zamenjalo 164 mlajših in 7 starejših živali. Kilogram žive teže prvih je stal 500, drugih pa 420 din. To soboto zaradi praznikov ne bo sejma.

Kmetijski nasveti

Novost — žlahtna borovnica

Ni se še obletelo vse listje, ni še napočil najprimernejši čas, že je prezgodnji sneg preprečil jesensko saditev sadnega drevja, ki je iz več razlogov boljše od spomladanske. Morda bo toplejši december, ki je tudi že primeren mesec, zato kljub snegu danes pišemo o sajenju novosti na naših vrtovih in v sadovnjakih — vrtnih borovnicah. Poznane so tudi pod imenom žlahtne, ameriške ali kanadske.

Največkrat gre za žlahtne borovnice sorte Berkeley, vodilno ameriško debeloplodno sorto, poimenovano po kalifornijski univerzi Berkeley, znani po tem, da ima največji proračun, torej največ denarja za raziskovalno delo med vsemi kmetijskimi fakultetami v ZDA in verjetno tudi v svetu. Ta sorta je stara že nad pol stoletja, zaradi svojih izvrstnih lastnosti pa se je zelo razširila. Njene jagode imajo v premeru do 20 mm, so modrikasto rdeče barve, z izrazitim voščnim poprhom in svojskim okusom ter aromo, ki ni dosti podobna aromi naših gozdnih jagod.

Ameriške borovnice so grmaste rastline in zrastejo do dva metra v višino. Kot vse borovnice uspevajo le v kisli, dovolj humusni in vlažni zemlji. Zlasti glede kislosti, ki naj znaša od 3,8 do 4,5 ph, so zelo natančne, zato niso zadovoljne z običajno vrtno zemljo. To pomeni, da jim je treba preskrbeti posebno zemljo: najboljša je kislja gozdna zemlja, ki jo dobimo pod iglavci, predvsem bori.

● Borovnice sadimo v kvadratni meter veliko jama, v kateri vrtno zemljo zamenjamo z gozdno, dodamo pa ji humus ali šoto in nekaj kislega mineralnega gnojila. Rade se primejo in zgodaj zarodijo. Če imajo le na voljo dovolj vode ter so primerno oskrbovane, rodijo redno, tudi po 10 kg na en grm. Oskrba ni pretirano zahtevna, sestoji se iz redčenja pregoštev, zastiranja zemlje z žaganjem ali borovnimi iglicami in ob suši iz zalivanja. Ob zorenju se borovnice radi lotijo kosil in drozgi.

Po radiu je dostikrat slišati reklamo za sadike, kar pomeni, da jih drevesnice imajo na voljo (Semenarna, Cvetličarna Ljubljana idr.). Možna pa jih je razmnoževati tudi s potaknjenci na domačem vrtu, vsaj nekateri vrtničarji se že pohvalijo s tem.

Inž. M. L.

Metliški pokojninski precep

Zaradi naraščajočih stroškov za pokojninsko-invalidsko zavarovanje kmetov je le-to za kmetije vedno večje breme — Prezavarujejo se v najnižji razred

METLIKA — V metliški občini je okoli 160 čistih kmetov, ki imajo sklenjene dolgoročne pogodbe o sodelovanju z zadrugo in so kot čisti kmetje pokojninsko-invalidsko zavarovani preko zadruge. Pred dvema letoma je zadruga tem kmetom priporočala, naj se zavarujejo najmanj v 4. zavarovalni razred, to je tisti, ki po pravicah iz tega zavarovanja izenačuje kmeta z delavcem v združenem delu, tudi v primeru invalidnosti, kar je za kmete še posebej pomembno, saj podatki kažejo, da je zlasti med mlajšimi kmeti, ki delajo s kmetijsko mehanizacijo, žal precej nesreč, katerih posledica je pogosto invalidnost.

Prvo leto so kmetje upoštevali priporočila in se res v večini odločili za 4. zavarovalni razred. S slabšanjem razmer v kmetijstvu, z vedno večjimi nesorazmerji med cenami kmetijskih pridelkov in kmetijskim reprodukcijskim materialom, skratka s slabšanjem življenjske ravni kmetov pa je prišlo do žalostnih sprememb tudi na tem občutljivem področju. Plačevanje prispevkov za zavarovanje postaja za kmetije vedno večje breme, zlasti za tiste kmetije, kjer sta zavarovana dva člana družine ali še več. Stroškov zavarovanja pa, kot rečeno, tako kot ostalih kmetijskih stroškov ni moč vnesti v ceno kmetijskih proizvodov, ker so te cene pač določene z megljenih višin in na silo zadrževane.

TEČAJI ZA BODOČE TRAKTORISTE

ČRNOMELJ, METLIKA — Komisija za preventivo in vzgojo v cestnem prometu pri Avto-moto društvu Bela krajina je na eni izmed svojih sej posvetila posebno pozornost varni vožnji s traktorjem in priključki. Za upravljanje s traktorji je potrebno vozniško dovoljenje, ki pa ga lahko vozniki, ki imajo vozniško dovoljenje B, C ali D kategorije, dobijo le na osnovi potrdila o opravljenem tečaju o varni vožnji s traktorjem in priključki. Za ta tečaj je za belokranjsko področje pooblaščen srednja kmetijska šola Grm iz Novega mesta. Da kandidati ne bi potovali v Novo mesto, so se člani komisije odločili, da bi v dogovoru z grmško šolo organizirali tečaj v Beli krajini. Tečaj traja 20 ur in obsega tudi praktično in teoretično preizkušanje znanja. V skupini mora biti 15 do 20 kandidatov. Če jih bo dovolj, bo lahko ena skupina v Črnomlju, druga pa v Metliki. Zato naj se vsi, ki želijo obiskovati omenjeni tečaj, prijavijo najpozneje do 15. decembra pri AMD Bela krajina v Črnomlju ali pri kmetijski zadrugi v Metliki (pri pospeševalni službi).

Pridobivajo nove pašnike

Ribniški kmetijski načrti za srednjeročno obdobje

RIBNICA — Na območju ribniške občine se je v zadnjih 11 letih število kooperantov kmetijske zadruge zmanjšalo od 1.296 na 850, zmanjšalo se je število krav od 2.374 na 1.700, ob tem pa je odkup mleka padel od 3.907.000 l na 3.698.000 l ali samo za 4,6 odst. Pred 11 leti so kooperanti oddali na kravo le 1.646 l mleka na leto (lani 2.100 l), na kmetijo pa 3.079 l (lani 4.350 l).

tisočakov. Letos se je tako skoraj desetina vseh čistih kmetov odločila, da se zaradi previsokega prispevka prezavaruje v najnižjo skupino. In ker so take spremembe možne samo na začetku leta, se v Metliki upravičeno boje novega leta. Še to: vsi, ki so se iz 4. prezavarovali v 1. razred, so mlajši čisti kmetje.

A. BARTEJL

DRAŽJE MLEKO, OSTREJE PRI KAKOVOSTI

SEVNICA — Konec septembra se je podražilo mleko iz odkupa od prejšnjih 37,50 din na 51,50. Poslej velja nov način plačevanja mleka po kakovosti. Če vzorec ne vzdrži dve uri, proizvajalcu odbijejo 10 odst. od osnovne cene. Če vzdrži več kot štiri ure, doplačajo 5 odst. Pri večjih proizvajalcih štejejo tudi bakterije. Mleko z manj bakterijami dobi doplačilo, če je analiza pokazala slabo mleko, gre neravno poceni analiza (stane 1.200 din) na škodo slabega mlekarja. Z odgovornim delom vseh želijo dvigniti kakovost odkupljenega mleka.

Raketa kot grešni kozel

So protitočne rakete res krive požarov in poginov?

SEVNICA — Novo pač prinaša tudi nove težave in nove zaplete. Časopisje je letos poročalo o domnevnih starih požarih domačij na Kozjanskem, ki naj bi jih zanele protitočne rakete. V treh primerih se je izkazalo, da takrat strelci sploh niso streljali, oziroma da so streljali drugam. Četrta kmet je pogorel v okoliščinah, ki jih še sedaj raziskuje javni tožilec. Kajpak je bil torej razkričan sum, da je domačijo blizu Šmarji pri Jelšah zažgala protitočna raketa. Pogorišče je prej kot v osmih urah buldozer zravnil z zemljo, titograjski proiz-

vajalec raket ni mogel opraviti kemijske analize zaradi te presenetljive naglice.

Zanimiv primer je povedal na četrtkovni skupščini protitočne obrambe delegat novomeške občine. Tamkajšnji veterinarji so kmetom izdali listine, da so poginile tri krave, ker se »utemeljeno sumi, da so lizale neeksplozivne rakete«. Strokovna služba protitočne obrambe svari pred nenavadnimi zahtevki. Kazno je, da se je treba dogovoriti o sistemu preverjanja takšnih zahtev, kjer naj sodelujeta UJV in civilna zaščita. Maščuje se tudi, ker ni bilo denarja za raziskovalno dejavnost. Izkušnje od drugod so neprimerne zaradi razgibanosti našega reliefa. Tako pa vsak po svoje daje sodbe, čeprav je

To je nekaj ugotovitev, ki so jih v KZ Ribnica zbrali te dni. Direktor zadruge Mirko Pirč je povedal, da so v istem obdobju obnovili ali zgradili na novo preko 800 stojišč za govedo. Zgradili so tudi silose, ki imajo skupno prostornino 5.500 kubikov, medtem ko prej silosov tu sploh ni bilo.

Širijo tudi površine pašnikov. Zdaj jih imajo 135 ha, pripravljajo pa jih nadaljnjih 20 ha na območju Grčaric, kjer že več let niso pasli. V programu za naslednje srednjeročno obdobje pa je predvidena pridobitev naslednjih 150 ha pašnikov na območju Loškega potoka. Gore in Velikih Poljan; še novih 600 ha pašnikov pa nameravajo pridobiti s hidromelioracijami na območju ob Bistrici od Ribnice do Sotražice. V prvi fazi je predvidena hidromelioracija 120 ha ob Bistrici, in sicer na območju od Ribnice do Brež.

J. PRIMC

PRVI PRAŠIČI S FARME NA PRISTAVI — 20. novembra so s prašiče farme M-Agrokombinata Krško na Pristavi odpeljali kupcem prvih 130 prašičev. Po besedah direktorja farme inž. Ivana Bodorja so pujske zredili v pičlih šestih mesecih do povprečne teže 110 kg, kar je lep dosežek tehnologije Emone inženiringa in lastne recepture za Tovarno močnih krmil Novo mesto. Težji prašiči so romali v Tovarno mesnih izdelkov Postojna za predelavo v pršut, nekoliko lažji pa v ljubljansko mesno industrijo za redno preskrbo Ljubljane. Letos bodo oddali okrog 1400 prašičev, prihodnje leto 15.000, v letu 1987 pa naj bi farma že dala predvidenih 30.000 bekonov. (Foto: P. Perc)

Prednost ne samo v besedah

Do leta 1990 bo namenjeno za investicije v kmetijstvu novomeške občine preko 3 milijarde dinarjev — Določeni tudi nosilci nalog

NOVO MESTO — V novomeški občini kmetijstvo zaostaja, po predlaganem dogovoru o temeljnih družbenega plana občine do leta 1990 pa naj bi doživelo razcvet.

Značilno za novo petletno obdobje bodo mnogo večje agrarne operacije kot doslej. Hidromelioracije bodo izvedene na 1200 ha, komasacije na 2100 ha, agromelioracije pa na 2400 ha zemljišč. Poleg tega so v Suhi krajini predvideni programi za ponovno usposobitev 200 ha zemljišč, ki so zdaj zaraščena. Vse to bo družbo veljalo 1.628 milijonov dinarjev.

Veliko povečanje je načrtano tudi v tržni proizvodnji. Kar 500 kmetij naj bi v petih letih posodobili in jih usmerili v tržno proizvodnjo. S pomočjo pospeševalne službe pa je določena še vrsta pomembnih nalog: povečana uporaba gnojil, v družbeno organizirani proizvodnji bodo na štiri leta zamenjali semena

koruze, pšenice in krompirja. Uvedena bo setev novejših vrst trav, detelj, uvajali bodo v redno proizvodnjo vse več soje, nadaljevali v ustanavljanjem različnih pridelovalnih skupnosti, kot strojne, pašne, hlevske itd. V Suhi krajini je predvideno znatno razširjeno suhorobarstvo, tradicionalna dejavnost, za katero bodo organizirali tudi odkup izdelkov. V sodelovanju s tovarno Krka pa bodo začeli pridelovati zdravilna zelišča.

Vinogradništvo bo na sodobnejša pota in v tržno proizvodnjo stopilo v povezavi v metliško zadrugo, za razvoj sadjarstva pa še pripravljajo ustrezen strokovni program. Ena novih, za občane pomembnih novo-

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja: Tit Doberšek

Grmska šola sodeluje z vinogradniki

Lažje do analize vina

Sedanja Srednja kmetijska šola Grm nadaljuje tradicijo nekdanje nižje splošne Kmetijske šole Grm, ki je v 100-letnem delovanju odigrala pomembno vlogo ne samo v splošnem napredku kmetijstva, temveč tudi pri razvoju vinogradništva in kletarstva na Dolenjskem, v Beli krajini in Posavju. Na šoli so delovali znani slovenski vinograški in kletarski strokovnjaki, kot so bili Rihard Dolenc, Bohuslav Skalický, in so vezani na avtobuse, ne bo treba inž. Ivo Zupanič, Anton Flego, po vojni pa dr. Lojze Hrček in drugi, ki so veliko naredili za napredek te stroke, saj so svoje znanje in izkušnje posredovali ne samo učencem šole, temveč tudi kmetovalcem in vinogradnikom širše okolice. Šolski vinogradi, klet in trsnica so bili praktični pripomočki v širjenju znanja učencem in kmetovalcem.

V letošnjem letu je šola s prispevkom Društva vinogradnikov Dolenjske v prostorih nekdanjega gradu Vinica (Bajnof) v kleti pod Trško goro opremila laboratorij za analize vina. S tem se šola vključuje v prizadevanje za napredek kletarstva, saj je znano, da si v nestrokovnim delom v kleti lahko zelo hitro napravimo to, za kar smo se celo leto trudili v vinogradu. Učenci Srednje kmetijske šole se bodo tako pri praktičnem pouku naučili osnovnih analiz mošta in vina ter drugih kletarskih del. Pogoji za sodobno kletarjenje je poznavanje kemijskih lastnosti vina, ki jih lahko določimo samo z laboratorijsko analizo. Tako se bodo učenci usposobili za strokovno delo v kleti in pozneje v praksi. Obenem bo laboratorij članom Društva vinogradnikov Dolenjske

D. T.

IZVRŠNI SVET ZA VIŠJO PRISPEVNO STOPNJO

SEVNICA — Kmetijstvo te občine beleži zadnja leta navkljub nekaterim ujemam lepe uspehe. Posodobljeni je bilo mnogo kmetij, čreda živine se ne zmanjšuje kot drugod, povečuje se odkup mleka, lepe uspehe imajo celo pri pridelovanju poljskih, posebno pšeničnih, pridelkov bi bilo, da bi ti nemajhni napor razveseljevali in ne obratno. Tako je bilo na seji sevniškega izvršnega sveta minuli petek nekaj dvomov ob zvišanju prispevne stopnje za nadaljnje pospeševanje kmetijstva. No, izvršni svet je višjo prispevno stopnjo vendarle sprejel. Navsezadnje kmetijci v boljšim delom lahko pritegnejo večje republiške denarce, kar ne uspe v drugih vejah gospodarstva. Svoje težave so predstavili veterinarji, ki imajo izredno nizke osebnih dohodke. Z višjo stopnjo bi lahko pomagali tudi njim. Na razumevanje računajo tudi v občinski skupščini.

Žled v Jatni

Razdejanje je podobno tistemu leta 1980

SEVNICA — Topla jesen je letos dolgo ohranila listje na drevju. Nenaden letošnji prvi sneg, spremljan z ledenim dežjem, je v gozdovih tukajšnjega tozda Gozdarstva brežičkega GG napravil pravo razdejanje.

Direktor inž. Mirko Maljkovič ocenjuje po tistem, kar je gozdarjem v tednu dni uspelo pregledati, da je polomljenih 11.000 kubikov lesa, bojijo se, da ga utegne biti tudi 15.000. Najhuje je bilo na šentjanškem koncu v Jatni. Prizadeti so lesni sestoji v višini okrog 400 metrov in višje. Nastalo škodo primeirajo s tisto v letu 1980. Takrat so bili izredno uspešni pri spravilu.

Za tokrat pričakujejo dosti od predvidene nove lupine linije na sevniški žagi. Če bo pravi čas nared, si gozdarji obetajo lažjo obdelavo. Hlodo vino bi v tem primeru vozili do te naprave, kjer bi les olupili. Odpadlo bi za mudno delo v gozdu.

A. Ž.

V Iskrah računajo na plamen

Novo naložbe, novi donosni programi, predvsem pa močno povečan izvoz

NOVO MESTO — Vse štiri Iskrine tovarne v novomeški občini načrtujejo do leta 1990 precejšnji rast, znatne naložbe, predvsem v tehnološko in opremo, in pa zaposlitev večjega števila strokovnih delavcev.

Elektroindustrija, kamor sodijo štiri Iskrine tovarne, namerava do leta 1990 hitreje slediti tehnološkemu napredku v svetu. Postopoma bodo zmanjševali obseg zastarelih klasičnih proizvodnih programov in

• Vendarle tudi novomeška tovarna Tenel, nastala ob združitvi Ele in tovarne napačnih naprav, trdno računa na uresničitev programa, s katerim postopoma ukinjajo proizvodnjo manj donosnih izdelkov in jih nadomeščajo s sodobnejšimi, zahtevnejšimi, predvsem pa donosnimi. Investicija v nove programe naj bi stekla še letos, povsem končana pa bo šele po letu 2000. Potrebna bo dodatna gradnja na 4 hektarjih površin na Cikavi, vendar bodo posegi na zemljišča potrebni šele proti koncu novega srednjeročnega obdobja.

jih preusmerjali na zahtevnejše izdelke na višji tehnološki ravni, pri katerih je vgrajenega več domačega znanja.

Iskra Keko v Žužemberku, ki preživlja letos dokaj težke čase, planira razvoj na več področjih. Pri tem pa ne bodo potrebovali naložb v zidove, ampak le v proizvodno opremo in delovna sredstva. Računajo na 1,5-milijonsko investicijo, ki bo omogočila 24-odstotno povečanje zaposlenih, predvsem strokovnjakov s področja fizike, kemije in strojništva.

Tovarna Hipot v Šentjerneju bo nadalje razvijala utečen proizvodni program, razen tega pa začela proizvajati prikažalnike na tekoče kristale. Sprva bodo z novimi izdelki le nadomeščali uvoz na domačem trgu, bo vzpostaviti velikoserijsko proizvodnjo pa bodo nad tretjino novih izdelkov izvažali. Razen tega

ram uporov kakovostno razvijali, gre za upore na kapični zasnovi, obseg proizvodnje pa se bo za polovico povečal. V novem petletnem obdobju nameravajo končati investicijo v modernizacijo plastičnih uporov, začeli pa bodo tudi novo, zelo zahtevno naložbo, ki bo povsem končana šele po letu 1990 in bo zahtevala tudi nove prostore in okrog 700 m² dodatnih površin. Tudi ta tovarna načrtuje 10-odstotno povečanje števila zaposlenih.

R. BAČER

Za naložbe posebno zbiranje

NOVO MESTO — Med dokumenti za naslednje srednjeročno obdobje od 1986 do 1990, o katerih se bodo izrekli delavci v tozidih novomeške občine, je tudi samoupravni sporazum o združevanju sredstev za investicije v silih družbenih dejavnosti, saj denarja v te namene ni več mogoče zagotavljati s prispevno stopnjo. Po tem sporazumu, ki je naraven na osnovi ocene materialnih možnosti, naj bi delavci v novomeški občini zbrali v naslednjih petih letih iz čistega dohodka 1,07 milijarde dinarjev za investicije v družbenih dejavnostih.

Med investicijami, ki so dobile mesto v omenjenem sporazumu, so: izgradnja vrtca v Novem mestu ter po dve igralnici in pripadajoči prostori za vrtec ob osnovnih šolah Vavta vas, Mirna peč, Škocjan, Šmarjeta in Brunice, razširitev osnovne šole Bršljini, prenova novomeške študijske knjižnice, rekonstrukcija stadiona v Novem mestu, gradnja nove lekarne v Novem mestu, priprava tehnične dokumentacije za gradnjo Zavoda za socialno medicino in higieno ter izgradnja polikliničnega trakta v novomeški bolnišnici. Vsako leto naj bi za te naložbe zbrali 214 milijonov dinarjev, prispevna stopnja bi za te namene znašala 1,95 odstotka, seveda s predpostavko, da bodo vsi gospodarski tozidi in delovne skupnosti združevali denar. To je nekaj več kot v sedanjih petletkih, vendar le zato, ker po predlaganem sporazumu tozidi in delovne skupnosti s področja družbenih dejavnosti prispevka ne bi plačevali. Ocenjeno je namreč, da te večji del dohodka tako ustvarjajo s svobodno menjavo dela in da gre v končnem za prispevek gospodarstva.

Seveda so dejanske potrebe po investicijskih vlaganjih v družbenih dejavnostih v občini precej večje od

teh, ki jih predvideva samoupravni sporazum. Pozna se namreč, da so bile prve na udaru investicije, ko smo pri nas začeli resolucijsko omejevati skupno porabo. Investicijska vlaganja so bila zaradi stalnega pomanjkanja denarja za financiranje temeljnih programov v silih družbenih dejavnosti vedno manjša, posebno zadnji dve leti, tako po vrednosti kot po udeležbi naložb v skupni porabi. Leta 1981 je šlo za investicije in odplačila posojil še 5,56 odstotka vseh sredstev skupne porabe, medtem ko znaša letos ta delež le še 0,52 odstotka. V javni razpravi je bilo kot zelo potrebnih naštetih vse skupaj za nekaj več kot 3 milijarde dinarjev naložb. Poleg sporazuma naj bi nekaj tega denarja zbrali še s svobodno menjavo dela v ceni storitev, del pa zaenkrat nima kritja.

Z. LINDIČ — DRAGAŠ

PRIZNANJA KRVODAJALCEM — JUBILANTOM — V soboto dopoldan je v avli osnovne šole XII. SNOUB v Bršljino krajevna organizacija Rdečega križa podelila priznanja 140 krvodajalcem-jubilantom, ki so si ga prislužili z večkratnim darovanjem krvi. Ob tej priložnosti so kulturni program pripravili pevci in recitatorji šole, prvič pa se je predstavil tudi šolski zabavni ansambel. Na sliki: predsednica KO RK Bršljini Pavla Avbar izroča priznanje za 25-kratno darovanje krvi Pionirjevemu delavcu tov. Edišku. (Foto: J. Pavlin)

Romsko vprašanje na papirju

Zaradi pomanjkanja denarja romskega vprašanja v metliški občini ne rešujejo celovito — Največ naredilo socialno skrbstvo — Zaposleni Romi bi radi gradili

METLIKA — Metliška občina je med tistimi desetimi slovenskimi občinami, v katerih živijo Romi v večjem številu. Seveda se zaradi tega že dalj časa pojavljajo in bolj ali manj uspešno tudi rešujejo številna vprašanja, ki so povezana z življenjem Romov. Ker so bili Romi stoletja odrinjeni na rob družbe in njenega razvoja, se niso sposobni sedaj na hitro prilagoditi družbenemu in tehničnemu napredku in okolju, v katerem živijo. Zato so nespametni predlogi ali celo zahteve nekaterih ljudi, da je treba Rome s silo pripraviti do tega, da bodo taki, kot so ostali občani.

V metliški občini bivajo Romi v šestih naseljih: v Metliki, Svržakah, Rosalnicah, Križevski vasi, pri gradaškem kamnolomu in v Dobravicah. Največje romsko naselje je v Dobravicah, kjer prebiva 5 družin s skupaj 28 Romi, najmanjše pa v Metliki, kjer živijo 4 družine. Vsa naselja so »divja« in zemljišča, na katerem živijo, ni njihova last. Prav o teh vprašanjih so v občini že večkrat razpravljali, izdelali so že programe, določili nosilce za posamezna področja, a je doslej v glavnem vse ostalo le na papirju. Tako romske problematike v občini ne rešujejo načrtno, marveč delno, občasno, pač tista vprašanja, ki so najbolj pereča. V veliki meri je seveda tega krivo pomanjkanje denarja.

Še največ so naredili na skupnosti socialnega skrbstva. Ta skupnost je v okviru svojega programa zagotovila denar za socialno varnost starejših in za delo nesposobnih Romov, na republiški ravni pa se zbirajo sredstva za izboljšanje življenjskih razmer Romov. V občini dobiva sedaj stalno denarno pomoč kot edini vir sredstev za preživljanje 5 Romov, kot dopolnilni vir pa 2. Vsi romski otroci v občini obiskujejo malo in osnovno šolo, zadnja leta je tudi manj izostankov, vsi romski otroci do 15. leta starosti dobivajo otroški dodatek. Kot rečeno, je najmanj narejene-

Nadoknaditi zamudo pri evidentiranju

Akcija »Imaš hišo — vrni stanovanje!« ne bo izgubila osti

NOVO MESTO — Predsedstvo občinske konference SZDL ni zadovoljno z delom sindikatov pri evidentiranju za volitve, saj je iz združenega dela prišlo komaj polovico potrebnih predlogov za delegate v občinsko skupščino. Kar pa zadeva akcijo »Imaš hišo — vrni stanovanje!« so sklenili, da bo akcija v novomeški občini trajna.

Medtem ko bi moral biti drugi krog evidentiranja končan novembra, ga v novomeški občini ne bo moč zaključiti do roka, ker so pri evidentiranju v zadržanem delu — oziroma sindikati v njem — zatajili. Evidentiranje delegatov za delegate v občinske zbornice tako podaljšano v december. Svoje dolžnosti pa niso opravičili tudi drugod, saj iz nekaterih krajevnih skupnosti še vedno ni glasu o predlogih za kandidate, za interesne skupnosti pa manjka še okrog 1000 imen.

Kljub temu da so se priprave na volitve v letu 1986 začele mnogo prej kot pred štirimi leti, so tokrat pri evidentiranju doseženi mnogo slabši rezultati. Novomeška občina je glede tega prav med zadnjimi v Sloveniji. Tudi s strukturo predlaganih v SZDL niso več zadovoljni.

Predsedstvo je obravnavalo tudi poročilo komisije za urbanizem, ki mu je bila poverjena tehnična izpeljava akcije »Imaš hišo — vrni stanovanje!«, ki bo čez dva meseca praznovala triletnico obstoja. Pri doseženih rezultatih v tej akciji, začeti na jugoslovanskem sindikalnem kongresu, imajo Novomeščani zagotovo enega najboljših uspehov v državi. Poročilo bodo obravnavali tudi delegati občinske skupščine, v SZDL pa predlagajo, naj v bodoče s seznamimi ugotovljajo tudi občane, ki živijo v dvakrat večjih stanovanjih, kot bi jim šla po družbenih standardih.

Takim bi morali ponuditi ustreznije manjše stanovanje z enakim udobjem. Če ne bi pristali na zamenjavo, bi bil razlog za ukrepanje, predvsem s cenami.

R. BAČER

OBVESTILO PREBIVALCEM OTOČCA

OTOČEC — Krajevna konferenca SZDL Otočec v imenu družbenopolitičnih organizacij, društev, skupščin in sveta krajevne skupnosti obvešča krajanje, da zaradi pomanjkanja prostora (gradnja šole) odpade proslava ob dnevu republike. Krajanom se za hvaljujemo za razumevanje in jim želimo vse najboljše za praznik.

KK SZDL Otočec

KILOMETRINA — V nekaterih novomeških delovnih organizacijah resno razmišljajo o tako imenovani zimski kilometrini. Gre za dejstvo, da se avtomobilska kolesa pozimi na nespluzenih in neposipanih dolenskih cestah zavrtje precej večkrat kot ob drugih letnih časih. V takih pogojih od Novega mesta do Šentjerneja ni 17, ampak 22 kilometrov, kar smo posebej preverili. Ne ve se samo, kdo bo plačal razliko med normalno in zimsko kilometrino, čeprav nekateri omenjajo Komunalno in Cestno podjetje.

MOST — SNEG sredi novembra je tako presnetil komunale, da dva dni niso prišli k sebi, kar je bilo še posebej vidno na pločnikih kandijskega mostu, ki ga vsak dan prekorači na tisoče pešcev. Ekipa za čiščenje se je pojavila šele tretji dan. Možička z lopatami pa sta tako dehtela po kačji slini, da se je sneg pred njima topil sam od sebe.

FILM — V uredništvu se je spokorjeno oglasil eden avtorjev v Kranju posebej nagradjenega filma Obed, o čemer smo v tem mestu pisali prejšnji teden, in izjavil, da učitelj Srednje šole tehniške in zdravstvene usmeritve celodnevno stvaritve nikoli niso videli, kaj šele cenzurirali. Zanesli smo se pač na poročanje Dela. Upajmo, da je zdaj vse lepo in prav in da bodo na koncu leta vsi šli na morje.

Ena gospa je slišala, da so imeli v Novotoku pred referendumom malice s pečeni piškami, praženim krompirjem in glaso, po referendumu pa jim brez vsake note predvajajo krompirjev golaž.

IZ NOVOMEŠKE PORODNIŠNICE

V času od 14. do 20. novembra so v novomeški porodnišnici rodile: Ramiza Bradica iz Metlike — Moniko, Darinka Mlakar iz Dolenje vasi — Gašperja, Metka Bogolin iz Velikega Dola — Iztoka, Veronika Doljac iz Ljubogojna — Heleno, Nevenka Fabjan iz Črnomlja — Nino, Vladimir Zore iz Malenc — Denisa, Zdenka Butorac iz Metlike — Davida, Luca Knežević iz Krškega — Zorana, Silva Zupančič iz Imenja — Martina, Anica Papež iz Gornje Križe — Andreja, Irena Dim z Gomile — Dejana, Ida Jankovič iz Krškega — Katjo, Ksenija Vizler iz Veniš — Manco, Marija Jevnikar iz Mokronoga — Marijo, Romana Hočevar iz Male Loke — Liljano, Nada Škedelj iz Velikega Mrševega — Silvestra, Bernarda Župevc iz Gorece — Tanjo, Jožica Bohte iz Dolenjih Lakovnic — deklco, Vesna Kržičnik iz Kostanjevca — deklco in Nada Cukina Turkovič iz Metlike — deklco.

IZ NOVEGA MESTA: Liljana Lovrič iz Ulice Danila Bučarja 21 — Olivero, Vesela Banič iz Zagrebške 15 — dečka, Dušana Dašič iz Ulice Danila Bučarja 12 — Sanelo, Jožica Derganc Pod Trško goro 51 — Anžeta, Irena Kulovec z Mestnih njiv 1 — Simona, Vida Župan iz Ulice Slavka Gruma 22 — Anamarijo in Kristina Ljubi s Ceste herojev 68 — Roka. Čestitamo!

Sprehod po Metliki

O STARI KINODVORANI JE bilo že veliko napisanega predvsem zato, ker je v njej disko, kjer se shajajo mladi, ki gredo starih krepko v nos. Zdal metliška mladina razmišlja o tem, kako bi preuredila stavbo v mladinski dom. Zgornji prostori naj bi bili namenjeni raznim mladinskim aktivnostim, spodnji pa, kjer je zdaj disko, še vedno temu, poleg tega pa naj bi služili še za koncerte, recitale, dramske večere in podobno. Mladi pravijo, da jim je za izvedbo zamisljivo obljubljena pomoč na občinski ravni. Kaj to pomeni, mladi ne vedo, verjetno pa tudi drugi ne.

METLIŠKI OBČINSKI PRAZNIK je minil popretn z obilico najrazličnejših športnih in kulturnih prireditvev. Posebna zanimivost je bil hitropotezni šahovski turnir v Vinski kleti, ki se je odigral 25. novembra, pripravi pa so ga metliški mladinci. Isti dan je bil tudi dvoboj z izbrano ekipo Ozlja.

ČE BO KOGA ZANESLA ZVEČ DAVOST v pisarno nekdanjega tajnika telesno-kulturne skupnosti, bo našel v njej kopico popisanega papirja. Gre za neodpečeno obvestila, vabila in strokovno literaturo. Metlika namreč nima tajnika telesnokulturne skupnosti, pošta pa vseeno prihaja, ker pošiljatelj pač ne vidi, kakšno politiko se gremo v tej obdobju. Zaradi nepreglednih prispevkov pošiljk največ trpe šolska športna društva in metliški športni klubi nasploh. Morda ne bi bilo napak, če bi določili koga, ki bi vsaj uro na dan »dežural« v prostorih telesnokulturne skupnosti.

Franc Murgelj

V Rogaski Slatini smo se 6. novembra poslovili od dolenskega rojaka, upokojenega majorja J.L.A. 67-letnega Franca Murgelja. Rodil se je na Vrhovem pri Mirni peči, pred vojno je bil zaposlen kot gozdni delavec, delal pa je tudi v Opekarni Prečna. Ker je izkoriščanje v takratnem družbenem redu okusil na lastnih peclih, se je hitro navzel naprednih idej od znanega naprednega logarja Franca Zupančiča s Frate.

Tako je Murgelj takoj ob razpadu stare Jugoslavije zbral precej orožja in

streliva ter drugega vojaškega materiala, kar vse je prišlo prav prvim partizanom na Frati. Bil je med prvimi organizatorji upora v mirnopeški dolini, v partizane pa je odšel 16. marca 1942. V Zapadnodolenskem odredu se je hitro izkazal s hrabrostjo in požrvalnostjo, bil je mitraljezec v Tomšičevi brigadi, v boju z Italijani pa je bil pri Starem trgu oktobra 1942 težko ranjen in ujet.

V Ljubljani so ga Italijani obsodili na smrt, kot težkega ranjenca pa so ga pomilostili na dosmrtno ječo. Ob kapitulaciji Italije je pobežnil iz italijanske ječe, se prebil v domovino in se takoj spet pridružil partizanom v XV. brigadi, kjer je napredoval do komandirja čete in bataljona.

Po vojni je bil zaposlen pri OZNI v Mariboru, Murski Soboti, nazadnje pa v Rogaski Slatini. Pred upokojitvijo je bil industrijski poverjenik v Steklarni. Franc Murgelj je bil vsa leta družbenopolitično aktiven, nikdar pa ni pretrgal vezi z rodno Dolenjsko. Za njegove zasluge mu je tudi krajevna skupnost Mirna peč letos spomladaj podelila listino častnega krajana. Dolenjski rojaki ga bomo ohranili v lepem spominu.

S. R.

»Pogumno« dejanje na vijugasti poti

Objestneži razbili tablo društva invalidov

METLIKA — Odveč bi se bilo retorično spraševati, komu je bila napoti tabla na hiši na metliškem Mestnem trgu 1, ki je sporočala, da ima v tej hiši svoj prostor Društvo invalidov Metlika. Napoti ni bila nikomur, pa so jo kljub temu razbili, ker je bila pač ob poti, ki mlade objestneže bolj ali manj vijugavo in hrupno pelje iz metliškega diska. Ko so jo pred tedni prvič zdelali (tablo namreč), so se verjetno ob tem »pogumnem« dejanju, ki na tako odločen način kaže ves prezir do ustaljenih vrednot in tradicionalne zasmrjenosti, s kančkom zavesti (če to lahko poimenujemo z besedo, katere koren je vest) prav dobro zavedali, da je tudi najmanj nevarno, če razbijajo tablo invalidom, in da bi se končalo drugače, če bi si vročo kri svoje objestnosti hladili z razbijanjem kakšnih drugih tabel na kakšnih drugih hišah. Ker prvi večer zaradi površnosti, naglice ali iz strahopetnosti [delo] niso v celoti opravičili in je bila tabla samo delno razbita, so to napako popravili naslednjo soboto. Stanovalka hiše, na kateri je bila tabla, je potem žalostno ostankne pospravila in odvila vijake, da vsa zadeva ne kazi pročelja.

Društvo invalidov Metlika bo dalo delati novo tablo. Za svoj denar, se pravi za denar svojih članov, invalidov. Kako nesramen izziv!

A. BARTELI

Odločen NE prebivalcev Dragatuša

Ne verjamejo študiji o odlagalnišču odpadkov

DRAGATUŠ — Kaj je z zaidalnim načrtom in dragatuški krajevni skupnosti? Kdaj bomo dobili novo telefonsko centralo? Bodo zgradili v kraju že davno objubljenovo tovarno? Ali Dragatuš res izpolnjuje kriterije za plačevanje prispevka za zaklonišče, ki ga v vasi tako in tako nikoli ne bo? Ker je dragatuška krajevna skupnost tretja največja v črnomaljski občini, vendar v republiškem merilu nerazvita, nam je nerazumljivo, da bo v njej dovoljeno graditi le kmetom, ostali pa si bodo lahko postavili lasten dom in v urbani ali polurbani naseljih, kot so Črnomelj, Vinica, Semič, Stari trg. Tako so spravevali predstavniki družbenopolitičnih organizacij in društev dragatuške krajevne skupnosti na sestanku pretekli teden, ki so se ga udeležili tudi predstavniki občine in kmetijske zadruge.

Pripombe so letele zlasti na srednjeročni plan občine za obdobje 1986-1990, največ besed pa je bilo zopet zaradi centralne deponije odpadkov, ki naj bi jo čimprej postavili v tri krajevni skupnosti. Prisotne je zanimalo, zakaj krajevna skupnost v štirih mesecih ni dobila uradnega odgovora na negativno mnenje o lokaciji odlagalnišča in prav tako ne tudi študije. V tem času pa je občina zbirala ostala mnenja o lokaciji, ki so bila zbrana na čuden način: na primer o mnenju rudnika Kanjižarica ni razpravljali noben samoupravni organ kolektiva. In zakaj so soferji rudnika dobili napotek, da odvažajo jalovino v jezero, v katerem so videli celo ribe in ki je nastalo v sušnem obdobju tam, kjer naj bi bila deponija? To je dokaz več, da je tam visoka talna voda. Vodno gospodarstvo je pred dnevi sicer dalo mnenje o odlagalnišču, a s šestimi pogoji, ki jih bo po mnenju Dragatušev težko izpolniti. Prav tako so težko uresničljive pogoje postavili na Zavodu za varstvo naravne in kulturne dediščine iz Novega mesta, ki zatrjuje, da je prav to območje najbolj vodno razgibano, da gre tako rekoč za ploščo na vodi, s številnimi izviri potočkov, ki se stekajo v Lahinjo.

V Dragatušu niso prepričani, da bi bili s to deponijo povsem varni pred ekološko katastrofo, zlasti še, ker je Krupa zanje dovolj zgovorno opozorilo. In če pride do katastrofe, kdo bo odgovoren zanj in za sedaj še naravno čisti, neokrnjeni, neindustrijski krajevni skupnosti? Prav tako ne zaupajo študiji, ki je po njihovem mnenju prirejana: vrtnice, ki jih je uporabljal projektant za podkrepitev podatkov v študiji, je delal Geološki zavod za rudnik in so nekaj sto metrov stran od lokacije za odlagalnišče. Sprjazniti pa se ne morejo tudi s tem, da bi, kot je navedeno v študiji, zaradi ekonomike privažali smeti v dragatuško krajevno skupnost tudi iz metliške občine. »Nihče nam ne more zagotoviti, da ne bo poleg odlagalnišča komunalnih odpadkov zrasla tudi deponija posebnih odpadkov. Poleg tega nismo tako bogata družba, da bi lahko zagotovili sredstva za delovanje odlagalnišča tako, kot je zapisano v študiji. In če je zemlja primerna za deponijo, če ustreza vsem predpisom in soglasjem, ki jih predvideva zakon, zakaj krajevna skupnost ne dobi študije?« so nizali vprašanja krajanj.

Alojz Novak, vodja materialnih sisov, jim je pojasnil, da je bilo to zemljišče izbrano za odlagalnišče odpadkov ravno zato, da ob upoštevanju navodil ne bi prišlo do ekološke katastrofe. »Krajanj ste preveč obremenjeni s tistim, kar se dogaja na sedanjem občinskem smetišču na Vranovcih. Če dvomite o upravljalcu odlagalnišča, ni potrebno že vnaprej odklanjati tudi lokacije,« je dejal Novak. Dragatušci pa so zagotovili, da ne bodo dali soglasja, saj so ga doslej dali le tisti, ki zaradi odlagalnišča ne bodo prizadeti.

M. BEZEK

REŠITEV ZA DRAGATUŠKO POSTAJALIŠČE

DRAGATUŠ — V Dragatušu je dolgo časa kamen spotike avtobusna postaja. Takšna, kakršna je sedaj, je zelo nevarna, toliko bolj, ker se poleg številnih delavcev vozi v dragatuško osnovno šolo kar 90 učencev. Ob komasaciji se je Dragatušcem pokazala dobra priložnost za postajališče na desni strani v smeri proti Vinici, saj bi lastniku dveh arov njive dali zemljo drugje, vsak komasacijski udeleženec pa bi bil tako ob borega pol kv. metra zemlje. Tako krajevni skupnosti ne bi bilo treba dati denarja za zemljo.

ZAKAJ NEDOSTOJEN PREVOZ?

KOČEVJE — Delegacija Trikona je vprašala, zakaj ob koncu delovnega časa (ob 14.15) ni dostojno urejen prevoz delavcev na vseh progah, še posebno nekulturen pa je na progi Kočevje-Ribnica. Odgovor tozda SAP—Stojna je bil, da bi bil prevoz dostojnejši, če bi delovni kolektivi upoštevali predlog republiškega sveta Zveze sindikatov o prerazporeditvi delovnega časa.

PREMALO ZANIMANJA

KOČEVJE — Ocena dela enodnevne zbornice delegatov skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja v Sloveniji za območje občine Kočevje pokaže, da je zbor uspešno razreševal številne probleme s področja uveljavljanja pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Zbor delegatov je imel že 18 zasedanj. Z gradivo so zadovoljni, ker so ta skrbno pripravljena. Ocena 4-letnega dela pove, da se v delovnih organizacijah zaposleni premalo zanimajo za delo tega zbora. Pohvaliti pa je delegate in zaposlene, da ne nasprotujejo povečanju prispevkov za pokojnine in invalidnine.

Zgodba o jari kači po semiško

Zgodba ima več dejanj, eno bolj žalostno od drugega — Škropilnice za telefonski kabel — Pošta nezainteresirana za podarjeno omrežje

SEMIČ — Gradnjo telefonskega omrežja od Semiča proti Štrekljevcu bi upravičeno lahko imenovali zgodba o jari kači, ki pa ji, žal, zaenkrat še ni videti konca. In če so še pred poldrugim letom ljudje znali vzeti počasno napeljevanje telefona tudi z bolj smešne plati, kar so pokazali na takratnih semiških igrah, jim danes ni do smeha. Tudi zato ne, ker bodo morali k 30 tisočnikom, kolikor so jih dali za telefon pred dvema letoma in pol, primakniti še 40 tisoč dinarjev, kajti denar iz prvega prispevka je »pojedla« inflacija.

Takoj potem, ko je bil pred tremi leti imenovan gradbeni odbor za telefon od Semiča do Podrebra, kjer se odcepi v kraka proti Osojniku, Brezovi rebrji in Malinam na eni ter Štrekljevcu, Omoti, Gradniku in Sodjemu vrhu na drugi strani, so krajanj začeli postavljati telefonske stebre in nabavljati material. Pri slednjem pa se je prvič zataknilo, kajti kablja ni bilo moč dobiti. Pro-

šev nabavljali, pa se začne tretje žalostno dejanje: spremenili so se namreč predpisi o gradnji telefonskih omrežij, tako da so morali nekaj odsekov trase spremeniti, torej prestaviti stebre, ki so v zemlji že dve leti in pol. Na enem odseku so jih prestavljali celo trikrat. Pri tem delu so jim znova pomagali poštni delavci, kajti pošta je bila zopet pripravljena napeljati telefonski kabel po zraku. Vendar od maja, ko je bil v Semiču razgovor s predstavniki tozda za gradnjo in vzdrževanje ptt omrežja, krajanj klub več zahtevam niso dobili od ptt podjetja ponudbe o ceni napeljave.

M. BEZEK

Ribniški zobotrebc

DRAGA ZABAVA — Popularni pevec zabavne glasbe Oliver Dragojevič, voditeljica Lota Suzana Mančič in ansambel Delfini so zahtevali za nastop v Ribnici 370.000 din (37 starih milijonov). Ribničanje pa se obnašajo vedno varčno in stabilizacijsko, zato je razumljivo, da so tudi te milijone privarčevali.

SPORT, PIJAČA IN KULTURA

— To gre odlično skupaj. Dokaz je ribniški »Sport bistro«, kjer se zvrstilo že več likovnih razstav. Zdjaj se v tem gostišču predstavlja javnosti s svetom najnovejšimi deli ribniški slikar amater Milan Čirovič—Čira. Tokrat se je spraval na (temo) »Ženske in dogajanja okoli njih«.

SEZONA TU, DOM PA ZAPRT

— Usoda turističnega doma na Travnj gorci je še naprej mračna, odkar so ga 1. oktobra letos zaprli. Ljubljanačana Prelovšek in Kavčič, ki sta imela dom v najemu, sta namreč zaman prosila sodrško Turistično društvo, ki je lastnik doma, in občinsko skupščino Ribnica za denarno pomoč pri obnovi doma.

Drobne iz Kočevja

NA IGRIŠČU PARKIRIŠČE? — Po enem izmed predlogov naj bi sedanje otroško igrišče med Kidričevom ulico in Avtom Kočevje spremenili v parkirišče za avtomobile, saj morajo zdaj nanj otroci prečkati ceste, kar je nevarno. Novo otroško igrišče pa naj bi uredili kar za stolpniciami v Kidričevi ulici, kjer sicer ceste ni, je pa blizu Riluža. Razprava o tem še ni končana.

SMO VSI MASKIRANI? — Te dni smo dobili predlog za naslednje »Kočevske medvede« vprašanje: »Zakaj organizatorji pusta niti z besedico ne omenjajo 29. novembra, dedka Mraza ali 8. februarja?« Odgovor: »Zato, ker imajo Kočevci in Livoldčanje raje natakneje maske skozi vse leto.« Neznani pisatelj se ni podpisal z imenom in priimkom, ampak le »bralec z masko«. Je že tako, da želimo biti zaradi ljubega miru vsi zamaskirani.

Trebanjske iveri

DISCO JE ZAČEL Z DELOM na kar se da spektakularen način. Prvi večer je v njem plesala napol gola mladenka, tudi neki črnci se je pretegoval, skratka, novi disko Na Gričku, ki ga je postavil in zgradil Bogoljub Pivašević, je začel z delom. Ljudska domišljija pa ne pozna meja in je dejavnost tega disca razširila tudi na druga področja, ki so jih morali doslej Trebanjci spoznavati v daljnem Muenchnu. Seveda bomo sproti poročali, kaj vse se dogaja v novem trebanjskem disku, ki je sicer lociran v Sietanu.

ZNANI IZDELOVALEC VZMETI

alias Tone Feder ali Anton Gašperšič pa je spet poskrbel za majhno senzacijo pri naših južnih bratih. Kakor je poročal Politikim Svet, se Gašperšič ukvarja pretežno z živinorejo. Živine pa ima toliko, da jo pase kar s svojim motornim zmajem. Feder Tone pa uporabljata zmajca tudi za lov, da ne govorimo o resnih pripravah na ribolov. Ker je bil v Svetu predstavljen kot konstruktor tega zmajca, zdaj skoraj ne mine dan, da bi ne dobil ponudb za izdelavo novih zračnih plovil. Seveda se Tone vsemu temu smeje, zlasti pa novinarjevi, kako bi rekli, navivnosti in spretnosti »nakladanja«. Mimogrede naj še povemo, da je bil Svet v Trebnjem razpodan, Trebanjci pa so navdušeni nad svojim slavim rojakom.

PRIPRAVE NA ZIMO

RIBNICA — Novomeško Cestno podjetje, ki že dve leti uspešno vzdržuje ceste v ribniški in kočevski občini, bo tudi to zimo vzdrževalo vse magistralne, regionalne in občinske ceste v obeh občinah in prostor okoli stanovanjskih naselij. Čeprav snega še ni, so cestarji že pripravljene, kot da bo padal jutri. Pripravljena je mehanizacija, ki bo čistila sneg, na določenih mestih pa sta že pesek in sol za posipanje poldenelih cest. Žal soli še niso prejeli dovolj. Mehanizacija za čiščenje je v glavnem ista kot lani. Nekatere odseke bo v dogovoru s Cestnim podjetjem vzdrževal tudi ZKGP Kočevje.

Komu poslovne prostore?

Zdaj šest kandidatov za 50 kvadratnih metrov — Razpis ni bil zkonit, zato bodo objavili novega

vič. Izpraznjene prostore cvetličarne naj dobi Lerka Medved za svojo trgovino. Izvršni svet je predlog zavrnil (predvsem se ni strinjal, naj bi prostore dobila tudi SIS), hkrati pa tudi ugotovil, da za dodeljevanje lokalov in torej tudi za razpis ni pristojna KS. Zato bo IS izdal nov razpis za dodelitev teh prostorov.

SAJENJE SMREČIC

Pred dnevi smo učenci 7. razreda pogozdovali v Globinjaku, to je kraj, ki je 15 km oddaljen od Črmošnjic. Osemindvajset učencev je posadilo 1550 sadik. S tem pogozdovanjem smo obogatili naše gozdove in si zasluzili nekaj dinarjev.

NOVA CESTA V VASI HOM

Doma sem v hribovski vasi Hom. Prebivalci te vasi so se dogovorili za bližnjico, ki pelje od vasi in nas vodi do glavne ceste. Nova cesta, ki je dolga 800 metrov, je bila prej samo steza. Vsi smo bili veseli nove ceste.

SNEG PRESENTEL

Trebanjski komunalci opremljeni za zimo

TREBNJE — »Lahko rečem, da smo se mi začeli dovolj zgodaj pripravljati na zimo. Naredili smo izhodišča za program zimske službe, pripravili varijante, na kakšen način naj bi to službo izvajali, očitno pa se je zataknilo na občinski ravni. Odloka o zimski službi še sedaj ni,« pravi direktor Komunalne Trebnje Boško Vujan. »Seveda bi morali vsa ta vprašanja kmalu razrešiti, saj nas je sneg nekoliko presenetil. Ni namreč še določeno, na kakšen način bomo izvajali našo službo, ali bo to stalna pripravljenost, bodo dežurstva, izmensko delo ali kaj drugega. Prav tako ne vemo natančno, do kod segajo naše pristojnosti in do kod mora svoje delo opraviti novomeško Cestno podjetje. Za nameček pa se ljudje obračajo na nas z najmanj 50 telefonskimi pozivi na dan, mi pa zimske službe niti v statusu nimamo opredeljene,« pravi Vujan. Sicer pa so v trebanjskem komunalnem podjetju za sedaj dobro opremljeni za spopad s snegom. Pripravili so samoupravni sporazum za sofinanciranje za nakup traktorja in pluga. Vsi prizadeti so sporazumu podpisali in večina je prispevala tudi denar. Za traktor, ki je veljal nekaj več kot dva milijona dinarjev, je komunalna skupnost prispevala domala poldrugi milijon dinarjev nepovratnih sredstev, nekaj denarja pa so posodile tudi krajevne skupnosti Trebnje, Mirna ter stanovanjska skupnost. Zdjaj komunalci samo še čakajo, da jim bodo v ribniškem Riku na traktor montirali plug, potem bodo po tehnični plati v resnici pripravljeni. Vprašanje pa je, koliko časa bodo v Komunalni še čakali na pravno ureditev tega problema. Vsekakor ne bi radi začeli delati, ne da bi vedeli, koliko bodo za svoje delo dobili. Tudi oni namreč žive od dohodka, čeprav so dejavnost posebnega družbenega pomena. Prav zato ne bi smelo biti v zvezi z njimi nobenih nejasnosti.

Po letu Tekstilana brez izgube?

Take so po sedanjih ocenah stvarne možnosti — Potreben pa je sposoben strokovnjak, ki bo Tekstilano vodil po odpravi ukrepa družbenega varstva

KOČEVJE — Vodilni kadri v Tekstilani so slabi, v komercialni službi pa celo nesposobni. Stroji so slabo izkoriščeni, nekateri pa so bili kupljeni že pred leti, a še danes niso dani v uporabo. Strojna oprema je nadpovprečno dobra. Odpustiti ali prerazporediti bo potrebno okoli 40 delavcev iz upravnega in proizvodnega režije. Z manj delavci bi se dala fizična produktivnost izboljšati celo za 75 odstotkov. Priprava dela je izredno neurejena in ob visokih stroških dosega skromne učinke. Informiranje, na katero so bili v Tekstilani izredno ponosni in je služilo tudi za zgled drugim, je ocenjeno kot izredno slabo oziroma nikakršno.

To je le nekaj misli iz poročila za sejo občinskega izvršnega sveta. Pripravila ga je posebna delovna skupina iz Tekstila Ljubljana, ki jo vodi direktor Jože Vonta. Poročilo je izdelano tudi na osnovi ugotovitev visoke šole za organizacijo dela v Kranju, prebral pa ga je na seji izvršnega sveta občine Kočevje 21. novembra predsednik IS Stane Letonja.

Člani izvršnega sveta so se strinjali, da bo Tekstilani potreben ukrep

● Razveseljiva je ugotovitev strokovnjakov iz Ljubljane, da je možno že v prihodnjem letu popolnoma odpraviti izgubo Tekstilane, kar praktično pomeni izboljšati njen finančni rezultat za okoli 500 milijonov dinarjev. Poudarjeno pa je bilo tudi, da se mora najkasneje marca ali aprila vključiti v delo časovnega poslovodnega organa sposoben strokovnjak, ki bo po odpravi ukrepa družbenega varstva naprej uspešno vodil ali usmerjal delo v Tekstilani.

Obsežni načrti glasbene šole

V trebanjski glasbeni šoli so se kadrovsko in strokovno okrepili

TREBNJE — »Odkar se je učiteljski kolektiv pomladil in okrepil, smo v naši glasbeni šoli začeli delati novi načrte in dobili smo nov polet. Pripravljamo vrsto akcij in prireditvev, s katerimi želimo dejavnost šole pokazati tudi navzven,« pravi Tatjana Mihelčič, v.d. vodje glasbene šole Trebnje. Kakor je znano, je eden izmed učiteljev na glasbeni šoli poučeval tudi svoje zasebne učence. Ta in pa druge nepravilnosti so povzročile na šoli nesoglasja. Odkar pa so bile te sporne zadeve razrešene in je šola zapustila tudi bivši vodja ter učitelj, ki je imel šolo za svoje privatne namene, so se razmere uredile.

»Zdjaj imamo na šoli šest redno zaposlenih učiteljev, dobili pa smo tudi pomoč novomeške glasbene šole. Pomagajo nam učitelj za klarinet, klavir in kitaro. Po drugi strani pa smo imeli tudi nekaj negativnih rezultatov. Število učencev smo morali zmanjšati, saj trebanjska izobraževalna skupnost financira samo 7 oddelkov. Zanimanje za vpis na šolo pa je seveda večje, kakor so trenutne možnosti, posebej močan interes je za pouk kitarare in harmonike,« pravi Tatjana Mihelčič.

Že v tem šolskem letu nameravajo na šoli organizirati tudi javne nastope. Interni nastopi so bili pač premalo za uveljavitev učencev. S pevskim zborom bodo sodelovali na reviji pevskih zborov v Zagorju. Novem mestu in na nastupu glasbenih šol treh dežel v Cankarjevem domu v Ljubljani. V načrtu je tudi snemanje na radiu, skratka, v trebanjski glasbeni šoli pripravljajo veliko novosti. Med njimi so tudi razstave glasbil, komentirani nastopi za učence osnovnih šol itd.

»Zdjaj je naša prva naloga, da še povečamo kakovost pouka na šoli. To pa bomo seveda dosegli tudi tako, da se bomo kadrovsko okrepili ter še tesneje kot doslej sodelovali z drugimi šolami, ne nazadnje tudi z Glasbeno akademijo, s katero imamo dobre stike. Vendar bi se radi v naslednjem

NOVA CESTA V VASI HOM

Doma sem v hribovski vasi Hom. Prebivalci te vasi so se dogovorili za bližnjico, ki pelje od vasi in nas vodi do glavne ceste. Nova cesta, ki je dolga 800 metrov, je bila prej samo steza. Vsi smo bili veseli nove ceste.

NOVA CESTA V VASI HOM

Doma sem v hribovski vasi Hom. Prebivalci te vasi so se dogovorili za bližnjico, ki pelje od vasi in nas vodi do glavne ceste. Nova cesta, ki je dolga 800 metrov, je bila prej samo steza. Vsi smo bili veseli nove ceste.

»Osvežitev znanja ne škoduje«

Bolje je, da ga polomiš na papirju kot na cesti

BREŽICE — Za združenje šoferjev in avtomobilstov marsikdo misli, da nima družbeno pomembnega dela in da njegovi funkcionarji skrbijo le za uniforme članov, za veselice in parade ob dnevu šoferjev, v resnici pa veliko naredijo za varnost na cesti.

Slavko Prah

»Obvezuje nas zakon, zato bomo nad izvajanjem predpisanih ukrepov,« je pojasnil predsednik Slavko Prah in dodal, da so 16. in 17. novembra skupaj z občinskim svetom za preventivo in vzgojo v cestnem prometu organizirali seminar za dopolnjevanje in obnavljanje znanja za poklicne voznike. »Seznani smo jih z novostmi iz prometnih predpisov, s številom in vzroki prometnih nesreč, z vzdrževanjem vozil, varčevanjem z gorivom in varstvom pri delu, nakar smo s testi preverili tudi znanje udeležencev.«

»Kako ste bili zadovoljni z obiskom in rezultati preverjanja?«
 »Od 180 vabljenih se jih je odzvalo 92 in med njimi je bilo tudi 24 zasebnih prevoznikov. Tokrat smo pogrneli voznike iz Term in iz Prevoza, kjer zagotavljajo, da bodo za to izobraževanje sami poskrbeli. Mi bomo za zamudnike kljub temu ponovili seminar v decembru. Zavedamo se, da je obnavljanje znanja nujno, kar dokazujejo tudi testi. Delovnim organizacijam se zahvaljujemo za razumevanje in za to, da nismo imeli nobenih težav s plačili. Prihodnjic pričakujemo tudi večji odziv zasebnikov.«

J. T.

Inflacija najbolj napihuje

Posavsko gospodarstvo v tričetrtletju izboljšalo gospodarnost

KRŠKO — Zastavljeni cilji v zunanjetrgovinski menjavi se letos v posavskem gospodarstvu ne uresničujejo. Pokritost uvoza z izvozom se je poslabšala, čeprav vrednost izvoza na konvertibilni trg presega vrednost uvoza za 43 odstotkov.

Tako je izvoz blaga in storitev na konvertibilno območje v devetih mesecih znašal 5.674 milijonov dinarjev in se je zmanjšal za 13 odst. v primerjavi z enakim obdobjem lani.

Preko 77 odstotkov vsega izvoza na konvertibilni trg ustvarijo organizacije združenega dela iz krške občine.

Uvoz blaga in storitev je znašal 3.978 milijonov in se je povečal za 16 odst., predvsem zaradi povečanja v občini Krško za četrtno. Skratka: 10,2 odst. celotnega prihodka v Posavju so ustvarili na tujih trgih, kar je nekoliko manj kot lani. V Brežicah se je delež povečal od 5,5 odst. na 7,2 odst., v Sevnici od 10 na 11,2 odst., v občini Krško pa so dosegli prav tolikšen odstotek teh prihodkov (brez nuklearke kar 17 odst.).

Brežiško gospodarstvo je doseglo v letošnjem tričetrtletju izredno visoko rast proizvodnje, kar je zlasti posledica statusnih sprememb pri

Petrolovi temeljni organizaciji Trgovina na drobno. Žal pa tudi za

Po podatkih podružnice Službe družbenega knjigovodstva Krško v letošnjih devetih mesecih dosežena nižja rast akumulacije od rasti »primerljivega« dohodka v posavskem gospodarstvu nikakor ne zagotavlja ohranitve stvarnega obsega akumulacije na ravni leta poprej. Rast zaloga se počasi umirja (ob koncu septembra 20,5 milijarde dinarjev!), ugodnejša so tudi gibanja kreditnih obveznosti. Rast oveznosti do dobaviteljev v regiji pa znatno presega rast terjatev do kupcev.

Posavce velja, da so cene še vedno eden od osnovnih dejavnikov rasti finančnih rezultatov. Pri porabljeneh sredstvih pa beležijo tudi dva ugodna znaka. Materialni stroški so naraščali počasneje kot celotni prihodek in porabljena sredstva, rast amortizacije pa je usklajena z

V Stillesu popravili prejemke

V tričetrtletju za obresti 65 milijonov — Pri OD poračun za nazaj

SEVNICA — Takoj po občinskem prazniku je izvršni svet obravnaval največjo izgubo v združenem delu občine, v stillesovem tozdu Stillo pohoštvo.

Te izgube nikakor ne gre obravnavati tako, kot se običajno. Stilles vsekakor ni kolektiv, ki bi bil zrel za to, da bi naredili čeznj križ. Program stilskega pohoštva je še vedno iskan, preneglepa preusmeritev bi se lahko hudo otepla. Se predlani so stillesovci dobrih 90 odst. proizvodnje prodali doma. Ob težavah na tem trgu so uvideli rešitev v izvozu. Lani je le-ta znašal nekaj nad 50 milijonov dinarjev, letos pa že 210 milijonov dinarjev.

V bodoče bodo na tujem iskali le trdne posle. Tu vidijo lepe možnosti za novi obrat na Blanci, predvsem pri izvozu stolov v ZDA. Naredili

naj bi jih kar 38.000 za ta zahtevni trg, od tega še v sevnških obratih 18.000. Za doma naj bi naredili le 8.000 stolov, v celoti pa naj bi se zmanjševal obseg proizvodnje za domači trg. Cene na domačem trgu so tako neugodne, da si take proizvodnje enostavno ni mogoče privoščiti. Cene uvoženih osnovnih surovin so za 40 odst. nižje kot domačih, kar je najboljše pri ivericah.

Ker je Stilles član sozda Slovenijales, jim pri izdelavi sanacijskega programa pomaga njegov inštitut. Pomembno je zadržati kader. Tu so zaradi nizkih osebnih dohodkov letos žal že izgubili okrog 70 dobrih delavcev. Izvršni svet je zato Stillesu dovolil dvig prejemkov. Kvalificirani mizar je nazadnje prejel le do 27.000 dinarjev, kar ne more biti spodbuda za dobro delo.

A. ŽELEZNIK

ČETRTKOV INTERVJU

Dopolnilo v obveščanju

V brežiški občini razmišljajo o ustanovitvi delegatskega glasila, ki bi zapolnilo vrzel

BREŽICE — Vedno več ljudi je prepričanih, da tudi brežiška občina potrebuje svoj informativni časopis, vsem dostopno in razumljivo delegatsko glasilo. Z njim bi zapolnili vrzel v obveščanju delegatov in drugih krajanov, ki ne dobivajo gradiv za seje občinske skupščine in SIS ali jih pa ne razumejo in ne preberejo, ker so preobširna in preslabo komentirana.

Za občinsko konferenco SZDL je pripravila pregled informiranja delovna skupina, ki jo vodi Franci Hedl. Zaprso sili smo ga, da nam predoči, po kakšnih poteh se pretakajo najpomembnejše občinske informacije. Takole je začel:

»Za delegate pripravljajo gradiva občinska skupščina ter interesne skupnosti s področja družbenih dejavnosti in materialne proizvodnje. To je ustaljena oblika, prav tako kot rubrika radia »Brežice Sestanek z delegacijo« in povratne informacije. Za delegatska gradiva in za radijsko obveščanje porabijo v občini nekaj nad pet milijonov dinarjev na leto.«

Pregledali ste tudi informiranje v delovnih organizacijah, zato vam ne

J. TEPPEY

bo težko povedati, kakšna je njihova skrb za obveščeno.

»Glasila izdajajo večinoma na ravni sozdov, občasne informacije pa zasledimo tudi v tukajšnjih kolektivih. Toda to informiranje je skromno in v nobenem primeru ne more vplivati na odločanje delavcev. Stalne oblike informiranja nima niti Agraria, ki sodi med večje DO v občini. Večina stroškov za sozdovska glasila se verjetno krije v prispevkih skupnim službam in le pri Slovini smo lahko zvedeli za natančne podatke. Tam dajejo za informiranje 2,6 milijona dinarjev na leto.«

In kako je z obveščanjem v krajevnih skupnostih?

»Občasna glasila razpošljejo med krajane le v dobovski, artiški in kapelski krajevni skupnosti, kjer prispevajo samo za materialne stroške 480 tisočakov na leto. Drugod se za tako obliko informiranja krajanov od zdaj še niso odločili. Če seštejemo stroške delegatskih gradiv in približne stroške glasil v delovnih organizacijah in krajevnih skupnostih, dobimo letno vsoto 12,6 milijona dinarjev. Ta bo konec leta in prihodnje leto že spet drugačna, ker se vse draži, lahko pa služi kot orientacija ob morebitni odločitvi za občinsko glasilo.

Po mnenju skupine in komisije za informiranje pri OK SZDL, bi bilo občinsko glasilo zelo dobrodošlo, vendar bi moralo prerašči izključno delegatsko obveščanje, da bi bilo zares bralno. To potrjujejo tudi izkušnje Indok centra v Krškem. O tem, kolikokrat na leto naj bi izšel brežiški informator, bo odločala OK SZDL. Če za mesečni ne bo dovolj sredstev, ga bo prisliljena izdajati na dva meseca ali celo bolj pogosto, vendar to ne bo odvisno samo od denarja, ampak predvsem od potrebe.

Dolgo rojevanje — kilav otrok

Kdaj bo Posavje dobilo turistično zvezo?

BREŽICE — Pobudo za ustanovitev posavske turistične zveze pozdravljajo v vseh treh občinah. Tudi na odboru za gostinstvo pri MGZ vedno znova poudarjajo, da Posavje mora sistematično nastopiti kot regija. Toda če se sama ne bo organizirala, ji drugi ne bodo pomagali. Še naprej se bo dogajalo, da se bo v prestolnici enkrat na leto predstavila za dve, tri kratke urice, potem pa se je ne bo nihče več spomnil. Tako je na primer Slovenija v razvoju turizma do leta 2000 popolnoma pozabila, da Posavje sploh obstaja, saj je, kot smo slišali na odboru za gostinstvo pri MGZ, zelo na kratko omenjena samo Kostanjevica. V Posavju imajo že sedaj 245.000 nočitev na leto, torej v turizmu pomenijo nekaj več, zaradi tega se je vredno povezati.

Čeprav so ji ponudili celo prostor za delovanje. Na zadnjem sestanku odbora za gostinstvo je bil prisoten samo sevnški predstavnik, iz Krškega in Brežic pa ju ni bilo, kljub temu da so datum sestanka prilagodili tako, da bi bilo obema prav.

J. T.

Za žerjave le krajša »odjuga«

Obetavni posli Metalne na Senovem

SENOVO — »Do konca leta naj bi napolnili sklade: doslej nam jih je, vse od leta 1981, uspelo napolniti le do polovice,« razgore direktor senovske Metalne Vladimir Rožman načrtovane učinke štiritedenskega dela Tovarne gradbene opreme v podaljšanem delovnem času.

Seveda so se delavci senovske temeljne organizacije Metalne Maribor odločili za poseben režim — 12 ur dela podnevi in prav toliko ponoči, predvsem zaradi dveh izvoznih objektov, ki so ju morali dokončati v zelo kratkem času. Senovčanom manjka v proizvodnji 20 delavcev: ključavničarjev, strugarjev in rezkalcev. Vsi razpisni, objave prostih del in nalog ni ne pomagajo, kar je še eden dokazov, da se v Sloveniji še zdaleč ne otepmo z množicami nezaposlenih kot marsikje drugod.

Letos so načrtovali prodajo 40 gradbenih žerjavov, v tričetrtletju pa so jih prodali že 50. V tem času so izvozili 154 podaljškov žerjavov za zahodnonemško tvrdko Liebherr, vrednih okoli 48 milijonov dinarjev. »Ne vemo natanko, zakaj je spet poraslo zanimanje za gradbeno opremo. Verjetno pa gre bolj za zamenjavo opreme kot za povečanje naložb,« pravi

Vladimir Rožman: »V tem srednjeročnem obdobju načrtujemo izgradnjo objektov na novi lokaciji, da bi poenotili režim dela...«

direktor tozda Rožman. Izvoz naj bi letos povečali za 5 odstotkov, tako da bo doprinesel 10 odstotkov celotnega prihodka, to je okrog 180 milijonov dinarjev. Na zahodnih trgih je Metalna zavoljo visokih cen domačih repro-

Dvanajsturno delo v dveh izmenah bo senovskim kovinarjem navrglo kar lep zaslužek. Za podaljške žerjavov za Liebherr (ZRN) naj bi izrtžili 35 milijonov dinarjev (v trdni valuti!), šest kristalizatorjev za livarsko industrijo v Čehoslovaški pa bo Metalni prineslo 30 milijonov dinarjev. Čeprav gre v slednjem primeru za klirski posel, Senovčani upajo, da kristalizatorjev niso izdelovali prvič in zadnjič, saj se Čehi zanimajo za poslovno sodelovanje naslednjih pet let!

materialov in zastarele strojne opreme slabo konkurenčna. Senovčani imajo kar 85 odst. opreme že iztrošene!

P. PERC

ZAGATE S KURJAVO

SEVNICA — V ponedeljek je bila po drugem sklicu končno sklepna skupščina samoupravne stanovajske skupnosti. Ponovno so odrekli delegati v zboru izvajalcev, kjer je bilo treba delegatko Betona celo z avtom pripeljati na sejo. Med drugim so obravnavali informacijo o težavah s centralnim ogrevanjem. Znae zagate so v nizu blokov Pod Vrtačo v Sevnici. Vprašanje, kaj bo s skupnim ogrevanjem, ostaja torej še nerešeno. V lanskim zimi, ko je del naprav zamrznil, je bilo za milijon dinarjev skode.

Podobne težave s skupno kotlovnico so v Krmelju v blokih 84-86a. Očitno bodo tu težave premagali. Zavod za raziskavo materiala iz Ljubljane že proučuje izvedeno izolacijo.

A. Ž.

V DECEMBRU KRVODAJALSKA AKCIJA

BREŽICE — Občinski odbor Rdečega križa sporoča, da bo prihodnji teden jesenska krvodajalska akcija. V četrtek, 5. decembra, bo ekipa Transfuzijskega zavoda iz Ljubljane jemala kri v restavraciji Remontnega zavoda v Brežicah ob 13. ure dalje. Vabljeni so krvodajalci iz krajevnih skupnosti Velika Dolina in Jesenice na Dolenjskem ter kolektiv delovne organizacije.

V petek, 6. decembra, bo odvzem krvi v Domu učencev v Brežicah. Prve prostovoljce pričakujejo ob 7. uri, zadnje najkasneje ob 13. uri. Vabljeni so zaposleni iz delovnih organizacij in prebivalci iz preostalih krajevnih skupnosti. Za krvodajalce je tako poskrbljeno, da ne more priti do nobene okužbe, zato strokovnjaki z zavoda za transfuzijo opozarjajo, da so pomisleki popolnoma odveč.

NAPREDEK STROKE...

KRŠKO — Na 1. seji skupščine Zveze društev inženirjev in tehnikov gozdarstva in lesarstva Slovenije je več razpravljalcev poudarilo, da je stroka zelo napredovala. Eden pa je bil stila (samo)kritičen in je rekel: »Stroka je danes tako napredovala, da lesa sploh ne vidiš, pa že več, katera klasa je...« Seveda si je pogumnež, ki je očitno povedal javno skrivnost, kako so se gozdarji znašli ob zamrznjenih cenah, zasluzil buren aplavz avditorija...

P. PERC

UREDNIŠTVO V GOSTEH

bo tokrat na ROŽNEM v krški občini. Novinarji Dolenjskega lista bomo 3. decembra ob 18. ure naprej čakali tamkajšnje krajane v prostorih družbenega doma na Rožnem. Vabimo vse, ki imajo kaj povedati, sporočiti ali potožiti, da se sestanejo z nami.

Več z lastnim denarjem

Kopitarna odplačala draga posojila v interni banki

SEVNICA — Kopitarna si je že pred časom zadala trden stabilizacijski program, da vendarle zmanjša

zalogo na še sprejemljivo raven. Že konec septembra so pri tem dosegli razveseljevalne uspehe. Pri Mercatorjevi Interni banki so do takrat odplačali vsa kratkoročna draga posojila. Poslovni uspeh Kopitarne, ki je s tem prahrnila velike obresti, se je znatno izboljšal. To se neposredno pozna tudi v žepu zaposlenih, pri osebnih dohodkih. V prvem tričetrtletju letošnjega leta so tako lahko dvignili vrednost točke v primerjavi z enakim obdobjem lanskega leta za 80 odst.

V tem obdobju so v Kopitarni znatno preskočili zanje magično mejo ene milijarde celotnega prihodka, dosegli so 1,17 milijarde dinarjev. Dober gospodar obrne v svoj prid sleherni dinar. Tako so si prislužili kot dobri izvozniki oprostitev nekaterih dajatev, to je v celoti zneslo 10 odst. celotnega prihodka. Izvoz Kopitarne se res močno stopnjuje. Tako so v prvih devetih mesecih letošnjega leta izvozili za 220 milijonov dinarjev izdelkov na zahodni trg in 30,2 milijona dinarjev na klirinski trg. Od omenjenega celotnega prihodka je bilo v izvozu ustvarjenega 21 odst.

Sedaj si prizadevajo dvigniti nadaljnjo kakovost izdelkov in zmanjšati število reklamacij.

PRESENEČENJE Z MORTADELO — Mesnica Emona Posavje na Črncu je za praznike naročila 130 kg težko mortadelo. Napravilo so jo pri Živinoprometu v Novi Gorici. Dolga je dva metra in v prodajalno so jo morali nesti kar štirje moški. Praznične salame so se večerjati in v terek razveseliti celo tisti kupci, ki niso nameravali praznovati z mortadelo. Salamo iz Nove Gorice dobro poznajo, ker je eden najboljših tovrstnih izdelkov, niso pa vajeni takšnih prijetnih presečenj.

KAKO PRAV BI PRIŠEL PAJEK — Vozniki lokalnih avtobusov so dan za dnevno hudi zadregi, ko se zaradi parkiranih avtomobilov v Ulici Veljka Vlahovića ne morejo srečati z nobenim vozilom. Ljudje malomarno puščajo avtomobile na cesti, čeprav je parkirišče tik zraven napol prazno. Kaže, da jih bo izučila šele škoda, do katere lahko pride vsak hip. Pakju na tej cesti ne bi zlepa zmanjkalo dela.

IZ BREŽIŠKE PORODNIŠNICE

Od 10. do 16. novembra so v brežiški porodnišnici rodile: Ljubica Pertinak iz Velikega Dola — Natalija, Danja Ocvirk iz Sevnice — Andrejo, Marija Rožman iz Mihalovca — Petro, Nevenka Černelič iz Zdol — Andrejo, Ljubica Štos iz Radakovega — Tomislava, Marica Kovačević iz Rajca — Marka, Marinka Blažič iz Rigonc — Jerneja, Ljiljana Strunjak iz Cemehovca — Martino, Dragica Kržan iz Cundrovca — Jernejo, Milena Pavlovič s Stojanskega vrha — Januša, Ljiljana Matijašič iz Bregane — Matejo, Bojana Vukovič iz Gornje Kraja — Mirelo, Neža Pavlič iz Klada — Tadeja, Jožica Glas iz Prasadola — Dejana, Branka Grilec iz Risvice — Antonia, Marija Vidmar iz Dobove — Srečka, Višnja Terihaj iz Samobora — Majo, Brajka Simončič iz Krškega — Barbaro. Čestitamo!

Krške novice

TELEVIZIJC — Ljudje, ki so opazovali ljubljanske televizije ob nedavnih pripravah oddaje »Pod lipo« na Zdolah, se sploh ne čudijo več, zakaj tako draga televizijska naročnina. Za poludruugo uro kmetijske oddaje je za cel avtobus ljudi tri dni naporno jedlo in pilo...

ZA KOGA? — Na posvetu Dolenjcev, Posavcev in Zasavcev o uvlečevanju ustavnih zasnov občine, ki je bil v Krškem je bilo dosti besed tudi o (ne)enakosti (ne)razvitih. Trebanjec je zastavil tudi dve pereči vprašanji: Je otrok, ki hodi na osnovno šolo Trebelno manj vreden kot tisti v ljubljanski občini? Za koga smo gradili univerzitetni Klinični center v Ljubljani? Za druge republike in tujino ali za našo republiko in občine?

MATIČNI URAD — Brestničani in Senovčani niso nič kaj navdušeni nad osnutkom občinskega odločka o določevju uradnih prostorov za sklepanje zakonskih zvez v občini Krško. Če bi že uklinili poroke v teh dveh krajih in na Velikem Trnu z 31. decembrom letos, potem naj pozabijo na tak ceremonial še Kostanjevičani. Morda pa bo res civilni krst, ki ga je predlagal občinski izvršni svet, postopoma zožil sklepanje zakonskih zvez v občini le na en uradni prostor, verjetno v Krškem...

POKLICNO — Ta teden je občinska konferenca Zveze socialistične mladine v Krškem je dobila dolgo pričakovane poklicnega predsednika. To dolžnost bo opravljal Tone Petrovič, učitelj s Senovega, ki je doslej funkcijo opravljal nepoklicno.

Sevnški paberki

DVOJNA PROSLAVA — Krajevna konferenca SZDL, Zveza kulturnih organizacij in Občinska gasilska zveza pridrjajo nočjo ob 18. uri v gasilskem domu proslavo v počastitev dneva republike in 30-letnice Občinske gasilske zveze. V kulturnem sporodu sodelujejo mešani pevski zbor Lisce, učenci osnovne šole Sava Kladrnika in Loke ter odra mladih. Uro poprej bo podobna proslava v TVD Partizan Boštanj. Tudi tu bodo nastopili tukajšnji šolarji in oktet Boštanjski fantej.

SEJA V ISTI HIŠI — Minuli petek so se morali zaradi nesklepnosti raziti delegati stanovajske skupnosti. Na sejo je prišlo premalo izvajalcev, predvsem iz domače hiše, iz Komunale. Nekaj ur kasneje so komaj spravili skupaj skupščino komunalne skupnosti. Edina delegatka Komunale se je branila, češ da ni bilo koga poslani na sejo, bodisi da so bili sodelavci na bolniški ali pa so morali za delom. Sklic stanovajske skupnosti so ponavljali v ponedeljek.

NAVLAKA V PODHODU — Ljudje so pričakovali, da bo podhod pod železnico v Šmarju vzdrževan, ko je bil urejen most in bližnje parkirišče. Vendar je vse po starem, torej neurejeno. Bridko je spoznanje, da ne zmorejo vzdrževati tistega, kar premoremo.

CITA POTOKAR V METLIKI — Z retrospektivno razstavo del slikarke Cite Potokar so v Metliki praznovali letošnji občinski praznik in počastili življenjski jubilej umetnice in belokranjske rojakinje.

Razstava za praznik

Retrospektivna razstava del Cite Potokar — Trio Lorenz dopolnil lep kulturni večer v Metliki

METLIKA — Letošnji praznik metliške občine so praznovali tudi s kulturnimi prireditvami. Tako so zadnjo soboto v Gangljevem razstavišču v metliškem gradu slovesno odprli retrospektivno razstavo del znane slovenske slikarke, belokranjske rojakinje Cite Potokar, s katero so počastili tudi 70-letnico umetnice.

Za razstavo, za katero je dal pobudo metliški Belokranjski muzej, je Potokarjeva pripravila 40 slik iz vseh obdobij svojega umetniškega ustvarjanja: večina med njimi je portretov in avtoportretov. Življenjsko pot Potokarjeve je v pozdravnih besedah orisal ravnatelj muzeja prof. Zvonko Rus. Ta pot nikakor ni bila ravna in lahka. Potokarjeva se je rodila pred 70 leti v Dragatušu v učiteljski družini, slikarstvo je začela študirati v Beogradu leta 1938, vojna je prekinila njene študije. Kot zavestno aktivistko Osvobodilne fronte od prvih dni so jo preganjali in mučili tako Italijani kot Nemci, ki so jo zaprli v zloglasno koncentracijsko taborišče Ravensbrück. Študij slikarstva je dokončala leta 1947 na ljubljanski akademiji in od takrat je svobodna umetnica, kar v naših časih in razmerah tudi ni lahka in prijetna pot. O umetnici in njenem delu je s strokovnega stališča spregovoril umetnostni zgodovinar dr. Lev Menaše, ki je orisal njeno umetniško razvojno pot, njeno prisotnost in živost v slovenski likovni umetnosti in kulturni nasploh, in to do današnjih dni, ko spet ali še vedno njena umetnost vzbuja zanimanje tudi pri mlajših generacijah. Razstavo bodo iz Metlike prenesli najprej v Krkino galerijo v Novo mesto, nato pa v ljubljansko Mestno galerijo.

Za lep kulturni večer v Metliki gre zahvala tudi svetovno znanemu triu Lorenz, ki je z izjemno interpretacijo izvedel nekaj del iz evropske klasične glasbene zakladnice.

A. B.

Oddolžitev slikarju Josipu Germu

Retrospektivno razstavo del tega umetnika bodo odprli drevi v Dolenjski galeriji — Obiskovalcem bo na voljo tudi obsežnejši katalog s študijo o Germu

NOVO MESTO — Za praznik republike bodo v Dolenjski galeriji drevi ob 18. uri svečano odprli retrospektivno razstavo likovnih del novomeškega rojaka, slikarja in zaslužnega kulturnega in pedagoškega delavca Josipa Germa. Otvoritev razstave se ujema s 35-letnico slikarjeve smrti in 80-letnico njegovega prihoda v Novo mesto, ki mu je slikar posvetil celih 45 let svojega plodnega in ustvarjalnega življenja.

Ko se je Germ po 16-letnem bivanju v tujini odločil, da pride v Novo mesto, najbrž ni slutil, da se bo njegova nadaljnja življenjska usoda tako tesno in hkrati bridko povezala z mestom ob Krki. Leto Germovega prihoda v Novo mesto se naključno ujema z letom Trdinove smrti, nikakor pa ni bilo naključje, da so ozke podeželske razmere, strankarske razprtije in neprimerna kulturna osveščena pustila usodne posledice v delu in življenju obeh, za Dolenjsko tako pomembnih ustvarjalcev. Kljub vsej tragiki, ki jo je Germ doživel kot likovni ustvarjalec, pedagog in kulturni delavec, je ostal do konca zvest Novemu mestu, ki pa mu je zvestobo nemalokdaj vračalo z nerazumevanjem in včasih celo z omalovaževanjem njegovega dela.

Svoje slikarsko izobraževanje je Josip Germ začel na dunajski likovni akademiji in jo formalno zaključil v specialni šoli za zgodovinsko slikarstvo pri profesorju Vaclavu Brožiku v Pragi. Do prihoda v Novo mesto se je poklicno ukvarjal s slikarstvom in v tem času kot izrazit portretist ustvaril svoja umetniško in likovno najbolj prepričljiva dela.

ZDRAVNIK KOT SLIKAR

TREBNJE — Drevi ob 18.30 bodo v tukajšnjem domu kulture odprli razstavo slik Vlada Auerja, zdravnika in splošni ambulanti v Mokronogu. Izbor obsega dvanajst olj na platnu, med motivi pa prevladuje figuralka. Vlado Auer se tokrat prvič predstavlja kot slikar.

Velika želja, da bi postal slikar pomembnih narodnozgodovinskih in alegoričnih prizorov, se mu ni nikoli uresničila, zato je začel slikati pokrajinske motive in tako na umetniški način izrazil svojo veliko lju-

bezen do domovine. Vseskozi je ostal zvest realističnemu načinu upodabljanja, kar je bilo v skladu z njegovim pojmovanjem, da je tehnična izpopolnjenost ena najpomembnejših likovnih vrlin, zato svojih slikarskih vzorov ni nikoli iskal v novih tokovih moderne umetnosti in se tej doslednosti ni odrekel vse do konca svoje ustvarjalne poti.

J. M.

Josip Germ: Čitajoče dekle, 1896

Sledi trpkega življenja

Ob razstavi slik Janeza Černača v razstavišču »Kрке« v Novem mestu

NOVO MESTO — Skoraj poldrug desetletje bo že, kar se je gozdarski inženir Janez Černač, ki je doma iz Gorenje vasi pri Mirni, novomeškemu občinstvu prvič predstavil kot slikar. V Dolenjski galeriji je razstavil večji cikel slik z motivi iz gozdov in njihovih obrobij. Vendar to ni bila običajna odslkava drevja oziroma narave, kakršno je videval v roških in drugih hostah kot strokovnjak kočevskega Gozdnega gospodarstva, kjer je bil vrsto let zaposlen. Ni šlo za realistično upodobitev krajine kot take, marveč za spoznanja, ki so se kopičila v umetniku, ko je pogled na gozd in življenje v njem izostroval iz svojega, rekli bi prizadetega zornega kota.

Černač se je potem službeno udomil v Ljubljani, kjer dela pri republiškem komiteju za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, a palete ni odložil. Še vedno je gozd ostal njegovo likovno zatočišče, le da ga je poslej začelo zanimati življenje, ki pušča sledi. Sledi na tleh. Ob v gozdno ali obgozdno ilovnato zemljo vtisnjenih sledih divjadi se je zamislil. Tudi zgrozil: saj te sledi niso odtisi lahkega, brezskrbnega

življenja, so sledi boja za obstanek, groze, tragedij. In te sledi kažejo, da tudi najmočnejši ne more ubežati usodi.

To pa je že pripoved o slikah, ki so jih Janez Černač »narekovalet« sledi in ki so od večeraj na ogled v razstavi avli novomeške tovarne zdravil. Na razstavi, ki bo odprta do 24. decembra, je kakih trideset slik, ustvarjenih v voščeni kredli. Dovolj za dramatično pripoved o zasledovanih in zasledovalcih. Pozornejši obiskovalec bo s kančkom domišljije to pripoved zlahka vzpredil v neveselimi zgodbi iz človeškega življenja. To pa je najbrž tudi eden od namenov te razstave.

I. Z.

Šola za likovno »abecedo«

»Lamutovci« pripravili prvo medobčinsko večerno likovno šolo — Zamujena priložnost za likovne pedagoge iz novomeških šol

NOVO MESTO — Metropolovalikovna delavnica, kakor pravijo mali sejni dvorani tukajšnjega hotela, odkar v njej potekajo poletne republiške začete in nadaljevalne izobraževalne likovne kolonije, je minule dni spet oživela. Tokrat so jo zasedli udeleženci prve medobčinske večerne likovne šole, ki jo je organizirala novomeška likovna skupina »Vladimir Lamut«, potekala pa je dva tedna.

Za ure teoretičnega in praktičnega »pouka« šole, ki je delala po skrajšanem programu akademije za likovno umetnost, se je prijavilo kakih dvajset kandidatov iz novomeške občine, Bele krajine in Posavja, vendar niso vsi vzdržali do konca, tako da je predvideno snov absolvirala le dobra polovica vseh.

Pod vodstvom akademskega slikarja in likovnega pedagoga Lojzeta Zavolovška, uspešnega mentorja dosedanjih republiških izobraževalnih kolonij za slikarje začetnike, so udeleženci večer za večerom spoz-

navali osnove likovne umetnosti in pridobili teoretično znanje preizkušali s praktičnim delom.

Cilj take šole ni naučiti obiskovalca, da naredi končni likovni izdelek, marveč da spozna elemente, iz katerih je tak izdelek sestavljen. Zato se tudi v Metropoluvalikovni delavnici

Škoda je le, da Novomeščani gostovanja takega pedagoga, kot je Lojze Zavolovšek, niso znali še koristne izrabiti. Akademski slikar Zavolovšek je bil namreč pripravljen svoje lastno znanje in izkušnje prenesti tudi na tukajšnje pedagoge, pa na to njegovo ponudbo žal ni bilo odziva. In vendar ni moč trditi, da imajo vsi, ki učijo mladež po novomeških šolah likovno vzgojo, sami dovolj znanja.

vadili risbo, skico, kroki, vse tisto, kar je pravzaprav osnova za resnejšo stvaritev. Veliko časa so posvetili aktu, ga študirali in risali po živem modelu. To pa navsezadnje ni nič čudno, saj sodijo taka opravila med osnove likovne »pisave«

I. Z.

»MAČEK MURI« KOT NOV MUSICAL

LJUBLJANA — V okviru prireditve letošnjega slovenskega knjižnega sejma so v soboto v Cankarjevem domu v Ljubljani predstavili musical »Maček Muri«, ki je nastal po pesmih Kajetana Koviča. Scenarij, koreografija in režija so delo Mire Štular, glasbo je napisal Jerko Novak, songs pa Silvester Mihelčič (ml.). Nastopila je ritmična skupina Trič-truč iz OŠ Vejlja Vlahoviča v Ljubljani. To je že druga znana izvedba »Mačka Murija« v glasbeni obliki. Avtor prve je brčkone Silvester Mihelčič (ml.), ki je pod tem naslovom napisal delo, po njem imenovano prva slovenska mladinska rockovska opera. Delo je krstno izvedbo doživelo pred nekaj leti v črnoljaskem kulturnem domu.

J. P. in M. G-č

Delavni kljub številnim težavam

Primerjava črnomaljske glasbene šole z ostalimi na Dolenjskem in Posavju je pokazala, da se ji ne pišejo rožnati časi — Največji problem denar

ČRNOMELJ — O težavah črnomaljske glasbene šole, najsi bo finančnih, prostorskih ali kadrovskih, smo pred časom že pisali. Sedaj pa so v šoli skupaj s komitejem za družbeni razvoj pripravili analizo, v kateri so primerjali življenje in delo domače glasbene šole z ostalimi na Dolenjskem in v Posavju. Nekateri podatki, ki že v občinskem merilu niso prav nič spodbudni, so v regijskem že malodane zastrašujoči.

Nizki osebni dohodki, ki močno zaostajajo za dohodki v gospodarstvu nizko povprečno uporabljena poslovna sredstva na delavca in to, da niso namenili za sklade, razen za poslovnega, niti dinarja, so v črnomaljski šoli posledice skromnega celotnega prihodka na število učencev (le 22.685 din), medtem ko je povprečje večje za 6 tisočakov, v Krškem pa je znašal celo 39 tisoč dinarjev. Do nedavnega je imela črnomaljska glasbena šola zelo visok — 16 odst. celotnega prihodka (v Brežicah le 8,5 odst.).

Čeprav je v panožni skupini delež prihodkov iz šolnin in storitev 15 odst., v Črnolmju ustvarijo sami četrtino skupnega prihodka, ostalo pa dobijo iz drugih virov. To nesorazmerje virov prihodkov je tudi vzrok za nizke prihodke na učenca, kajti dotacije občinskih izobraževalnih skupnosti so prenizke, zlasti metliške, ki, kljub temu da je v šoli tretjina metliških učencev, plačuje le dobro petino dotacij.

Čeprav bodo prostore glasbene šole adaptirali, bodo prostorske težave še vedno ostale, vendar bodo manjše. Samo v obstoječih prosto-

rih ni moč odpraviti stiske že zaradi tega, ker ima črnomaljska šola najmanj prostora na učenca od petih primerjalnih glasbenih šol, in sicer le 0,74 kv. metra, medtem ko imajo vse ostale več kot kv. meter, novomeška pa skoraj štirikrat več od črnomaljske. Res pa je tudi, da so v Črnolmju v zadnjih petih letih sprejeli v glasbeno šolanje vse učence, ki so uspešno opravili sprejemni preizkus, zato se delež šoloobveznih otrok, ki hodijo v glasbeno šolo, giblje med 0,56 in 6,6 odst. (v Novem mestu 4,9 odst.).

Od 13 učiteljev jih ima v glasbeni šoli 8 neustrezno izobrazbo, samo dva pa sta zaposlena za nedoločen

Uniles je pel

Na 1. srečanju pevskih zborov iz Unilesovih delovnih organizacij nastopilo šest zborov

NOVO MESTO — Minulo soboto so v tukajšnjem Domu kulture pripravili prvo srečanje pevskih zborov iz delovnih organizacij, ki so članice sozda Uniles. Nastopili so: Oktet Marles iz Maribora, Dolenjski oktet iz Novega mesta, moški pevski zbor Sopta iz Radeč, moški pevski zbor Meblo iz Nove Gorice, mešani pevski zbor Svoboda iz Duplice pri Kamniku in moški pevski zbor Liko iz Vrhnike. Nastopiti bi bila morala tudi oktet Hoja iz Ljubljane in oktet Javor s Pivke, vendar sta zaradi bolezni v ansamblih sodelovanje odpovedala.

Srečanje, ki je potekalo pod naslovom »Uniles poje«, je slovesno odprl predsednik KPO sozda Uniles Marijan Planine in pri tem poudaril, da članice sozda ne povezujejo le gospodarski oziroma poslovni interesi, marveč tudi kulturni. Petje je le ena od oblik kulturnega življenja delavcev Unilesa, ne pa vse, kar kolektivni članice sozda znajo in premorejo. Kaj je to, naj bi se pokazalo na naslednjih srečanjih kulturnih skupin Unilesa.

S sobotnim srečanjem Unilesovih pevskih zborov se je končalo tudi praznovanje 40-letnice delovne organizacije Novoles. Srečanje je pripravila komisija za kulturo pri Novolesovem sindikatu, katere član je bil tudi pokojni Vladimir Bajc. V spomin nanj je Jože Gutmar med sobotnim koncertom prebral nekaj pesmi.

T. G.

GLOBOKARJEVA NOVITETA NA FRANCOSKEM ODRU

METZ — Prejšnji teden so v okviru štiritidnevni Mednarodni srečanji sodobne glasbe prvič uprizorili novo glasbeno-gledališko delo »Sternbild der Grenze« slovenskega skladatelja in trombonista Vinka Globokarja, dolenskega rojaka, ki živi in dela v Parizu. Noviteta je tretji del večmedijske trilogije »Emigranti«: prva dva dela so po lanski prvi izvedbi v Franciji ponovili še v Gradcu. Prihodnje leto, predvidoma oktobra, bodo »Emigranti« videli in slišali tudi obiskovalci Cankarjevega doma v Ljubljani. Zanimivo je, da je besedilo za »Sternbild der Grenze« napisal avstrijski pisatelj Peter Handke, katerega več del lahko beremo tudi v slovenskem prevodu, uveljavil pa se je tudi pri utoranju poti literaturi koroških Slovencev na nemškem govornem področju. Delo so izvedli v mednarodni zasedbi, nastopili pa so tudi slovenski izvajalci.

»Smeh ni greh,« pravijo v Ribnici

Počakati pa je treba, kaj bo rekla višja instanca — Razpisan natečaj za prvi ribniški Festival humorja, satire in karikature

RIBNICA — Poročali smo že o pobudi pisatelja Mihe Mateta, da bi v Ribnici vsako leto organizirali festival humorja in satire. Ta predlog so začeli te dni uresničevati.

Kulturna skupnost Ribnica je že razpisala natečaj za Festival humorja, satire in karikature, in sicer za naslednje likovne zvrsti: humoreske in satire (vsak lahko pošlje največ tri, ki so dolge do 10 tipkanih strani), humoristične ali satirične pesmi (vsak jih pošlje lahko 3 do 7), aforizme (10 do 20), monodrame z vedro vsebino (uprizoritve dolga 30 do 45 minut) in karikature (3 do 5 v formatu A3). Za vsako zvrst bodo najboljši

tri prispevke nagradili. Prispevke je treba pod šifro poslati Kulturni skupnosti Ribnica do 26. marca 1986. Najboljša dela bodo predstavljena na festivalu humorja, satire in karikature, ki bo septembra prihodnje leto v Ribnici. Prireditelj si pridržuje tudi pravico, da izbrana dela objavi v posebni izdaji.

Kulturna skupnost pa je že razpisala nagrado za najboljšo geslo za festival humorja, satire in karikature, vendar velja razpis le do 31. decembra letos. Najboljše geslo bo nagrajeno s 5.000 din.

Seveda velja za gesla in vse ostale prispevke, da morajo biti na-

pisani v slovenskem jeziku, sodeluje pa lahko vsak državljan Jugoslavije. V poštev pridejo le dela, ki še niso bila objavljena. Vse prispevke bosta ocenjevali dve strokovni žiriji, ki pa še nista imenovani.

Omenimo naj tudi, da so pri oblikovanju takega predloga o ribniškem festivalu humorja sodelovali poleg domačih kulturnih delavcev pisatelj Miha Mate (Mladinska knjiga Ljubljana, sicer pa po rodu Ribničan) in predstavniki Pavlihe, Mladine in Dnevnika, kar je gotovo tudi poročilo, da bo festival na visoki ravni.

J. P. in M. G-č

Gok preveril obtožbe krajanov

Vodovodne cevi v vaseh ob Krupi so neoporečno zasipane

17. oktobra je bilo v Dolenjskem listu objavljeno poročilo s sestanka gradbenega odbora za vodovod pri vaškem odboru SZDL Stranska vas...

Nismo jehovci! Odmev na vest: »Ostali brez literature« (Dol. list, 21. nov)

Šokirala nas je dezinformacija, ki je bila objavljena v 47. številki Dolenjskega lista na strani 16...

1. Zakaj je bilo potrebno omenjati, da je gorelo v prostorih stanovanjske hiše tov. Marka Brkiča... 2. Na Strojarski poti 2 v Novem mestu nikoli ni imela in nima...

● OPRAVIČILO — Ob objavi vesti o požaru v Strojarski ulici 2 v Novem mestu, ki je bila objavljena 21. novembra v Dolenjskem listu...

Neutemeljeni in razbijaški očitki predsednika ZSMS S sestanka v Podpreski

15. novembra smo imeli v Podpreski vaški sestanek, ki je bil še kar dobro obiskan. Na dnevnem redu so bile med drugim volitve 1986 in preskrba za vodo...

Povedati moram, da vaščani Podpreske sami upravljajo gravitacijski vodovod, in ker so v to gradnjo vložili veliko lastnega dela...

Ker predsednik KK SZDL ni bil seznanjen z dejanskim stališčem vaščanov, je predlagal sklep, ki je bil krajevni skupnosti že dvakrat sporočen...

Za zaključek naj povem, da je bila vas Podpreska vsa leta po osvojitvi složna. Imeli smo delovno mladino...

ZA DRAGE INSTRUMENTE NOVO MESTO — V sklad za drage medicinske instrumente pri občinskem odboru RK so prispevali: Beogradska banka TB Ljubljana 10.000 din...

TELEVIZIJSKI SPORED

PETEK, 29. XI. 8.15 — 00.40 TELETEKST 8.30 POROČILA 8.35 PRAZNIČNI ZVOKI Z RUDARSKO GODBO IZ TITOVEGA VELENJA...

16.20 POROČILA 16.25 GALA KONCERT OB KULTURNEM FORUMU V BUDIMPEŠTI, posnetek 17.25 POSLADKANA VODICA...

domovina: Rasti in se razvijaj! — 19.30 Dnevnik — 20.00 Koncert opernih prvakov — 21.00 Poročila — 21.05 Partizanska kinematografija — 22.10 Trinajst stolov

SOBOTA, 30. XI. 7.45 — 00.00 TELETEKST 8.00 POROČILA 8.05 PRIGIŠČE PRILJUBLJENIH PRAVLJIC: OSTRZEK, 1. del...

RASTLIN: Sporazumevanje med cvetovi in žuželkami. 9. del francoskega dok. niza 19.05 RISANKA...

lepoto preljuje in prepriča gledalca. 23.55 POROČILA — DRUGI PROGRAM 14.35 Prekinjena igra — 15.05 Babica (1. del češkoslovskega mlad. filma)...

STANOVANJSKA POSOJILA ZA 82 PROSILCEV

METLIKA — Za zasebno gradnjo v metliški občini so letos v okviru metliške stanovanjske skupnosti dodelili za 9.4 milijona dinarjev stanovanjskih posojil...

Vroča politična jesen v Kostelu

Odgovor S. Južniča na pisanje predsedstva KK SZDL Kostel (DL 14. nov.)

Tov. Franc Cimprič je za predsedstvo KK SZDL Kostel objavil zvrhan koš polresnic, pa tudi nekaj očitanih neresnic. Najprej k neresnicam. Na omenjenem KK SZDL (7. 10. 1985) nikakor ni šlo za razpravo...

vidno iz poročila (priloženo, op. ur.). V 2. odstavku tov. Cimprič trdi, češ da sem premalo časa živel v KS Kostel in bil premalo aktiven v njenih organih...

V enem zadnjih odstavkov skuša tov. Cimprič dokazati, da v Kostelu ni dveh strani, temveč le tista, ki jo zastopa on. Resnica je drugačna, kot boste razbrali iz naslednje zgodbe...

Resnični vzroki pa so jasni. Volfova skupina ne sme dovoliti, da bi v Kostelski dolini živeli visoko izobraženi krajanji. Kajti ti bi kmalu začeli razmišljati o tistem, česar tov. Cimprič ni omenil v svojem tekstu...

Manj uspešni Občani se malo menijo za delo SZDL, več pa za delo krajevne skupnosti KOČEVJE — Letos je bilo delo bolj skromno in tudi manj uspešno kot lani...

Zakaj na zemlji nekdanjega šolskega sadovnjaka in čebelnjaka, kjer so se nekdanji šolarji vadili v cepelju sadnega drevja, stoji sedaj velika Volfova hiša s še večjim vrhom? Zakaj so pri Fari med lansko jesenjo in letošnjo pomladjo postavili 100 metrov cevi za meteorno in fekalno vodo...

NEDELJA, 1. XII. 7.50 — 22.25 TELETEKST 8.50 POROČILA 8.10 ŽIV ŽAV 9.05 SOKOLI, ponovitev 5. dela...

15.25 MOZAIK KRATKEGA FILMA: Mikronezija, vetrovi, spremembe, ameriški film 16.10 POROČILA 16.15 LABOD, ameriški film...

8.55 Poročila — 9.00 Oddaje za JLA — 12.30 Arthur Rubinstein (1. del nadaljevanke) — 13.05 Avnojski dnevi — 14.00 Odprto prvenstvo Zagreba v namiznem tenisu...

PONEDELJEK, 2. XII. 8.50 TV V ŠOLI 10.35 TV V ŠOLI 12.30 POROČILA 17.15 — 22.35 TELETEKST 17.30 POROČILA 17.35 MARAČKA, poučna oddaja...

karke in ilustratorke Jelke Reichman 18.25 PODRAVSKI OBZORNIK 18.45 SLOVENSKA LJUDSKA PESEM: KOROŠKA 19.15 RISANKA 19.26 ZRNO DO ZRNA...

21.45 NAŠI BALETNI UMETNIKI: IKO OTRIN 22.20 DNEVNIK 17.30 Beograjski TV program — 19.00 Telesport — 19.30 Dnevnik — 20.50 Včeraj, danes, jutri — 21.10 Dinastija — 22.05 Zabavnoglasbena oddaja

TOREK, 3. XII. 9.00 TV V ŠOLI 10.35 TV V ŠOLI 12.30 POROČILA 16.15 — 22.30 TELETEKST 16.30 ŠOLSKA TV 17.30 POROČILA 17.35 REPUBLIŠKA REVILJA MPZ ZAGORJE 84. 11. oddaja 18.05 MITI IN LEGENDE — Biblijski miti: DAVID KRALJ, nanizanka 18.25 CELJSKI OBZORNIK 18.40 PERISKOP 19.10 RISANKA 19.26 ZRNO DO ZRNA

19.30 DNEVNIK 19.55 VREME 20.05 Tone Peršak: PODNAJEMNIKI, izvirna TV igra Kar šest interesentov je za skromno sobo, ki jo podjetna lastnica oddaja najboljšemu ponudniku...

tane razmislek o »teh čudoviti bitjih«, ki naseljujejo zverinjak sodobne človeške družbe. 20.55 INTEGRALI 22.15 DNEVNIK 17.25 Dnevnik — 17.45 Dokumentarna oddaja za otroke — 18.15 Odprta knjiga — 18.45 Rock festival Montrouze 85 — 19.30 Dnevnik — 20.00 Narodna glasba — 20.45 Zrebanje lota — 20.50 Včeraj, danes, jutri — 21.05 Liki revolucije — 21.50 Ciril in Metod

SREDA, 4. XII. 8.50 TEST 9.05 TV V ŠOLI 10.35 TV V ŠOLI 12.30 POROČILA 17.20 — 23.15 TELETEKST 17.35 POROČILA 17.40 PRIGIŠČE PRILJUBLJENIH PRAVLJIC: OSTRZEK, 2. del 17.55 L. Suhodolčan: NAOČNIK IN OČALNIK — Polonca, 6. del nadaljevanke 18.25 SEVERNOPRIMORSKI OBZORNIK

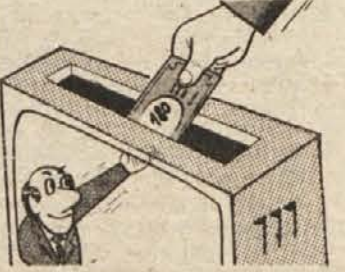
18.40 ŠČEPEC ŠIRNEGA SVETA: CURRY PO SVETU, 8. del angl. niza 19.05 RISANKA 19.26 ZRNO DO ZRNA 19.30 DNEVNIK 19.55 VREME 20.05 DOKUMENTAREC MESECA: HIŠA 20.40 Film tedna: KRUTA ROMANCA, sovjetski film 23.00 DNEVNIK

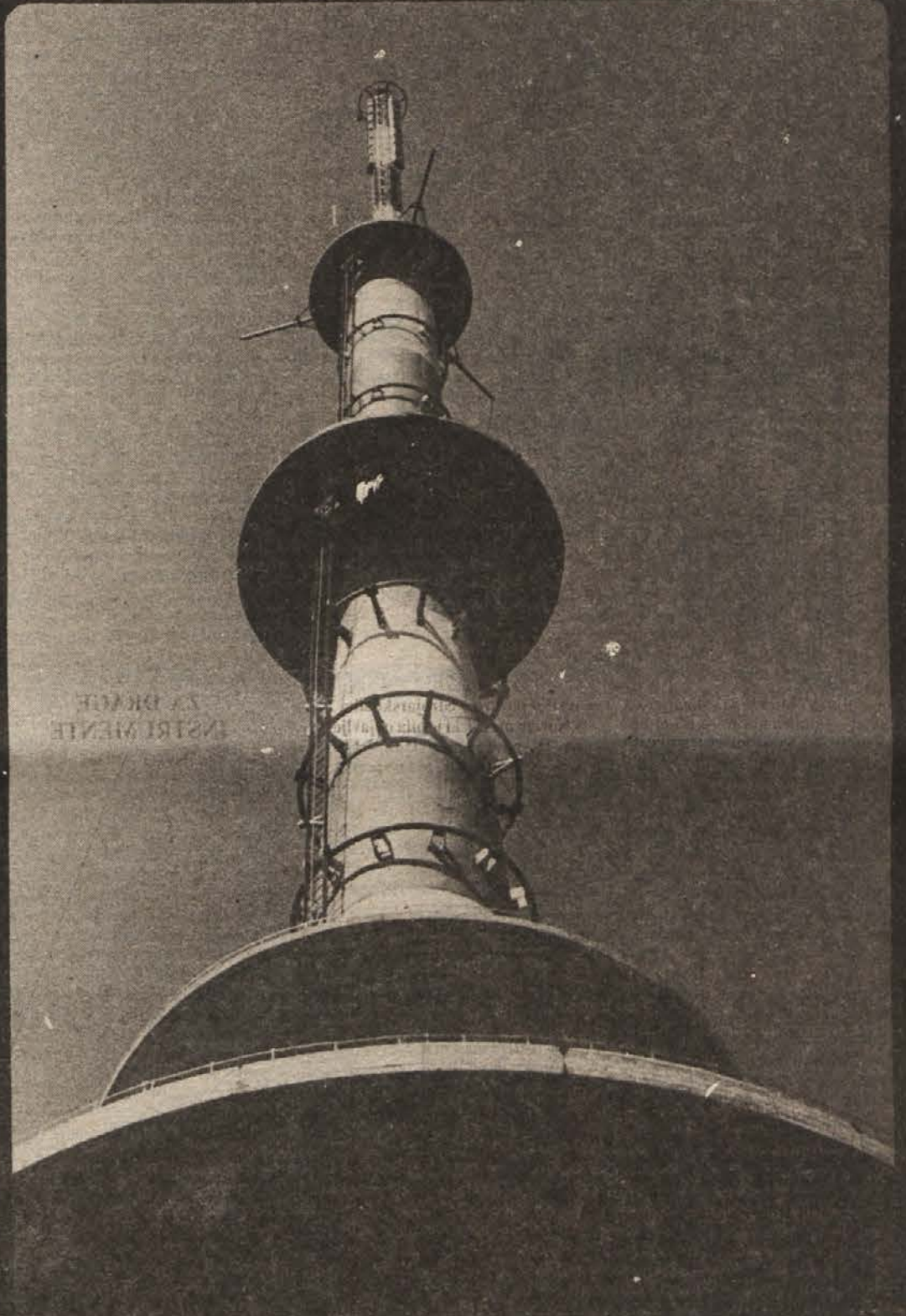
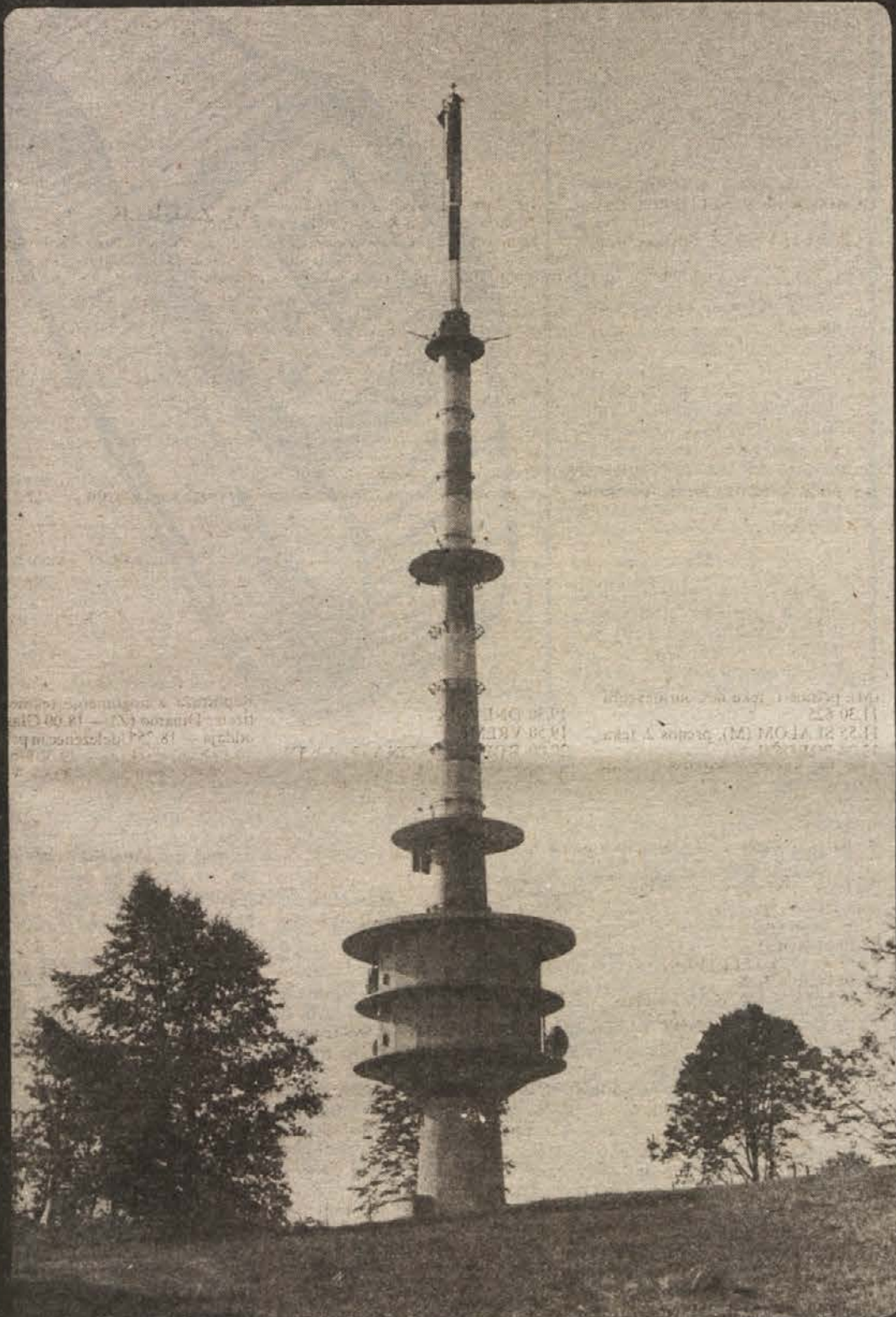
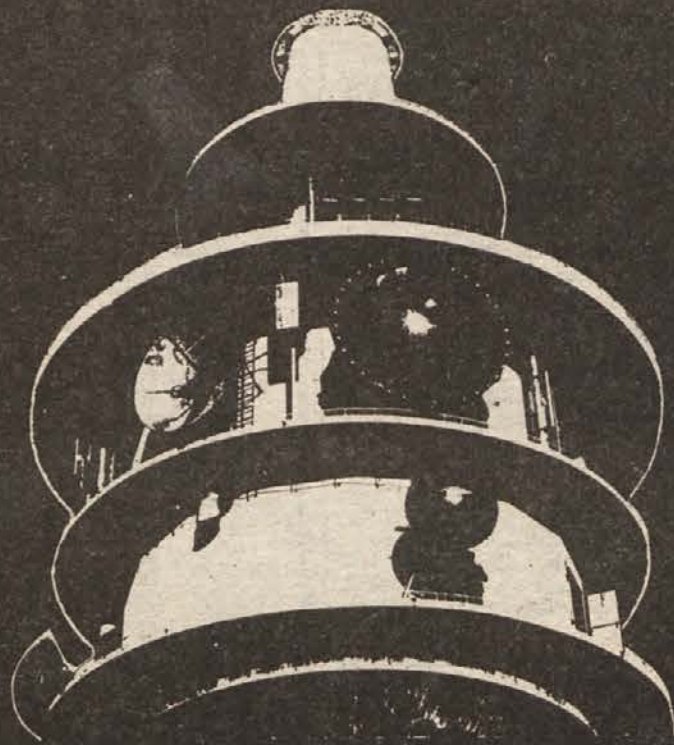
18.15 Pred pisanim svetom poklicev — 18.45 Prijatelj glasbe — 19.30 Dnevnik — 20.00 A. Dvorak: Koncert za violino in orkester v a molu — 20.40 Včeraj, danes, jutri — 20.55 Feljton — 21.40 Jazz

ČETRTEK, 5. XII. 8.45 TEST 9.00 TV V ŠOLI 10.35 TV V ŠOLI 12.00 POROČILA 16.05 — 22.30 TELETEKST 16.20 ŠOLSKA TV 17.20 POROČILA 17.25 Ela Peroci: MUCA COPATARICA, animirana pravljica 17.40 Tone Pavček: ČENCARIJA I, pesmice za najmlajše 18.00 Dane Zajc: SI VIDEI, oddaja iz cikla Miniature 18.25 GORENJSKI OBZORNIK 18.40 OBRAMBA IN SAMOZAŠČITTA 19.10 RISANKA 19.26 ZRNO DO ZRNA

17.20 POROČILA 17.25 Ela Peroci: MUCA COPATARICA, animirana pravljica 17.40 Tone Pavček: ČENCARIJA I, pesmice za najmlajše 18.00 Dane Zajc: SI VIDEI, oddaja iz cikla Miniature 18.25 GORENJSKI OBZORNIK 18.40 OBRAMBA IN SAMOZAŠČITTA 19.10 RISANKA 19.26 ZRNO DO ZRNA

19.30 DNEVNIK 19.55 VREME 20.10 TEDNIK 21.15 TUJCI IN BRATJE, 6. del angl. nadaljevanke 22.15 DNEVNIK 17.25 Dnevnik — 17.45 Lutkomendilja — 18.15 Hrvaško prtdoslovno društvo — 18.45 Jazz v Beogradu — 19.30 Dnevnik — 20.00 Tass lahko objavi (7. del sovjetske nadaljevanke) — 21.00 Poročila — 21.05 Umetniški večer: W. Shakespeare: Ukročena trmoglavka

SENCE OB POSLEDNJI BELI LISI

Ko smo Petru Moriju, ki je na radioteleviziji Ljubljana zadolžen za oddajnike in zveze, povedali, kako vrli Dolenjci mislimo, da bo, potem ko bo zgrajena avtomatska oddajniška postaja na Trdinovem vrhu, dovolj na televizor ali radijski sprejemnik navezati košček žice, pa bo vse bleščalo, vrvelo in šumelo od programov, je vodilni mož ljubljanske televizijske tehnike izjavil, da bajke te vrste niso mogoče, nekaj programov pa ob normalnih antenah vendarle bo. In to kmalu.

»Ustavilo se je seveda zaradi denarja,« je povedal Mori, »stolp je namreč narejen. Naročeno imamo opremo za prvi televizijski program in dva radijska. Glede na načrte z radiom Novo mesto bo morda mogoče s Trdinovega vrha slišati tudi tretji radijski program, ki bo kombinacija pokrajinskega in osrednjega radia. Sporazum za omenjeno oddajniško opremo je že podpisan. Ob naročilu bi morala biti zbrana vsa sredstva. Oprema za prvi televizijski program ima pri izdelovalcu (IMP) prednost, roki za dobavo tehnike radijskih programov pa se nenehno podaljšujejo. Dobavitelj je RIZ.

Po načrtih bi morali vse omenjene programe gledati in poslušati že avgusta letos. To se, kot

Dolenjci dobro veste, ni zgodilo. Zdaj nas seveda vsi sprašujejo, kdaj je naslednji realni rok. Oprema za radijski del bo dobavljena šele aprila prihodnje leto. Za prvi televizijski program manjkajo samo še antenski delilniki. Menda jih zdaj barvajo. Namestitev antenskih delilnikov je odvisna od vremena, če je manj kot 5 stopinj Celzija nad ničlo, se kabli trgajo. Če to vemo, je jasno, da letos s prvim televizijskim programom s Trdinovega vrha najbrž ne bo nič.

Peter Mori je povedal, da za zamudo Trdinovega vrha niso krivi samo dobavitelji opreme, počasi se zbira tudi denar. Po družbenem dogovoru financirajo tak oddajnik RTV, izvršni svet skupščine SR Slovenije in izvršni sveti slovenskih občin. Ta družbeni dogovor velja za prvi televizijski program ter prvi in drugi osrednji radijski program. Žal so slovenske občine zbrale lani samo 5 odstotkov denarja, ki so se ga zavezale prispevati, letos pa manj kot 6 odstotkov.

Ne najboljše obveščeni Dolenjci menijo, da bo mogoče s Trdinovega vrha gledati tudi TV Koper. Peter Mori je povedal, da ob prvem televizijskem programu, ki bo, kot že rečeno, prihodnje leto, načrtujejo v dogledni prihod-

nosti tudi oddajanje drugega televizijskega programa RTV Ljubljana, TV Koper pa v teh kombinacijah ni. Seveda je oddajniška postaja na Trdinovem vrhu dimenzionirana tako, da bi bilo mogoče oddajati precej več programov, kot jih bomo Slovenci imeli do konca tisočletja, hkrati pa je treba vedeti, da dobi določeno območje koprski program le, če ga posebej plača. Zanj je treba odšteti 20 milijonov dinarjev, kar je za nekaj filmov v italijanščini precejšen zalogaj.

O sami avtomatski oddajniški postaji na Trdinovem vrhu smo se pogovarjali s Stanetom Mauerjem, ki dela na razvoju oddajnikov in zvez RTV Ljubljana. Stolp je visok 93 metrov, betonski del seže 77 metrov nad zemljo. V objekt je vgrajenih 1300 kubikov betona. Oddajnik ima svojo transformatorsko postajo, če ta zataji, se v 11 sekundah vključijo agregati (napajajo prvi televizijski in prvi radijski program), če tudi z njimi ni nič, so v postaji še akumulatorji, ki lahko napajajo oddajnike do 10 ur. Oddajnik Trdinov vrh je mogoče upravljati daljinsko iz Novega mesta in Ljubljane.

Gradbenoinstalacijski del je stal okoli 120 milijonov dinarjev, od tega 30 milijonov energija. Za oddajniški del predvidenega tele-

vizijskega programa in radijskih programov je bilo treba odšteti dodatnih 120 milijonov. Eno z drugim bo torej avtomatska oddajniška postaja Trdinov vrh stala blizu 250 milijonov dinarjev.

Kaj smo, oziroma kaj bomo z njo dobili? Peter Mori je odkrito priznal, da sta televizija in radio tipično asocialna medija. S tem je hotel povedati, da so na dobičku (imajo tehnično boljši sprejem) tisti, ki so bliže koritu, to je Ljubljani. Čeprav po Morijevih podatkih Dolenjska po številu televizijskih in radijskih naročnikov sploh ne zaostaja za slovenskim povprečjem, je neizpodbitno dejstvo, da se pod še ne delujočim oddajnikom Trdinov vrh razteza obširno območje z 260.000 prebivalci, ki imajo slab televizijski in radijski signal. Gre za poslednjo veliko radiotelevizijsko belo liso v Sloveniji. Zdaj, ko več kot desetina Slovencev ve, da s tistim na začetku omenjenim koščkom žice v televizorju in programom na vsaki tipki ne bo nič, lahko s prihodnjim letom pričakujemo vsaj tehnično dostojen prvi televizijski program in dva radijska. Do takrat pa upamo, da naša radiotelevizijska naročnina ni preveč asocialna.

M. BAUER

0,85 DOLARJA NA URO

Oddelek za raziskovanja velike švicarske bančne hiše Union Bank of Switzerland (UBS) je naredil analizo, iz katere je razvidno, da za služimo Jugoslavlani na uro v povprečju 0,85 dolarja, kar je, če izvzamemo vzhodno Evropo in del južne hemisfere, najmanj na svetu! V obdobju, ki ga je raziskovala omenjena nadvse ugledna mednarodna banka, je zagrebška tekstilna delavka zaslužila tisoč dolar-

jev na leto, njena kolegica v Houstonu 10.400, v Oslu 7.700, v Hong Kongu 4.300, v Mexico Cityju 2.200, v Kairu 5.700, v Istanbulu 1.300, v Lizboni pa 1.500 dolarjev.

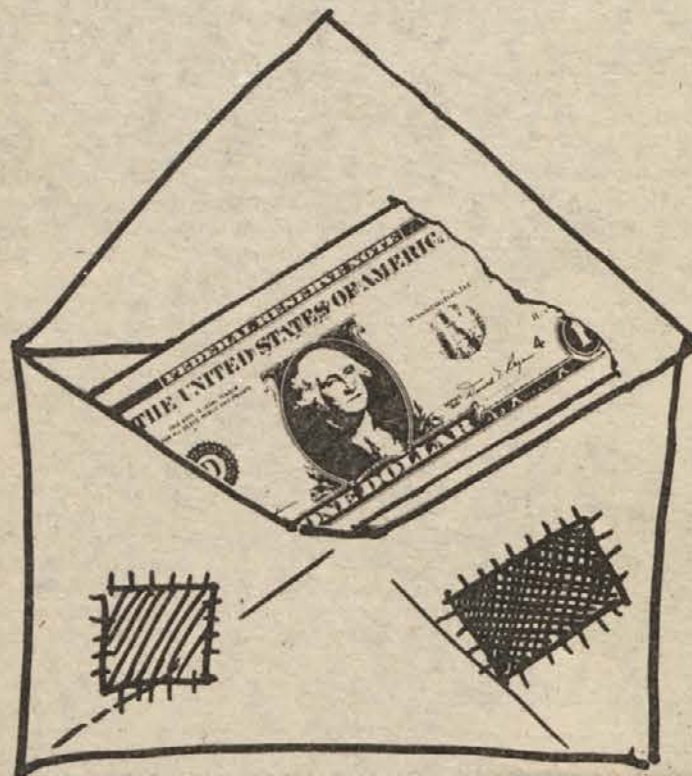
Seveda ni toliko važna plača, bolj pomembno je, kaj dobiš za svoj denar, čemur pravimo tudi kupna moč. Med 50 obravnavanimi mesti je mogoče za svojo plačo najudobneje živeti v Zuerichu in

Los Angelesu, najslabše pa se piše Lizbončanu in Zagrebčanu, ki lahko vsebino modre kuverte zamenja za kar štirikrat manj dobrot in blaga kot Švicar ali Američan. Zanimivo je pogledati tudi, koliko dajejo Zagrebčani, ki jih je švicarska UBS gledala kot nekakšno jugoslovansko povprečje, za splošno in skupno porabo. Med petdesetimi mesti je hrvaška prestolnica po davkih in prispevkih na kar 16. mestu. Za splošno in skupno porabo dajejo blizu 28 odstotkov. Manjše datjave imajo v Grčiji, na Portugalskem, v Spaniji, Italiji, Ameriki in celo v Švici, v bogatih skandinavskih državah, v Avstriji in Nemčiji pa so davki ter zdravstveni in socialni prispevki večji kot pri nas. Da bo resnica bolj popolna, je treba povedati, da analiza ne upošteva samoprispevkov, ki jih svet ne pozna, pri nas pa so z izjemo olimpijskega Beograda, sestavni del vsakega obračunskega lista.

Zakaj vsi ti podatki? Tudi zato, ker nam je predsednik slovenske vlade pred dnevi na temelju osebnih dohodkov, ki so se prvič v zadnjih nekaj letih za las realno povečali, posredno očital, da se nam nekoliko preveč mudi v komunizem.

Omejitvena politika porabe je v sedanjih pogojih gospodarske stabilizacije sicer nujna, na daljše proge pa brzdavanje osebne in skupne porabe najbrž ne bo več mogoče. Današnje datjave za osebni in družbeni standard iz družbenega proizvoda so znatno nižje kot v gospodarsko razvitih zahodnih državah in, kot trdijo nekateri ekonomisti, tudi manjše kot bi bilo primerno sedanjih stopnji našega gospodarskega razvoja. Nadaljnje stiskanje pasu lahko povzroči še večje neskladje med ekonomskim in socialnim razvojem, ogrozi lahko naše najbolj strateške dolgoročne cilje. Ni namreč spodbudno delati in živeti z zavestjo, da hodiš v službo za najmanjšo plačo v Evropi.

MARJAN BAUER

mala enciklopedija neverjetnosti

urah v Versaillesu napišejo IV kot IIII. Ko se je to razvedelo, so tako pisavo na svojih urah zahtevali tudi nekraljevski naročniki.

V nekaj izraelskih kibucih, ki pripadajo ultraortodoksnim židovski verski sekti, je prepovedana uporaba hebrejščine, uradnega izraelskega jezika. Člani sekte menijo, da je raba hebrejščine v posvetne namene huda žalitev boga, zato se pogovarjajo kar v arabščini.

General Charles de Gaulle je nekoč dejal, da je narodu, ki ima 350 različnih vrst sira, nemogoče vladati. Kaj bi nosati general rekel, če bi bil na

čelu nemške pokrajine Westfalije, ki pozna 450 osnovnih vrst klobas?

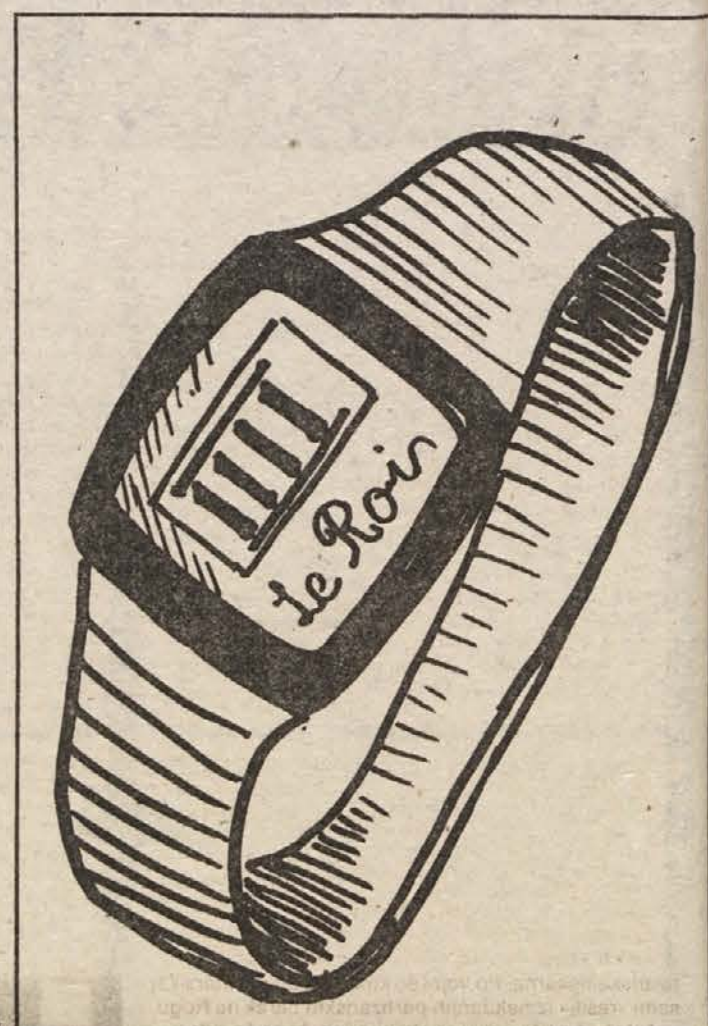
Zadnji poročeni rimski papež je bil Hadrijan, ki je sedel na svetem sedežu od 867 do 873. Preden so Hadrijana izbrali za papeža, je bil škof, imel je ženo in odraslo hčer. Ko je zvedel, da so ga izvolili za papeža, se je uprl celibatu, družina se je nastanila v lateranski palači. Eden od njegovih najbolj zagriženih tekmecev se je kasneje poročil z njegovo hčerjo. Otroke je imelo tudi nekaj poznejših papežev, vendar nezakonske. Pred Hadrijanom je bilo še nekaj oženjenih papežev. Papež Hormisdas (515-523) je bil celo oče papeža Silveriusa (536-538).

Pred nekaj leti je igralec Marlon Brando za 100.000 dolarjev kupil Tetiaroau, atol v Pacifiku severno od Tahiti-ja. Brando je nakup utemeljil z besedami: »Rad bi lovil ribe daleč od ljudi.«

Angleški suveren podari londonskemu županu vsako leto 12 živih jelenov. Gre za privilegij, ki ga je 1428 uvedel takratni angleški kralj Henrik V. V začetku je darilo vsebovalo 6 jelenov, sicer ne preveč radodarni Henrik VIII. pa je število povečal na ducat. Nekoč so jelene pojedli na banketih, danes pa so okras živalskega vrta v Regent parku.

Čebele niso enako velike, prav tako ne njihovo satje. Vrsta čebel, ki živi v Pakistanu, dela sate, velike za otroško dlan. V sosednji Indiji pa žive čebele, ki grade sate, visoke do 3 metre in težke do 200 kg.

Zakaj je na nekaterih urah rimska številka IV napisana s IIII? Pojasnilo je precej banalno: francoski kralj Ludvik XIV. preprosto ni mogel razlikovati rimskih števil IV in VI. Ker je šlo za kralja, so zlahka ukazali, naj na vseh

Z naravo do zdravja

EVKALIPT

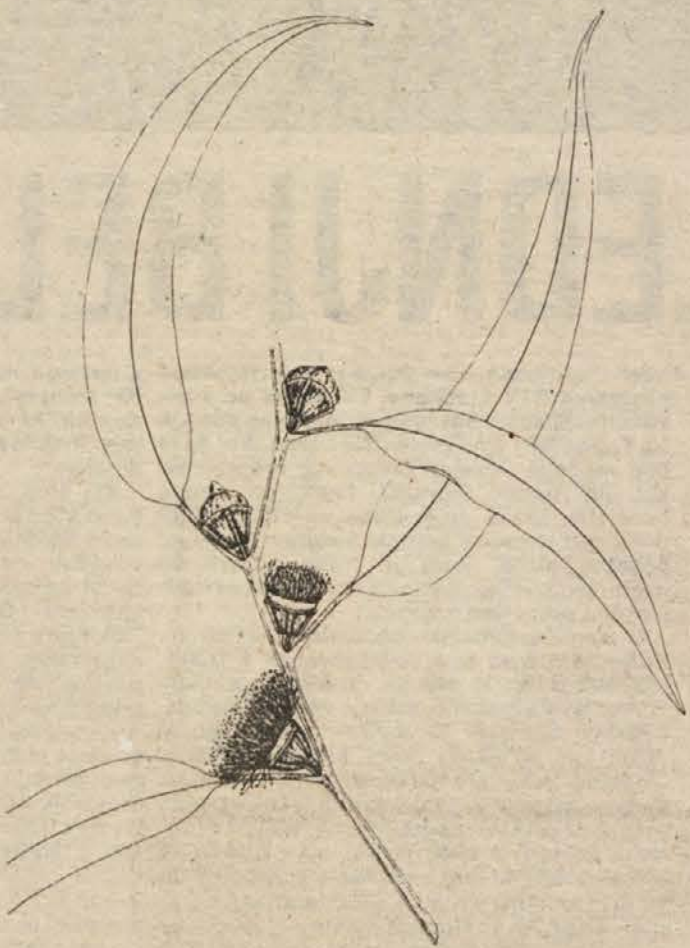
Danes bi si ogledali rastlino, ki ne raste pri nas, marveč v Avstraliji in na sosednjih otokih. To je evkalipt, imenovan tudi modri gumijev, ker pokriva njegove liste sivo moder voščen oprh. To so na svetu najvišja in največja drevesa, saj dosežejo višino do 165 m in obseg do 40 m. Drevo so prinesli tudi v Evropo, kjer uspeva samo v južnih, sredozemskih krajih. Tu zraste le do 35 m visoko. Drevo raste zelo hitro in ga na veliko sadijo tam, kjer morajo izsušiti tla. Dobro uspeva tudi na slabi zemlji in ga tako uporabljajo za pogozdovanje. Ima značilne navpično postavljene liste in nenavadne cvetove.

Kot zdravilna droga pridejo v poštev le listi (fol. Eucalypti). So zelo prijetnega in aromatičnega vonja, okus pa je pekoč. Vsebuje precej eteričnega olja, čreslovine, grenčine, smole, sluzi, rudninske soli itd. Včasih so uporabljali evkaliptove liste kot antiseptik, antipiretik in adstringens. Se danes služi kot zdravilo zoper mrzlico, ki spremlja malarijo, in kot antiseptik pri obolenju črevesja (kolera). Prisotno eterično olje dobro vpliva na vneto dihalna pota, lajša napad astme in pospešuje izločanje seča. Eterično olje, ki se dobi v lekarni, pomirja oče vpliva na živčevje, blaži migreno, zdravi vnete dlesne in ustne bolezni. Aktivna snov v eteričnem olju je cineol, vsebuje pa še pinen, kamfen in druge terpeni. Vse te snovi delujejo kot antiseptik. Če uživamo evkaliptovo olje v majhnih količinah, razkužuje prebavni

trakt, pospešuje prekrvavitev notranjih organov, povečuje izločanje seča in pomirjevalno vpliva na dihalne organe. Delovanje evkaliptovega olja lahko primerjamo z delovanjem rožmarinovega olja. Čeprav se razlikujeta po svoji sestavi, je njun glavni učinek antiseptično delovanje. Tudi v rastlinskem svetu so etirična olja zato, da varujejo rastlino pred žuželkami in bakterijami. Zato izkoristimo antiseptični učinek evkaliptovega olja pri prehladih, vnetjih ustne votline oziroma povsod, kjer je okužba.

Evkaliptovo olje vdihavamo pri prehladnih obolenjih tako, da si pripravimo velik lonec vrele vode, vanj vlijemo nekaj kapljic eteričnega olja, se pokrijemo čez glavo in vdihujemo soparo. Pri tem se ne smemo prehladiti. Eterično olje damo v alkohol (2:50) in dobro stresamo. To dišavno raztopino vtiramo v kožo pri telesni utrujenosti, glavobolu, živčni utrujenosti itd. Eterično olje pospešuje prekrvavitev pljučnih mehurčkov, vanje pride več vode, gost sluz se redči, lažje se odkašljamo.

BORIS JAGODIČ

Glasba

ANNABELLA LWIN

Te dni se je na svetovnem glasbenem tržišču pojavila prva samostojna plošča »Don't Dance With Strangers« dvajsetletna Annabella Lwin, pevke nedavno razpadle skupine Bow Wow Wow. Annabella je bila že s štirinajstimi leti pop zvezda. Da bi začela kariero, je zapustila šolo. K temu jo je nagovoril iskalec novih zvezd Malcom McLaren, v tem času dokaj neprijjubljen in vpleten v mnoge škandale. Mlada Annabella je začela peti v skupini, katere glasbo bi najlažje označili kot zelo svež pop, zasnovan na plemenskih ritmih, surovo melodični kitari in deškem Annabellinem glaslu. Celoten podvig, imenovan Bow Wow Wow, je glasbena kritika skoraj enoglasno podprla, dobro pa ga je sprejela tudi publika. Delo s to skupino se je vsem očitno dobro obrestovalo.

Seveda pa ni nič večnega in še posebno ne sijaj in uspešnost pop zvezd, tako da raz-

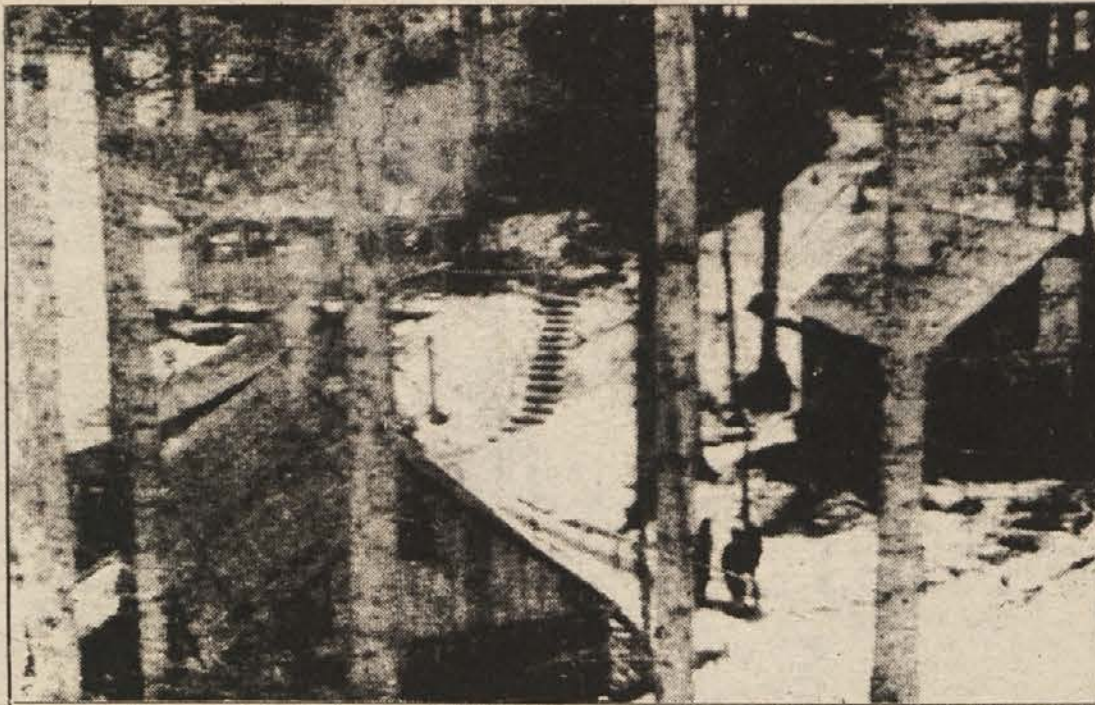
pad skupine Bow Wow Wow ne bi smel nikogar čuditi. Diskografska hiša RCA, v kateri je skupina snemala, potem ko je zapustila EMI, se je morala odločiti, v katerega člana skupine bo še naprej vlagala. Izbor je bil skoraj samoumeven. V RCA so se seveda odločili za Annabello, ki je bila že v skupini najbolj izpostavljena in zanimiva osebnost. Annabella Lwin je temeljito zagrabila in te dni je že viden rezultat njenega dela v obliki prej omenjene prve samostojne plošče, katere naslov bi lahko poslovenil v Ne pleši s tujci. Ta pesmica ni nič posebnega, saj ne pritegne posebno, vendar tudi nikogar ne pripelje do tega, da bi ugasil radio. Zakaj torej revije po svetu, predvsem pa vodilni britanski glasbeni časopisi, posvečajo Annabelli toliko svojega prostora? Očitno je k temu veliko doprinesel njen videz, ki je daleč od nekdanjega videza

na pol divjega dekliča, mnogim pa je zanimiva tudi kot primer odraščanja pop zvezde, ki pa je še vedno zelo mlada in spet na začetku poti, ki naj bi vodila na vrhove top list.

Tokrat je Annabella tudi prvič sodelovala v pisanju pesmi, ki jih izvaja, kar se v času dela s skupino Bow Wow Wow ni dogajalo. Za svojo prvo samostojno ploščo je z Misom Murpyjem in Davidom Franksom iz skupine The System sodelovala pri ustvarjanju večine skladb.

URŠKE TA DAN NISMO SREČALI

Partizanska tiskarna na Kočevskem Rogu pozimi 1944/45. V ospredju strojnica, v ozadju gozdne vrtače stavnica, na desni strani pa baraka za upravo tiskarne.

Četrty oktober 1985. Dan kot iz pravljice, eden tistih, v katerih žejna zemlja že več kot mesec dni razen nekaj kapljic ni dobila ničesar izpod neba. Pri gozdni upravi v Podturnu dočakamo avtobus, ki je pripeljal iz Ljubljane 28 borcev Partizanske tiskarne in ciklostilske tehnike Urške na obisk nekdanje postojanke 13 A. Tu, na vznožju Roga, se jim pridružijo še Jelka Rovšnik-Venc z možem Danilom iz Trbovelj in Novomeščanka Mila Sitar. Priserčno srečanje in veselje, kakršno še vedno velja med tovariši in soborci, polno smeha, kratkih vprašanj in hitrih odgovorov, se pleče po novo asfaltirani cesti, ki že vodi do Lukovega doma na Bazi 20. Še pod domom zavijemo desno na makadam in nad Podstenicami na Cinkarsko pot.

Po 41 letih se partizanski tiskarji spet vračajo na kraj, kjer je dozorela zamisel Centralnega komiteja KPS o postavitvi še druge močne tiskarne v tem delu Slovenije. Razen »Triglava« na Goteniškem Snežniku naj bi blizu vodstva osvobodilnega gibanja in uredništva osrednjih časopisov začela delati večja tiskarna tudi na samem Rogu. Pred devetimi leti so jo njeni nekdanji delavci zadnjikrat skupno obiskali. Jelka z možem Danilom je bila v njej tudi še potem: tu je našla napol obdelano aluminijasto žlico, kakršne jim je takrat izrezoval Klemen Zoran, ki je delal v stavnici. Danilo je zbral razmetane opeke, jih očistil in oblikoval iz njih nekdanjo peč. Ko sta bila še prej enkrat v nekdanji tiskarni, niso z vodnikom vred našli v njej ničesar. Šele pri vračanju domov jima je domačin v Podturnu prinesel s podstrešja prgišče tiskarskih črk prav iz Partizanske tiskarne. Po vojni so kmetje iz doline marsikaj sami »rešili« iz nekdanjih partizanskih barak na Rogu.

Avtobus počasi vijuga skozi gozd, ki se že odeva v čudovite jesenske barve. Nenadoma in hkrati več tovarišic veselo zavpije: »Tole je naša skala! Tu smo po lestvi, spuščeni čez njo, pozimi spravljali v tiskarno papir in druge potrebščine. Kako natančno smo počistile ostanke oglja, ki smo ga dobili v vrečah za plinski generator, niti smet ni smela ostati v snegu...«

TOVARIŠTVO SODELAVCEV

Od tod bi s Cinkarske poti po bližnjici že lahko prišli do nekdanje Partizanske tiskarne, toda avtobus odsopiha še malo naprej in se potlej ustavi na nekem ovinku. Slavko Jakofčič-Slavec, ki je med vojno delal v obeh tiskarnah, ima kot junija na Goteniškem Snežniku tudi danes s seboj hčerko Darjo. Skupaj z drugimi soborci se ozira po gozdu in meni, da smo »zdaj pa že blizu«. Med neutrudljivo, lagodno hojo, podobno potepanju gobarjev po veliki hosti, polni skal in trohnečih debel, se pogovarjamo kakih dvajset minut. Med nami je tudi 13 tovarišic in tovarišev, ki so med NOB delali v tiskarni »Triglava«, nekateri pa v njej in tudi na Rogu. Z večino izmed njih sem bil letos junija na Goteniškem Snežniku. Spomine na delo v tiskarnah prepletajo izletniki z usodo tistih, ki jih danes ni med nami.

Mila Sitar gre v skupinici med zadnjimi in podpira Rafka Simčiča; čeprav ima že 85 let, hodi tovariš Rafk (tako še vedno kličejo razposajena »dekleta« ljubljenskega mehanika-partizana iz Ivančne gorice, ki je delal pri Petraču v centralni tehniki KPS) s palico čilo in sveže. Vrsta izletnikov se je malce raztegnila in z njene glave začujemo klice:

»Naša jama! Tole je naša jama!« Mlajši (tisti krog šestdesetih let) se zapodijo v prostrano globel, nekateri celo kar čez skale. Večina jih ubere pot v globačo levo po strani, nekaj starejših tovarišic pa se odloči za oddih nad jamo. Tudi Rafko Simčič si izbere parobek in Mila mu svetuje, naj tu počije. Z roko mi pokaže onstran velike kadunje in ponovi, kar mi je povedala že lani:

»Tamle sva s Simčičem poleti 1944 že pod noč prišla tik do nove tiskarne, a je zavoljo teme nisva našla. Petrač je malo prej nagovoril mojega očeta Janeza Zupančiča, ki je takrat poveljeval narodni zaščiti na Riglju, da sem kot 17-letno dekletce lahko šla v tiskarno na Rog. Čez teden dni je iz Novega mesta prišla za mano še pet let starejša sestra Iva. Mene so v tiskarni naučili vlaganja na velikem stroju, Iva pa je delala v odpremi. Tisto noč sem prvič v življenju prenočevala v gozdu: bala sem se živali in teme, samote in vse se mi je zdelo grozno. Takrat in pozneje je Rafko pazil name kot na hčerko. Zjutraj sva videla, da sva spala pod drevesom prav na robu tele kotanje, v kateri je bila naša tiskarna...«

V JAMI JE BILA VARNO SKRITA VELIKA TISKARNA

Mila odhiti za tovariši v prostrano globačo, sam pa ostanem nekaj časa nad ogromno jamo in kot da še ne morem verjeti: sem, v sredo te divje, zapuščene samote, je centralna tehnika KPS v juniju 1944 naselila veliki tiskarski stroj iz nekdanje Pavličkove tiskarne v Kočevju. Še od zloma Italije je bil skrit v gozdu nad Belico. Malo prej so Gradovi možje za novo tiskarno pripravili potrebne lesenjače. S sedmimi vozovi so stroj, črke in različno opremo iz Dolenje Brige nato prepe-

ljali prek Ajblja in Kaptola, Ograje in Zdihovoga, Turkove drage in Knežje lipe v Stari trg ob Kolpi. Tu je partizanski transport dva dni počival, potlej pa so dragoceni tovor skozi Črnomelj in vasico Blatnik blizu Semiča pripeljali do Podstenic in od tam po samotnih gozdnih poteh pod Babjo gorico. Za nekdanjo kočevsko tiskarno je bila po tem napornem potovanju zabrisana vsaka sled.

Tu, v tej prostrani jami, kamor bi zlahka skril vsaj tri do štiri srednje velike stolpnice, je zaživela Partizanska tiskarna. Konec julija 1944 so se vanjo začeli seliti tiskarji iz grafike 13 A pri Kraljevem kamnu, nekdanje ciklostilske tehnike Urške. Od avgusta 1944 do aprila 1945 je Partizanska tiskarna v tem gozdu natisnila nad 350 različnih tiskov v skupni nakladi milijon in 991.000 izvodov. Tiskala je Ljudsko pravico, Slovenskega partizana, Našo vojsko, posebno izdajo Slovenskega poročevalca ob osvoboditvi Beograda, Našo ženo in od decembra 1944 naprej tudi Slovenskega poročevalca. Izdelovala je najrazličnejše brošure, večbarvne letake (tudi v nemškem jeziku), knjižice, izkaznice, navodila, vabila in parole, obrazce, hranilne knjižice Darnega zavoda Slovenije, različne lepake in okrožnice. Bila je v neposredni bližini vodstva osvobodilnega boja in centralne tehnike, od koder je dobivala v delo zlasti veliko drobnega tiska.

Stopam v dno globeli in poslušam živahne pomenke tiskarjev. Katja Hilbert-Eta in Zina Kisovec gledata, kje so stале barake; da so bile res tu, vidim po pravokotnih plokvah, kjer še ne raste drevje. Marta Novak z dvema sestrama, Mira Mohar z možem Jankom in Tilka ter

Ljubo Tomc se čudijo zaraščenim stezam. Kje je kaj stalo takrat pred 41 leti, zanima Vlada Jordana, Borisa Kariža, Jožeta Martinčiča in njegovo ženo. Vlagalka Justa Koščak in Polonca Kovač, ki je delala v stavnici, razlagata prijateljicam iz Triglavske, kje so vodile stopničke na »Višarje«, eno izmed dvojnih stranišč v tiskarni. Polde Mesec-Volk, nekdanji notranji ekonom tiskarne, potoži ženi in prijateljcem, kako se »nič več ne spominja podrobnosti iz tistih let«. Živ spomin nešteti prijateljni in grenkih trenutkov v tiskarni pa je Klemen Zoran iz Hrastnika, ki je delal v stavnici, v prostem času pa pomagal ekonomu.

»ROG IMA DOVOLJ NAFTE«

»Pozimi 1945 se je ponoči zaradi prevroče dimne cevi vžgala streha iz skodel nad stavnico. Na srečo sem bedel in smo ogenj hitro pogasili. Za vodo smo pozimi toplili sneg. V italijansko cisterno smo lahko zbrali do 2000 litrov dežavnice. Ko je poletni zmanjkalo vode, smo jo hodili iskat z lesenimi bankami v lužo blizu križišča, kjer smo prej pustili avtobus. Kuharice so jo odlišavile s čaji in samo to smo smeli piti.

Lestev čez skalo je bila pravcati partizanski izum, tako večje in praktično smo jo uporabljali. Pozimi je bilo snega tudi do pasu. V navadnih čevljih in modrih delavskih hlačah, ki sem jih imel v tiskarni, sem pomagal nositi meso s Cinkarske poti v postojanko. Napol živi smo se vračali vanjo, natovorjeni huje kot živali.

Ko smo dobili peč na oglje, naš plinski generator in elektriko v tiskarno, so me v stavnici dvakrat zalivali z mlekom: zaradi plinov sem bil že nezavesten... Nova plinska peč in motor sta bila za nas velika pridobitev.

Osebe partizanske tiskarne na Kočevskem Rogu 8. marca 1945. Fotografirali so se za spomin ob obisku Vide Tomšič; v prvi vrsti spredaj je vodja tiskarne Srečko Pleško — Fiks.

MILA SITAR — ZUPANČIČEVA pozimi 1944/45 kot vlagalka na velikem stroju v Partizanski tiskarni.

Vedeli smo, da sta nam vodja centralne tehnike inž. Ložje Rojec-Miha T. in Petrač poslala na pomoč izkušene mehanika Rafka Simčiča, ki jima je že prej enkrat dejal:

»Ves Rog ima dovolj nafte! Lahko si pomagamo z ogljem. V Triglavski so si ga sami skuhal...«

Tudi mi smo ga dobili, za filter v peči pa smo nasekali kock iz sveže smrekovine. Uparjena smola je sicer šla skozi ves motor, ko pa se je ohladil, se je v njem vse zlepilo in ustavilo: s kladivom smo izbijali bate. Iz Starih žag smo potem dobili novo peč. Novi filter je bil iz kamenja...«

Zoran bi moral napisati spomine na življenje v Partizanski tiskarni; tako menim in spodbujam razgibano pripoved postavnega Zasavca. Iz knjige Jožeta Kralla o osrednjih partizanskih tiskarnah na Slovenskem vem, da so tu, v Partizanski, kljub hudim bojem z Nemci v neposredni bližini še v noči od 16. na 17. april 1945 stiskali 5000 kosov brošurice z naslovom Pogodba med SZ in Jugoslavijo. Čeprav je propagandna komisija pri IOOF naročila, naj natisnejo kot »nujen tisk« 10.000 brošuric, tega ni bilo več mogoče uresničiti.

»Oba tiskarska stroja smo razstavili, dele na rokah znosili nad jamo, od koder so jih kmetje prepeljali nad Butoraj, kjer smo jih shranili in takoj nato na Vinici oba stroja spet sestavili.« doda Klemen Zoran.

Slavko Jakofčič-Slavec, ki je v Partizanski vodil ekspedit tiskarne, mi nariše na košček papirja razpored barak v jami. Tako spoznam, kje so stале stavnica, centrala, strojnica in jedilnica, kje sta bila upravna baraka in Petračevo »stanovanje«. Darja Jakofčič se zanima, tako kot zadnjič na Snežniku, kje so ostanki tiskarne. Njen oče je prej našel v grmovju podstavek lepo okrašene gašperčke; morda so ga nekoč ulili v železarni na Dvoru. Darja je na zidni opeki iz nekdanje kuhinje opazila črki »R. F.«, znak obrnika, ki je nekoč, davno pred vojno, kje na Dolenjskem izdelal in žgal to opeko.

TISKARSKI STROJ POGANJALI TUDI NA ROKE

Tone Dolmin in Rudi Burič z drugimi vred ocenjujejo ta kos štedinikove plošče, Nace Gregorač-Vid pa je našel med travo vsaj 40 cm dolg železen vijak. Če dodamo k temu še nekaj kosov aluminijaste ploščevine, ki leži ob starem gabru, bi bilo to vse, kar smo ta dan našli od nekdanje Partizanske tiskarne pod Babjo gorico. Slavko Krušnik-Mihec, ki je v tiskarni vodil strojnico, nenehno zabava zbrane z domisljicami in s sproščenim humorjem. Z bistrim spominom se dotika takratnih nadobnosti.

»Ob osvoboditvi Beograda smo, šnehpreso« gonili na roke, ker ni bilo bencina, samo da bi časopis čimprej prišel med ljudi,« nam med drugim pove in Klemen mu pritrjuje, kako je to težaško delo zmučilo tiskarje. Tovarišica Eta dodaja, da so delali tudi po 32 ur hkrati, če je bilo potrebno. Ob smrti komandanta Staneta so tiskali časopis vso noč; v poldrugem dnevu je bil postavljen in spet tudi razmetan, da so imeli črke za novo naročila. V bunker med nekdanjo strojnico in upravno barako so ob izpraznitvi tiskarne sredi aprila 1945 shranili precej stiskane literature, obleke in hrano.

»Papir bi morda še našli,« ugibajo tiskarji, ki mi pokažejo tudi ostanke jarka, s katerim so dušili ropot pogonskega stroja, ki ga nad jamo že ni bilo več slišati.

Čas nas začne priganjati k odhodu. Nad jamo pozdravimo tovarišice, ki so nas tu počakale, in zdaj zavijemo po malo daljši poti proti avtobusu. Nežka Štrajnar, Malka Mišmaš in Darinka Jenko se smeji šalam žensk, ki se spominjo, kako so v tiskarni skrbeli tudi za dobro voljo. Celo miklavževali so in prijetno, čeprav skromno proslavili novo leto in druge praznike. Med hojo preletim Kroniko partizanske tehnike; s hudomušnimi ljubezenskimi verzi jo je 1944 spisal soborec v tiskarni Slavko Krušnik-Mihec. Rovšnikova Jelka, ki je delala na malem novomeškem zaklopnem stroju, še ima doma zvezčič teh izvirnih pesmic, meni pa je malo prej tovarišica Eta podarila povojni ponatis Krušnikovih veselih zbadljivk.

TA DAN NISMO VIDELI URŠKE

Štorovke zamotijo izletnike še pred vkrcanjem v avtobus; nekateri imajo kmalu polne vrečke čvrstih gob. Vodstvo izleta se med vračanjem odloči, da bomo obiskali še Urško, nekoč največjo ciklostilsko tehniko na Rogu. Pod Bazo 20 zavlijemo na gozdno pot proti Kraljevemu kamnu in avtobus ostane na veliki poseki.

Več kot polovica se nas pada za Slavkom Jakofčičem in Nacetom Gregoračem-Vidom, katerima se s specialkami pridruži še Tone Dolmin. Po kakih dvajsetih minutah začnemo krožiti okoli kraških globač: podobne so si kot krajcar krajcarju, vse približno enako zaraščene, pa vendar — nobena ni prava! Vid se spomni, kako je ob zadnjem obisku Urške naletel še na ostanke bunkerjev, v katerih je vrhovno vodstvo upora pri tiskarjih preživelo nemško jesensko ofenzivo 1943. Možje stikajo glave in ugibajo:

»Pod Kraljevim kamnom smo; kaj pa, če smo k Urški morda vendarle zavili iz napačne smeri?« Ni nas sram priznati, da nam Rog danes ni pokazal vseh steza in ne razodel vseh svojih skrivnosti. Še vedno je ves tajinstven in tako prostran, da v njem po toliko letih lahko zaide tudi star partizan.

Časa je premalo, da bi raziskovali in iskali Urško še naprej, zato se vrnemo k družbi, ki čaka na poseki. Nad njo si z Vidom nabereva mrznic, ki jih je na kupe okrog velikanskih štorov.

Tiskarji so presrečni ob vsem, kar smo danes videli in slišali. Rafko Simčič pove, da je kot preroren, ko je spet podoživel vse, kar je nekoč delal v centralni tehniki KPS in v Partizanski tiskarni.

Mila Sitarjevi uide prisrčen vzdih, da je spet za »deset let mlajša in da je bilo danes skratka vse enkratno...«. Zoranu Klemenu se stoji ob spominu na veliki tiskarski stroj, ki ga je aprila 1945 v Partizanski razstavil, čez leta pa ga je videl v Muzeju revolucije; ko so ob njem stali šolarji z učiteljem. Hudo mu je, da se Petračevo napoved izpred devetih let ni uresničila: da bodo sem, pod Babjo gorico na Rogu, prihajali odrasli in mladina in na kraju samem videli, kje je živel Partizanska tiskarna.

»Vse, kar smo imeli v gozdu, je propadlo. Tiskarski stroj so pozneje postavili v neresničnem okolju, čeprav so bile barake urejene,« potoži Klemen.

Kakih deset metrov od avtobusa so v blatu sivkasto-rjavega izsušenega kala kot nož ostro vrezani ogromni kremplji in velike šape medveda, zraven njegovega odtisov pa vidimo tudi sledove parkljarjev. Kam se je v tej hudi suši umaknila roška divjad? Še globlje v prastari gozd, kamor zdaj razen lovca in gozdarja tako redkokdaj zaide človeška noga.

TONE GOŠNIK

V SLOGI SO VSE TEŽAVE MANJŠE

Krajevna skupnost Velike Poljane je najmanjša v ribniški občini, saj šteje le še 293 prebivalcev, medtem ko jih je še leta 1948 imela 427. Mladih je vedno manj, zato so pred 11 leti ukinili osnovno šolo, njena stavba pa je zdaj preurejena v prostore za potrebe dejavnosti KS in njenih organizacij, razen tega tu občasno gostuje potujoči vrtec. Prav v tej stavbi smo napovedali naše uredništvo v gosteh, vendar smo ga v zadnjem trenutku zaradi snega in mraza na predlog domačinov preselili v gostilno v Ortneku. Sneg pa tiste dni ni bil edina nevšečnost, žled je, na tem območju podrli okoli 10.000 kubikov drevja, potrgal mnogo električnih žic, da so ponekod dobili luč šele po dveh, treh ali celo štirih dneh, povzročil je okvaro na TV kablju do pretvornika itd.

Krajevno skupnost je predstavila Alojzija Zakrajšek, predsednica krajanov KS Velike Poljane. Najponosnejši so na asfaltno cesto iz Ortneka do Velikih Poljan. Obnovili ali posodobili so tako rekoč ceste do vseh vasi. To je še posebno pomembno za to, ker se zdaj krajani lažje vozijo na delo v Ribnico in Ljubljano, saj v domačem kraju ni nobene-

ga proizvodnega obrata. Postavili so tudi nova, pokrita avtobusna postajališča. Čeprav časi samoprispevkov niso naklonjeni, so letos v Velikih Poljanah izglasovali še dodaten samoprispevek. Z njim bodo posodobili in asfaltirali cesto skozi vas in opravili nekatera druga dela. Samoprispevek solidarno plačujejo tudi vikendarji, ki jih je tu 19 in ki tudi sodelujejo s krajani pri raznih delih. Marsikaj pa bo treba še postoriti. Prednostna naloga je urediti cesto proti Samočam tako, da bodo dostopne tudi pozimi. V naslednjem letu pričakujejo, da bodo tudi vse vasi dobile telefone. Štiri hiše (tri v Velikih Poljanah in ena na »Vahtnici«) so še vedno brez elektrike. Z vodo so dobro oskrbovane le Velike Poljane, štiri vasi imajo večje ali manjše težave v sušnem obdobju, pet naselij pa še nima vodovoda. V načrtu je še gradnja novih prostorov za potrebe gasilskega društva, prelitje nekaterih obnovljenih cest (Močile, Podpoljane) z asfaltno, ureditev nove trgovine v Ortneku itd.

Predsednik Gasilskega društva Velike Poljane Anton Strnad je predstavil delo tega društva, ki je bilo ustanovljeno leta 1909. Od ustanovnih članov je živ še 90-letni Štefan Ambrožič. Imajo dve aktivni desetini (mladincev in članov) pa tudi več starejših in podpornih članov. Letos so ob prenovi ceste skozi vas podrli gasilsko orodišče, zgrajeno leta 1925, zdaj pa bodo gradili novo. Po vojni so dobili najprej motorno brizgalno ILO, leta 1960 pa sta jim brata Slavko in France Andoljšek, ki sta bila na začasnem delu v Nemčiji, pomagala pri nakupu motorne brizgalne VW.

»Tridesetletnico našega Turističnega društva Grmada bomo praznovali prihodnje leto. Do takrat bomo dokončali gradbeni in druga dela pri našem turističnem domu na Grmadi,« je povedal predsednik društva Alojz Škulj.

Grmada je dobila ime od turških časov sem, prej pa se je ta hrib imenoval Vrhušček. Z nje je lep razgled daleč naokoli

vse do gorenjskih planin. In prav na Grmadi so turistični delavci z območja Velikih Poljan in Ortneka dogradili in odprli pred 25 leti svoj turistični dom, ki so ga letos razširili. Pri tem so jim s prostovoljnimi delom, denarjem in materialom pomagali ostali krajani, delovne organizacije, vojniki, mladina in drugi. Še posebno živahno je na Grmadi trikrat na leto, in sicer ob prvomajskih praznikih, ko je tudi otvoritev turistične sezone - prvo nedeljo v avgustu, ko je tu srečanje dolenskih turistov, in jeseni, ko organizirajo polharsko noč. Ko smo v taisti gostilni, kjer je prejšnji

teden potekalo naše uredništvo v gosteh sedeli pred dobrimi osmimi leti, smo med drugim zapisali: »Ortnek je kraj, kjer smo se doobila seznanili z nekim stanjem človekove duše, ki mu s tujko pravimo apatija. Nič ni hudo narobe, a tudi malo je stvari, ki so za silo. Preveč za jok, premalo za veselje skratka.« Tokrat, po osmih letih, apatija ni več lebdela nad mizami. Zamenjalo jo je veselje, radost, ponos nad narejenim, nad napredkom. Tako smo pač tisti večer v prijetno ogrevani sobi gostilne Prijateljevih čutili novinarji Bojan Budja, Jože Primc in Jože Simičič.

PAŠA SE JE DOBRO POKAZALA

V krajevni skupnosti je zemlja skopa, toda kljub temu se veliko ljudi ukvarja s kmetijstvom. Domala tretjina je takih, ki obdelujejo zemljo, tako imenovanih čistih kmetov pa je zelo malo. In še ti ne bi mogli živeti od zemlje, če bi ne bilo gozda. Za marsikoga je gozd med glavnimi viri dohodka.

Franc Prijatelj, ki je tudi sekretar osnovne organizacije ZK, je povedal, da ima 22 hektarov zemlje. Od tega je samo 4 hektare obdelovalne, pa še ta je večinoma v bregu. Zato ima kljub velikemu posestvu v hlevu samo sedem glav živine. Za delo na kmetiji sta z ženo sama, dva para rok pa sta premalo za skopo kraško zemljo. Prijatelj je povedal, da bi brez gozda, le težko preživeli. Dodatna težava je tudi v tem, da s stroji ni mogoče dosti narediti.

»Če bi sedaj delali tako kot nekoč, ne bi imeli po pet do šest glav živine v hlevu,« je dejal Marko Prijatelj, ki je sicer zaposlen v Inlesu. »Z gnojenjem travnikov pa smo toliko izboljšali zemljo, da imamo krme za več glav živine,« je povedal naš sogovornik. Dodal je, da bi bilo življenje v hribih veliko boljše, če bi bile boljše ceste, če bi imeli povsod vodovod in telefon. Zato v krajevni skupnosti načrtujejo prav izboljšanje infrastrukture, ki je zelo slaba. Dokaz za to, da čaka Prijatelj še veliko dela, je tudi

podatek, da imajo v petih vaseh še vedno vodnjake. O tem, kako so se znašli v zadnji suši, ni da bi govorili. Vodo za živino in gospodinjstva so morali voziti s cisternami.

O kmetijstvu je govoril tudi kmetijski inženir Jože Andoljšek, ki je vodja pospeševalne službe v ZKGP Kočevje v temeljni organizaciji kooperantov. Andoljšek tudi v popoldanskem času ne more brez kmetijstva, zato je na materini kmetiji krepko poprijel. Zgradil je nov hlev za 16 glav živine, poleg govedu redi 15 ovac. Kljub velikemu hlevu pa je tudi na tej kmetiji glavni vir dohodka gozd. V hribovskih predelih je namreč pridelovanje za tretjino dražje kot v ravnini. Vendar hribovski kmet zaradi tega nima nobene olajšave, saj mora gnojila, gorivo in druge potrebščine plačevati po enakih cenah kakor nižinski kmetje. Kupna moč kmetov pa se še naprej manjša in vprašanje je, koliko jih bo še vztrajalo pri tem delu.

»Da bi zmanjšali stroške pri reji živine, smo se tudi pri nas odločili za pašo živine,« je povedal Andoljšek. »Iz republiških virov smo dobili po 75 tisoč dinarjev nepovratnih sredstev in uredili 30 hektarov pašnikov na Jarčjem hribu. Pet kmetov nas je, ki tam pasemo 28 glav živine. Dosedanji rezultati so zelo dobri, saj so se stroški zmanjšali, živina pa še je dobro razvijala, saj je na dan pridobivala do 70 dkg. Pasli smo od 17. maja do 17. oktobra. 152 dni smo bili na ta način rešeni vseh tistih drobnih del v hlevu, ki sicer ne prinašajo dosti, vzamejo pa dosti časa,« je dejal Andoljšek in dodal, da je pašni sistem za tiste predele zelo primeren.

Anton Strnad

Alojzija Zakrajšek

Magda Šilc

Anton Pirnat

Mirko Intihar

TU SO DOMA VELIKI MOŽJE

Poljanci so zelo ponosni na svoje velike može. Trije izmed njih so obeleženi tudi v ribniškem Parku kulturnikov, mi pa smo dodali še dva, na katera so nas Poljanci še posebej opozorili.

Daleč najbolj znan je Peter Kozler (1824—1879), pravnik, geograf in politik. Skupaj z Antonom Globočnikom je na podlagi kranjskega deželnega grba določil belo-modro-rdečo trobojnico kot slovensko zastavo. Bil je soustanovitelj Slovenskega zbora Slovenije, društva, ki si je postavilo za cilj, da se vse pokrajine, koder bivajo Slovenci, združi v eno upravno celoto — Zedinjeno Slovenijo. To pa ni bilo možno brez zemljevida, ki bi pokazal svetu, kje žive Slovenci. In prav (prvi) »Zemljevid slovenske dežele in pokrajin« je naredil Peter Kozler ter bil zato pod Bachovim absolutizmom obdolžen veleizdaje.

V knjigi »Park kulturnikov v Ribnici« je med znanstveniki poleg Kozlerja opisan še dr. Jakob Šilc (1886—1961), ki je pisal o moderni slovenski liriki, o razvoju slovenske moderne, o Tolstojem umetniškem naziranju, o racionalizmu ter iracionalizmu itd., med pesniki in pisatelji pa Andrej Andoljšek (1827—1882), ki je izdal nabožno knjigo »Nebeška mana«, bil pa je tudi prvi slovenski duhovnik, ki je deloval na

pacifički obali ZDA (tri leta je misijonaril tudi v Baragovi škofiji).

Na pokopališču v Velikih Poljanah je pokopan znani slovenski zgodovinar Metod Mikuž, ki je umrl pred tremi leti. Hišo je imel v bližnjem Žukovem. Tesno je sodeloval s Poljanci in o medsebojnem razumevanju govori dejstvo, da je želel biti pokopan prav tu, od koder je videti tudi bližnja Slemena, kjer je bila doma njegova mati.

Podobno željo je izrazil tudi glasbenik in fotograf France Modic, ki je umrl pred dobrimi tremi leti, pokopan pa je pri Svetem Gregorju tako, da gleda proti Velikim Poljanam in Grmadi. Prehodil in prefotografiral je vse te kraje in zapustil bodočim rodovom veliko dokumentov o ljudeh in dogajanjih.

»LOVCI PREMALO STRELJAJO«

Med najbolj dejavnimi v krajevni skupnosti Velike Poljane je prav gotovo tudi lovska družina. Na začetku je bilo v lovski družini le osem članov, kasneje pa se je število povzpelo na 37. V 2800 hektarov velikem lovišču prva leta po vojni sploh niso streljali divjadi, saj jo je vojna močno razredčila. Toda lovci so s skrbnim gojenjem divjadi vrnilo gozdu podobo, kakršno je imel nekoč. Vsako leto pokrmijo divjadi po 5 ton koruze, tri tone sena, nekaj ton sladkorne pese in dve toni mrhovine. V lovišču imajo za te namene kar 14 krmišč, več solin in kaluž. Lovci pa obdelujejo tudi 5 hektarov njiv, da bi imeli dovolj hrane za divjad. Seveda ni nič nenavadnega, da je v tem lovišču precej visok odstrel. Vsako leto odstrelijo najmanj enega medveda pa 10 jelenov, 12 prašičev, 52 srnjakov itd. Vendar se kmetom zdi, da lovci še premalo streljajo, saj divjad povzroča precej škode na poljih. Lovci vsako leto odštejejo za pokritje škode do 200 tisoč dinarjev.

Lovci dobro sodelujejo s krajevno skupnostjo in družbenopolitičnimi organizacijami ter z vojno pošto v Ortneku. Lepo pa skrbijo tudi za obeležje NOB, nad katerim so prevzeli Patronat. Sedaj se pripravljajo na gradnjo lovskega doma. Pri gradnji bo vsak lovec opravil po 160 prostovoljnih delovnih ur.

Franc Prijatelj

Marko Prijatelj

BO V GRAŠČINI SPET DOM ZA STAREJŠE?

»Leta 1928 je bilo, ko sem prišel v Ortnek. Nisem se mogel načuditi lepe-mu grajskemu poslopju. Čudovit vrt, ograja, hlevi, polni živine, pa park in vodomet. Takrat so v gradu, ki nosi letnico 1852, živeli poleg Oskarja Kozlerja in njegove žene še dva otroka, vzgojiteljica, vrtnar, kuharica, lakaj in nekaj strežnega osebja. Bilo je lepo, ljudje so imeli radi svojega gospodarja, ki jih ni nikoli izkoriščal. Še več. Med vojno je bil Oskar Kozler eden tistih, ki je neštetokrat pomagal partizanom, domačinom, marsikdo se mu ima celo zahvaliti za življenje. Bili so dnevi med vojno, ko so se na gradu zbirali partizanski voditelji, sestankovali so, Oskar pa jim je nudil hrano, tudi nemalo glav živine iz njegovega hleva je skrivnostno izginilo v hosto.« Tako se je svojega srečanja z gradom pred osmimi leti spominjal Vladimir Prežblj, dolgoletni sodelavec našega lista.

vojni so v grajskih poslopih uredili dom za onemogle, ki se je leta 1952 ob stoletnici gradu preselil drugam. Grajsko poslopje so tokrat preuredili v hotel, ki je posloval do leta 1962. Gostje in turisti so radi zahajali sernkaj zaradi lepega okolja, vse sobe so bile primerno urejene, imele so centralno kurjavo in kopalnice. Čez slabih 11 let pa je grad prevzel Mestni odbor ZZZ v Ljubljani, zatem so ga »posodili« ustanovi Naša djeca iz Pulja, ki je v njegovih prostorih organizirala vsakoletno letovanje otrok. S tem pa se je pričel neizbežen propad gradu. Okoli 120 puljskih otrok se je vsako leto zvrstilo na letovanju v Ortneku, medtem ko je v nezgodnih mesecih grad počival, prepuščen zobu časa in huliganskim početjem nekate-

rih brezvestnežev. Streha je pričela popuščati, prostori so postajali iz leta v leto bolj zanemarjeni. Puljčani so se gradu leta 1974 odpovedali. Mestni odbor ZZZ Ljubljana je takrat našel salomonsko rešitev, ko je v gradu uredil bivalni prostor za gozdne delavce iz drugih republik. A tudi to ni trajalo dolgo.

Današnja podoba nekdanjega lepota je zastrašujoča. Edina turistična postojanka

med Turjakom in Brodom na Kolpi propada. Že pred leti je neki dunajski hotelir ponujal za odkup gradu velike denarje, kasneje je sam ceno celo podvojil, vendar o tem nihče ni hotel slišati ničesar. Je mar grad zares zapisan neizbežnemu propadu?

Početja v njem nihče ne nadzira, še zmeraj je tam moč najti sledove dnevnih in nočnih huliganskih obiskov: razmetane steklenice alkohola, ostanke hrane in še bi lahko

naštevati. Usoda ortneškega gradu očitno nikogar preveč ne zanima, izjemaj je seveda nekaj posameznikov. Edino, kar je bilo v gradu v teh letih narejenega, je obnovljena streha. Zares žalostna usoda Kozlerjeve graščine, žalosten spomenik rodbini, ki ji je vselej bilo mar za usodo slovenskega človeka.

In kaj na vse to pravi Lado Andoljšek, domačin, ki kot zdravnik službuje v ribniškem zdravstvenem domu, eden tistih redkih, ki si je vseskozi prizadeval ohraniti ortneški grad in ga rešiti propada?

»Po vsem tem se mi zdi, da je danes rešitev pravzaprav le ena. Ortneški grad s svojo prijetno okolico bi lahko, primerno preurejen seveda, služil kot dom ostarelih občanov. Ima naravnost idejno lego, oskrbovancem bi nudil potreben mir, je blizu vseh komunikacij. Glede na število prebivalstva naj bi imel kakih 80 postelj, bil bi odprtega tipa, v njem naj bi našli mesto tudi ljudje, katerih zdravstveno stanje je takšno, da jih v bolnišnice ne sprejmejo, domače zdravljenje pa je prezahtevno (srčni bolniki, diabetiki). Dom naj bi imel svojo stalno gospodarsko dejavnost, s čimer bi se tudi preživljal, hkrati pa oskrbovancem nudil zaposlitev v prostem času. Sicer pa je o vsem tem še veliko pre zgodaj govoriti, naprej naj svoje o usodi gradu rečejo tisti, ki bodo za kaj takega morali prispevati sredstva! Dejstvo je, da takšnega doma v občini nimamo, čeprav ga potrebujemo.«

Toda vojne je bilo konec, Kozlerjevo graščino je kot tolke druge zajela agrarna reforma, posestvo je bilo razlaščno. Po

dr. Ladislav Andoljšek

DOŽIVLJAL SEM TUDI PONIŽANJA IN ŽALITVE

Dolenjska je doživljala najbolj krvava boje v vsej zasluženi Sloveniji. Kar 2.323 dolenjskih mož in žena je padlo v boju s sovražnikom, 1.419 jih je umrlo kot žrtve fašističnega nasilja. Tudi gospodarski davek temu nasilju je bil strašen: 932 stanovanjskih in 3.515 gospodarskih poslopij je bilo uničenih, 61 javnih zgradb do tal razdejanih.

Trideset let po osvoboditvi je bilo sklenjeno, da Dolenjska s svojim sedanjim rodod zgradi do zdaj najdostojnejši pomnik svojim padlim borcem in žrtvam fašističnega nasilja. Ta pomnik je novi oddelek NOB Dolenjskega muzeja v Novem mestu. Ali že služi svojemu namenu in če ne, zakaj ne, o tem in podobnem smo se pogovarjali z vodjem oddelka Antonom Štampoharjem, zgodovinarjem in raziskovalcem.

DL: Kar nekaj let je že, kar je bil zgrajen in slovesno odprt nov oddelek NOB Dolenjskega muzeja. Takrat je bilo med drugim poudarjeno, naj bi to ne bil samo del muzeja v običajnem smislu, ampak tudi spomenik Dolenjcem, ki so dali življenje za svobodo. Po svoji širši funkciji pa naj bi bil oddelek NOB tudi sodobna učilnica zgodovine. Koliko je ideja o učilnici že uresničena, oziroma kaj oddelku še manjka, da bi to lahko postal?

»Da, minilo je natančno sedem let, odkar je bila predana svojemu namenu v glavnem s finančnimi sredstvi zaposlenih v občini Novo mesto zgrajena nova stavba oddelka NOB Dolenjskega muzeja, pa slabih pet let, ko je bila v njej odprta okrnjena stalna razstavna zbirka. Okrnjena zato, ker je šele letos dobila približno dokončno podobo, potrebno pa bo še nekaj časa, da bomo lahko rekli, da je zaključena, saj bo med drugim potrebno odpraviti številne tehnične in vsebinske napake, kar ne bo poceni. Zelo na kratko povedano: inž. Peter Ivanetič, ravnatelj Dolenjskega muzeja v času gradnje, je z dušo in telesom storil vse, da je izgradnja tekla po načrtu, toda strašansko komplikacije so bile v zvezi s pripravo in predstavitvijo razstavne gradiva, od samega začetka pa vse do današnjih dni. Lahko rečem, da je potek priprav in oblikovanje razstavnega gradiva tipičen primer neodgovornega ravnanja in neracionalnega trošenja družbenih sredstev. Seveda bi takšna sodba terjale širše pojasnilo, povem naj le, da je krivda na muzeju le v tem, da ni imel lastnega kadra in da z oblikovalcem razstave vse do letošnjega februarja ni sklenil ustrezne pogodbe.

Da naj bi bil novi oddelek spomenik padlim borcem NOV in žrtvam fašističnega nasilja, smo povedali že z naslovom brošure, ki jo je izdal odbor za izgradnjo oddelka NOB. Novi oddelek Dolenjskega muzeja za NOB in ljudsko revolucijo — osrednji spomenik padlim borcem in žrtvam fašističnega nasilja ter revolucionarni preteklosti na Dolenjskem. Poleg tega so v spominski avli oddelka v kovino vrezana imena blizu 3000 padlih borcev NOV in žrtve fašističnega nasilja iz nekdanjega novomeškega okrožja, toda osrednja komemoracija ob dnevu mrtvih je bila tudi letos na Cvibljah nad Žužemberkom, avle pa se ni nihče spomnil. Zgovorno je tudi dejstvo, da si (m) o vsi pozabili na žrtve med Romi, ki v avli niso zapisani, pa jih je bilo samo v Auschwitzu pokončanih nad 70.

Ideja o učilnici je bila doslej le delno uresničena in je najtesneje povezana s kadrovske krepitvijo oddelka. Zaenkrat lahko nudimo zadovoljivo vodstvo po stalni razstavni zbirki, pomagamo vsem, ki se ukvarjajo s proučevanjem novejših zgodovine, toda naša predavalnica bo samevala še naprej, saj zaenkrat nimamo pripravljene niti enega predavanja, tehnično opremljenega s spremljajočim dokumentarnim gradivom. To je davek hude zamude v preteklosti, ki jo bomo skušali čimprej nadoknaditi, tudi s pomočjo novo ustanovljenega pedagoškega oddelka našega muzeja. Ob tem bi rad dodal, da bodo naša prizadevanja pri prenašanju revolucionarnih tradicij na mlajše rodove obrodila tem žlahtnejši sad, kolikor bo tudi naše sodobno življenje temeljilo na revolucionarnem izročilu.

DL: Ali je oddelku NOB že uspelo zbrati, obdelati in prezentirati gradivo, ki po svoji naravi in pomenu sodi vanj? Kakšen odgovor imate na kritike, da se končna podoba oddelka NOB nekako prepočasi izrisuje? Na kakšne probleme ste kot njegov vodja, kustos in ne nazadnje tudi kot zgodovinar in proučevalec revolucionarne preteklosti na Dolenjskem v najširšem pomenu naletevali pri prezentaciji gradiv? Slišati je bilo o direktnih pritiskih vplivnih ljudi, da določenih dokumentov ne bi obelodanjali, oziroma bi jih izločili iz izbora za razstavo, ker da bi v nečisto luč postavili nekatere dogodke in nekatere osebnosti. Lahko to potrdite in konkretizirate ali pa so se o tem spletle samo bolj ali manj tendenciozne govorice?

»Če bi že zbrali, obdelali in prezentirali vse gradivo, potem po muzeološki plati skoroda ne bi imeli več kaj početi. Nasprotno, s temi osnovnimi opravili v muzejih ne bomo nikoli na tekočem. Realno gledano, bi en delavec potreboval leta, da bi pregledal arhivske fonde samo v Arhivu SR Slovenije in izbral gradivo, nanašajoče se na Dolenjsko. Drugi delavec, ki bi se z enako nalogo lotil pregledovanja časopisov, bi za to potreboval še več let. Doslej smo v osrednjih arhivskih ustanovah — v Inštitutu za zgodovino delavskega gibanja, Zgodovinskem arhivu CK ZKS in v že omenjeni ustanovi — opravili le delni izbor, in še to predvsem v zvezi s konkretnimi nalogami. Tako smo pridobili kopije arhiva okroznega odbora OF Novo mesto in nazadnja kopije arhivske dokumentacije, nanašajoče se na delovanje društva kmetijskih fantov in deklet, o katerih je oddelku letos pripravil razstavo, ki

se po predstavitvi v Novem mestu in gostovanju v Trebnjem, Metliki in Črnomlju nahaja v Sentiernju. Izbor arhivskega gradiva predstavlja tako obsežno nalogo, da bi za to morali odpreti samostojno delovno mesto arhivarja. Vendar arhivi bodo počakali, veliko pa je šlo v izgubo na terenu, kjer doslej nismo izvedli akcije načrtnega zbiranja gradiva, nanašajočega se na to obdobje.

Od izpolnjevanja teh in mnogih drugih nalog je odvisna podoba oddelka, ki pa ne sme biti nikoli zaključena, saj se mora stalno dograjevati. Za začetek bomo veliko dosegli, ko bomo dali končno (začasno) podobo tej naši nesrečni stalni zbirki.

Pri svojem skoraj 15-letnem delu v Dolenjskem muzeju — delovnik pa je, to lahko mirno trdim, v poprečju trajal 12 ur — sem občasno še do nedavnega doživljal tudi ponižanja in žalitve. O mrtvih le dobro, toda eden od njih si je vztrajno prizadeval, da moram biti odstranjen s tega delovnega mesta.

Med razlogi, da se zgodovinarji neradi odločajo za novejšo zgodovino, je ravno takšen odnos redkih posameznikov. Sam sem bil deležen raznih oznak: od nedolžnega, trmastega Belokranjca do nevarnejšega zagovornika spravaštva z domobranstvom in še česa, kar je imelo tudi določene posledice. Morda bi pred temi pritiski klonil, če ne bi bil deležen podpore tistih, ki so verjeli, da morda pa le sem za kakšno rabo. Med njimi naj omenim tovariški in korekten odnos občinskega odbora ZZZB NOV Novo mesto.

Izsledki iz novejših zgodovine so nedvomno najbolj izpostavljeni ocenjevanju družbenopolitičnih faktorjev, zlasti ko rušijo neko ustaljeno podobo. Pritiski take ali drugačne vrste so po mojem bolj izraziti pri pisani besedi, saj ni običaj, da bi v stalnih zbirkah ali pri občasnih razstavah karkoli in še manj kogarkoli izpostavljali v negativnem smislu, ker tu nedvomno veljajo določeni principi in norme. Delno bi lahko govorili tudi o samocenzuri, če pošteno govorimo, kajti rad bi ga poznal, ki ne bi pri svojem delu upošteval realnih družbenih razmer in časovne distance. Naj pojasnim to na primeru Dušana Pirjevca-Ahaca. Eden od nekdanjih komandantov slovenskih partizanov je ob njegovi fotografiji v stalni zbirki vprašal: 'Kaj pa ta dela tukaj?' Mi smo z njegovim portretom povedali, da je bil politični komisar Dolenjskega bataljona, ne pa, da si je zaradi napačnih odločitev s tragičnimi posledicami pridobil vzdevek 'rdeči' Ahac.

Pri pripravi naše stalne razstavne zbirke so se skušali uveljaviti različni interesi in premagati je bilo

potrebno tudi nesprijemljive predloge, kot sta bila npr. tista, naj bi pričeli s prikazom revolucionarne preteklosti od približno leta 1935 in da izdajalske dejavnosti belogardistov ne bi prikazovali.

Vzemimo tudi primer Jožeta Kopiniča, po rodu Belokranjca, enega največjih jugoslovanskih revolucionarjev, Titovega sodelavca, in Marijo Prežljevo, napovedovalko na Radiu Svobodna Jugoslavija v Moskvi. Sta sploh omenjena v naši razstavni zbirki?

Znano je tudi, da je v času zmede po napadu na Jugoslavijo prišlo do množičnih manifestacij s ciljem, da bi naše kraje zasedli Nemci, in ne Italijani. Po dobršem delu Dolenjske so vihrale zastave s kljukastim križem, zbirali so podpise in pošiljali delegacije k Nemcem, pri Trebnjem je pod italijanskimi streli padlo 7 oseb. Toda tega na razstavi ne omenjamo, a ne vidim razloga, da to zamočimo, saj ravno taki in podobni pojavi pričajo, kakšne težave vse sta morala premagovati Komunistična partija in Osvobodilna fronta, ko sta ustvarjali enotnost slovenskega naroda.

Tudi skice z lokacijami belogardističnih in domobranskih postojank s številčnim stanjem iz določenega razloga na razstavi ni najti, čeprav bi dala podobo, proti kolikšnim silam so se vključno s tujo sovražno vojsko morali bojevati partizani.

Poskuse vplivanja pri raziskovalnem delu naj ilustriram s konkretnim primerom. Prof. Ema Muser se je že pred dolgimi leti lotila naloge, da napiše zgodovino novomeškega okrožja. Toda zaradi posredovanja ob nameravanem razgovoru z enim od vodilnih partijskih delavcev pred vojno in soorganizatorjem vstaje v letu 1941 je z delom prenehala. Neposredna posledica tega je, da bodo minila še dolga leta, preden bomo lahko vzeli v roke zgodovino okrožja.

Omenjeni problemi niso prevladujoči, so le osamljeni poskusi, govorim o njih, ker ste me pač vprašali.

DL: Kakšen je torej odelek NOB danes in kakšen bi moral biti?

»Kakšen je oddelek NOB danes? Vsekakor ne takšen, da bi bili lahko z njim zadovoljni. Velja pa poudariti, da so z izgradnjo novega oddelka, njegovo tehnično opremljenostjo in ob vse večji podpori družbene skupnosti dani pogoji za njegov vsestranski razvoj, seveda kolikor se bo tudi kadrovske krepil. Menim, da smo na poti k cilju, ko ne bomo nudili obiskovalcem le možnost ogleda stalne razstavne zbirke in mu po potrebi ali na željo dali strokovno vodstvo po njej, ampak jim bomo s podrobnejšo obdelavo posameznih dogodkov in pojavov z uporabo

sodobnih tehničnih pripomočkov omogočili poglobljen vpogled v našo revolucionarno preteklost. V ta namen bomo z lastnimi močmi in zunanjimi sodelavci skrbeli tudi za nadaljnje izdajanje publikacij v naši zbirki 'Prispevki za zgodovino delavskega gibanja in NOB na Dolenjskem in v Beli krajini', v kateri so letos izšla štiri dela. Ob kadrovske okrepitvi bomo pojačali že začeto sodelovanje z zgodovinskimi krožki oziroma raziskovalnimi skupinami na osnovnih in srednjih šolah ter z zgodovinskimi komisijami pri družbenopolitičnih organizacijah; med slednjimi je omembe vredno sodelovanje s komisijo pri občinskem svetu Zveze sindikatov v Novem mestu, kjer smo pripravili dve publikaciji.

Eden od ciljev je tudi pripravljane tematskih razstav, s katerimi bi gostovali po šolah in tudi delovnih kolektivih. Po mojem bi morala imeti vsaka matična osnovna šola muzejsko zbirka za območje svojega šolskega okoliša. Doslej smo tako zbirko postavili v Sentiernju v sodelovanju s tamkajšnjo osnovno šolo.

DL: Uveljavili ste se tudi kot zgodovinar, predvsem raziskovalec revolucionarne preteklosti s posebnim poudarkom na obdobju NOB. Vaša dognanja je moč prebrati v vrsti knjižic, ki ste jih izdali in pomenijo vsekakor pomemben prispevek k sodobnemu slovenskemu zgodovinopisju. Za svoje publicistično in raziskovalno delo ste letos prejeli tudi Trdinovo nagrado. Ne nameravamo vas spraševati, kaj vam pomeni ta nagrada, pač pa, kaj vam pomeni raziskovalno delo, ki ga opravljate, kje črpate pobude zanj. Odkod pravzaprav ta vaša afiniteta do, denimo, tako eksaktnega področja, kot ga pomeni raziskovanje revolucionarne preteklosti?

»Osnovna opravila v muzejskih in raziskovalnih ustanovah se razlikujejo le v izhodišču, dejansko pa je predmet obdelave isti. V našem oddelku naj bi delavec po možnosti čim bolj obvladal novejšo zgodovino, tj. obdobje od druge polovice prejšnjega stoletja do današnjih dni, pri čemer se mora čimprej usmeriti na zgodovinsko dogajanje na območju, ki ga muzejska ustanova pokriva. Pri slednjem se bo že na začetku znašel pred skoroda nepremagljivo oviro v primeru, če za to ni ustrezne literature. In za Dolenjsko ali vsaj za nekdanje novomeško okrožje velja, da je vse do nedavnega bila in je deloma še, zlasti kar zadeva dogajanje med obema vojnama, slabo proučena. Povsem normalno je, da si človek v taki službi, ko mu obiskovalci zbirke postavljajo razna vprašanja, prične prizadevati, da bi znal nanje odgovoriti. Ko pa že enkrat prične poglobljeno brskati po arhivskih dokumentih, zbira ustne vire, zakaj ne bi naredil še zadnjega koraka, ki predstavlja višjo stopnjo od običajnega muzejskega dela, in svojih dognanj objavil? Po prvih poskusih, ko mi je s svojim bogatim znanjem in izkušnjami stal ob strani eden od pionirjev na področju raziskovanja novejših zgodovine, dolgoletni ravnatelj našega muzeja prof. Janko Jarc, sem se tako znašel v krogu, iz katerega je težko izstopiti.

Bilo bi neskrupno ocenjevati svoje delo, ki je vse bolj usmerjeno v obdobje med obema vojnama, želim si le, da bi bilo čimbolj opravljeno pošteno.

DL: Zgodovinarji se včasih pritožujejo, da imajo pri delu nekako vezane roke, da ne morejo delati samostojno v skladu s prepričanjem, poslanstvom, kakršnega daje zgodovinarju pač njegov status. Ali sme zgodovinar hote prezreti oziroma zamočiti kak pomemben dokument, če bi s tem v oče določenih krogov storil nekaj dobrega, ali pa mora biti nenehno v službi resnice in samo resnice, in to ne glede na posledice, ki bi jih obelodanjanje sprožilo v družbi? Ali je tako imenovana teorija distance lista, ki zgodovinarju zaveže usta? Kaj menite o vsem tem in kako ravnate sami?

»O teh vprašanjih, zlasti o teoriji distance, je temeljito spregovoril dr. Vladimir Dedijer v drugem poglavju druge knjige 'Novi prilozki za biografijo Josipa Broza Tita', ki me je zadovoljila predvsem zato, ker v njej o največjem sinu jugoslovanskih narodov in narodnosti govori kot o človeku.

Dejstva in vprašanja, ki jih navajate, bolj zadevajo generalno linijo in prihajajo v naše kraje bolj kot odmev. Pri tem bi ločil dveje: na eni strani muzeološko predstavljanje, na drugi ugotovitve raziskav iz novejših zgodovine, ki jih objavimo. V muzejskih zbirkah kočljivih dogodkov in pojavov ne bomo predstavljali, v teoretični obdelavi pa je to odvisno tudi od stopnje demokratičnosti neke družbe in vrste drugih okoliščin, pa tudi od osebnega poštenja in hrabrosti. Od dokaj črno-belega opisovanja polpretekle zgodovine v povojnem obdobju že dobivamo zgodovinska dela, ki ne poznajo 'tabu' tem.

Na kratko bi lahko odgovoril, da mora biti zgodovinarjevo delo podrejeno enemu cilju — iskanju zgodovinske resnice. Je pa vprašanje, če ima smisel potencirati prav vse zmote in napake, do katerih je nedvomno prihajalo.

S teorijo distance je povezano tudi vprašanje dostopnosti primarnih virov, saj je znano, da v svetu in pri nas velja časovna zapora za določeno arhivsko gradivo, poleg tega pa se mora vsakdo zavezati, da dokumentacije ne bo zlorabljal. V pretežni meri se lahko s to teorijo strinjamo iz razlogov, ki jih je navedel dr. Dedijer.

Kako sam ravnam pri vsem tem? Moje delo ni takšne narave in obsega, ki bi bistveno posegalo v ta vprašanja, vsekakor pa se skušam dosledno držati poti, na kateri se ne smem ozirati na morebitne pritiske ali se izogibati iskanju zgodovinske resnice.

DL: Katero področje še posebej izziva vaša raziskovalno žilico, da se ga že all pa se ga še nameravate lotiti s posebno slastjo? Sploh naj vas na koncu vprašamo, kaj načrtujete?

»Preobsežnih načrtov, zlasti raziskovalnih, si iz objektivnih razlogov ne kaže zastavljati. Pa vendarle, srednjeročni načrt za obdobje 1986—1990, službeni in zasebni, je sprejet. Iz njega naj navedem samo tri najobsežnejše naloge, ki so izključno raziskovalne in zato morda predstavljajo prevelik zalogaj. Zato bi bilo bolje, če jih ne bi navedel, kajti utegne se zgoditi, da ne bodo uresničene. Te so: a) razstava s publikacijo z delovnim naslovom 'Letalske operacije na območju občine Črnomelj, Metlika, Novo mesto in Trebnje v letih 1941—1945'; b) oblikovanje teksta 'Leto 1941 v belokranjskem in novomeškem okrožju'; c) oblikovanje teksta 'Napredno politično delovanje v občini Trebnje v letih 1918—1941'.

Ob kadrovske okrepitvi oddelka — načrtujemo, da bodo prej ali slej v njem delali štirje strokovni delavci — bo potrebno marsikaj na novo zastaviti. Izbrali si bomo vodjo, ki bo moral biti po delovni vni in rezultatih dela za zgled. Obenem se bomo dogovorili o notranji delitvi dela. Ta bo upoštevala načelo 'vsi vse in pa delitev po časovnih obdobjih'. V tem primeru si bom kot najstarejši po delovnem stažu v oddelku izbral obdobje od začetkov delavskega gibanja do fašističnega napada na staro Jugoslavijo.

TO JE ENA SAMA ŽALOST

V stari kmečki hišici v Lešnici 7 pri Otočcu živi bedno življenje Franc Kraševc, majhen možiček, od otroštva pohabljen, ki se počasi bliža osemdesetim letom. Kmalu bo tri leta, kar živi sam, ženo so, potem ko je po kapi prišla iz bolnice, odpeljali v novomeški dom starejših občanov. Starost že sama po sebi ni prav lepo in prijetno življenjsko obdobje, če pa se življenje izteka v takih razmerah in okoliščinah, kot se temu ubogemu Francu Kraševcu, je to ena sama žalost. Pa ne tista mehka, otožna, zasanjana, ampak mrzla, neprizanesljiva, grda, kruta.

Kraševc ne jadikuje nad trdim življenjem, ne pritožuje se zaradi pomanjkanja. Trdega življenja brez kakršnega koli udobja je dodobra vajen od najzgodnejših otroških let. Mali človek je na stara leta boleče razočaran nad človekom, in to nad tistim, ki ga je imel za boga. In ta bog mu je splel še tisto borno imetje, ki ga je imel, in danes enonogi možiček s pohabljenim petelinom in prav tako kuro živi v svoji rojstni hiši, ki ni več njegova. »Trije invalidi živimo skupaj,« pravi in se skuša nasmehnuti.

Vsa stvar se je pričela pred leti, ko so v Lešnici začeli graditi nove hiše. Eden takih priseljencev si je parcelo kupil tik nad Kraševčovo hišo in večkrat govoril, kako neprijetno bi bilo, če bi kdo, ki bi pojerbal za starčko-

ma, hotel tam kaj graditi. »Začel je hoditi k nama z ženo. Bil je zelo prijazen, ustrežljiv, na kavo me je vabil k sebi domov, in ko sem se izgovarjal, da zaradi lesene noge ne morem hoditi po stopnicah, me je nesel gor. Iz trgovine nama je prinesel to in ono, ampak sva z ženo vedno vse plačala, do dinarja. Pa pri delu je kar sam od sebe začel pomagati, največ pri krompirju. Ko pa smo ga kopal, je eno karjolo peljal k meni eno k sebi, tako da ni nič zastoj delal in še k sebi je peljal lepšega. Ko sem mu nekoč rekel, da k meni vozi samo slabega in presekanega, je rekel, da bo za kokoši že dober,« je pripovedoval Kraševc. To je trajalo kakšne tri leta, več kot dovolj, da je starčka, zlasti Franceta, dodobra omrežil. »Res je, za boga sem ga imel in tudi drugim sem večkrat zabrusil: »Briga me za vas, on je moj bog! Medtem sem mu tudi njivo prodal, a mi je takoj plačal samo pol cene, drugo polovico pa šele čez dalj časa. Jaz bi mu že takrat vse skupaj dal, saj je večkrat govoril, da bo on skrbel zame in za žensko Tončko do smrti. Ampak ko sem se jaz ženil, je moj oče hišo in vso to našo sabejenščino prepisal na ta mlado, tako da jaz sploh nisem imel nič svojega, je bilo vse od ženske. In ko sem ji včasih rekel, da bi vse dala najinim dobrotnikom sosedom, je zmeraj odgovorila: 'Dokler bom jaz s prstom migala, ne dam nikomur, po moji smrti pa ti naredi, kakor veš in znaš.' Pa ni bilo treba čakati do njene smrti...«

Lokavi sosed je v tem času, ko je dodobra omrežil starčka, tega tudi na vse načine odvrčal od ostalih sosedov in vaščanov. »Govoril mi je, da so vsi hinavci in da mi hočejo samo slabo, in jaz, bedak, sem mu slepo verjel in zaupal samo njemu. Še lani spomladi sem mu dal 16 starih milijonov, da je dal denar v banko na knjižico, pooblaščen je bil pa on. Tri milijone je takoj dvignil in dal denar kamnoseku za spomenik, drugo je ostalo na knjižici, ki je jaz sploh videl nisem, jo je imel kar on, saj sem mu povsem zaupal.« Ko pa je

bilo tega zaupanja konec, sta šla z drugim sosedom po knjižico, a sta morala nekaj dni počakati. Ko je Kraševc končno dobil svojo hranilno knjižico, se je izkazalo, zakaj je bilo treba čakati: ker je moral pooblaščenec vložiti nazaj denar, ki ga je prej dvigal. »Ta denar je rabil zase, jaz mu nisem nikoli rekel, naj mi iz banke prinese kakšen denar,« trdi Kraševc.

Pred nekaj leti je Kraševčovo ženo kap. »Ko so jo iz bolnice pripeljali domov, je bila nepokretna in ni bila pri sebi. Dva, tri tedne je bila takrat doma in v tem času je sosedja skrbela zanjo in zame, kot bi bila njena starša. Že prej smo se menili, da bi ta najina hiša in zemlja okoli sodila k njim kot najbližnjim sosedom in našim dobrotnikom. Ko je bila žena bolna, je sosed tudi vse urejal za dom počitka. Še prej pa je pripravil darilno pogodbo. Rekel mi je, da bo to on pripravil in me vprašal, če hočem prebrati. Jaz pa sem mu rekel, da mu v vsem zaupam in da naj kar sam naredi, kakor ve, da je prav. Seveda sem bil prepričan, da bo za to, kar bo dobil, zame skrbel do smrti. Saj ne, da bi ne vem kaj zahteval, imam majhno pokojnino, delal sem kot hlapec na Bajnofu in nekaj let nazadnje kot cestar. samo tako, da me bodo malo poglajštali pa kakšno hrano da bi mi skuhalo... Ko je sestavil pogodbo, je prišel še z neko žensko, menda je njegova sodelavka, k nam, Žena je nepokretna ležala na postelji, vse je šlo od nje, če je kaj hotela povedati, je samo momljala in je tudi jaz nisem nič razumel. Podpiral sem jo, da je sedela na postelji, sosed pa ji je namazal prst in ga dvakrat odtisnil pod tiste njegove papirje.« Tako sta bila Kraševčeva 10. februarja lani še ob vse svoje revno imetje, ki sta ga, ne da bi vedela, podarila sosedovemu nedoletnemu sinu. Pa ne samo to, celo davek na darilo je plačal Kraševc. »Prišel je k meni in rekel, da še toliko dolgujem na občini, in sem mu dal denar. Kot je razvidno iz sklepa, kajti pogodbe Kraševc nima in je ni tudi nik-

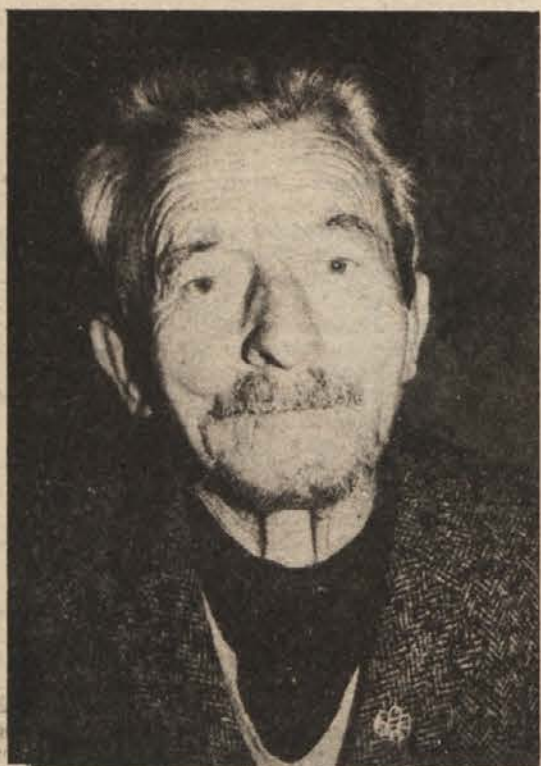
oli prebral, gre za stavbišče v izmeri 46 m² in dvorišče v izmeri 3 a 96 m², vse skupaj takrat ocenjeno na 184.075 din; od tega je Kraševc plačal še 27.611 dinarjev davka na darilo.

Kraševčovo so spravili v dom v Novo mesto, Franc pa je na hitro zbolel in so ga odpeljali v bolnico. Ko je prišel domov, ni hotel za ženo v dom. »Ko sem prišel iz bolnice, je bilo v hiši vse pospravljeno, nekaj časa so sosedje še skrbeli zame, kmalu pa se je lušno nehala. Kar na lepem mu ni bilo nič več prav, kričal je name, jaz tudi nisem bil tiho. Nehal se je brigati zame. Zdaj se je pa pokazalo, kdo je največji hinavec, tisti, ki je za druge sosedje govoril, da so sami hinavci, samo da me je sprl z njimi, ali on, ki me je učil, kako moram okoli govoriti, kako je dober in skrben, kako ga moram hvaležiti pri socialnih delavkah. Potem je pa kričal name, naj me že čimprej hudič vzame. Ko gre zdaj mimo hiše, se obrne stran. Enemu sosedu, ki pride večkrat pogledat, kako je z mano, če nisem s to šantavo nogo kje padel in obležal, je prepovedal hoditi sem, češ da nima kaj delati v njegovi hiši. Njegove pogodbe nisem bral, menda je pa notri napisal, da je vse, kar je dobil, še prej odslužil z nekakšnim minulim delom. Kakšno minulo delo neki! Karjolo krompirja meni, karjolo sebi, je to minulo delo? Ko mi je enkrat, ko sva spet kričala, zabrusil, da takó in tako ni vse skupaj nič vredno, sem mu rekel, naj mi da pa pogodbo nazaj. 'Misliš, da sem narumen?' mi je zabrusil.«

Dobri ljudje zapuščenega invalidnega starčka včasih peljejo na obisk k ženi v mesto, v dom. »Malo se pomeniva, pa začne hitro jokati in sili domov. Reva, še dobro, da ne ve, da nima več doma. Potem pa skupaj jokava...«

In te solze padajo na kos papirja, ki je očitno po pravnih zahtevah veljavna pogodba, a je po človeških moralnih postavah zavrženo dejanje.

A. BARTELO

KONFEKCIJA KOMET METLIKA - 25 let

kvaliteto izdelkov in s poslovnostjo zgradili zaupanje kupcev in poslovnih partnerjev doma in v svetu. Za izvoz namenimo kar šestdeset odstotkov vseh proizvodnih zmogljivosti, naši izdelki pa so našli pot na tržišča Zahodne Nemčije, Švedske, Švice, Češke, Poljske, SSSR, Angole, Iraka in Libije. Uvoz pokriva z izvozom v razmerju ena proti tri, kar dokazuje našo uspešno vključitev v mednarodno delitev dela.

Ob tehnološkem razvoju in rasti delovne organizacije nismo pozabili na družbeno skrb za delovnega človeka. Vzporedno smo namenjali sredstva za reševanje stanovanjske problema-

tike. Danes razpolagamo s triindvajsetimi družbenimi stanovanji, sto petinosemdesetim delavcem pa smo s kreditiranjem pomagali do lastnega stanovanjskega objekta. Organizirali smo družbeno prehrano in zagotovili slehernemu delavcu brezplačen topel obrok. Z nakupom počitniških hišic na morju s šestnajstimi posteljami smo pred leti začeli organizirano skrbeti tudi za dostopen in zdrav oddih delavcev.

Skratka, dokazali smo, da smo vredni zaupanja naše socialistične samoupravne družbe in doseženi rezultati nam dajejo moč in voljo za nadaljnjo ustvarjalnost in razvoj.

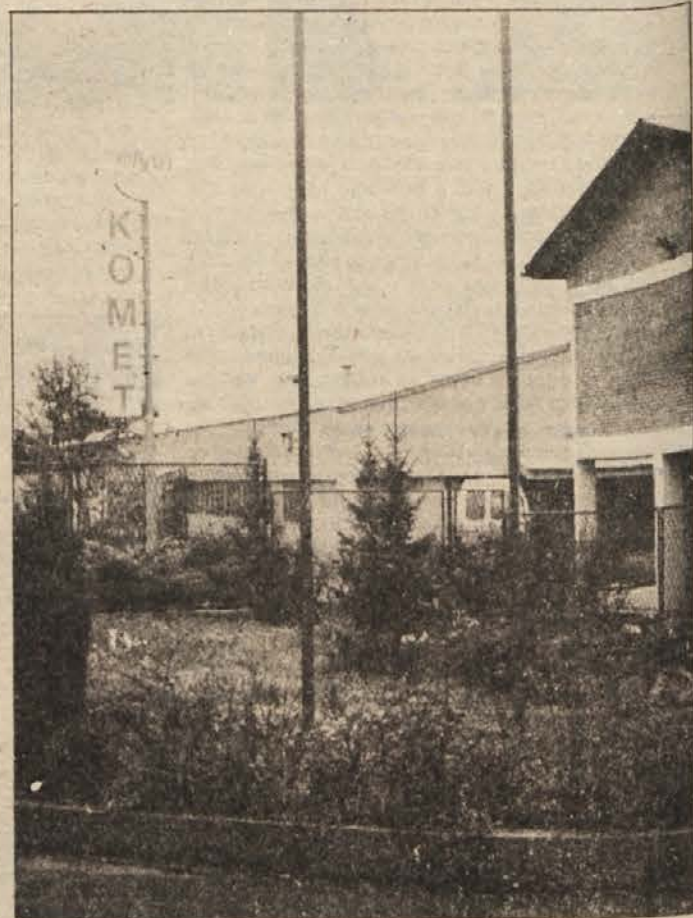
ČESTITAMO OB 29. NOVEMBRU — DNEVU REPUBLIKE

Za nami je petindvajset let razvoja, petindvajset let trdega ustvarjalnega dela. Začeli smo skoraj iz nič; s peščico ljudi pridnih rok na nekaj kvadratnih metrih, brez oprijemljivega proizvodnega programa.

Danes nas je štiristo petdeset. Delamo v so-

dobni, na novo zgrajeni tovarni v Metliki in delovni enoti v Starem trgu na proizvodni in poslovni površini osem tisoč kvadratnih metrov.

Razvili in osvojili smo ozko specializirano proizvodnjo iz programa ženskega perila in skozi

Obzorja

knjižna

PREBRALI SMO

PRAVCE

Beneška Slovenija je kakor oddaljeni otok na zahodni obali slovenskega morja, stoletja odrezan od življenjskega utripa matičnega nroda. Ta dolgoletna odrezanost in povezanost z življenjem v furlanski ravnini, ki mu je dolgo časa omogočala razmerno samostojnost, sta oblikovala jezik in zavest beneških Slovencev. Ne samo časovne meje, tudi geografske meje in meje gospodarske razvitosti oziroma nerazvitosti so ohranjemale ta zahodni slovenski otok, da je živel in ustvarjal svojo lastno zavest in kulturo. Nič čudnega ni torej, če poprečen beneški Slovenec ne razume slovenskega knjižnega jezika ali da Slovenec iz matične domovine težko razume govorico beneškega Slovencev. Take razlike v jeziku so ustvarila stoletja in druge meje.

Žni jezik sta jih prestavila Živa Gruden in Marko Kravos. Prav domiselno sta ohranila narečni naziv za pravljice in knjigo naslovlila Pravec. V prevodu sta, kjer je bilo mogoče, upoštevala narečni kolorit in ohranila narečne izraze, kar daje knjižici ljubko značilnost, podobno, kot je človeku ljubo, kadar se sreča z rojakom in ga po govoricu prepozna, od kod je doma. Tudi ilustrator je beneški Slovenec, saj so ilustracije delo Alessia Petriciga.

Motivi večine pravljic so že poznani, vendar so zapisani na nov način. Pravce odkrivajo življenje ljudi v zeleni Benečiji, v njih so ohranjene drobne vsakdanjosti, velika upanja in tegobe pa drobne radosti našega človeka v tistih krajih. In ker so Pravec izšle v zbirki, namenjeni predvsem šolarjem (kar pa ne pomeni, da bi po njih ne mogel z zadovoljstvom poseči tudi odrasel bralec), bodo na svoj otrokom najbolj dojemljiv način spregovorile o Beneški Sloveniji in njenih ljudeh, da jih bodo naši otroci vsaj malo poznali in tako pomagali do tega slovenskega otočka zgraditi most preko stoletnih meja vseh vrst.

M. MARKELJ

PESMI Z ZGODBO

Aleš Debeljak, najmlajši med enajstimi avtorji Pesniškega almanaha mladih, ki je izšel pred tremi leti v zbirki visoki nakladi in medtem menda tudi že pošel, se je nedavno tega predstavil javnosti s prvo samostojno pesniško zbirko. Knjigo z naslovom Imena smrti mu je izdala Mladinska knjiga, in sicer v zbirki Pota mladih; takoj pa je treba dodati, da je to eno najbolj zanimivih in vznemirljivih knjižnih del, kar so jih natisnili v omenjeni zbirki.

Ob branju se razkrije, da Debeljakovo poezijo zanimajo srhljive reči: umor, truplo, brezmotivnost za tako početje, območje spominjanja in nespominjanja in še, kar je s tem v zvezi. S tem je pesmi spet vrnil »zgodbo«, dogajanje, ki so ga Debeljakovi pesniški predhodniki iz poezije nekako izgnali. In vendarle ne gre za to, da bi brali grozljivo, upesnjeno po hitchcockovskem vzorcu, pač pa za stanje onkraj tega, od koder lahko zajema poezija.

Vsekakor je območje »dogajanja« Debeljakovih pesmi težko doočiti. Marcel Štefančič (jr.) je v spremni študiji nakazal postopek, kako priti do ključa, kiz njim (v glavi) prej in laže doumeš, za kaj gre, vendar pa s tem bralec kot takemu, še posebej, če ni kaj prida aktiven, ni bistveno olajšal branja. Bolje: umevanja. Kajti Debeljakova pesniška pisava je tako bizarna, aristokratsko vzvišena, da je že sama po sebi in že na prvi pogled ne navadno berljiva. Tako od verza do verza, od soneta do soneta, ki mu je pesnik dal »podaljšano« obliko in s tem svojsko metaforo. In nemara prav ta (navidezno) lahka berljivost bralca lahko spelje drugam, kot je hotel pesnik.

Debeljakova Imena smrti nam bodo bliže, če bomo prej osvojili svet njegovih pesniških predhodnikov, predstavnikov avantgardističnega poetiziranja. Če je šalamunovski svet »svet narobe zloženih stvari«, je svet Aleša Debeljaka spet tak, da je v njem vse v redu, postavljeno na svoje mesto. Tudi nekaj tako opevni NIČ.

I. ZORAN

KARDELJEVI »PROBLEMI«

Pri Državni založbi Slovenije že domala tri desetletja izhajajo knjige Kardeljevih izbranih del, ki pod naslovom Problemi naše socialistične graditve prinašajo doslej najbolj celovit prikaz ustvarjalnosti tega marksističnega teoretika.

Nedavno je izšla predzadnja, enajsta knjiga Problemov..., ki zajema članke, govore, intervjuje in druga besedila iz zadnjega desetletja pred Kardeljevo smrtjo, izbor sicer že prej objavljenih del pa je opravljen tako, da prikazuje Kardeljevo pojmovanje in razčlenjevanje mednarodnih odnosov s posebnim ozirom na zunanjo politiko Jugoslavije, v ospredju pa so vprašanja družbenih, političnih in idejnih tokov v sodobnem svetu.

Tokratna knjiga Problemov je torej tematska, spričo čedalje bolj zapletenih mednarodnih odnosov, polnih protislovij, pa so Kardeljeva opažanja in teoretična dognanja še zmeraj na moč aktualna, živa, saj kažejo (in praksa to potrjuje), kako potrebna sta neuvrščeno in socializem kot svetovni proces, kako bi bilo treba reševati vprašanja razvoja in priduževati svetovno gospodarsko ureditev, pri tem pa je nepogrešljiva vloga OZN, kajpak

Izšla je knjiga desetletja oziroma v kartografskem pogledu kar knjiga stoletja, kot so že nazvali nedolgo tega izdani Atlas Slovenije, ki je izšel v sodelovanju Geodetskega zavoda SR Slovenije in založbe Mladinska knjiga. Knjiga je izjemna tudi po nakladi, saj bi lestežka našli širši javnosti namenjeno slovensko knjigo z naklado 60.000 izvodov, od katere je kar 48.000 izvodov že prodanih prednaročnikom.

Delo za Atlas Slovenije se je pravzaprav začelo že pred 20 leti, ko so se začele priprave za izdelavo temeljnega topografskega načrta Slovenije v merilu 1 : 5000. Sledila so letalska snemanja celotnega slovenskega ozemlja, ki so potekala neprekinjeno od leta 1965 do leta 1982. Po preverjanju na terenu in dopolnitvah večjih sprememb je stekla grafična obdelava. Tako je nastal Temeljni topografski načrt Slovenije, ki obsega kar 2.500 kartnih listov in spada med najpomembnejše nacionalne projekte. Ja namreč osnova za prostorsko načrtovanje, za izdelavo najrazličnejših drugih kart v različnih merilih in za najrazličnejšo uporabo, med drugim tudi za izdelavo temeljne topografske karte v merilu 1 : 50.000. Slednje uporabljajo za izdelavo občinskih kart, za izletniške, planinske in podobne karte. Sodelavci Mladinske knjige pa so se domislili, da bi bila primerna tudi za natis v knjigi. Ob takšnem premisleku se je rodil Atlas Slovenije, ki tako združuje dolgoletno strokovno delo geodetov in založniško domiselnost in podjetnost.

Atlas je sestavljen iz dveh delov: kartografskega in tekstovnega. Prvi zajema 109 kart celotnega ozemlja Slovenije. Naša domovina je predstavljena na nekoliko poenostavljen, vendar pregleden in čitljiv način. Na kartah so zarisani: vodovje, relief, vegetacijska pokritost, komunikacije, naselja in objekti, meje.

Dodani register imen obsega okrog 45.000 nazivov rek, potokov, gora, vrhov, naselij, zaselkov, celo imena posameznih samotnih kmetij so vmes.

Tekstovni del sta napisala Stane Peterlin in Davorin Vuga. V njem sta jedrnat predstavila posamezna območja Slovenije z geografskimi značilnostmi, z drobcji krajevnih znamenitosti in zemljepisnih posebnosti, opozorila pa sta tudi na naravno in kulturno dediščino. Vili Kos, vodja izdelave kartografskega dela, je pridal poglavje o tem, kako so nastale karte za Atlas. Besedila spremlja več barvnih fotografij, posnetkov iz letala in tudi nekaj posnetkov iz satelita.

V celoti gledano, je Atlas Slovenije pomembno delo. Izjemno malo takih knjig najbrž premorejo narodi po svetu. Naša majhnost nam je tako vsaj enkrat prišla prav. MiM

Sele v novejšem času odkrivamo kulturne zaklade malega slovenskega otoka. Zanimivo je, da so do nas prišle pravljice, ta večna oblika ljudskega ustvarjanja, ki jo poznajo vsi narodi sveta. Venček novih pravljic iz Beneške Slovenije dobivamo tudi letos, in sicer kot plod sodelovanja med Založbo Borec in Založništvom tržaškega tiska. Skupaj sta izdala v zbirki Liščki knjige pravljic, ki jih je slišala v svoji domači hiši Ada Tomasetig, jih zapisala v narečnem jeziku in izdala v knjigi pod naslovom Pravec mojga tat an moje mame. V slovenski knji-

Sejem bil je živ, pa čeprav na njem ni bilo na prodaj blago, ki dandanašnji mami ljudi, marveč se je ponujala skromnosti in manjšega zanimanja vajena slovenska knjiga, ta mali, drobn čudež našega narodnega vztrajanja na tem svetu, kjer velike moči krojijo podobo vsakdanjika po svojih zamislih. Slovenska knjiga je v Cankarjevem domu praznovala svoj sedmi praznik, sedmi slovenski knjižni sejem, ki je že zaradi tega, ker je slovenski in s tem nosi s seboj »vse naglavne grehe«, kot bi dejal pesnik Ervin Fritz, nekaj posebnega v primerjavi s podobnimi sejmi pri nas ali v svetu. Slovenska knjiga namreč ne more biti trgovsko blago, kot bi dandanes grobokopi naše knjige radi videli. Premalo nas je slovensko govorečih, da bi lahko knjižno produkcijo podredili povsem tržnim zakonom in svoje knjige prodajali po vsem svetu, kot to lahko store angleški, francoski, španski in drugi založniki. Naši knjižni sejem se ne more primerjati s frankfurtskim, še z beograjskim ne, ker je pač slovenski, ker je bolj predstavitev, kaj smo novega naredili zase, kot priložnost za sklepanje velikih kupčij.

Vendar pa se noben knjižni sejem na svetu ne more primerjati in kosati z našim. Če številke, s katerimi nam strežejo statistiki, prav obrnemo, se pokaže presenetljivo dejstvo, da je še ne dva milijona ljudi velika skupnost zmogla v zadnjih dveh letih izdati 2214 novih knjižnih naslovov v skupni nakladi več kot 13 milijonov izvodov. Te številke so presenetljive tudi zaradi tega, ker vemo, v kako žalostnem položaju je sicer slovenska knjiga, od kod vse ji strežejo po življenju in jo ozkosrčno in le meter pred nosom gle-

VONJ KNJIŽNEGA NAGELJNA

dajoči krojači našega kulturnega in siceršnjega življenja tlačijo med porabo in jo skušajo postaviti v isto vrsto s hladilniki ali avtomobili.

Kljub vrtoglavi rastočim stroškom za papir in tiskarne (in seveda obratno sorazmerno skrajno nesposobnim in že žaljivim plačilom avtorskega dela) se je slovenska knjižna proizvodnja izjemno povečala. V zadnjih štirih desetletjih je na Slovenskem izšlo več knjig, kot jih je prej v štirih stoletjih. Po osvoboditvi je izšlo okoli 68.000 naslovov, skupna naklada, ki se pravzaprav ne da povsem natančno ugotoviti, pa znaša nad 30 milijonov knjig.

Zelo zanimivo je, da je le tretjino te zavidno velike gore knjig izšlo pri organiziranih in znanih založnikih. Slovensko knjigo so poleg Mladinske

knjige, Državne založbe Slovenije, Cankarjeve založbe, Mohorjeve družbe, Založbe Obzorja, Prešernove družbe, Tehniške založbe Slovenije, Založbe Borec, Pomurske založbe idr. (navajamo jih po vrstnem redu, kot ga zasledajo glede na skupno naklado izdanih knjig), založila tudi najrazličnejša društva, ustanove, časopisne hiše, instituti, muzeji, gospodarske organizacije pa tudi zasebniki in posamezniki. Vsak je po svoje prispeval k nenavadnemu pojavu, ki mu pravimo slovenska knjiga.

Leto 7. slovenski knjižni sejem je bil res živ. Veličastni Cankarjev dom je bil skoraj premajhen za vso razstavljivo knjižno bero in za številne prireditve, ki so se zvrstile od 18. do 25. novembra pod znamenjem sejma — kot nagelj odprte knjige. V pisnem sejmskem vrvežu je svoj prostor zasedel tudi Dolenjski list, ki je v zadnjih letih naredil nekaj korakov v tvegano početje izdajanja slovenskih knjig. Dolenjci se žal ne moremo postaviti, kot so se druge slovenske pokrajine, ki so s svojimi založbami pritegovale pozornost v glavnem razstavnem prostoru. Mi smo svojo skromno knjižno bero razstavili med grafičnimi in časopisnimi podjetji. Prav spodbudno in veselo to ni slišati za deželo, ki je dala očeta slovenske knjige in cvet literatov ter v predvojnem času premočila tudi pomembnega tiskarja. A ta o pač je. Tradicija je utonila, za razcvet dolenjskega založništva pa razmere nikakor niso sijajne, kot sploh niso za slovensko knjigo.

Morda bo čez dve leti za 8. knjižni sejem že drugače.

M. MARKELJ

tudi zunanje politike Jugoslavije, pri slednji zlasti prizadevanje za politiko odprtih meja in nenehna skrb za vprašanje manjšin.

Kardeljevo premišljanje o mednarodnih odnosih ima za osnovo postavke in metode zgodovinskega materializma, odtod Kardeljeva dovtetnost za tako rekoč globalni značaj številnih družbenih tokov, za raznovrstne značilnosti razvoja mednarodnih odnosov. S takim izhodiščem Kardelju ni bilo težko izpostaviti vprašanja, ki zadevajo vse človeštvo, s primeri iz razvoja svetovnega gospodarstva pa je prikazal, kako usodno je svet povezan in zato, žal premalokrat, zmožen kljubovati zagovornikom nacionalne sebičnosti.

D. RUSTJA

VEZ Z DOMOVINO

Izseljenska matica pošlje vsako med naše rojake po vsem svetu Slovenski koledar, ki pa je letos izšel še obsežnejši, bogatejši in zanimivejši kot prejšnja leta. Takšen najbrž ne bo zrimiv le za Slovence zunaj matične domovine, marveč tudi za tu bivajoče.

Po zunanem videzu se koledar od prejšnjih loči po trajnejši, trdni

vezavi, sicer pa je tiskan na običajnem formatu ter na dveh vrstah papirja: na temnejšem za prijetno branje in svetlejšem za boljšo reprodukcijo predvsem barvnih slik.

Vsebinsko je razdeljen na koledarski del, ki je tokrat opremljen z barvnimi fotografijami narodnega pečiva in s kratkim zapisom, od kod in kdaj pečivo, ter z napotki,

kako ga pripraviti. Koledarskemu delu sledita slovensko in angleško pisani bralni del koledarja, ki je pač najboljšežnejši.

Vsebinska bralnega dela je pestra, saj sega od zgodovinskih, političnih, jubilejnih, etnografskih zapisov do fotografskih reportaž, praktičnih nasvetov, aforizmov, poezije in aktualnih člankov. Enako pestra so tudi imena avtorjev, saj najdemo med njimi politike, novinarje, pesnike in pisatelje pa zagrnane društvene delavce, fotografe, zgodovinarje, etnografe in druge strokovnjake.

Lahko zapišemo, da koledar z vso svojo bogato in pisano vsebino daje zanimiv in strnjen pogled v življenje matične domovine, njen položaj v svetu, poglede v njene zgodovinske in kulturne korenine in sedanjo podobo. Najbrž ga bodo bralci velikokrat prijeli v roko in jim bo za letoletno branje, koristen pa tudi še potem, ko se bo na koledarju že zdavnaj zamenjala letnica, ki jo Slovenski koledar v novi obliki nosi. Da je dragocen tudi kot glas in vez z domovino za vse tiste, ki že dolgo nimajo več korenin v nji, je razumljivo samo po sebi, a prav to daje Slovenskemu koledarju '86 njegovo izrazito posebnost.

M. MARKELJ

LEPOTE NAŠIH CERKVA

Na malem slovenskem koščku sveta je posejanih obilo naravnih lepote, tej bogatiji pa je človek dodal še stvaritve svojih rok in duha. Res je sicer, da naš narod, ni postavil mogočnih katedral, je pa na pre mnogih krajih zgradil manjše hiše božje, jih poslikal, opremil s kipmi in čudovitimi zlatimi oltarji, na križšču postavil znamenja in kapele. Vse to predstavlja umetnostno bogastvo, ki po svoje odtehta velike katedrale velikih narodov.

Cerkvena arhitektura, slikarstvo in kiparstvo tvorijo pomemben del

slovenske kulturne zakladnice, žal pa teh zakladov ne poznamo dovolj. Temu botrujejo različni vzroki, med njimi morda tudi pomanjkanje poljudne literature za vsakogar, ki ga kulturna dediščina zanima. Kot naročena prihaja knjiga Lepote slovenskih cerkva, ki je pred kratkim izšla v založbi koprškega Ognjišča. Beli dan je zagledala hkrati v slovenščini, angleščini in nemščini.

Knjiga je delo dveh strokovnjakov: fotografa in oblikovalca Jožeta Anderliča in umetnostnega zgodovinarja dr. Marijana Zadnikarja. Poglavitni del knjige zavzemajo fotografije slovenskih cerkva, plastik, slik in cerkvene opreme. Že bežen pregled pokaže, da je fotografsko delo opravil pravi strokovnjak, ki je dosledno uresničil osnovno hotenje: predstaviti sakralne spomenike v njihovi celovitosti, kar je dosegel s pomočjo posebne fotografske opreme, s premišljeno izbiro točke fotografiranja, kota, brezhibno osvetlitvijo in celo s posegi v moteče ali zamerjenno okolje. Tako so nastale fotografije, ki presenečajo s svojo čistostjo in seveda tudi z novim videvom znanih cerkvenih spomenikov. Omeniti je treba, da tiskarji ljubljanske Tiskarne Slovenija avtorjevega dela niso skvarili in so knjigo odlično natisnili.

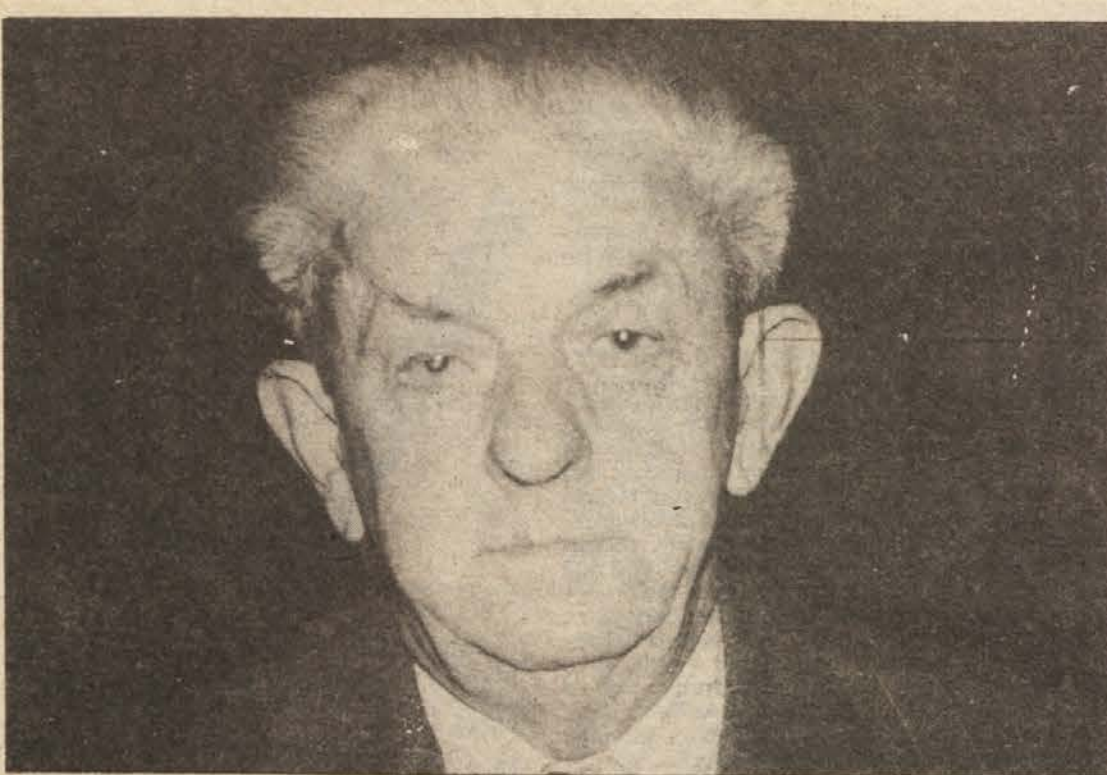
Marijan Zadnikar je pripravil izbor in napisal uvodno besedo ter spremna besedila k posameznim fotografijam. Z lepo, kleno, tu in tam poetično privzdignjeno besedo, kateri se pozna, da za njo stoji temeljito poznavanje gradiva, je zarisal razvoj cerkvene arhitekture na slovenskih tleh od obdobja

prvih krščanskih bazilij v 5. stoletju do Plečnikovih stvaritev v tem stoletju. Razumljivo je, da je v sicer zelo strnjem pregledu največ pozornosti posvetil dvema vrhovoma tvorstne ustvarjalnosti, in sicer gotiki in baroku, ko je umetnost na naših tleh ujela korak z evropskim umetnostnim dogajanjem.

Knjiga torej razgrinja bogastvo naše kulturne dediščine predvsem v sliki, besedilo pa daje bralec tiste splošne napotke in okvira, ki ga uvajajo v bolj poglobljeno gledanje fotografij.

M. MARKELJ

OBRAZI

SOOBLI-KOVAL NOVI ČAS

Večerni mrak se je iz vrtač in gozdov pričel plaziti proti Semiču in se vzpenjati med vinograde nad njim. S prvim mrakom se je iz doline prikradla blago uglasena pesem zvonov, ki so pozivali k večernicam. Zdaj s tega otočka, zdaj z onega, ki je še komaj zaznaven štrlel iz mraka, se je iz zvonika razlil ušesom dobro razpoznaven glas, in ljudje, ki so nemo čakali ob grmadah suhih vej, nakopičenih na vzpetinah nad naselbinami, so zlahka ugotavljali, od kod prihaja. Vendar se ob grmadah niso zbrali zato, da bi poslušali glasove. Ko je pesem zvonov utihnila v daljavi, je od cerkvice sv. Mihaela zadonel zamolkel strel. To je bil prvi znak. Takoj za prvim strelom bi moral slediti drugi. Tako je bilo dogovorjeno. Toda v dolini je zavladala gluha tišina. Sledilo je nekaj minut napetega pričakovanja. Potem se je iz doline zopet oglasil strel. Oddahnili so se. Vse je v redu. Prižgali so grmade, da je plamen švignil visoko v nebo in razsvetlil okolico, ter se opravili na dogovorjeno zborni mesto. Vendar mladinskega in delavskega shoda takrat, pred prvim majem leta 1936, nad Semičem ni bilo. In dva mlada Semičana, napredna mladince, kresov, ki so bližnji in daljni okolici oznanjali delavski praznik, nista več videla. Tisti drugi strel je bil zanj usoden.

V turobnem jesenskem dopoldnevu sedim z Antonom Lukežičem, po domače Žugljevim, iz Vavpčje vasi v motelu Smuk in se pogovarjam o dogodkih skoraj izpred petdesetih let. Anton je upokojen, pa se po stari semiški navadi ob nedeljah dopoldne opravi v motel, kjer pomože s prijatelji o tem in onem. Pri tridesetdesetih je še dokaj čil in krepak možak, le vid ga na enem očesu močno zapuša in tudi s sluhom ni vse v redu. To je posledica dogodka, o katerem teče beseda.

»V Semiču smo imeli pred vojno močno in dobro organizirano delavsko gibanje. Duša tega gibanja je bil poznejši narodni heroj Jože Miheličič. Leta 1936, za praznik dela, ki je bil takrat od oblasti prepovedan, naj bi dokazali, kako močni in dobro organizirani smo. Po okoliških hribih naj bi prižgali kresove, potem pa imeli še shod, na katerem naj bi peli revolucionarne pesmi in

imeli govore. Vse je bilo dobro pripravljeno in orožniki, ki so slutili, da se nekaj pripravlja, niso mogli ugotoviti, kje smo, niti kje naj bi se pozneje zbrali. Znak za pričetek naj bi bila dva strela iz možnarja, ki smo ju namestili pri cerkvi sv. Mihaela. Tam se nas je zbrala precejšnja skupina. Dvajsetletni Alojz Benčič ih Vavpčje vasi, ki se je rad ukvarjal s takimi stvarmi, je napolnil možnarja in ju prižgal. Umaknili smo se in kmalu je zadonel prvi strel, na drugega pa smo čakali zaman. Z Alojzom sva se vrnila k neiztreplenemu možnarju, da bi pogledala, kaj je. Kazalo je, da ni bil dobro prižgan. Vzel sem ga med kolena, Alojz pa se je sklonil, da bi še enkrat pritaknil vžigalico. Tedaj pa je zadonela oglušujoča eksplozija in pred očmi se nama je stemnilo. Prijatelji so naju odnesli na varno, šele zjutraj pa potem na vlak, saj drugih prevozov ni bilo, in v ljubljansko bolnišnico. Jaz sem jo odnesel s poškodbami po obrazu in s poškodovanim očesom, Alojz pa je v bolnišnici že drugi dan umrl. Bil je tako prvi Semičan, ki je dal svoje življenje za delavsko gibanje in revolucijo. Žal se tega danes le mlokdo spominja.«

Medtem ko v sosednji sobi žubore živahni pogovori, v zadnji sobi motela Smuk Anton Lukežič niza spomine na predvojno mladinsko in delavsko gibanje v kraju, na mladost v številni kmečki družini in na usodne ljudi, ki so morali zaradi zaostalosti, revščine in skrajno omejenih možnosti zapustiti to lepo dolino in se preseliti drugam, nemalokrat celo v daljno tujino, na druge kontinente. V družini je bilo osem otrok in Anton je bil najmlajši. Starejši brat se je izselil v Kanado in je tam že umrl, sestre so se razkropile po svetu in ostal je sam na skromni kmetiji. Izučil se je za mizarja, delal pri raznih mojstrih, bil brezposeln, potem pa se oženil in imel v zakonu šest otrok. Dva sinova sta tudi zapustila domovino in si polskala kruha v daljnem svetu: eden je v Ameriki, drugi v Avstraliji.

Ko so se zgrnili nad našo domovino najbolj črni dnevi, je Anton dokazal, da njegovo sodelovanje pri naprednem gibanju semiških mladincev ni bilo zgolj mladeniška objestnost. Kot mnogo drugih rodoljubov so tudi njega avgusta dvainštridesetega Italijani odpeljali v taborišče, kjer je okusil najbolj ponižajoče okupatorjevo nasilje. V Viscu ga je doletela italijanska kapitulacija, od tam pa se je s še nekaterimi domačini po mnogih peripetijah vrnil domov peš. Vendar tudi potem ni počival, vključil se je v osvobodilno gibanje, pozneje pa v 1. brigado VDV, kjer je kot politdelegat 1. čete 11. bataljona dočakal konec vojne.

Na svoji mali kmetiji živi Anton Lukežič kot upokojenec. Delo ga kljub letom in poškodbam, ki so čedalje bolj občutne, še vedno veseli. Z ognjem v očeh pripoveduje o svoji kobili in žrebetih, ki jih tako uspešno goji, in s pričakovanjem zre na dolgo potovanje, ki je pred njim. Prihodnji mesec se bo odpravil na obisk k sinu v Avstralijo. Pa vendar, občutek imam, da ga družba prijateljev, nekdanjih semiških aktivistov, ki se v mrzlih jesenskih in zimskih nedeljskih dopoldnevih zberejo okoli mize v toplem lokalu, še najbolj privlači. Družba ga, ko se posloviva, prijazno sprejme vase in zopet steče pogovor o tem in onem in tudi o tem, kako so v najtežjih trenutkih oblikovali novi čas. Žal Jožeta Miheličiča, Alojza Benčiča in še mnogih drugih ni več med njimi.

TONE JAKŠE

VSAKDANJI KRUH NA TISOČ NAČINOV

PRITOŽNA KNJIGA JE ODVEČ

Fran Milčinski je nekoč dejal: »Dobra gostilna: jed in pijača slovanski, račun krščanski.« Takšne gostilne so danes pri nas kaj redko posajane, v Beli krajini pa bi jih sploh lahko prešteli na prste. A če bi jih že nastevali, bi gotovo na prvo mesto postavili gostilno Janka Müllerja iz Črnomlja, kjer so doma domačnost, prijaznost, pozornost do gosta, ki je vedno hitro in dobro postrežen. Sicer pa se je sloves teh njihovih vrlin že tako razširil okrog, da je Müllerjeva gostilna postala sinonim za dober gostinski lokal.

Sloves Müllerjeve gostilne sega v leto 1912, ko je Jankov oče kupil hišo na nekdanjem »kozjem placu«, ob poti, ki pelje v Adlešiče. Za Müllerjeve je že od prvih dni veljalo, da imajo gostje vedno prav ter da jih morajo postreči tako, da se bodo še vračali k njim. Vsakega gosta posebej so si morali tako rekoč pridobiti, posebno tiste iz Črnomlja, kajti semanjih in uradnih dni, ko je bila gostilna polna kmetov, ki so se iz mesta vračali domov, ni bilo toliko, da bi gostilničar lahko živel le od izkupička teh dni. A tudi sicer zaslužek ni bil tako velik, zato so oče in mati ter pozneje, ko so odrasli, tudi otroci Janko in njegovi dve sestri poleg dela v gostilni morali poprijeti še za kmečka opravila. Kako malodane tvegano je bilo pred vojno imeti gostilno, pove podatek, da je bilo takrat v Črnomlju 28 gostinskih lokalov. »Skoraj vsaka druga hiša je bila gostilna, in to v času, ko je bila gospodarska kriza, ko so marsikje otepari lakoto. Morda pa jih je bilo toliko prav zaradi krize, kajti ljudje so nekje pač morali iskati uteho,« ugiba Janko.

»Nam kljub vsemu ni prišlo na um, da bi prenehali z gostinstvom, gostilna je bila odprta celo med vojno vse do takrat, dokler je niso zasedli partizani. Po osvoboditvi sem jo leta 1946 prevzel v svoje roke, a sem bil gospodar le dve ali tri leta, potem sem jo moral zapreti, ker zasebnikom niso dovolili imeti lokalov,« pripoveduje Baričev Janko, kakor ga najpogosteje kličejo domačini, čeprav malokateri od njih ve, od kod ime Baričeva gostilna. Janko pove, da je imel njegov ded hlapca, majhnega fantiča, ki je bil zelo priljubljen pri okoliških otrocih, pisal pa se je Barič. Otroci so vedno govorili, da se gredo igrati k Bariču, in tako se je vzdevek prijel celo Müllerjeve družine, obdržal pa se je celo stoletje vse do današnjih dni.

Čeprav se je Janko potem, ko je ostal brez gostilne, ukvarjal s prevozništvom, pa misli na obrt, ki jo je začel oče, ni opustil. Leta 1964 je lokal znova odprl, ker pa takšen, kakršen je bil dve desetletji poprej, ni več ustrezal zahtevam časa, ga je začel leta 1968 adaptirati, potem pa so ga vsa leta do predlanskim, ko so uredili velik parkirni prostor, obnavljali, izboljševali. A Janko še vedno ni zadovoljen. »Premalo prostora imamo, saj lahko sprejmemo pod streho le 50 gostov, na terasi pa prav toliko. Zato moramo odreči marsikateri večji skupini ljudi.« Prav to, da ne morejo ustreči vsem morebitnim gostom, pa Müllerja najbolj boli. »Saj bi že razširili prostore, a potem bi iz marsikateri strani poslušali očitke, od kod nam denar, kakor da ga ne zaslužimo pošteno. Žal imajo pri nas še prepogosto kar vse obrtnike po vrsti za goljufe,« se razburja Janko, ki ne more pozabiti lanskega leta, ko sta si mlada dva, sin in snaha, ki pomagata v gostilni, že hotela poiskati službo drugje, lokal pa zapreti prav zaradi prevelikih pritiskov na obrtnike. »Gostilna je odprta od 8. do 22. ure, toda delam tudi po več kot 14 ur na dan, priznanih pa imam le 8 delovnih ur. Od tega, da več delam, nimam

prav nič, kajti s tem je večji dohodek in s tem tudi dajatve. Tako sem, namesto da bi bil primerno nagrajen, le še tepen,« se je takrat jezil sin Jože, ki naj bi počasi od očeta prevzel obrt, a ima za to zadnje čase vse manj veselja.

»Nekako sem le pregovoril sina, da gostilne nismo zaprli, kajti pri nas je dolgoletna tradicija in težko je pustiti goste na cedilu,« potarna Janko, ki je letos že prestopil sedemdeseto leto, a se ne upa upokojiti prav zaradi tega, da bi sina obdržal doma.

Vendar se zavedajo, da težav, družinskega pretehtavanja za gostilno ali proti njej, gostje ne smejo občutiti. Pa saj takrat, ko se zjutraj odpro gostilniška vrata, ni več časa misliti na osebne probleme, takrat je prvi gost. Müllerjevi sami pravijo, da na račun kvalitetne postrežbe mnogokrat pozabijo nase. Žal pa jim je, da zaradi vsakodnevnih obilice dela z gosti niso imeli časa razmišljati niti o svoji lastni specialiteti, po kateri bi bila znana hiša. Gostov ta vrzel očitno ne moti, kajti odtehtajo jo dobra postrežba s širokim izborom sveže hrane, pri kateri ne skoparijo, a vse to za sprejemljivo ceno. Čez njihove usluge se doslej, vsaj kolikor je Janku znano, ni še nihče pritožil. Zato pa dober glas o Baričevi gostilni seže dlje kot le v deveto vas. Poleti jih namreč obišče veliko tujcev in Janko se čudi, kako zvedo zanje in kako jih najdejo, ko so vendar odmaknjeni od glavne prometnice. To je dokaz več, koliko pomeni turistom dobrega gostinskega ponudba in kako sta gostinstvo in turizem med seboj povezana, čeprav hočejo prav tisti v Beli krajini, ki bi morali za sožitje obeh dejavnosti najbolj poskrbeti, to zanikati.

Müllerjevi, torej Janko z ženo in sin Jože z ženo ter tri zaposlene delavke, delajo kljub vsem pohvalam naprej pošteno in po svoji vesti. Lani jih je Gostinska zbornica Slovenije podelila srebrno plaketo za kvaliteto, prav tako imajo kot ena redkih gostiln na Dolenjskem štiri zvezdice, čeprav gostje tega ne vedo. Zvezdice so, namesto da bi jih obesili na pročelje, varno spravili v omaro. Priznavajo, da so priznanja zanje veliko breme, kajti bojijo se, da potem, ko bi gost videl zvezdice, ne bi upravičili vseh njegovih pričakovanj. Resnica pa je, da je prav zaradi tega, ker je vse doslej Baričeva gostilna upravičevala pričakovanja gostov, vsa ta priznanja tudi prejela. Torej je strah o razočaranih gostih pri njih odveč.

M. BEZEK

NAGRADNA KRIŽANKA - NAGRADNA KRIŽANKA

POLMER	VRSTA HORMONA	ZVEZDA V ORLU	UNICENJE	SRB. M. IME	NOGOMETNI KLUB	DL	MEJNI KRAJ S HRVASKO OB SAVI	BR. POKRAJINA	KONEC ZILJE-NJA
DL. M. SVEDSKE									
JEZERO V ETIOPLI					GORA IN KRAJ NA KOROŠKEM				
RIO DE JANEIRO/PRI-PAD. GIBEL STRANKE				ZVEZA DRŽAV	PROMETNI OBJEKT/BOLEZEN ZELODCA				
								DL	DL
DL	KLJUNAC	PEČAT/IGRA S KARTAMI		OBMEJNO ROMUNSKO M./SLIKAR DEBENJAK				MNOŽIČEN NAPAD	VRATI NA KONCU NJIJE
GRADBENI ELEMENT				3/SKOTSKO JEZERO (POSASTI)				NUMERO/ GL. M. LATVIJSKE SSR	
LANENI MATERIAL					HLADNO VREME/ BODICA				
PTICA UJEDA				ANGL. GROFLJA/NIKOLA TESLA				VRSTA VRBE/ OKONČINA	
KOVINARSKI POKLIC									
SREDOZEMSKA OKR. RASTLINA				VRSTA OBUVALA					

MIHAEL BEŠTER je bil izzreban izmed reševalcev naše prežadnje nagradne križanke in zreb mu je za nagrado dodelil knjigo humoresk našega stalnega sodelavca Tonija Gašperiča. Upamo, da mu bodo začinjene, a v bistvu globoko po resnici zapisane pripovedi o našem vsakdanjku vseč.

Rešite današnje križanko in pošljite rešitev najkasneje do 9. decembra na naslov: Uredništvo Dolenjskega lista, Germova 3, 68000 Novo mesto, s pripisom KRIŽANKA.

Posmehovanje izpridi srce in žal vsa čustva.

Nobene vojske, nobeno nasilje, terorizem, nobena oblast ne morejo izkoreniniti lepote iz zemeljskih tal in iz človeških src.

Tragičen občutek življenja je osnovni občutek vsakega normalnega človeka.

V ženskih rokah še večjo zlo

S cigareto v roki ženska ne ogroža le svoje zdravje, marveč tudi zdravje svojega otroka — Več je kadilk, čakajo pa jih posebne tegobe

Pred nekaj desetletji je bila cigareta v ženskih rokah razmeroma redka, saj je kadil in se v tobačnem dimu šopiril predvsem moški spol, ki mu je po nenapisanih pravih pravilih tovrstno »zrelostno« potrdjevanje edino prav pristajalo. A kot so ženske na mnogih področjih krenile naprej in se enakovredno uveljavile ob moških, so žal svojo enakopravnost začele uveljavljati tudi pri kajenju. Vse več žensk je posegalo po cigaretah in vse pogosteje. V razvitem svetu so tako zabeležili stalen porast števila kadilk, kaže pa, da se bo ob dosedanjem naraščanju števila kadilk čez nekaj let tako povzpelo, da bodo moškimi enake. Žal.

Medicinski raziskovalci so namreč že večkrat dokazali, da je kajenje škodljivo, da raka v grlu in ustih ter težave z želodcem in živci sploh ne omenjamo. Morda se je tudi zaradi teh ugotovitev v zadnjih letih zmanjšalo število kadilcev med razvitega Zahoda. Odstotek kadilcev med moškimi vztrajno pada.

Nasprotno pa se povečuje odstotek kadilk med prebivalstvom. Leta 1955 je bilo med odraslim prebivalstvom Združenih držav Amerike 52 odst. kadilcev in samo 24 odst. kadilk. Danes je kadilcev še 35 odst., medtem ko je kadilk že 30 odst. Torej močan padec na eni in porast na drugi strani. Najbolj vznemirljiv pa je podatek, da po cigaretah segajo mlade ženske. Med vsemi kadilkami jih je največ (36 odst.) v starostni skupini 20 do 24 let. To je v tisti življenjski dobi, ko je ženska v svojem biološkem razvoju najprimernejša za rojevanje potomcev.

In prav tu je kleč. Redno kajenje namreč pri ženskah ne predstavlja samo že zapisanih nevarnosti, ki jim je podložen tudi moški spol, marveč si s stalnim dovajanjem nikotina v svoj organizem ogrožajo rodilne sposobnosti. Ko kadijo, pa posredno ogrožajo tudi bodoča pokolenja.

Zaradi vsega tega se medicinski strokovnjaki z vse večjo zaskrbljenostjo sklanjajo nad statistične številke, ki govore o porastu kajenja med ženskami, posebno še mladimi. Najprej so opazili, da je močno poraslo število pljučnega raka med ženskami. Pred desetimi leti je bilo razmerje med moškimi in ženskami, obolelimi za pljučnim rakom, 8 : 1, zdaj je že 1,5 : 1. Tobačnik v tem drastičnem povečanju raka na pljučih pri ženskah igra zanesljivo poglavito vlogo.

Tudi obojeni srca in ožilja je med ženskami vse več zaradi kajenja. Kot so ugotovili medicinski raziskovalci, je ženska tem nevarnostni še bolj podvržena, če jemlje kontracepcijske tablete. V tej zvezi je kajenje desetkrat bolj škodljivo za krva obočila. »Čez deset let se bomo morda srečali s pravo epidemijo srčnih oblenj

med ženskami,« pravi epidemiolog Gary Goldbaum.

Zadnje raziskave so pokazale, da je kajenje še posebno škodljivo za žensko v njenih najboljših rodni letih. Ogroženi so tudi otroci kadilk, med samim dozorevanjem v materinem telesu in potem, ko ob materi kadilki odraščajo.

Ženske, ki redno kadijo, so za četrtino manj plodne in precej težje zanosijo, ker nikotin vpliva na raven ženskih hormonov v krvi in vpliva na ovulacijo jajčeca.

Če ženska kadi tudi potem, ko je že zanosila, se nevarnost spontanega splava poveča desetkratno v primerjavi z nekadilkami. In ko se otrok rodi, je pri materah kadilkah lažji za četr kilograma kot pri materah nekadilkah. Majhna telesna teža novorojenčka lahko pomeni cel kup zdravstvenih težav, od nerazvitih pljuč do nevarnih izlivov krvi v možgane. Poleg tega so novorojenčki kadilk bolj ogroženi zaradi skrivnostnega pojava nenadne smrti (SIDS), kar je jasno pokazala posebna študija pennsylvanijske državne univerze. Novorojenčki kadilk so za 50 odst. bolj ogroženi s SIDS kot otroci nekadilk. Težave so pogostejše tudi z dihalni in prebavo.

Neka študija, ki so jo opravili v Angliji in so vanjo zajeli 13.000 otrok, je pokazala, da otroci tistih mater, ki so kadile tudi med nosečnostjo, v poprečju zaostajajo v rasti, telesni in duhovni, za otroci nekadilk.

Ženska torej kadi za dva!

MISLI
Vera ni spoznanje, vera je življenje.
V. GRMIČ
Smisel in bistvo nista nekje za rečmi, sta v njih, v vsem.
H. HESSE

V odsotnosti človeškega dostojanstva so naše duše izrazito podložne nesvobodi.
M. ROŽANC

Poglavitni krivec vseh naših nesreč, preteklih, sedanjih in bodočih, smo le mi sami.
B. ŠTIH

A tudi po rodni dobi za kadilke ni konec posebnih težav. Ginekolog Don Mattison je ugotovil, da se pri kadilkah obdobje mene pojavi poldrugo leto bolj zgodaj kot pri nekadilkah. To pomeni seveda, da se kadilka prezgodaj sreča z vrsto težav, ki jih prinaša menopavza. Med drugim je bolj podvržena siceršnji tipični ženski težavi, povezani z meno, oslabelosti kosti. Kadilka hitreje izgublja kalcij in osteoporozo (krhkost kosti) je pri njej hitrejša in hušša, nevarnost zlomov pa toliko večja.

Zakaj potem toliko in vse več žensk kadi? Na to vprašanje ni lahek odgovor in ga zaenkrat ne morejo dati niti sociologi in še manj zdravniki. Kajenje je pač stvar osebne odločitve in svobode: vsakdo se mora sam odločiti, ali bo kadil ali ne. Zanimivo pa je, da je med kadilkami že čutili možen preobrat. Izobražene ženske nekadijo več toliko, čeprav so bile prav one tiste, ki so druge potegnile k tej škodljivi, nekdanji zgolj moški neumnosti.

In odvajanje kajenja? Strokovnjaki trdijo, da se ženske veliko težje odrečejo cigaretam, ker njihov organizem popolneje absorbira nikotin in je zategadelj zasvojenost večja.

Zaradi vsega tega bi se morala dekleta ob prvi cigareti resneje zamisliti ali jo prižgati ali ne!
MiM
(Vir: Newsweek)

Val nasilja

Krvavi ropi in nedolžne žrtve v Belgiji

V supermarket v belgijskem mestu Aalst je, tik preden so ga zaprli, vdrl maskiran neznanec s puško v roki. Brez oklevanja je ustrelil dve v trgovini prisotni ženski, potem pa zahteval od blagajničarja denar. S plenom v roki je stekel do parkiranega avtomobila in streljal po dolgem in počez ter pri tem ubil nič hudega slutečega moškega in njegovo devetletno hčerko, ki sta sedela v nekem avtomobilu. Po krvavem pokolu je storilec pobegnil. Za plen, vreden blizu milijon dinarjev, je ubil osem ljudi in jih ranil več kot deset.

To je zadnji iz vrste nadvse krutih ropov, ki so jih v dveh letih doživeli v Belgiji. Neusmiljeno streljanje nedolžnih ljudi in izjemno kruto nastopanje roparjev je vilo med prebivalstvo strah, policija pa zaenkrat še ni kaj dosti storila.

Kriminalisti domnevajo, da gre za gangstrsko skupino nekdanjih plačancev in komandosov. Na vesti imajo že 16 krvavih ropov, pri katerih so pobili 28 ljudi.

Mala Belgija postaja tako dežela nasilja. Po tragediji na bruseljskem stadionu, po eksplozijah bomb teroristov grozi navadnim državljanom še krvoželjna banda roparjev, ki ji ni mar kri nedolžnih ljudi.

Bolj varen pred tatovi

Z elektronskimi napravami zoper vse bolj razširjene kraje avtomobilov in vlome vanje

Tudi pri nas, ne samo v razvitem svetu, so kraje avtomobilov in vlomi v avtomobile vse pogostejši, za kriminalce pa je to opr...

Zeleni aids

Je virus kriv propadanja evropskih gozdov?

Evropski gozdovi umirajo. To je nespodbitno. Toda po nekajletnih raziskavah, ki so pokazale, da gozdovi umirajo zaradi hudega onesnaževanja zraka in z njim povezanega kislega dežja ter uničevanja gozdnih tal, se je pojavila nova razlaga. Po nji naj bi bili evropski gozdovi žrtve nekega virusa, torej bolezni, ki ne korenini v onesnaženem okolju, oziroma drugače povedano, človek naj bi ne bil grobar gozdov.

Oče virusne teorije je profesor Burkhard Frenzel, direktor botaničnega inštituta univerze Stuttgart-Hohenheim. Kot zatrjuje, je ugotovil viruse v velikem številu obolelih dreves. Pregledali so gozdove na 40 različnih krajih.

tam, kjer so že prej ugotovili umiranje gozda. Povsod so odkrili tudi virus, ki naj bi povzročal motnje v življenjskih procesih dreves, predvsem naj bi upočasnili fotosintezo. Zaradi obolelosti drevo izgubi svoje obrambne sposobnosti in tako postane tudi žrtev umazanega zraka in drugih bolezni, vendar vse to igra le drugotno vlogo, pravi krivec ostaja virus. Gre torej za nekakšen zeleni aids, rastlinsko inačico skrivnostne bolezni, ki je zajela človeški rod.

Frenzel trdi tudi, da bolezen ni nekaj novega. Že prej so jo poznali, a evropski gozdovi so vse dosedanje epidemije srečno prebrodili. Če ima Frenzel prav, potem so naporci za čistejši zrak, zmanjšanje žvepljenih spojin in izgorevanjih plin, čistejši bencin ipd. sekali mimo. No, čistejši zrak nikomur ne škodi, to je nedvomno, a za največjega evropskega bolnika — gozd — naj bi ne bil pravo zdravilo. Ali je virus res tisti smrtni črv, ki spodjeda življenje evropskih gozdov, pa bodo pokazale raziskave, ki že potekajo, in pa širša znanstvena analiza dosedanjih Frenzelovih odkritij.

vilo eno med najlažjimi in najbolj privlačnimi. Ni čudno torej, če se je v zaščito avtomobila in vsega, kar je vrednega v njem, razvila cela industrija. Toda sedanje naprave niso kaj prida zavrle tatov in vlomilcev, zvočne alarme znajo izključiti, navadnim ključavnicam so zlahka kos.

V ZDA zabeležijo vsake pol minute krajo avtomobila, vlomov vanje pa je še več. Razumljivo je, da so zato v ameriški avtomobilski industriji naredili pomembne korake naprej v zaščiti avtomobila pred kradljivci. V ZDA že poznajo elektronsko kodirane ključavnice in računalniške naprave zoper krajo. Vse to kriminalcem že otežuje grdi posel.

General Motors je razvil elektronsko napravo VATS, ki naj bi onemogočila vlomilcu, da bi odpeljal ukradeno vozilo. Vsk avtomobil ima elektronsko kodiran sistem, ki onemogoči vžig motorja, če se ne uporabi pravi ključ, ki ima ustrezno zapisano elektronsko znamenje. Vžig je zablokiran, če kdo poskuša zagnati motor z navadnim ključem ali kakršnokoli drugo napravo. Nove naprave bodo serijsko vgrajevali v nekatere modele svojih avtomobilov že čez nekaj mesecev. Tako zavarovanega avtomobila ni mogoče ukrasti, razen če ga ne nalože na drug avtomobil in odpeljejo.

Med predmeti, ki jih najpogosteje krajejo iz avtomobilov, so radijski aparati in kasetofoni. Ti stvari je tudi najlažje prodati in s tako zagotoviti nepošteno prislužen denar. Proizvajalci avtomobilskih radijev in kasetofonov so poklicali na pomoč elektroniko. Nove naprave izdelujejo v vgrajenim spominskih čipom, ki dela zelo pretkano. Kadar je radio-kasetofon priključen na avtomobilsko električno omrežje, dela, kot se spodobi. Tisti hip, ko ga kdo poskuša priključiti na drug vir energije ali če prereže žice, čip zablokira delovanje naprave in radio postane nem. Ni ga mogoče spraviti h glasu, vse dokler spominski čip ne prepozna, da je naprava priključena na pravi avtomobil. Radia, ki ne dela, pa ni mogoče prodati. Čemu ga potem sploh ukrasti?

V ameriškem Mercedes — Benz pripravljajo za prihodnje leto popolno zaščito svojih avtomobilov pred tatovi. Tisti hip, ko bi kdo poskusil odpreti vrata s čimerkoli drugim kot s kodiranim ključem ali če bi razbil okna ali jih na silo odpiral, se sproži cel sistem varnostnih ukrepov. Vključi se zvočna sirena, luči začno mežikati, vsa vrata se dodatno zapro s pomožnimi zapirali, dragocen avtomobilski radio pa, če ga nasilno iztrgajo, preneha delovati in ga lahko usposobijo samo v tovarni, da ponovno igra.

MiM
(Vir: Newsweek)

TV med šefi in delavkami

Stare običaje rešujejo s pomočjo televizije

Tudi še tako okoreli običaji in zakoni se morajo prilagoditi novim časom. V pravovernem arabskem svetu, kjer dosledno omejujejo žensko na dom in družino ter dosledno ne dovoljujejo stikov žensk z moškimi zunaj družinski meje, imajo precejšnje težave kako uskladiti zahteve sodobne življenja s starimi običaji. V Saudi Arabiji je položaj še posebej zanimiv, saj jim primanjki delovne sile, hkrati pa veli visoko izobraženih žensk ždi črna. Premik se že obeta, saj začeli graditi prvo tovarno ženske delovne sile v arabskem svetu.

V načrtu imajo tovarno elektrone, v kateri naj bi delale ženske namesto uvožene tuje delovne sile. Toda nemogoče je to: povsem poženčiti, saj morajo radijci vodilno vlogo imeti ženske, to pa pomeni, da bi tudi v ženski tovarni bili vodilni delavci in vodje moškega spola. Z njo, pa naj bi delavke ne imele direktnih stikov.

Zapleteni problem bodo rešili podobno, kot so ga na univerzi, in sicer se bodo zaposlene ženske pogovarjale in dogovarjale s šefi preko notranje televizije. Na univerzi je že dlje časa televizija posredovalec med profesorji in študentkami.

Ni kaj, navade so okorele in tu di drage, kar pa Saudijcem ne moti preveč.

VAŠA ZGODBA

Da, da, Vebletova fanta sta to, Jože in France, polna veselja, smeha in dela. Glasbeno navdahnjena po očetu, harmonika veselo igra v njenih rokah. Ujemata se v ritmičnih, besedah in stavkih. Vebletov trio igra na porokah, rojstnih dnevih, godovih, zabavah. Tekmuje na harmonikarskih tekmovanjih doma in v inozemstvu.

Ni jim žal časa, če jih povabijo v goste. Neutrudno igrajo kar naprej. Sinovta sta dvojčka, vsak igra na svojo harmoniko. Glas harmonike pa kot da je en sam. Glavni del življenja jima je glasba — harmonika in petje. Seznanjena sta z vsemi novimi kasetami in ploščami. Imata jih doma. Melodije poslušata, poskusita zaigrati in kmalu harmoniki izvaljajeta pravnjerno glasovo. Oblečena sta v narodno nošo, ki se jima lepo prilega.

Oče Veble je mizar v pok-

VEBLETOVI FANTJE

oju, z majhno pokojnino. Mati dela od časa do časa pri st rankh, da nekaj zasluži. Vebletovi so skromni in pridni ljudje, ki jim ni treba dosti, da so zadovoljni.

Premišljuje, kako je njihovo življenje prosto in lepo. Še zame, kadar pridem k njim na obisk. Harmonika mi kar naprej polni ušesa in dušo. Sedim v njihovi hiši in gledam vesela obraza teh dveh fantov s harmoniko v roki.

S podrsavajočimi koraki nato odcapljam domov. Ustnice se gibljejo, prav tiho pojejo. Vse davno pozabljene pesmi pojem spet. Na isti poti sem jih pel pred 55 leti. Saj smo otroci stanovali z materjo v isti ulici pri Šafarjevih. Kdo bi si takrat

misli, da bo tu nova ulica, poln novih hiš in ljudi. Med njimi tudi Vebletovih.

Tipljem z nogami asfalt Rožne ulice. Pri novi pošti zavijem na levo in po nekaj deset korakih sem na ovinku kolo-dvorske ulice. Še mlo, pa bom doma. Ko hodim po Rožni ulici, mi je vsak korak svet. Vsaka stara hiša, drevo grm, cvet. Neštetokrat sem jo prehodil. Rojen v hiši, kjer je sedaj Državna založba, sem preživel ob Rinži nešteto dni in uric. Glavna prometna žila za nas otroke iz teh hiš pa je bila Rožna ulica.

V meni še igra harmonika. Počasi se umirja pa spet pribri ni od neke daleč. Počasi zaspi in sanjam vesele sanje kot taktat, ko je v gostilni, kjer sem stanoval pred 55 leti, igrala harmonika.

PETER VOVK

Direktor kriv težav v zavodu?

Novomeški IS predlaga DS Zavoda za požarno varnost, da odpokliče direktorja

NOVO MESTO — Ob prenehanju ukrepov družnega varstva je v Zavodu za požarno varnost kazalo na izboljšanje, vendar so kontrole SDK in komisija izvršnega sveta vnovič ugotovila cel kup nepravilnosti. Ker se nered nadaljuje, so v izvršnem svetu predlagali delavskemu svetu, naj odpokliče direktorja. Menijo, da je ključ vsega v kadrovskih težavah.

Ne samo da je kontrola službe družbenega knjigovodstva odkrila pri poslovanju v preteklem letu množico nepravilnosti, nekatere celo tako hude, da bo šla ovadba na javno tožilstvo, tudi primerjava poslovanja med novomeškim zavodom in enakimi delovnimi organizacijami v Kopru, Kranju in Celju kaže, da v Novem mestu marsikaj ni v redu.

V novomeški občini gre vedno večji delež družbenih sredstev za potrebe zavoda, ki je po opremljenosti celo na boljšem kot so primerjane delovne organizacije. Pri tem

pa so Novomeščani po gospodarnosti zadnji, najslabši med temi pa tudi po dohodku na delavca. Eden glavnih očitkov je, da se premalo ali na neustrezen način zanimajo za pridobivanje lastnih dohodkov. Poleg vsega tega gre tudi za samoupravno neurejenost, saj ni izpeljana niti registracija zavoda.

Ugotovitve kažejo, da je bilo precej nereda v knjigovodstvu, nasploh pa tiči kadrovski problem v treh mestih: zavod bi moral dobiti direktorja z ustrežno ekonomsko ali pravno izobrazbo, za poveljnika predlagajo dosedanjega direktorja,

ki je strokovnjak-inženir za to področje, v knjigovodstvu pa so že dobili zamenjavo.

Vse to in še marsikaj je bilo na seji izrečenega v navzočnosti direktorja Iztoka Hrovata, ki pa je izjavil: »Kaže, da sem glavni problem jaz, in ne zavod, in menim, da je ocena enostranska.« Izvršni svet pa je vztrajal na stališču, da sta tako SDK kot komisija dovolj strokoven organ za oceno naštetih nepravilnosti. Sicer pa bo epilog znan že kmalu.

R. BAČER

Zlata plaketa za AMD »Bela krajina«

Za uspehe pri preventivi v prometu mu jo je podelil beograjski dnevnik Politika ekspres

ČRNOMELJ — Avto-moto društvo Bela krajina je pred kratkim prejelo zlato plaketo beograjskega dnevnika Politika ekspres. To visoko priznanje podeljuje časopis že 8 let za dosežke na področju preventivnega delovanja v prometu in ni naključje, da ga je za preteklo leto na predlog Avto-moto zveze Slovenije prejelo prav belokranjsko društvo.

AMD Bela krajina namreč posveča preventivi v cestnem prometu že vrsto let zelo veliko pozornost, vidni pa so tudi rezultati, saj se je v zadnjih dveh letih na tistem območju zelo zmanjšalo število nesreč. Kot je ob podelitvi dejal predsednik nagradjenega društva Alojz Gabrovč, gre pohvala predvsem beograjskemu časopisu, ki v sodelovanju z republiškim svetom za varnost v prometu na cestah Srbije, zavarovalnico »Dunav«, radiom Beograd, Avto-moto zvezo in Zvezo voznikov že osem let pripravljajo akcijo »Srečno pot«. Glede na to, da je v Jugoslaviji na 100 milijonov prevoženih kilometrov 17,5 smrtnih žrtve, v Nemčiji pa le 4, in je naša država po številu smrtnih žrtve na prvem mestu v Evropi, je vsaka akcija, ki pripomore k temu, da bi se število žrtve na cesti zmanjšalo, še kako dobrodošla.

Priznanje pa sta tako AMD kot časopisu, ki na področju preventive in vzgoje v cestnem prometu opravljata tako humano delo, izrekla tudi predsednik AMZ Slovenije Franc Kostrevec in tajnik zveze Boris Korbar. Gotovo pa je res, kot so dejali beograjski gostje, da se njihova akcija ne bi tako razmahnila, če je ne bi podprli prav v vsakem delu naše domovine, saj v Jugoslaviji ni mesta, ki se ne bi prijavilo za tekmovanje »Srečno pot«. Prav zaradi tega ima zlata plaketa za belokranjsko Avto-moto društvo še toliko večjo veljavo.

B. M.

PRIZNANJE ZA PREVENTIVO — Predstavniki beograjskega dnevnika Politika ekspres izročajo zlato plaketo za uspešno delo pri preventivi v cestnem prometu predsedniku Avto-moto društva Bela krajina Alojzu Gabrovču (na desni).

PO DOLENJSKI DEŽELI

Goričan Jože Koren je prejšnji teden prijavil miličnikom, da mu je neznan storilec ukradel iz osebnega avtomobila, ki je stal na parkirišču pred metliškim hotelom Bela krajina, kovček Miličniško poročilo pravi, da je Koren s krajo oškodovan za 200 tisočakov. Zanimivo bi bilo sedaj še izvedeti, kaj tako dragocenega je skrival ukradeni kos prtljage.

Novomeški miličniki so prejšnji teden pridržali nekoga Sašo Mitroviča, ki je na kegljišču restavracije Pri vodnjaku kršil javni red in mir. Z mnogo bolj znanim Štefanom Mitrovičem imata torej kar precej skupnega.

V noči na 19. november je naznan storilec vlomil v zajčnico Stanislava Ostanek iz Male Loke. Topel dom sta zapustila dva kozuharja. Med požnavali podobne mesnine je njuna vrednost okoli tri tisočake.

ELEKTRIKA UBILA ŠTIRI KRAVE

ZILJE PRI VINICI — V četrtek, 21. novembra zvečer, je prišlo v gospodarskem posloju 54-letnega Jožeta Grudna z Zilj pri Vinici do pogina živine. Kot je pokazala preiskava, je smrt štirih krav povzročila nestrokovna napeljava elektrike do napajalnikov. Tok je namreč prišel v vodo in ubil štiri od petih krav, ki so bile privezane ob napajalnikih. Škode je za milijon in 200 tisoč dinarjev.

Vse več žrtev med mladimi

Čeprav so slovenske ceste v letošnjih devetih mesecih zahtevale nekaj manj življenj, se je črna bera med otroki še povečala

Na slovenskih cestah je v letošnjih devetih mesecih izgubilo življenje 324 udeležencev v prometu, kar 5.024 pa jih je bilo laže ali teže poškodovanih. Na prvi pogled se zdi takšna statistika strahotna, vendar je potrebno omeniti, da pomenijo te številke v primerjavi z enakim lanskim obdobjem zmanjšanje števila prometnih nezgod (teh je bilo letos 3.968) kot tudi mrtvih in poškodovanih.

Prav lahko pa je takšno izboljšanje najti vzrok. Ne gre namreč za kakšen premik v varnostni podobi, pač pa zgolj za naključje, da so lanska dolga zima in težke razmere za vožnjo krepko omejile promet, s tem pa tudi število prometnih nezgod. Podatki za drugo in tretje četrtletje to namreč dovolj zgovorno potrjujejo. Prav tako gre zmanjšano število žrtev med vozniki in potniki v osebnih avtomobilih pripisati tudi večji uporabi varnostnih pasov. Črna bera pa bi lahko bila še manjša, saj večina žrtev tako med vozniki kot sopotniki ni bila privezana.

Sicer pa bolj kot vse to skrbi nekaj drugega. Tudi ob tako zmanjšanem številu nesreč in žrtev je potrebno zapisati, da se je krvni davek med najmlajšimi udeleženci v prometu izredno povečal. Kar 23 mrtvih ter 583 poškodovanih otrok in mladoltnikov je daleč nad lanskimi šte-

vilkami. Ob vsem tem je potrebno dodati še, da jih je med vsemi temi le 9 zakrivilo prometne nezgode s svojim ravnanjem, vsi ostali so postali žrtve objestnosti, neprevidnosti in malomarnosti starejših.

In za konec še nekaj. Uradno velja, da je bila cesta vzrok nezgodam le v 3 odstotkih primerov, vendar je zelo utemeljeno vprašanje, posebej sedaj v zimskih mesecih, koliko nesreč bi bilo manj, če bi bila vozišča pravočasno spluzena in posipana. Prav tako bi bilo zanimivo videti, koliko cest ima sploh še zahtevane torne koeficiente. Takšno razmišljanje ne nazadnje potrjuje tudi podatek, da se je samo na valovitih in kotanjastih predelih voznih površin pripetilo kar 100 nezgod medtem ko je na avtocestah zabeležen le 1 odst. vseh prometnih nesreč.

B. B.

dežurni poročajo

UKRADEL REZERVNO KOLO — V noči na 20. november je neznan storilec ukradel s tovornjaka, ki je stal parkiran pred motelom Putnik v Trebnjem, rezervno kolo. DO Giro Beograd, ki je lastnik vozila, je bila oškodovana za 20 tisočakov.

ODNESEL ELEKTROMOTORJA — Med 16. in 22. novembrom je nekdo iz strojev, ki so bili v DO IMV — tozd Zaga v Črnomlju namenjeni za prodajo, odnesel dva elektromotorja in oškodoval lastnika za 100.000 din.

RAZGRAJAL NA POSTAJI IN DOMA — 23. novembra so pridržali do izrečitve 20-letnega Igorja Jermana iz Trebnjega. Mladenec je najprej razgrajal na železniški postaji v Trebnjem, nato pa navzlic opozorilu miličnikov še doma. Dogajanje bo podrobneje opisal sodniku za prekrške. Če se ga seveda spominja...

VLOM V GASILSKI DOM — V noči na 23. november je bilo vlomljeno v gasilski dom v Črnomlju. Odnesena ni bila nič, z vlomom pa je storilec povzročil za 2 tisočaka škodo.

VLOM V KOKOŠNJAK

SELA PRI MIRNI — V noči na minuli ponedeljek, 25. novembra, je neznanec vlomil v kokošnjak Franca Kolencija iz Sel pri Mirni in odnesel 11 kokoši. Škode je preko 10 tisočakov.

KRADEL PO TRGOVINI

GRADAC — Minuli vikend je neznanec izkoristil za vlom v prodajalno Mercatorja v Gradcu. Ob pulju je našel dve blagajni, iz prve je odnesel 12.200 din, iz druge pa 4 tisočake. Trgovci so s krajo in posledicami vlomoma oškodovani za 40.000 din.

ELEKTRIKA UBILA DESET KRAV

MALI TRN — Pred dnevi je prišlo v zgodnjih jutranjih urah do nesreče v hlevu Jožeta Pečnika iz Malega Trga pri Krškem. Ob hlevu se je namreč pod težo snega odlomila veja na drevesu, padla na električno napeljavo in potrgala ničelni vod. To je bilo tudi vzrok, da ob nesreči ni izpadla varovalka v transformatorju, pač pa je tok stekel v hlev in tam pomoril deset od dvanajstih krav. Škoda je ogromna, saj je bilo nekaj živine tudi breje, ocenjujejo pa jo na dva in pol milijona din.

Uspešno nad rdečega petelina

Gasilci posodablajo opremo in gasilske domove — V vsaki OZD človek, ki ima na skrbi požarno varnost, v večjih pa tudi gasilske desetine

RIBNICA — Veliki požari, ki so uničevali letos ob Jadranu pa tudi ponekod v notranosti države, so povzročili ogromno škodo. Za preprečevanje požarov, ki jih najpogosteje povzroči človek, je najboljša dobra zaščita, za uspešno krotitev »rdečega petelina« pa dobra organiziranost in seveda tudi opremljenost.

V ribniški občini so tudi letos organizirali problemsko konferenco na temo »Požarna varnost v delovnih organizacijah«, na kateri je večina predstavnikov podjetij poročala, da imajo povsod opremo in tehniko, katero lahko omejijo začetni požar. Večina zaposlenih pozna gasilske aparate in delo z njimi, saj so ponekod imeli predavanja o gasilstvu, drugod praktične vaje, v večini delovnih organizacij pa so med zaposlenimi tudi člani prostovoljnih gasilskih društev.

Požarno je najbolj ogrožen les, ker imajo velike količine lesa, zato so v tej delovni organizaciji zaposlenega človeka, ki se poklicno

ukvarja s požarno varnostjo. V kratkem nameravajo odpreti podobno delovno mesto še v Riku. Poudarjeno je bilo, da je nujno tudi v ostalih delovnih organizacijah zaposliti protipožarne referente; v OZD, ki zaposlujejo preko 300 ljudi, pa organizirati tudi gasilsko desetino.

Na konferenci so ugotovili, da so sklepe, ki so bili sprejeti za letos, v celoti uresničili. Nakupili so precej nove opreme in tehnike. Letos so dogradili gasilsko domova v Retjah in Lipovcu, dograjujejo jih v Nemški vasi, Otavcih in Zimarihah, preurejajo pa v Jurjevici in Prigorici. GD Ribnica je ob proslavljanju

100-letnice dobilo cisterno in komandno vozilo. V mesecu požarne varnosti so bila pregledana podjetja, stanovanjski bloki in zasebne hiše. Po vseh sektorjih so bile gasilske vaje, društva pa so tekmovala tudi za memorial Matevža Haceta.

Ob zaključku so sklenili, da bodo nadaljevali preventivno delo, kar je tudi njihova trajna usmeritev. Organizirali bodo čimveč predavanj za delovne ljudi in občane, izdelali bodo oceno požarne ogroženosti v občini, za območje vse občine pa uredili tudi sistem radijske zveze.

MILAN GLAVONJIČ

ZIMSKE NEVŠEČNOSTI

VELIKE POLJANE — Čeprav koledarsko zima še ni nastopila, je na območju KS Velike Poljane in v okolici povzročila že precejšnje nevšečnosti. Kraje, ki leže nad 630 m visoko, je prizadel žled, ki je po prvih ocenah porušil okoli 10.000 kubikov raznega drevja, največ na območju Žrnovca. Prve večje nevšečnosti so se začele že 11. novembra ponoči, ko je žled podrl več električnih drogov in so bile nekatere vasi tudi po 48 in do 84 ur brez elektrike. Občani so negodovali zaradi počasnih popravil. Žled je podiral tudi drogeve, po katerih je spjelan TV kabel do pretvornika nad Ortnikom. Zaradi okvar ljudje niso mogli gledati televizije, vendar je bila okvara na TV napravah hitro odpravljena.

NA ZASNEŽENI CESTI TRČIL V AVTOBUS — 33-letni Jože Lavrh iz Tenecice se je 21. novembra peljal z osebnim avtom iz Trebnjega proti Veliki Loki. Ko je pri Kamnem potoku vozil po klane navzdol, je nenadoma opazil, da mu nasproti prihaja avto-bus. Prišel je zavirati, je bilo na

zasneženem vozišču usodno. Lavrhovo vozilo je zaneslo v levo, kjer je trčilo v avto-bus, ki ga je vozil 51-letni Franc Novak iz Trnja. V nezgodi se je poškodovala sopotnica v osebnem avtomobilu 21-letna Franciška Lavrh. Prvo pomoč so ji nudili v novomeški bolnišnici. Materialno škodo so ocenili na 160 tisočakov.

Delovna organizacija Mercator—Agrokombinat Krško, TOZD POLJEDELSTVO—MESO KOSTANJEVICA na podlagi sklepa komisije za delovna razmerja

objavlja naslednja prosta dela in naloge v delovni enoti farma prašičev v Pristavi:

- servisni delavec
- porodničar
- delavec za generalno čiščenje hleva
- oskrbovalec v hlevu

Delo se združuje za nedoločen čas, s polnim delovnim časom. Kandidati, ki se bodo prijavili za opravljanje objavljenih prostih del in nalog, naj imajo končano osnovnošolsko izobrazbo.

Poseben pogoj je 3-mesečno poskusno delo. Kandidati naj pisne prijave pošljejo na naslov: Mercator—Agrokombinat Krško, Cesta krških : žrtve 52. Prijave bomo sprejemali 8 dni po dnevu objave, kandidate pa obvestili v 15 dneh po končanem zbiranju prijav.

663/48-85

OBČINSKA RAZISKOVALNA SKUPNOST ČRNOMELJ

Na podlagi določil pravilnika o podeljevanju nagrad Občinske raziskovalne skupnosti Črnomelj razpisuje leta

NATEČAJ ZA PODELITEV NAGRAD IN PRIZNANJ

- za dosežke na področju razvojno-raziskovalnega dela
- za dosežke na področju inovacijske dejavnosti
- za dosežke pri popularizaciji raziskovalne in inventivne dejavnosti v občini
- za spodbujanje inventivne dejavnosti med mladino in
- za pisne prispevke učencev in dijakov s področja raziskovalne in inventivne dejavnosti.

Kandidate lahko prijavijo:

- družbenopolitične organizacije
- strokovna društva
- OZD (delavski svet ali drugi samoupravni organi)
- posamezniki.

Prijava mora vsebovati jasno obrazložitev vsakega predloga. O nagradah in priznanjih bo odločil v skladu s pravilnikom odbor za družbeno planiranje, svobodno menjavo dela ter za pospeševanje inovacijske in raziskovalne dejavnosti.

Nagrade in priznanja bodo podeljena na slavnostni seji skupščine Občinske raziskovalne skupnosti Črnomelj ob občinskem prazniku.

Predloge z ustrežno dokumentacijo sprejema do vključno 31. decembra 1985 Občinska raziskovalna skupnost Črnomelj, Kolodvorska c. 34, ki daje tudi podrobna pojasnila (telefon: 51-117).

666/48-85

Dežurne prodajalne, ki bodo odprte v nedeljo, 1. decembra, od 8. — 11. ure

- V NOVEM MESTU:
- Emona Dolenjka — TOZD Engro-detajl
 - Market Ljubljanska
 - Market Drska
 - Samopostrežba pri mostu

- Mercator Standard
- Potrošniški center Ločna
 - Potrošniški center Zagrebška

- KZ Krka TOZD Oskrba
- Blagovnica Žabja vas

V OSTALIH KRAJIH BODO ODPRTE NASLEDNJE PRODAJALNE:

1. v Šentjernej — Market Dolenjka
2. v Škocjanu — »Pri mostu«, Dolenjka
3. v Straži — poslovalnica KZ
4. v Žužemberku — Market Dolenjka
5. na Dvoru — poslovalnica Mercator
6. v Dolenjskih Toplicah — poslovalnica Mercator
7. v Šmarjeti — poslovalnica Mercator
8. v Mirni peči — poslovalnica Mercator
9. v Mokronogu — Samopostrežba Dolenjka
10. na Mirni — Samopostrežba Mercator
11. v Trebnjem — Blagovnica — Samopostrežba Dolenjka

- V ČRNOMLJU
- samopostrežba pod lipo — Dolenjka
 - mesnica Delikatosa — KZ

- V Semiču — poslovalnica KZ
- Na Vinici — poslovalnica Dolenjka

664/48-85

DELAJSKI SVET Zavoda za požarno varnost Novo mesto Cesta herojev 27

razpisuje prosta dela in naloge

1. vodje operativne gasilsko-reševalne službe
2. 2 gasilcev

Poleg splošnih veljajo še naslednji pogoji: Pod 1: — končana VI. ali VII. stopnja strokovne izobrazbe (gasilski inženir, inženir varstva pred požarom) in — 5 oz. 2 leti delovnih izkušenj v stroki Pod 2: — končana IV. stopnja strokovne izobrazbe (tehnični poklic) in šola za poklicnega gasilca — nad 3 mesece delovnih izkušenj.

Kandidati naj pošljejo vloge z dokazili o izobrazbi na naslov: Zavod za požarno varnost, Novo mesto, Cesta herojev 27 — »ZA RAZPIS«.

Rok prijave je 15 dni po razpisu, o izbiri bomo kandidate obvestili v 30 dneh.

665/48-85

Novinci skrojili vrh

Končano prvenstvo tudi v moški SRL — Inles pod pričakovanji — Porazi z novinci v ligi

Republiški rokometni ligaši so v soboto odigrali še zadnja srečanja jesenskega dela prvenstva, medtem ko so dekleta na odmor odšla že prejšnji teden. O velikem uspehu ženskega dolenskega rokometnega prvenstva so pisali, saj bodo Sentejnerjevanke in Novomeščanke prezimile povsem na vrhu lestvice, zanimivo pa bo pogledati, kako so se odrezali klubi Kočevske in Ribniške doline.

Inles je brez dvoma veljal za enega prvih favoritov v moški ligi, saj ima v svojih vrstah izkušene igralce, ki imajo za seboj celo že nekajletni drugoligaški staž. Toda Ribničani so to jesen razočarali. In medtem ko so proti najvarnejšim konkurentom za vrh prikazali dobro igranje in vse neposredne dvojbo odločili sebi v prid, so si privoščili neverjeten spodrsljaj drugje. Izgubili so vsa srečanja z novinci v ligi, Prulami, Rudarjem iz Trbovelj in Partizanom iz Slovenj Gradca, medtem ko jim je povsem poprečna ekipa Usnjaria iz Šmartnega odvzela točko. Seveda se s takšnim izkupičkom ni dalo storiti kaj več, kot na koncu

jesenskega dela prvenstva osvojiti 4. mesto s tremi točkami zaostanka za vodilno Ajdovščino. In pomlad? Ribničani upajo, da bodo zamujeno nadoknadili. A čerudi bo tako, vendarle skrbi še nekaj. Dejstvo je namreč, da v Inlesu nimajo podmladka, igralcev, ki bi lahko že jutri zamenjali Ilca, Ambrožiča, Gelzeja. V ilustraciji povejmo, da zaseda druga ekipa Inlesa, ki tekmuje v II. republiški ligi, zadnje mesto z vsemu dvema osvojenima točkama. Brez dvoma čaka »lesarje« med zimskim počitkom veliko dela.

Nasprotno od Ribničanov so igralci Ponikev zadovoljili z igrjo, čeprav rezultati tega ne potrjujejo. A če ne bi bilo štirih tesnih in nesrečnih porazov z Rudarjem, Astro Jadranom, Ajdovščino in Prulami, torej večidel ekipami, ki so na čelu lestvice, bi tudi vrsta Ponikev prezmila blizu vrha. Tako pa je iz njegovega tabora celo slišati novice, da razmišljajo o zamenjavi trenerja Doblekarja, kar po mnenju mnogih ta čas ne bi bila prav pametna poteza. M. GLAVONJIČ

Novomeškimi igralcem goja tretje mesto

Uspešen nastop na državnem prvenstvu v Mariboru

MARIBOR — Ekipa novomeškega GO društva se je pred dnevi udeležila IX. državnega prvenstva goja v drugoligaški in prvligaški konkurenci. Novomeščani so igrali v II. ligi in v konkurenci osmih petčlanskih ekip zasedli 3. mesto s 16 točkami. Rezultati Novomeščanov: z Gordonovo so zmagali s 3 : 2, z Reko 4 : 1, s Prigorjem, kasnejšim zmagovalcem, ki se je tako tudi uvrstilo v I. ligo, so izgubili z 2 : 3, z enakim rezultatom jih je premagal še kragujevski Radnički, medtem ko so v zadnjem kolu premagali Bjelovar s 5 : 0.

Novomeščani, za katere so igrali Jukić, Čefarini, Matoh, Horvat Golob in Jakopin, so s svojo igrjo zadovoljili, še posebej ker so imeli zelo kratke priprave in so bili neugrtni. Najboljšo prave in so pokazal Leon Matoh, ki je na tretji deski pramagal vse svoje nasprotnike. Naj omenimo še, da je v I. ligi nastopilo 6 ekip, zmagala pa je pripadla Nišu.

Ze v kratkem pa čaka igralce novomeškega GO društva nova preizkušnja: od 6. do 8. decembra bodo organizatorji 17. republiškega prvenstva na Otočcu. Želja Novomeščanov je, da bi se vsaj eden uvrstil med prvo osmerico, ki bo potovala na državno prvenstvo. D. JUKIČ

PARTIZAN — LITIJA 74 : 88

MIRNA — KOŠARKARJI mirenškega Partizana so v soboto zvečer doživeli že svoj drugi poraz v jesenskem delu tekmovalja II. republiške lige. Resda so Mirenčani tekmo igrali borbeno, vendar so bili Litičani boljši in so zaslužno zmagali.

BESEDO IMAJO ŠTEVILKE

odbojka

H. ZVEZNA LIGA — zahod, moški, 8. KOLO: PIONIR — ZADAR preloščeno v 9. kolu potujejo Novomeščani k ekipi Pakraca.

I. SOL, moški, 8. KOLO: KOČEVJE — MEŽICA 0:3 (-12, -5, -13)

Kočevje: Polovič, Bradač, Miklič, Marolt, Krivec, Hvala, Papež, Figar, Lampe.

LESTVICA: 1. Salonit 14 točk, 12. Kočevje 0.

V 8. kolu potujejo Kočevci k Narodnemu domu.

I. SOL, ženske, 8. KOLO: KOČEVJE — MEŽICA 3:0 (3, 8, 4)

Kočevje: Klun, Kočevar, Uran, Hočevar, Levstik, Turk, Gornik, Lapuh, Drobnič.

LESTVICA: 1. Paloma Branik II 16, 6. Kočevje 8 itd.

Kočevke igrajo v soboto v gosteh s Partiznom Tabor.

rokomet

SRL, moški, 11., zadnje kolo jesenskega dela: INLES — FER-ROTEHNA 23:17 (8:6)

Inles: Gelze, Deržek 2, Lovšin 3, J. Ilc 1, T. Ilc 3, Čirovič 5, Karpov 3, Lesar 1, Ambrožič 3, Mate 2, Parezanovič.

Pionir boljši od prvligaša!

Polfinalni odbojarski turnir v Novem mestu — Presenetljiva Pionirjeva zmaga

NOVO MESTO — V novomeški športni dvorani je bil v petek in soboto polfinalni odbojarski turnir za jugoslovanski pokal, na katerem sta poleg gostiteljev, ekipe novomeškega Pionirja, nastopili še vrsti večkratnega državnega prvaka Mladosti Montera in skopskega Vardarja. Gledalci so tokrat brez dvoma prišli na svoj račun, še zlasti pa velja to za petkovo drugo srečanje, ko sta se pomerili ekipi Pionirja in prvligaša Vardarja.

Novomeščani so že v prvem srečanju proti Mladosti Monterju dokazali, da njihova forma raste. Proti Zagrebčanom, ki sodijo v sam vrh evropske klubske odbojke, so namreč v treh se-

OD JUTRI SKIBUS NA GAČE

NOVO MESTO — Kot kaže, se bo smučarska sezona na Gačah pri Črmošnjicah pričela nenavadno zgodaj. Že jutri, v petek, 29. novembra, bo ob 8.30 iz novomeške avtobusne postaje odšel proti Gačam prvi skibus, ki bo ustavljal na vseh rednih avtobusnih postajah. Cena prevoza s celodnevno smučarsko karto bo veljala 1.000 din, z enolončnico pa 1.300 din. Avtobus bo poslej vozil vsak petek, soboto in nedeljo, seveda če bodo dopuščale snežne razmere. Vse informacije dobite v novomeški poslovalnici Glohtoura, kjer bodo tudi prodajali karte.

Kronan sad dela

Petkova sijajna zmaga nad že dolgo leta enim izmed najboljših jugoslovanskih klubov — Vardarjem iz Skopja pomeni pravi praznik za dolensko odbojko, rekli bi lahko celo, mejnik v njenem razvoju. Pionir, moštvo, ki mu si poznavalci priznavajo visoko kakovost, če gre za vrednost posameznih igralcev, je svojo moč potrdil tudi na zahtevni tekmi. Zaigral je samozavestno in sproščeno, brez za nezrelo ekipo tako značilne psihološke zavrtosti, zaradi katere je doslej izgubljal tekme. Naj si je Vardar s tremi državanimi reprezentanti, slavnim in res nenadkriljivim podajalcem Bogovskim, Jankovim in Djordjevičem, še tako trudil in taktiziral, toda dogajanja ni mogel zaslediti. Po dveinpolurnem boju, ki je navdušil blizu 500 gledalcev, je moral kloniti pred boljšim. Za Pionirjevo zmago so zaslužni vsi igralci, posebno pohvalo pa zaslužijo Brulc, Komadina in Kosmina ter seveda veteran Lojze Babnik, ki je imel v petek v dolgoletni športni karieri svoj veliki dan.

Pionir v prvih kolih II. ZOL — zahod ni zaigral tako, kot so vsi od njega pričakovali. Tekma z Vardarjem je potrdila, da prav zaradi psihološke nestanovitnosti in pomanjkanja samozavesti, ki temu pa je včasih nekaj prispevalo tudi trenerjevo togo vodenje (menjavanje) moštva med tekami. Kakorkoli: sadovi resnega, dolgoletnega dela se jasno kažejo, četudi malo z zamudo, in kljub že omenjeni pomanjkljivosti lahko mag, Vladimir Jankovič, v odbojarskih krogih zelo priljubljen trener, ki se namerava zdaj bolj posvetiti docentnemu delu na zagrebškem vseučilišču, odhaja mirne vesti in z zadoščanjem iz dolenske odbojke. Naredil je veliko, vredno javne zahvale. M. LEGAN

ČRNOMALJSKI PLANINCI DOBRO POSLUJEJO

ČRNOMELJ — Pred kratkim se je ob pregledu devetmesečnega poslovanja sestavljal upravni odbor črnomaljskega planinskega društva. Planinci so lahko z doseženim zadovoljni. Z delovnimi akcijami, ki se jih je udeležilo veliko število članov, so uredili dom na Mirni gori, kjer pa po prvih devetih mesecih še zmeraj poslujejo z izgubo. Prav tako so pričeli zbirati denar za nakup potrebne opreme, še posebej pa so lahko zadovoljni, ker se je število njihovih članov povzpelo na 132. V tem letu so navezali tudi tesnejše stike s sosednjimi društvi, posebej s PD Metlika. V prihodnjem letu pa nameravajo dokončno urediti okolico doma na Mirni gori, preurediti električno napeljavo in drvarnico ob domu. J. D.

NAŠA TRIM STEZA

V preteklem šolskem letu smo si učenci naše šole uredili trim stezo. Steza je dolga približno kilometer. Največ jo uporabljamo pri urah telesne vzgoje, in to samo ob lepem vremenu. Prav pa nam je prišla ob športnem dnevu. Na stezi smo pripravili kros. Športni dan je bil zanimiv in ostal mi bo v lepem spominu, čeprav sama nisem bila prav posebno uspešna.

MOJCA OSVALD, 7. r
OŠ Dr. Antona Debeljaka
LOŠKI POTOK

VESELI TOGOBAN

V Dragatušu smo imeli prvi Veseli togoban. Na prireditvah smo se učenci osnovne šole dolgo in skrbno pripravljali. Žal so nekaj točk odklonili že na avdiciji, ker je oddaja pač omejena na 55 minut. V sodelovanju z RTV Ljubljana smo pripravili zanimiv in vreden program ter tako predstavili naš kraj in šolo. Glasbene točke je spremljal ansambel Bojana Adamiča, s svojimi šalami in bodicami pa nas je razvedril Toni Gašperič. Dvorana kulturnega doma v Dragatušu je bila polna veselih ljudi, saj je bila prireditelj prijatna. LIDIJA KUMP, 7. r
OŠ Dragatuš

Zmaga v zadnjih minutah

Pomembna zmaga Novomeščank v 5. kolu I. SKI — Novolesovci brez težav do novih točk

Minulo soboto in nedeljo je bilo na sporedu nadaljevanje prvenstva tako v moški kot v ženski I. republiški košarski ligi. Novolesovci igralci so v novomeški športni dvorani brez težav opravili z ekipo Bistrice, medtem ko so imela dekleta Novega mesta mnogo več dela z vrsto celjskega Kladivarja.

Novolesovci so proti zadnjevršični ekipi na lestvici zaigrali lagodno, pa vendar zabeležili prepričljivo zmago. Trener Splichal je dal tokrat priložnost tudi mlajšim igralcem, ki niso razočarali. Brez dvoma je bila tekma z Bistrico dober trening pred enim najzanimivejših srečanj, ki jih bomo to sezono videli v novomeški športni dvorani: Novomeščanom prihaja namreč v goste ekipa Libele, še nedavno članica I. B zvezne lige.

Za razliko od fantov pa so imeli dekleta v Kladivarjevi ekipi dostojnega nasprotnika. Na srečo pa so tokrat le zaigrale, kot znajo, še posebej v obrambi. Z agresivno posamično obrambo so si resda nabrale veliko osebnih napak, vendar so ključne igralke ostale v igri celo tekmo, kar je bilo tudi odločilno. Še posebno dobro je igrala Slavka Srebrnjak, poleg nje pa tudi Violeta Bunc, ki je imela kar 15 uspešnih skokov, poleg tega je dobro zadrževala. Kladivarjeve igralke so vodile z 12:4, nato še s 17:9, to pa je bilo tudi vse v prvem polčasu. Do preobrata bi kmalu prišlo v 23. minuti, ko je morala

iz igre Aševa. Gostje so namreč vodile s 56:53. Buncjeva je dobila 4. osebno napako, vendar so v tem delu odlično zaigrale Adamičeva, Smrketova in Bratoševa. Ko pa je v 37. minuti pri vodstvu gostij z 72:70 vstopila v igro še Buncjeva, ki je zaradi štirih osebnih napak nekaj časa presedela na klopi, so Novomeščanke znova prevzele igro in rezultat v svoje roke. Povedle so s 77:72, to pa je bilo tudi dovolj za končni uspeh. B. B.

Zlatko Gregorič

Razočaran državni prvak

Zlatko Gregorič mora kljub uspehom v karateju glavno finančno breme nositi sam

SEMIČ — Malokdo ve, da je 25-letni Semičan Zlatko Gregorič postal sredi novembra državni prvak v semi kontaktu, saj je tudi malo takih, ki ta karate bolje poznajo. Morda ima prav zaradi tega, ker borilna večšina, v kateri tekmuje, ni tako poznana in razširjena kot številni drugi športi, državni prvak toliko težav, ki mu grenijo veselje ob uspehu.

Gregorič je začel s karatejem leta 1977, ko se je tudi včlanil v novomeški karate klub. S tekmovalni pa je pravzaprav začel šele lani, a že takoj dosegel velik uspeh, saj je bil na odprtem prvenstvu Slovenije tretji. Letos pa je, kot že rečeno, s pomočjo trenerja Semse Šehiča, letošnjega svetovnega prvaka v semi kontaktu, osvojil naslov državnega prvaka. »Za ta uspeh pa je bilo potrebno odpuščanje. Vsa teden se dvakrat ali trikrat vozim iz Semiča na trening v Novo mesto, poleg tega pa še v Zagreb, kjer izredno študiram organizacijo prometa. Fizično bi že vzdržal ta napor, težje je finančno breme, kajti vse stroške moram v glavnem kriti sam. V zadnjem letu sta mi sicer pomagala obrtna zadruga iz Metlike in TVD Partizan iz Semiča, a s tem denarjem sem lahko kril le stroške prevoza in startnine na tekmovalnih,« pove Zlatko, ki mora vse ostale stroške — pri tem misli zlasti na opremo, ki je zelo draga, pri nas pa je ni moč dobiti — plačati sam. »Od kluba, katerega član sem, ne morem pričakovati pomoči, saj so njegova sredstva skromna, včlanjenih pa je kar 80 do 90 karateistov.«

Gregorič pričakuje pomoč zlasti od črnomaljske TTKS, sicer ne ve, kako bo v prihodnjem letu finančno zmogel tekmovalja, kajti naslov državnega prvaka vsekakor želi braniti. »Prihodnje leto bo v Novem mestu evropsko prvenstvo v tem športu in rad bi videl, kaj pomeni moj letošnji uspeh v evropskem merilu. Vesel bom že, če se bom uvrstil med prvih deset tekmovalcev,« kljub težavam ne skriva optimizma Zlatko Gregorič. B. M.

je bilo v Novem mestu, oblekel dres članske državne reprezentance. Odlično je zaigral še Gregurek, veteran Lojze Babnik je prikazal verjetno eno najboljših iger v svoji karieri, in če k temu pristajemo še velik delež ostalih (Komadine, Verniga, Kosmine), potem je uspeh popolnoma zaslužen. Omenimo pa naj ob tem še nekaj: vnovič se je pokazalo, da je potrebno za vrhunske dosežke trdo delo. Novomeščani so brez dvoma vrsta sposobna takšnih rezultatov. To so navsezadnje dokazali tudi v petek, vendar bo za kaj več potrebno še več dela. V mislih imamo predvsem podatke, da Novomeščani sedaj trenirajo štirikrat na teden po poldrugo uro, vrhunski re-ultati in tudi cilji, kot so si jih zastavili pred pričetkom tega prvenstva, pa terjajo precej več, tudi po 10 ur trdega treninga na teden.

Rezultati polfinalnega turnirja: Mladost Monteg-Pionir 3:0 (14, 3, 2), Pionir-Vardar 3:2 (6, -14, 13, -6, 14), Mladost Monter-Vardar 3:0 (5, 5, 12). B. B.

KDO NA OBČINSKO PRVENSTVO?

NOVO MESTO — Kar okoli 50 pionirjev in pionirk na OŠ Kutje Rupena tekmuje tačas za mesta, ki vodijo na občinsko prvenstvo. Med mlajšimi pionirji so v skupini A v najboljšem položaju Došlič, Udovič in Bajc, v skupini B pa Stokanovič in Šporar. Pri mlajših pionirkah so dve koli pred koncem na vrhu Hlača, Vidmarjeva, Petkovškova in Baznikova, pri starejših pionirjih pa so po nepopolnem zadnjem kolu na najboljših mestih Bančev, Golob, Koncilija, Čebular in Rozman. Starejše pionirke bodo tekmoval dvokrotno, medtem ko je pri pionirjih COŠ naslednji vrstni red: Glišek, Stokanovič, Maras, Korent, Bančič itd.

SINDIKALNO PRVENSTVO SNEŽNIKU

KOČEVJE — Ekipa Snežnika iz Kočevske Reke je zmagovalca letošnjega šahovskega sindikalnega občinskega prvenstva, ki se je pred dnevi končalo v hotelu Pugled, Cimer, Malnar, Murn, Stankovič in Gabrič so zbrali 18 točk, za njimi pa so se uvrstile ekipe Elektra, Skupščine občine, Itasa itd. Izven konkurence je nastopila še vrsta OŠ Zbora odposlancev in zasedla 3. mesto. M. G-č.

POKAL BRATOM BLASOM

SEVNICA — ŠK Milan Majcen iz Sevnice je prejšnji teden pripravil počeštitev občinskega praznika ekipni šahovski turnir. Udeležilo se ga je 7 štiričlanskih ekip in 23 posameznikov. Zmaga je pripadla bratom Blasom, sledijo pa: Lisca (Sevnica), Svoboda (Krmelj), Sevnica — levi breg, Sevnica — desni breg, Metalna (Krmelj) in Društvo invalidov Sevnica. V posamičnem seštevku je zmagal Rudi Blas.

Kaj bo prinesel »Top 12«?

G. Komac, 16-letni član NTK Kočevje, se je uvrstil med 12 najboljših jugoslovanskih mladincev

KOČEVJE — Pred dnevi je bil v Kočevju zvezni mladinski kvalifikacijski turnir v namiznem tenisu, na katerem je za največje presenečenje poskrbel 16-letni član domačega namiznoteniškega kluba Gregor Komac. Z izredno igrjo je namreč ugnal vse nasprotnike in tako zasedel prvo mesto, kar mu je prineslo tudi pravico do nastopa na zveznem tekmovalju najboljših mladincev pod nazivom »Top 12«.

»V prostore namiznoteniškega kluba sem prvič stopil pred petimi leti, ko sem hodil še v 5. razred osnovne šole. Bela logica in lopar sta me osvojila, postala sta časoma moja največja ljubezen, pričel sem tudi redno in trdo trenirati, prvi uspehi pa so prišli po treh letih. Postal sem namreč član republiške pionirske selekcije,« razlaga Komac, danes dijak II. letnika strojne šole.

Uspehi so se zatem vrstili kot na tekočem traku. Komac je postal eden najobetavnejših jugoslovanskih igralcev, zmagovalec številnih tekmovalj, mitingov in revij. Naj omenimo le, da je leta 1983 zasedel na državnem pionirskem prvenstvu v Tuzli 5. mesto, da je zmagal na članskem republiškem prvenstvu II. skupine, da se je na memorialnem turnirju »Lovro Ratkovič« v Kikindi uvrstil na 8. mesto med najboljšimi jugoslovanskimi mladinci, da je zmagal na mednarodnem prvenstvu v Novi Gorici, da ne naštevamo naprej. »Namizni tenis je postal danes zelo zahteven šport. Celu za doseganje povsem poprečnih rezultatov je potrebno mnogo vaditi in igrati. Sam treniram prav vsak dan po dvakrt, prostega časa praktično nimam, saj so tekmovalja domala celo leto. Zanesljivo je

Šport

Novomeški šahisti prvaki LAO

V novomeškem domu JLA prvenstvo LAO v šahu in kegljanju

NOVO MESTO — Konec minulega tedna je bilo v novomeškem Domu JLA letošnje jubilejno, 10. prvenstvo Ljubljanskega armadnega območja v šahu in kegljanju. Največ uspeha so imeli gostitelji, zmagovalnim ekipam in posameznikom pa je odlični in pokale podelil generalpodpolkovnik Mirko Mirtič.

Rezultati, šah: 1. Novo mesto (Čigan, Jelič, Soldo, Solnikov, Lončarevič, Sušnjar, Zgonc) 26, 2. Ljubljana I 25, 3. Maribor 19, 4. Ajdovščina 18, 5. Grančar 18, 6. Vrhnika 17, 8. Pivka 14, 9. Ljubljana II 13, 10. Slovenska Bistrica 12 itd.

Kegljanje — posamično: 1. Bajič (Postojna) 882 podrtih kegljev, 2. Zlatkovič (Novo mesto) 863, 3. Čulič (Ljubljana) 860 itd., dvojice: 1. Bajič — Juranek (Postojna) 1.680, 2. Rožajac — Zlatkovič (Novo mesto) 1.676, 3. Kobaljič — Dalmacija (Novo mesto) 1.668 itd., ekipno: 1. Ljubljana I, 2. Novo mesto I, 3. Novo mesto II, 4. Vrhnika, 5. Ajdovščina, 6. Slovenska Bistrica, 7. Postojna, 8. Kranj, 9. Ljubljana II, 10. Ribnica.

NOVOMEŠKI PRVAKI, TREBANJCI V KVALIFIKACIJE

NOVO MESTO — Na kegljišču novomeškega doma JLA se je pred dnevi končalo letošnje ekipno prvenstvo Dolenjske. Po pričakovanju je zmagalo Novo mesto, medtem ko so kegljači novomeškega Mercatorja z 2. mestom dosegli svoj največji uspeh — uvrstitev v kvalifikacije za vstop v II. republiško ligo. Končni vrstni red: Novo mesto 15,055 podrtih kegljev, Mercator 14,561, Metlika 14,396, Rudar (Črnomelj) 14,385. N. G.

KLONILE ŠELE V FINALU

NOVO MESTO — Mlade rokometarice Novega mesta so na nedavno končanem pionirskem republiškem prvenstvu zabeležile velik uspeh. Potem, ko so v predtekmovalnih najprej premagale Olimpijo s 13 : 9 in nato še Dravo s 13 : 10, so se uvrstile v finale in tam po ogorčenem boju izgubile z Dupljam z 9 : 12 (6 : 8). Največ zadetkov na turnirju so za Novomeščanke dosegle Hvala 12, Šmale 9 in Tomasova 6.

pač, da moraš ta šport ljubiti, kajti ni kar tako pustiti svojo mladost za zelenimi mizami.

Kočevski namizni tenis že nekaj let dosega lepe rezultate, predvsem po zaslugi trenerja Marjana Oražma. Pogoji za delo so dobri, zanimanje za ta šport tudi in tako nič čudnega, če so vse selekcije polnoštevilno zastopane.

»Tako jaz kot klub imamo pred seboj še trdo delo. Čaka nas namreč težka sezona v I. A republiški ligi. Nikakor ne mislim, da se bomo borili za obstanek, realno bi bilo, da zasedemo 3. mesto za ekipama Vesne iz Zaloga in Murske Sobote. Kar pa zadeva mene, je na prvem mestu zvezni turnir dvajsetih najboljših jugoslovanskih mladincev. Moja želja je, da bi se uvrstil okoli 4. mesta prav tako pa želim tudi v prihodnje obdržati status mladinskega republiškega reprezentanta,« je končal Komac.

Po besedah njegovega trenerja Oražma so za Komaca vsi našeti cilji dosegljivi, z nekaj srečo lahko celo poskrbi še za kakšno prijetno presenečenje. M. GLAVONJIČ

Gregor Komac: »Želim priti med pet najboljših jugoslovanskih mladincev.«

Zaživele mlade Brusnice

Ena najboljših mladinskih organizacij Dolenjske

Pred dobrim tednom je velika nova stavba v Brusnicah dobila novo preobleko. Po dveh letih se dela na domu KS Brusnice bližajo kraju. Pri izgradnji so sodelovali občani, člani galskega društva, veliki delež pa so prispevali tudi mladinci KS Brusnice s prostovoljnimi delom.

Mladinska organizacija v tej KS je ena izmed najbolj delavnih mladinskih organizacij na Dolenjskem. Steje 80 članov, od katerih je več kot polovica aktivnih. V preteklem obdobju so izvedli več zabavnih prireditev, delovnih akcij, npr. čiščenje potoka, zbiranje starega železa, prvomajski krus, športno tekmovanje mladih iz drugih KS, na katerem so zasedli prvo mesto, in drugo. V okviru mladinske organizacije deluje v KS Brusnice več društev: kulturno društvo, ki pripravlja proslave ob praznikih in vzdržuje celo manjšo knjižnico. Športno društvo, ki ima v svojem sestavu ekipo za mali nogomet in šahovsko društvo; leto ima v načrtu izvedbo šahovskega tekmovanja. Člani športnega društva imajo rekreacijo v telovadnici OŠ. Predsednica KS Brusnice Marinka Mrk pravi: »Potrebno bo še veliko truda in prizadevnosti, da bomo dosegli to, kar načrtujemo. Z aktivnostjo koristimo sami sebi, ker nam na račun delovnih akcij KS daje več denarja. Z več denarja pa lahko več naredimo.«

M. SOTLER

SVOBODA NAM POMENI VSE

Svoboda je beseda, ki jo izgovarja na tisoče in milijarde ljudi. Je kakor mati, zato jo moramo čuvati, lepšati in urejati, da bomo čim boljše živeli v njej. Svoboda je ključ iskrene lepote, ki je skrit v naši zavesti in je največji zaklad na svetu. Vsi smo srečni v svobodi, v svobodni domovini.

ZLATKA DULAR, 8.b
 COŠ ADAM BOHORIC
 BRESTANICA

DOMOVINA

Domovina je kot najdražja knjiga, ki jo je treba brati in poznati. Kaj mi pomeni? Pomeni mi dom, sošolce, prijatelje, mamo, očeta. Po njej vedno hrepenim. Starejši ljudje mislijo, da je v naših mladih srcih ugasnil plamen ljubezni in spoštovanja do domovine. Pa je to res? Ne, saj se zavedamo, da bi bilo vse izgubljeno, če bi nam jo sovražnik vzel iz rok. Pripravljani smo jo braniti v vsakem trenutku.

RESNIK IRENA, 8.b
 OŠ Adam Bohorič Brestanica

VIDEO VEČERI V »ROGU« STEKLI

DOLENJSKE TOPLICE — Premiera video glasbenih večerov v znanem gostišču »Rog« minuli petek je uspela. Zato so se odločili, da bodo s tovrstnim informativno-zabavnim glasbenim programom nadaljevali, in vsi ljubitelji dobre glasbe so v Dol. Toplice vabljeni vse praznične dni, saj bo video diskoteka Sraka obratovala od četrta, 28. novembra, do sobote, 30. t. m., vsakič s pričetkom ob 19. uri. Prve dele večerov bodo obiskovalci preživljali ob spremljanju posnetkov z različnih glasbenih prireditev in koncertov iz bližnje in daljne zgodovine popularne glasbe; večji deli večerov pa bodo seveda namenjeni plesu na video posnetke trenutno najpopularnejših izvajalcev, kot so Modern Talking, Sandra, A-Ha, Falco, Sade, Dire Straits itd. V »Rogu« bodo v prihodnje poskrbeli tudi za primerne svetlobne učinke, program pa bo vodil Drago Vovk.

ZA ZDRAVO BARVO MESA IN KLOBAS

Tisti, ki nekaj da na kakovost mesnih izdelkov ve, da morajo biti zdrave rožnato rdeče barve. Včasih smo uporabljali čilski soliter. Danes imamo na voljo SALAMURIN, že pripravljeno mešanico za hitro razsoljevanje mesa. Z dodatkom SALAMURINA in začimb izdelava domačih klobas, salam ter prekajenega mesa ni več nobena umetnost.

THI HRASTNIK 125 let

HP Kolinska, n. sol. o. Ljubljana Izvršni odbor TOZD Belsad Kočevje 31 Črnomelj

objavlja prosta dela in naloge

kurjača parnega kotla (2 delavca)

pogoji:
 — delavec s pridobljeno strokovno izobrazbo II. zahtevnostne stopnje kovinskopredelovalne usmeritve, ki po usposabljanju uspešno opravi preizkus znanja in ima najmanj 2 (dve) leti delovnih izkušenj na področju energetike
 — delavec s končano osnovno šolo, ki po usposabljanju uspešno opravi preizkus znanja in ima najmanj 10 let delovnih izkušenj na področju energetike
 — v roku enega leta mora uspešno opraviti preizkus znanja za kurjača parnega kotla
 — delo je dvoizmensko
 — poskusno delo traja 45 dni.
 Delovno razmerje bo sklenjeno za nedoločen čas, s polnim delovnim časom.
 Kandidati, ki izpolnjujejo navedene pogoje, naj pošljejo pisne ponudbe z opisom dosedanjega dela in dokazili o izpolnjevanju pogojev v 8 dneh na naslov: HP Kolinska, TOZD Belsad, 68340 Črnomelj, Kočevje 31.
 Kandidate bomo obvestili o izbiri v 10 dneh po odločitvi.
 670/48-85

SVET SKLADA KRKINIH NAGRAD

Učenci srednjih šol Dolenjske in slovenskih srednjih šol v zamejstvu! Če bi radi poglobili svoje znanje in preizkusili svoje ustvarjalne in raziskovalne sposobnosti, vas vabimo, da se prijavite na

RAZPIS KRKINIH NAGRAD ZA LETO 1986

- Sodelujete lahko z nalogami iz naslednjih tem:
1. Vitaminski in dietetični izdelki v sodobni prehrani
 2. Sinteza, izolacija, biosinteza zdravilnih učinkovin in oblikovanje zdravil
 3. Prikazovanje podatkov in rezultatov poskusov s pomočjo računalniške grafike
 4. Izobraževalna, kulturna in raziskovalna dejavnost slovenske mladine v zamejstvu
 5. Razvoj kulturne in telesnokulturne dejavnosti v delovni organizaciji Krka

Med mladimi želimo spodbujati skupinsko delo. Zato vas vabimo, da razpisane teme obdelate v v skupini treh do pet učencev. O izbrani temi nas pisno obvestite do 15. januarja 1986. Napišite nam naziv teme, kratko vsebino naloge, osebne podatke učencev in mentorja ter naslov šole. Predlagano temo naloge vam bo svet sklada Krkinih nagrad pisno potrdil.

Vsak učenec lahko prejme Krkino nagrado le enkrat. Naloge, ki ste jih že poslali na druge razpise, ne morejo konkurirati za našo nagrado. Nagrajene naloge postanejo last Krke, vi pa boste obdržali pravico, da svoje delo objavite, vendar boste morali navesti, da ste zanj prejeli Krkino nagrado.

Svet sklada se lahko tudi odloči, da nagrajene naloge odkupi.

Izdelano nalogo pošljite v dveh izvodih do 10. septembra 1986 na naslov: KRKA, tovarna zdravil, n.sol.o., 68000 Novo mesto, Cesta herojev 45 (za SKLAD KRKINIH NAGRAD). Dodatne informacije lahko dobite v izobraževalnem centru Krke.

Višine nagrad so:
 I. nagrada 50.000 din
 II. nagrada 40.000 din
 III. nagrada 30.000 din
 Slavnostna podelitev Krkinih nagrad, na katero bodo povabljeni vsi nagrajenci in mentorji, bo v oktobru 1986.
 669/48-85

ABC Pomurka — Gostinsko podjetje Sevnica

objavlja prosta dela in naloge:

- natakarja za delo v PE Barbara — Krmelj
- natakarja(-ico) za delo v PE Bife na Vogalu

Pogoji: končana poklicna šola gostinske oz. trgovske smeri — IV. stop. zahtevnosti, 2 leti delovnih izkušenj. Poskusno delo traja 2 meseca. Za delo v Krmelju možnost stanovanja. Prijave pošljite na gornji naslov (komisiji za delovna razmerja) v 10 dneh po objavi. Rok obvestila o izbiri: 8 dni.
 668/48-85

ZA TISTE, KI HITIJO OB PRAVEM ČASU

od 15. novembra do 31. decembra 1985

10 % NOVOLETNI POPUST

ZA VSE STAVBNO POHIŠTVO ZA STROPNE IN STENSKÉ OBLOGE IZ SMREKOVEGA IN BOROVEGA LESA

Nudimo fco montažo in priznavamo stroške prevoza nad določeno vrednost nakupa.

VSE STAVBNO POHIŠTVO NA ENEM MESTU, PO KONKURENČNIH CENAH

lesna industrija SKOFJA LOKA

Poslovalnice:
 Skofja Loka
 Kidričeva 58
 tel. (064) 61-185, 61-361

Zagreb-Sesvete
 Zagrebačka 164
 tel. (041) 253-259

Nova Gradiška
 Krajačeva 31
 tel. (055) 62-428

Pula
 Fižela 7a (na Stoji)
 tel. (052) 48-877, 23-976

Crikvenica
 Vinodolska 31
 tel. (051) 78-115

Zadar
 Biogradska b. b.
 tel. (057) 23-815

Sibenik
 Ul. Bratstva i jedinstva 98
 tel. (059) 23-876

Sarajevo-Rajlovac
 Ul. 21. maja 147
 tel. (071) 542-200, 542-391

Stara Pazova
 Kamenjarova 29
 tel. (022) 311-530, 311-561

Niš
 Ul. Nikodije Stojanovića (Tatka)
 tel. (018) 65-930

Kragujevac
 Neseje ličvo
 tel. (034) 64-324, 66-235

Valjevo
 Kolubarska b. b.
 tel. (014) 24-222, 22-225

Osijek
 Cepinska b. b.
 tel. (054) 31-922, 31-456

Split
 Kavanjinova 1
 tel. (058) 48-780

Bar
 Biotehn. obraz. centar D. Vlah
 ekonomsko dvorište centra
 tel. (085) 22-189

Skopje-Madjar
 Ul. 821 br. 3
 tel. (091) 515-214

Peč
 Ul. Pavljane b. b. i skladište Dečani
 tel. (039) 21-861, 61-350

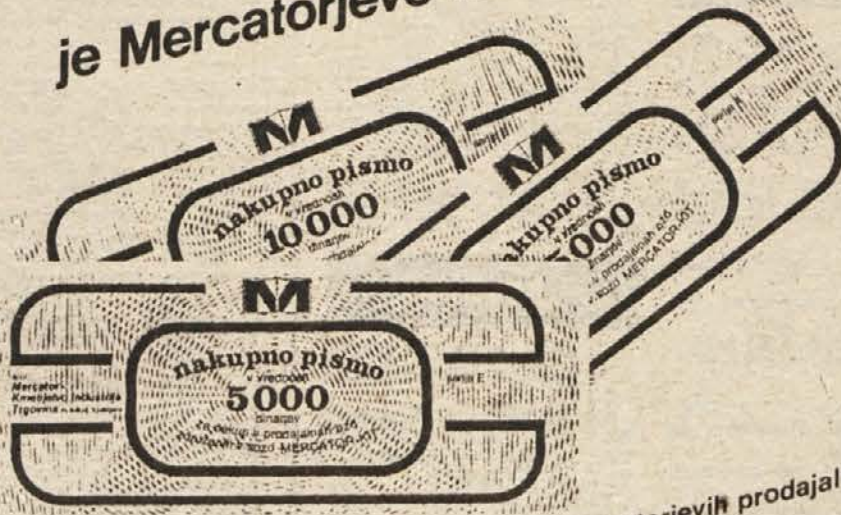
Delovni čas, neprekinjeno od 7.-17. ure.

DOLENJSKI LIST

OGLAS V DOLENJSKEM LISTU — USPEH

PISMO Z DOBRO NOVICO

je Mercatorjevo nakupno pismo

- novost z ugodnostjo pri nakupih v 1520 Mercatorjevih prodajalnah
 - zahtevajte informacije v najbližji Mercatorjevi prodajalni

ZAHVALA

73. letu starosti nas je za vedno zapustil dragi ata, stari ata in tast

ANTON PUCELJ

Replje 6

Želimo se zahvaliti vsem sorodnikom, sosedom in znancem, ki so pokojnemu darovali cvetje in vence, nam pa kakorkoli pomagali ter izrazili sožalje. Hvala GD Zagorica, Vel. Gaber, Sela—Šumberk in Log, govorniku za poslovilne besede, župniku za lepo opravljeni obred, pevsem pa za zapete žalostinke. Pristrčna hvala vsem, ki ste ga v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti.

Sinova Tone in Jože ter hčerka Pepca z družinami

ZAHVALA

Ob težki izgubi naše drage mame, babice, prababice in tete

KATARINE GIMPEJ

s Krupe 6

se pristrčno zahvaljujemo za vsestransko pomoč sorodnikom, dobrim sosedom in prijateljem, ki so nam v najtežjih trenutkih kakorkoli pomagali, ustno ali pismeno izrazili sožalje, darovali vence in cvetje ter pokojno mamo spremili na zadnji poti. Hvala zdravnikom ZD Črnomelj in internemu oddelku bolnice Novo mesto za zdravljenje in lajšanje bolečin. Zahvaljujemo se tudi ISKRI Semič, govornikom za besede slovesa in duhovniku za opravljeni obred. Vsem za vse še enkrat pristrčna hvala!

ŽALUJOČI: vsi njeni

ZAHVALA

V 59. letu starosti nas je zapustil naš oče

JANEZ BUTALA

iz Šipka 7

Pristrčno se zahvaljujemo sorodnikom, sosedom in prijateljem, ki so nam v težkih trenutkih stali ob strani, nam izrekli sožalje ter darovali vence in cvetje. Posebna zahvala zdravstvenemu osebju Splošne bolnice Novo mesto, patronažnim sestram ZD Črnomelj, Podjetju za ptt promet Novo mesto, sodelavcem DO Gorenje, GA TOZD Kompressorji Črnomelj, ZB in govorniku tov. Bečaju, Dragatuš, pevsem in župniku za opravljeni obred ter vsem, ki ste pokojnega spremili na zadnji poti.

YSI NJEGOVI

*Toplice so visoko,
a nižji, mama, je tvoj grob,
zakaj si nas zapustila,
troje žalostnih otrok?*

ZAHVALA

V 53. letu nas je po težki bolezni za vedno zapustila draga žena, mama, stara mama, sestra in teta

TEREZIJA PELKO roj. VOVKO

iz Šmarjeških Toplic 12

Zahvaljujemo se sorodnikom, vaščanom in znancem za izrečeno sožalje, podarjene vence in cvetje. Hvala DO Krka—tozd Izolacija, kolektivu Merlin, DO Novotehna ter OO ZSMS Šmarješke Toplice. Posebno se zahvaljujemo družinam Borse, Per in Zoran ter župniku za opravljeni obred.

Žalujoči: mož Anton, sinova Franci in Jože z družinama, hčerka Marinka z družino ter sestri Marjana, Lojzka, brata Jože in Ivan z družinami in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega moža, očeta, starega očeta, brata, tasta, strica in svaka

FRANCA NOVAKA

s Sel 23 pri Raki

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem, ki ste nam v teh žalostnih trenutkih stali ob strani, izrazili sožalje, darovali vence in pokojnika spremili na njegovi zadnji poti. Hvala vsem, ki ste nam kakorkoli pomagali, posebno pa gospodoma župnikoma za lepo opravljeni obred in ganljive poslovilne besede ter pevsem za zapete žalostinke. Prav tako se zahvaljujemo zdravstvenemu osebju nevrološkega oddelka Splošne bolnišnice Novo mesto, ki so mu lajšali bolečine v zadnjih dnevih življenja. Vsem in vsakemu posebej še enkrat iskrena hvala!

Vsi njegovi

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage mame, babice in prababice

ANI BREZNIKAR

roj. Kaplan

s Senovega

se najlepše zahvaljujemo vsem, ki ste z nami sočustvovali, ji poklonili mnogo cvetja in jo tako številno pospremili k zadnjemu počitku. Posebna zahvala obema govornikom za ganljive poslovilne besede, pihalnemu orkestru Svoboda Senovo in oktetu Svoboda Senovo za izvedene žalostinke ter organizaciji ZB Senovo za častno slovo od pokojnice. Obenem se zahvaljujemo vsem njenim sosedom in prijateljem za nesebično pomoč in skrb v času pojenja njenih moči. Iskrena hvala družini Rupnik, ki nam je pomagala v najtežjih trenutkih.

Sin Ernest z družino

ZAHVALA

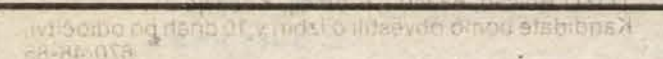
V 65. letu starosti nas je zapustil dragi mož, oče, brat in stric

DARKO KOTAR

sofer iz Vinice 54 pri Črnomlju

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki ste ga spremili na njegovi zadnji poti, mu darovali vence in cvetje ter nam izrekli sožalje. Posebna zahvala vaskularnemu oddelku bolnice Novo mesto, ZD Vinica, GG Črnomelj, ZSAM Črnomelj—Metlika, družbenopolitičnim organizacijam, godbi na pihala, Pekarni Črnomelj, Belt, IMV Črnomelj, govornikom za poslovilne besede ter sosedom za nesebično pomoč. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: vsi njegovi

ZAHVALA

Ob boleči izgubi najine drage sestre in tete

ALBINE ŽBOGAR

frizerke v pokoju

se pristrčno zahvaljujemo vsem njenim zvestim prijateljem, sorodnikom, frizerskim mojstrom, posebno Cirilu Puclju, nekdanjim kolegicam, sosedom in znancem ter vsem, ki ste jo pospremili na njeno zadnji poti, darovali cvetje in nama izrazili sožalje. Zahvaljujemo se tudi predstavniku KS Majde Šilc in č. patru frančiškanku za opravljeni obred in poslovilne besede. Hvala vsem, ki ste nama v teh težkih trenutkih pomagali.

Žalujoča: sestra Bruna in nečak Peter

*Če bi solza mrtve obudila,
ne bi tebe, ljubi oče,
črna zemlja krila.*

ZAHVALA

Mnogo prežgodaj in nepričakovano nas je v 52. letu starosti zapustil nepozabni mož in oče

JOŽE TISOV

Pristava 4

Pristrčno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in znancem, ki ste nam v težkih trenutkih pomagali in nam izrekli sožalje ter darovali cvetje. Hvala govornikom in župniku za opravljeni pogreb. Zahvala velja tudi GG Novo mesto, IMV—PFS in VVO Novo mesto.

Žalujoči: žena Rezka z otroki, brat in sestre ter ostalo sorodstvo

*Zapustil ljube sem in dom,
pri Sveti Trojici čakal bom,
čakal na vesel čas,
ko grenka smrti spet združi nas.*

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža, ata, starega ata, brata, strica

STANKA DOLENSKA

z Malkovca 25

se najlepše zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem, znancem, kolektivu KPD Dob pri Mirni za podarjene vence, cvetje in izrečeno sožalje. Posebna hvala družinam Janeza Leniča, Antona Kešeta, Majcnovim ter Leničevim, ki so nas tolažili in nam izrekli sožalje. Hvala patronažnim sestram iz Krmelja za nego na domu, godbi iz Sevnice, pevsem iz Mokronoga, župniku za opravljeni obred in govorniku Selevšku. Hvala ZB Tržišče. Društvu upokojencev Tržišče, kakor tudi vsem krajanom, ki so pokojnega v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti, od koder ni več vrnitve.

Žalujoči: vsi njegovi

ZAHVALA

V 55. letu starosti nas je zapustil dragi mož, oče, stari oče, brat, stric in boter

JANEZ BOIČ

iz Drame 23

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki ste ga spremili na njegovi zadnji poti, mu darovali vence in cvetje ter nam izrekli sožalje. Hvala kaplanu za opravljeni obred. Posebna hvala Iskri HIPOT in UP-ORI, ŽTP Ljubljana in Kremenu iz Novega mesta.

Žalujoči: žena Slavka, hčerke Stanka, Ivanka, Boža z družinami ter sestri in ostalo sorodstvo

*Vsa sreča je pri nas minila,
ko tebe, dragi oče, zemlja je pokrila.
Vse bolj osamljene naše so poti,
odkar v temnem grobu počivaš,
ljubi oče, ti.*

ZAHVALA

V 76. letu starosti nas je nenadoma zapustil naš dobri oče in stari oče, brat in stric

MATIJA KUCHAR

iz Otavnika 11

Zahvaljujemo se vsem sorodnikom, znancem in prijateljem, ki ste ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti, mu darovali cvetje in vence ter nam izrekli sožalje. Posebna zahvala govornikom tov. Štruklju in tov. Selevšku za poslovilne besede. Hvala župniku za lepo opravljeni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: otroci z družinami in ostalo sorodstvo

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

TEDENSKI KOLEDAR

Četrtek, 28. novembra — Jakob Petek, 29. novembra — Dan republike, Sobota, 30. novembra — Andrej Nudolja, 1. decembra — Natalija Ponedeljek, 2. decembra — Blanka Torček, 3. decembra — Franc Sreda, 4. decembra — Barbara Četrtek, 5. decembra — Stojan

LUNINE MENI

5. decembra ob 10.01 — zadnji krajec

KINIO

BREŽICI: 29. in 30. 11. francoski film Cena nevarnosti, 1. in 2. 12. ameriški film Footloose, 3. in 4. 12. ameriški film Prvi ponedeljek v oktobru.

mali oglasi

službo dobi

V razpisu hišnega sveta Ragovsko naselje št. 660/47-85 za prosta dela in naloge kurjača je v pogojih pomotoma izpadlo: poskusno delo 3 mesece.

FRIZERKO sprejme za nedoločen čas frizerski salon «MILKA». Novo mesto, Partizanska 3. Dober osebni dohodek, proste sobote. Tel. 21-282.

stanovanja

MLAD ZAKONSKI PAR brez otrok išče stanovanje v Trebnjem ali bližnji okolici. Šifra: «REDNA PLANCIKA».

SPREJMEM sestanovalko v ogrevano sobo Cankarjeva 13. Novo mesto.

GARSONJERO v Novem mestu, delno opremljeno (25 m²), centralna, topla voda), prodam najboljšemu ponudniku. Telefon (068) 23-431.

motorna vozila

JUGO 45, nov. prodam. Tel. 23-342, popoldne.

ZASTAVO 750, letnik december 1977, prodam. Saje, Dol. Straža 5.

PRODAM ZASTAVO 750 in peč za etažno centralno (Kueppersbusch 14). Avto zamenjam, tudi za večjega. Franc Koželj, Ljubljanska 20. Novo mesto, tel. 26-636.

VARTBURG, letnik 1975, ugodno prodam. Kocjan, Mirna peč 118.

RENAULT 4 prodam po delih. Informacije po telefonu 47-505, Anton Mihelič, Slovenska vas 22.

ZASTAVO 101, letnik 1974, prodam. Ogled možen vsak dan od 15. ure do 16.30. Anton Gačnik, Mirna 147.

TRAFIC 530 B, letnik 1982, odlično ohranjen, prodam ali zamenjam za VW bus, novi model, IMV 2200. D Mercedes, podaljšan, povišan, letnik 1979, 5000 km po generalni, prodam. Z. 435 K, letnik 1981, dobro ohranjen, prodam. Telefon 52-073, Anton Vrščaj, Kolodvorska 56, Črnomelj.

PRODAM nove dele za Z 101 (dva nosilca motorja, čelna stena, blatniki, robniki, pragi in notranji koši). Silvo Novak, Dolenja vas 10, Otočec.

ČRNO MELJ: 29. 11. in 1. 12. italijanski film Banana Joe, 1. 12. francoski film Po prvi ljubezni, 3. 12. ameriški film Monstrumi morja, 4. 12. ameriški film Dvoriščno okno.

KOSTANJEVICA: 30. 11. ameriški film Farmerke z rožnatimi očmi, 1. 12. angleški film Pink Floyd — vid.

NOVO MESTO — DOM JLA: Od 2. do 4. 12. jugoslovanski film Južna steza.

NOVO MESTO — DOM KULTURE: 28. 11. filmsko gledališče švedski film — Funny in Aleksander, 29. 30. 11. in 1. 12. ameriška komedija Čarobni tižol, 29. in 30. 11. ameriški film Veliki beg, 1. in 2. 12. ameriški fantastični film Sporočilo iz vesolja, 2. in 3. 12. komedija Banana Joe, 3. in 4. 12. češka komedija Sestre.

SEVNICA: 28. 11. ameriški film Črni pesek, 29. in 30. 11. ameriški film Narobe zemlja.

R 4 prodam, Rudi Škof, Slavka Gruma 23, Novo mesto, telefon 25-260.

ZASTAVO 750, letnik 1979, prodam. Vide, Groblje 21, Sentjernej.

GOLF diesel prodam. Tel. 25-863.

Z 750, letnik 1982, dobro ohranjeno, prodam. Ogled vsak dan, S. W., Cerovec 8, Dolenjske Toplice.

FIAT 126 P, letnik 1978, prodam, Andrej Turk, Mali Orehek 5, Novo mesto.

PRODAM tovorni avto TAM 110 t 10, registriran do 25. 8. 1986. Ogled vsak dan od 15. do 17. ure, Marjan Cvelbar, Malence 5, Kostanjevica.

ZASTAVO 750, letnik 1976, dobro ohranjeno, prodam na 12 SM. Telefon 21-106.

ZASTAVO 750 in traktorske verige prodam. Potov vrh 16, telefon 26-893.

MINI 1000 prodam, Barbič, Mala Cikava 15, Novo mesto.

Z 101 S, letnik 1979, prodam, Tel. 84-666, Straža.

ZASTAVO 101, letnik 1976, na novo registrirano, prodam, Rus, Mejniška vas 32, Dolenjske Toplice.

126 P, letnik 1980, prodam, Telefon 24-470.

Z 101, letnik 1976, prodam, Telefon 23-705.

PRODAM Z 750, letnik 1985. Prodaj tudi opel kadet 1200, letnik 1981, Štefka Pucelj, Otočec 74, telefon (068) 85-143.

ŠKODO 105, letnik 1980, ali 126 P, letnik 1976, prodam, Telefon 24-140.

Z 750, letnik 1981, prodam, «Dragan, Štatenberg 6, Trebelno.

UGODNO prodam karambolirano školjko za JUGO 45, letnik 1985, Milena Šitnik, Kapele 42, tel. 68-407.

R 12, letnik 1976, prodam, Telefon 85-164.

Z 750, prodam po ugodni ceni. Ogled vsak dan, Ludvik Kocjančič, Žužemberk 120.

ZASTAVO 750, letnik 1974, obnovljeno, prelakirano, brezhibno, ugodno prodam, Joško Živic, 68294 Boštanj, tel. 82-074.

PRODAM dve novi motorni kolesi, Tomos 15 SLC in APN 6, ter elektromotor (ena faza 2,5 KW), Maks Teraž, Florjanska 45, Sevnica, ali telefon (068) 81-930.

kmetijski stroji

TRAKTOR Fent (15 KS) s koso prodam, Matjašič, Arnovo selo, Artiče.

TRAKTOR Fiat (25 KM), letnik 1970, dobro ohranjen, s kosilnico, prodam, Ivanka Kuhelj, Šmarje 18, Sentjernej.

TRAKTOR Ferguson (35 KS) prodam, Jamšek, Smarješke Toplice 27.

PRODAM kosilnico Figaro in obračalnik — oboje ali posamezno, Stroja sta dobro ohranjena, Anton Mešiček, Zigarski vrh 21, 68290 Sevnica.

TRAKTOR Porsche (14 KM) prodam ali menjam za Z 750 ali Z 101, Pavlič, Gor. Maharovec 14, Sentjernej.

PUHALNIK Tajfun, malo rabljen, prodam, Telefon 23-674.

TRAKTOR Ferguson 533 s kabino in plug Slavonac prodam, Stane Urek, Drečji vrh 7, 68321 Trebelno.

PRODAM traktorja FIAT ŠTORE 502 ali FERGUSON (35-KS), letnik 1984 in 1985, Ivan Vovko, Brezje 1, Ratež, 68321 Brusnice, tel. (068) 85-945.

PRODAM traktor Ferguson 35 s kabino in čelni nakladalnik za gnoj, Jože Lapuh, Miklavčeva 66, Brežice, tel. 62-907, od 19. ure dalje.

TRAKTOR Ursus prodam ali zamenjam za avto v vrednosti do 1.000.000 din, Pavlič, Kladije 1, Blanca.

TRAKTOR Ferguson 35 v dobrem stanju prodam, Franc Prijanovič, Mali Nerajc 9, 68343 Dragatuš.

prodam

UGODNO prodam novo žago Partner, Cvelbar, Ravno 21, Raka.

DESKO za plujeenje snega prodam, Alojz Šutar, Orešje 11, Šmarješke Toplice.

PRODAM TV Grand-elektronic, črno-beli, star leto dni, po ugodni ceni, Herman Krakov, Straža 158.

PRODAM dobro ohranjen kotel za kuhanje žganja, Tel. 44-423.

PRODAM trajno goreči štedilnik, električna bojlerja (50 l in 8 l) in izvenkrmni motor T 18, Tel. 24-234.

PRODAM računalnik COMMODORE C 64 s krmilno palico in kasetofonom, Telefon 20-557.

PRODAM trifazni šivalni stroj Schepel, Informacije tel. 23-030 int. 345, Marjan.

Prodaj štiristranski rezkar za izdelavo opažev in brunaric ter motor Rade Končar (18 KW, 1400 obratov), Anton Berk, Prelesje 27, Šentrupert.

PRODAM filmski projektor in kamero, Telefon 22-402, dopoldne, ali: Berger, Šmihel 33 (nad trgovino), Novo mesto.

PRODAM 3 leta staro bregovo kobiljo, Albina Vrščaj, Bitnja vas 6, 68231 Trebelno.

KRAVO, težko 650 kg, brejo 9 mesecev, vozno, staro 9 let, sive barve, prodam, Lipar, Sp. Stari grad 53, 68270 Krško.

LISICO za na vrat prodam, Radomir, C. Horenjev 34, tel. 22-789.

TV GEROJEJE color ugodno prodam, Vprašajte na telefon 22-556.

REPO za kisanje prodam, Naslov v upravi lista (6416/85).

SVINJO za zakol prodam, Fani Jerele, Brezovica 26, Šmarješke Toplice.

TV, črno-beli, nov, z garancijo, prodam, Smolenja vas 22, Novo mesto.

PRODAM pralni stroj in kombiniran štedilnik (plin-elektrika), Drska 20, Novo mesto, telefon 21-835.

SENO (cca 1000 kg) prodam, Regeča vas 37 a, Novo mesto.

PRODAM žago Stihl v tekočem stanju, Boričevo 1, Novo mesto.

PRODAM rabljen električni bojler (80 litrov), emajirano kopalno kad, električni štedilnik s pečico in peč na trda goriva, Marija Kranjc, Rožno 56, Blanca, telefon 88-396.

PRALNI STROJ in hidrofor ugodno prodam, Telefon 24-581.

PRODAM 5 m³ suhih drv, Naslov v upravi lista (6417/85).

WALKMAN, Sanyo, nov, prodam, Telefon (068) 23-355.

PRODAM ovce merinos solčavke, Tel. 24-752.

PRODAM dobro ohranjeno harmoniko B ES AS, Cveto Križ, Trata 4/XII, Kočevje, telefon (061) 852-338.

PRODAM kombiniran štedilnik (2 plin, 4 elektrika), Tel. 22-893.

ZELO poceni prodam kombiniran električni štedilnik (2 plin, 4 elektrika) z električno pečico in programirano uro, Tel. 23-609.

PRODAM zimski plašč iz prave kože številka 38, Naslov v upravi lista (6418/85).

PRODAM kravo s tetelom in prašiča za zakol, Jablan 5, Mirna peč.

PRODAM DVA prašiča za zakol, Tel. (068) 26-900.

PRODAM zamrzovalno skrinjo, avto prikolico s priklučkom za Z 101, peč na olje, Anton Kovač, Prečna 51, Novo mesto.

KONJA, starega 7 let, in 5 ton sena prodam, Dušan Busič, Bojanci 28, Vinca, telefon 55-383.

PRITLIKAVE PINČE prodam, Tel. 26-665.

PRODAM dve telici, stari po 14 mesecev, kravo, drugič brejo, Vidrih, Otočec, telefon 85-125.

posest

VSELJIVO HIŠO prodam, Štefan Kovačič, Gor. Vrhpolje 12, Šentjernej.

čestitke

Dragemu JANEZU AVSCU z Mlega Slatnika 28 želimo ob minulem praznovanju še mnogo sreče in zdravlja. Vsi, ki ga imamo radi.

Dragim, dobrim in skrbnim staršem Martinu in Valentini Andrejič iz Gotne vasi 39 a želimo ob 20-letnici skupnega življenja vse najboljše, največ pa zdravja sinovi Martin, Joško in sorodstvo iz Kanade in Avstralije.

Najdražjim staršem Francu in Alojziji Žitnik s Trške gore 51 želijo ob 25-letnici skupnega življenja veliko medsebojnega razumevanja in vse, kar si sama želita. Danica z Jožetom, Marjan z ženo Cvetko in vnuka Aleš in Brigita.

MARIJI ŠMAJDEK iz Regeče vasi iskreno čestitamo za 79. rojstni dan in god ter ji želimo trdnega zdravja, Mici in Milka z družinami.

razno

FRIZERSKI SALON «Milka», Novo mesto, Partizanska 3, čestita za praznik republike 29. november. Delovni čas: od ponedeljka do petka od 6. do 20. ure, sobota od 6. do 13. ure. Se priporočamo!

SPREJMEM dekle, ki bi rada nadaljevala šolanje, tečaj, se kaj učila ali zaposlila, ji pomagam, ali siroto za posvojitve, Martin Kaplan, Galjevica 14, Ljubljana.

IŠCEM dobre ljudi, ki bi mi pomagali poiskati ostarele, nudim vso oskrbo. Šifra: «NA DEŽELI».

obvestila

ELEKTRO SERVIS DJURICA BANJAC, Hitro, poceni in z garancijo, popravljam vse gospodinjске stroje in elektromotore, Tel.: 25-393 od 6. do 7.30 (TAKOJ) in od 16. do 22. ure (po dogovoru). Se priporočam!

SKIBUS Novo mesto — Kranjska gora vsako soboto! Prijave: Ciril Zajc, Lebanova 11, Novo mesto, tel. 21-947.

ZAGAM drva v Novem mestu in okolici, Tel. 21-360.

Tekstilna tovarna Novoteks Novo mesto

vabi k sodelovanju

lastnike kombijev in manjših furgonov za prevoz konfekcijskih izdelkov.

Vozila morajo biti opremljena tako, da se izdelki lahko transportirajo v visečem stanju. Vsa pojasnila se dobijo v transportnem oddelku investicijsko vzdrževalne službe Novoteks.

671/48-85

Življenje s seboj te žene, z njim se boriš in veš, da mu ne ubežiš da ni rešitve nobene, da te bo gnalo s seboj, dokler se mu zdi in da te odloži morda že nočoj.

M. Bor

ZAHVALA

V 78. letu starosti je prenehalo biti plemenito srce naše ljubljene mame, tašče, babice in sestre

TEREZIJSKE BEJA

roj. Štamcar

iz Škrljevega pri Šentrupertu

Zahvaljujemo se vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za darovano cvetje, toplo sočustvovanje in nesebično pomoč ter tako številno spremstvo na zadnji poti. Iskrena hvala gospodinu Jožetu Vrani za poslovljne besede, gospodu župniku za lepo opravljeni obred ter pevcem za ganljive žalostinke.

Žalujemo: hčerka Boža z možem Pavlom, vnuki Miro, Tomo in Renatka, sin Boris, brat France, Andrej in sestra Lojzka ter ostalo sorodstvo

V naših srcih je bolečina, v našem domu je praznina, odkar si nas, draga mama, zapustila.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše dobre mame, sestre, stare mame, tašče in prababice

NEŽE FRANKO

iz Gor. Vrhpolja 17

se najlepše zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za pomoč, izrečeno sožalje in podarjeno cvetje. Hvala sodelavcem Tiskarne Novo mesto, Tovarni zdravil Krka — TOZD Zdravila, Zavodu za raziskavo materiala Ljubljana. Iskrena hvala župniku za opravljeni obred in vsem, ki ste nam v najtežjih trenutkih stali ob strani.

Vsi njeni

ZAHVALA

V 54. letu starosti nas je za vedno zapustil naš dragi oče, stari oče, brat in stric

ALOJZ ŠTERK

iz Gribelj 71

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, znancem in prijateljem za pomoč in vsem, ki ste nas v težkih trenutkih tolažili in nam pomagali, nam ustno ali pisмено izrazili sožalje, pokojnemu podarili vence in cvetje ter ga spremili na njegovi zadnji poti. Posebna hvala delavcem Integrala iz Črnomlja, Belta Črnomelj, Garnizona Črnomelj, DO Beti Metlika, Varnost Novo mesto, osebju Doma ostarelih občanov Novo mesto, pevskemu zboru Griblje, tov. Petru Požeku za poslovljne besede pred domačo hišo ter župniku za opravljeni pogreb.

VSI NJEGOVI

DOLENJSKI LIST

IZDAJA DIC, tozid Dolenjski list, Novo mesto.

USTANOVITELJICE LISTA: občinske konference SZDL Brežice, Črnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje.

IZDAJATELJSKI SVET je družbeni organ upravljanja, Predsednik: Tone Jesenko.

UREDNIŠKI ODBOR: Drago Rustja (glavni urednik in vodja tozda), Marjan Legan (odgovorni urednik), Ria Bačar, Andrej Bartelj, Marjan Bauer (urednik Priloge), Mirjam Bezek, Bojan Budja, Anton Jakše (vodja novinarskega servisa in EPS), Zdenka Lindič-Dragaš, Milan Markelj, Pavel Perc, Jože Primc, Jože Simčič, Jožica Teppey, Ivan Zoran in Alfred Železnik.

IZHAJA vsak četrtek — Posamezna številka 60 din. Letna naročnina 1.500 din. Za delovne in družbene organizacije 3.000 din, za tujino 15 ameriških dolarjev-oz. 50 DM (ali ustrežna druga valuta v tej vrednosti) — Devizni račun 52100-620-970-257300-128-4405/9 (Ljubljanska banka — Temeljna dolenski banka Novo mesto).

OGLESI: 1 cm višine v enem stolpcu za komercialne oglase 900 din, za razpise, licitacije ipd. 1.200 din, 1 cm na prvi ali zadnji strani 1.800 din. Vsak mali oglas do 10 besed 500 din, vsaka nadaljnja beseda 50 din. Na podlagi mnenja sekretariata za informacije IS skupščine SRS (št. 421-1/72 od 28. 3. 1974) se za Dolenjski list ne plačuje davek od prometa proizvodov.

TEKOČI RAČUN pri podružnici SDK Novo mesto 52100-603-30624. Naslov: Dolenjski list 68001 Novo mesto, Germova 3, p.p. 33, telefon uredništva (068)23-606 in 24-200, telefon novinarskega servisa 23-610, telefon ekonomske propagande, malih oglasov in naročniškega oddelka 24-006. — Nenaročenih rokopiesov in fotografij ne vračamo — Časopisni stavek, prelom in filmi: DIC, tozid Grafika, Novo mesto — Tisk: Ljudska pravica, Ljubljana.

VSI NJIHOVI

OLGE ŠPILAR, MARIJE in ZVONETA ŠTEMBERGER

ZAHVALA
Ob tragični smrti naših najdražjih

se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sodelavcem, mnogim, zelo mnogim prijateljem, krajanom Novega mesta, Mirne peči in okolice za vložene izjemne napore in nesebično pomoč, ki ste nam jo nudili v naših najtežjih dneh. Hvala vam za iskreno izražena sožalja in tople besede tolažbe.

*Ne solze naše, žalost in trpljenje
obuditi, dragi oče, ne more te v življenje.
Zakaj, zakaj?
Zdaj vemo, da pretežka je bila bolezen,
prebridko je bilo trpljenje.*

ZAHVALA

Tragično nas je zapustil dragi mož, oče, brat in stric

**LADO
KOLENC**

iz Gorenje vasi pri Mirni

Želimo se zahvaliti vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste nam v najtežjih trenutkih kakorkoli pomagali, delavcem in delovnim organizacijam Kolinski Mirna za vsestransko pomoč, KPD Dob Mirna, prostovoljnimi gasilskim društvom in govornikom, zdravniku dr. Wilibaldu Buchbergerju, Kliničnemu centru Ljubljana, CIT oddelku ter kirurškemu oddelku bolnice Novo mesto. Hvala gospodu dekanu za opravljeni obred in pevcem za žalostinke.

Žalujoci: vsi njegovi

ZAHVALA

14. novembra nas je v 53. letu starosti nepričakovano zapustil ljubljeni mož, očka, brat, svak in stric

**JOŽE
ILENIČ**

iz Zorenc 2 pri Črnomlju

Najlepše se zahvaljujemo sosedom, sorodnikom, znancem in prijateljem za podarjene vence, cvetje in denar ter za izrečeno sožalje. Posebno se zahvaljujemo TOZD BELT Črnomelj, Rudniku Kanižarica, OŠ Črnomelj, Gorjancem Novo mesto, Beti Črnomelj, GD Butoraj ter zastavonošem, govornikom za poslovilne besede Antonu Jakofčiču in Janezu Butalu ter godbi na pihala iz Črnomlja. Hvala vsem, ki ste pokojnika pospremili na njegovi zadnji poti.

Žalujoci: žena Pavla, sinova Branko in Stanko, hčerka Zdenka, brata Vinko in Lojze, sestri Pepca in Štefka ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Kruta usoda nam je iznenada v najboljših življenjskih letih in polnega načrtov izrgala iz naših rok ljubelega in nikoli pozabnega moža, očeta, sina, brata in strica

**RUDIJA
PRIJANOVIČA**

iz Črnomlja, Pod smreko 2

Njegova življenjska pot je bila kratka in bogata, v naših srcih pa je ostala za vedno globoka in nedomestljiva praznina. V trenutkih neizmerne žalosti ste nam prijatelji, sosedje in znanci izrekli iskreno sožalje, za kar vam najlepša hvala. Posebej se zahvaljujemo ZSAM in OOZS KZ iz Črnomlja za pomoč in izrečene besede, OOZS Iskra, OŠ Črnomelj, SŠTZU Novo mesto in VVO Čardak za darovano cvetje, moškemu pevskemu zboru iz Gribelj, cerkvenemu pevskemu zboru iz Črnomlja in duhovniku za opravljeni obred. Vsem, ki ste bili z nami in ste pokojnega pospremili na prerani zadnji poti, še enkrat najlepša hvala!

Žalujoci: žena z otroki, oče in mati, bratje, sestre in ostalo sorodstvo

*Saj čas zaceli rane vse,
tolažijo ljudje,
a brazgotin, ki v srcu so,
ne celi čas — nihče!*

ZAHVALA

Nepričakovano je med opravljanjem večernega dela omahnila v smrt naša draga sestra in teta

REZKA LUZAR

iz Slamne vasi

Najlepše se zahvaljujemo vsem sosedom, sorodnikom, znancem, ki ste nam v najtežjih trenutkih stali ob strani, nam ustno ali pisno izrazili sožalje in našo teto spremili na zadnji poti. Hvala g. župniku za lepo opravljeni pogrebni obred in tov. Vraničarjevi za poslovilne besede pred domačo hišo. Posebno zahvalo smo dolžni dežurnemu osebju ZD Metlika, zlasti dr. Ivki za spremstvo in pomoč med prevozom v bolnišnico. Hvala dežurni ekipi kirurškega oddelka Splošne bolnišnice Novo mesto za pomoč in trud, da bi naši teti ohranili življenje. Vsem in vsakemu posebej hvala!

VSJ NJENI

*Če bi solza mrtve obudila,
ne bi tebe, dragi Polde črna zemlja krila.
Tolažba edina nas krepi,
da srečamo se v večnosti.*

ZAHVALA

Neizmerna je bolečina, da nas je tragično in mnogo prežgodaj v 36. letu zapustil naš dragi mož in očka

LEOPOLD KUPLENK

iz Vrha pri Pahji 8

Iskreno se zahvaljujemo sosedom, posebno Novakovim, vsem sorodnikom, ki so nam pomagali v najtežjih trenutkih, kirurškemu oddelku za pomoč in prizadevnost, da bi mu rešili življenje. Nimamo besed, s katerimi bi se zahvalili podjetju Dolenjka za podarjene vence, izraze sožalja in denarno pomoč in skrb za nas, ki smo ostali sami. Posebna hvala sodelavcem skladišča za spremstvo ob pogrebu, gospodu dekanu iz Šmihela za zadnje slovo, obemagovornikom, tov. Jakiju in sosedi Marjani, za tople besede ob odprtem grobu. Hvala učencem 3. razreda osnovne šole Otočec in delovnim organizacijama Žito in Krki ter vsem, ki ste pokojnega tako številno pospremili na zadnji poti. Še enkrat iskrena hvala!

Žalujoci: žena Marija, sinček Poldi, hčerkici Matejka in Martinca, bratje in sestre z družinami in ostalo sorodstvo

*Zjutraj ne veš, kam bodeš drevi legel,
ne kdo te vzdrami, ko zapreš oko.
Kadar si svojim dragim v roke segel,
nemara si za vedno vzel slovo...*

(O. Župančič)

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta, dedka, brata, očima in strica

JANEZA KOŠAKA

iz Hrvaškega broda 22

se najlepše zahvaljujemo vsem prijateljem, znancem in sosedom, posebno pa Bregarju, Zamanu in Košaku iz Dobrave, ki so nam v težkih trenutkih pomagali, nam stali ob strani, pokojnemu darovali cvetje in ga spremili na zadnji poti. KK Šentjernej — predsedniku Slavku Novaku za poslovilne besede in nosilcu prapora Francu Kovačiču, pevcem iz Šentjerneja ter župniku za opravljeni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoci: žena Tončka, sin Ivan in Pavla z družino, Franci z družino, Milka z družino, brat France in sestre Albina, Pavla, Kristina, Tončka in Fani ter ostalo sorodstvo

V SPOMIN

2. decembra bo minilo pet let, odkar nas je zapustil dragi

**STANKO
SIMONIČ**

z Vinjega vrha pri Semiču

Hvala vsem, ki se ga spominjate.

VSJ NJEGOVI

ZAHVALA

Tiho in skromno, kakor je živela, nas je v 82. letu starosti zapustila naša draga mama, stara mama in sestra

**MARIJA
KRAŠOVEC**

iz Pekla pri Trebnjem

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, vaščanom, prijateljem, znancem in delovnim organizacijam za pomoč, izrečeno sožalje in podarjeno cvetje. Hvala tudi gospodu župniku za lepo opravljeni obred in pevcem za zapete žalostinke.

Žalujoci: vsi njeni

ZAHVALA

Ob izgubi naše drage mame, babice in prababice

**MARIJE
TURK**

Na Bregu 9, Črnomelj

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, sestri pokojne, sosedom, še posebej sosedu Gregoričevi in dr. Strmčevi za nesebično pomoč. Posebna zahvala gospodu kaplanu za opravljeni obred in pevcem ter vsem, ki ste pokojni darovali vence in cvetje in stali ob strani v najtežjih trenutkih.

Vsi njeni

*S cvetjem ti grob krasimo,
v trajno ljubezen in spomin,
cvetje s solzami svežimo,
a v srcu je polno bolečin.*

V SPOMIN

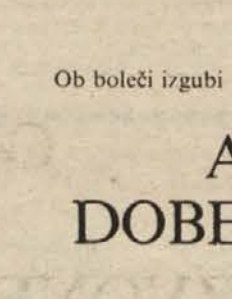
1. decembra mineva žalostno leto, odkar smo za vedno izgubili našo dobro in skrbno ženo, mamo, babico in taščo

**JELENO
BUSIČ**

iz Bojancev 28

Ne moremo dojeti resnice, da nas je za vedno zapustila. Hvala vsem, ki se je spominjate, ji na grob prinašate cvetje in prižigate svečke.

Žalujoci: mož Dušan, hčerka Mira z družino, sin Bogdan z družino, hčerka Radmila ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega, nepozabnega dedija

**ALOJZA
DOBERDRUGA—
ELIJE**

se prisrčno zahvaljujemo vsem, ki ste ga spoštovali, mu darovali cvetje, nam ustno ali pisno izrazili sožalje ter pokojnega spremili v njegov tih dom. Posebno se zahvaljujemo osebju kirurškega oddelka novomeške bolnišnice, Zvezi združenj borcev občine Novo mesto, delavcem Cestnega podjetja Novo mesto, govorniku za poslovilne besede, novomeški godbi in pogrebnikom. Spomin nanj bo v naših srcih vedno topel in živ.

V globoki žalosti: žena Pavla, hči Slavka z Bojanom in Bojano ter drugi sorodniki

ZAHVALA

V 65. letu starosti nas je po dolgi in teški bolezni zapustila naša draga žena, mama, stara mama, sestra in teta

**ANA
JARC**

Dolenja vas 4

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, vaščanom, prijateljem in znancem. Posebno se zahvaljujemo TOZD Ločna Labod, VGP Novo mesto, Beti Mirna peč, pevcem, duhovniku in vsem, ki ste našo mamo spremili na njeni zadnji poti, ji poklonili vence in cvetje. Vsem še enkrat najlepša hvala!

Žalujoci: vsi njeni

JANEZ KLOBUČAR

Nekdaj in danes, to sta besedi, ki se v pogovoru z Janezom Klobučarjem iz Kočevja pri Črnomlju največkrat ponovita. Kako tudi ne, ko pa si je v preteklosti v svojem pestrem, razgibanem življenju nabral toliko izkušenj, ki bi jih bilo dobro uporabiti danes, zlasti še, ko se poskušamo izvleči iz krize.

Te izkušnje pa si je nabiral v težkih časih, ob delu v rudniku Kanižarica in v kamnolomu, kjer je pred drugo svetovno vojno garal 12 let, pa pozneje med vojno in še štiri leta po njej kot oficir. Ni mu bilo lahko, ko je bil v službi pri oddaji kmetijskih pridelkov, ko se je leta 1949 vrnil v Črnomelj, a tudi ne, ko so ga dve leti pozneje izvolili za župana občine Loka, leta 1951, ko so se majhne občine združile, pa za župana črnomeljske občine. Toda kot značajan, skromen, pošten in delaven človek si je pridobil zaupanje pri ljudeh, s tem pa vedno tudi kopicu pridnih rok, ki so pomagale pri obnovi domovine, kar je s pridom uporabil tudi potem, ko je leta 1955 začel s koordinacijo dela pri gradnji vodovoda Jerneja vas — Črnomelj.

«Takrat je ljudi pri delu vodila zavest, da morajo delati, danes pa so marsikje preveč razpuščeni,» razpravlja Janez. Zanj je namreč prav delo tisto, ki pelje k uspehu, blagostanju, predvsem pa notranjemu zado-

M. BEZEK

voljstvu ljudi. Kako bi si sicer razložili, da, čeprav je pred dnevi dopolnil 75. leto, z ženo še vedno sama obdelujeta kmetijo, redita prašiče, dve kravi in celo konja. «Nad svojim življenjem se ne pritožujem, čeprav je bilo v njem več trnja kot rož, kajti tudi v sedanji krizi mnogim ni prizaneseno. Zal pa smo za te težave v glavnem sami krivi. Pred leti bi si kmetje radi kupili stroje, a so jih lahko dobili le s pomočjo zadruga, pa še takrat so bile težave. Koliko ljudi bi, ostalo doma, pa so odšli v tovarne, domačije so ostale prazne, kar še najbolj občutijo v oddaljenih vaseh. Kakšne so delovne navade nekaterih! Eden drži lopato, štirje gledajo. Rekel sem jim že, da tako ne gre, pa sem dobil odgovor, da za svoje plačilo še preveč naredijo. In naša zadolženost! Saj povsod berem in slišim le o dolgovihi.

Kdo jih bo poravnal? sprašuje Klobučar, ki zvesto spremlja dogajanja doma in po svetu in mu ne uide nobena informacija. Predlaga, da bi se tudi v vsakdanje življenje vnesel takšen red kot vlada pri lovcih.

Janez je namreč že od leta 1951, ko je bila ustanovljena lovska družina Loka, njen član. Zato delo lovcev dobro pozna, njegovi lovski tovariši pa ga poznajo kot dobrega prijatelja, ki je vedno za pravične odnose v družini, a dosleden pri spoštovanju pravil. Tudi njegova zaslug je, da lovska lovska družina dobro gospodari, da so si na Bistrici zgradili lep dom, da se je število članov od ustanovitve do danes, predvsem pa v zadnjih nekaj letih, več kot potrojilo. Delovne akcije, katerih je bil sicer oproščen, a je vedno prihajal nanje, skrb za naravo, družabna srečanja — to je tisto, zaradi česar prihaja Janez v lovsko družino, in šele na koncu lov. Ljudem in živalim želim pomagati v življenju, smrti ne priznava.

M. BEZEK

NAGRAJENČEVA FOTOGRAFIJA — Janez Papež iz Kočevja je prejel na republiški razstavi barvnih diapozitivov v Kočevju prvo nagrado za posnetek »Čaplja«, mi pa vam predstavljamo črno-belo fotografijo tega avtorja, ki ji je dal naslov »Februarski«.

Lovci na naravne lepote

V Kočevju podružnična razstava črno-bele fotografije in republiška barvnih diapozitivov

KOČEVJE — V Likovnem salonu v Kočevju so 21. novembra odprli razstavo črno-belih fotografij članov podružnične kluba Diana: v soboto, 23. novembra, pa je bila v srednješolskem centru VI. klubska (republiška) razstava barvnih diapozitivov »Diana 85« pod naslovom »Divjad v naravnem okolju«. V soboto zvečer so tudi prikazali barvne diapozitive gledalcem in podelili nagrade najbolje ocenjenim diapozitivom. V oceno je prispelo

KRVODAJALCEM SE AIDS NI BATI

NOVO MESTO — Strah pred novo boleznijo se je neupravičeno lotil tudi nekaterih krvodajalcev. V zvezi s tem smo pri občinskem odboru Rdečega križa dobili naslednje pojasnilo: Krvodajalec se z aidsom ne more okužiti. Igle in ves pribor za odvzem so vedno sterilizirane in se uporabijo le enkrat, po uporabi pa se vedno zavržejo.

Sporni Barbarini milijoni

Barbara Čemas že tri leta zama terja posojenih 26 starih milijonov — Sodišče je ugotovilo, da ji Antonija Perc nič ne dolguje — Še pritožba

NOVO MESTO — Čisto na začetku te žalostne zgodbe sta bili Barbara Čemas in Antonija Perc dobri prijateljici. Odnosi pa so se skalili potem, ko je Barbara prodala svoj rojstno hišico v belokranjski vasi Zilje pri Vinici in za eno noč shranila pri Antoniji 40 starih milijonov. Ta ji naslednji dan denarja ni hotela izročiti, češ da ga je posodila svoji hčeri za gradnjo nove hiše v Črnomlju. Dogodek je star že skoraj tri leta. Barbara pa še do danes ni dobila nazaj vsega denarja. Pravico je iskala tudi na sodišču, ki pa je na koncu odločilo, da Antonija Perc Barbari Čemas nič ne dolguje.

«Denar sem potrebovala, saj se kot bolnica na želodcu nisem več mogla prehranjevati v metliškem domu ostarelih. Odločila sem se, da starost preživim skupaj z Antonijo na Kolodvorski 7 v Črnomlju. Tisti dan, ko sem odšla v Metliko pospravljat in pripravljat svoje stvari za selitev, sem denar dala v hrambo Antoniji. Ker mi ta naslednji dan denarja ni vrnila, nisem vedela drugega, kot da napišem de-

pozitno pogodbo, ki jo je sestavil Jože Zupančič. Vse je bilo pred pričami podpisano, danes pa tak dokument ne velja nič,« je s solzami v očeh povedala 85-letna Barbara, ko se je prejšnji teden oglasila na našem uredništvu. S seboj je prinesla vsa potrdila, pogodbe in izjave, iz katerih je natančno razvidno, da sta Barbara in Antonija prvo depozitno pogodbo, s katero ji je prepuščila v hrambo 40 starih milijonov, napisali in podpisali 27. maja 1983. leta. Antonija ji je do 19. junija istega leta vrnila 14 starih milijonov, za preostalo vsoto pa so napisali novo pogodbo. Tudi tu jasno piše, da ji Antonija dolguje še 26 starih mi-

ČRNO NA BELEM — Ena od treh podpisanih izjav, kjer jasno piše, da ji dolžnica dolguje še 26 starih milijonov.

BO PRAVICA NA NJENI STRANI? — Čeprav ima Barbara Čemas v rokah vsa potrdila o tem, da je Antoniji Perc posodila denar, je sodišče izterjavo zavrnilo.

ljonov. Ker ji do konca leta Antonija preostalega denarja ni vrnila, se je Barbara obrnila na Temeljno sodišče v Novem mestu — enoto v Črnomlju. Sodišče je pod predsedstvom senata Darinke Plevnik ugotovilo, da je tožnica toženki dejansko izročila nekaj denarja od prodane hiše, ko je prišla k njej na stanovanje. Toženka je priznala, da je denar prejela, vendar ga ni preštelala, temveč samo spravila pod posteljo. Sodišče je ugotovilo, da ji je Antonija po obrokih res vrnila 14 starih milijonov, kar pa je tudi vse, kar ji je bila dolžna. V verodostojnost potrdila, po katerem bil toženka dolžna še 26 starih milijonov, je sodišče podvomilo. Barbari Čemas so pripisali starostno bolezen pozabljanja in »občasno pitje ter prišli do zaključka, da je bila Barbara v tistem času, ko je izročala denar, in potem, ko ga je po obrokih sprejemala, bistveno manj sposobna razumevanja in obvladovanja. Seveda velja na koncu za pisati tudi mnenje sodišča o priči Jožetu Zupančiču, ki je pisal pogodbo in potrdila. Sodišče ga ni zaslišalo, češ da gre za zakotnega pisarja, ki je bil pred 7 leti zato že kaznovan, sam pa o sebi pravi, da je le pošten človek, ki ogroženim krajanom pomaga pri iskanju pravic.

Barbara Čemas prebiva sedaj v Zdravilišču v Dolenjskih Toplicah. V pritožbi, ki jo je v teh dneh po svojem zastopniku poslala na višje sodišče v Ljubljani, stoji med drugim zapisano, da ni bila zaslišana cela vrsta prič, med njimi tudi Alojz Vranešič, ki bi lahko povedal, kaj je slišal, ko se je pri Jožetu Zupančiču oglasila Antonija Perc. Dejala je: »Dober dan gospod Zupančič, znate, kako bi ja napravila. Čemasovi bi šest milijonov dala odmah, dvajset milijonov pa bi plačala na obroke po petsto tisoč din (starih) na mesec, anti ja bo stari vrag krepal.« Tudi Antonijina vnukinja Tamara Potočar bi vedela povedati, kaj je slišala, ko se je Barbara oglasila pri Antoniji in je zahtevala denar. »Stara, ne boš ga dobila, smo pohištvo kupili.« Takšnih in podobnih »cvetk«, za katere sodišče ni vedelo in jih ni upoštevalo, v pritožbi ne manjka. Kako bo odločilo Višje sodišče, bomo poročali po obravnavi. J. PAVLIN

JEANS BUTIK VALENTINO Cankarjeva 4, Črnomelj 667/48-85

Brodniki izpod Bohorja pri zamejcih

Ansambel gostuje v Italiji in Belgiji

ŠEDEM — Čeprav nastopa narodnozabavni ansambel Brodniki šele dve leti, je dober glas okvintetu segel ne le v deveto vas, ampak celo v sosednjo Italijo. Zamejski Slovenci iz Sv. Lovrenca pri Čedadu, ki negujejo slovensko besedo in pesem v tamkajšnjem Kulturno-prosvetnem društvu Matajur, so »Brodnike« s Senovega enkrat že povabili v goste. Naključje je

Branko Kranjc: »Pripravljamo se, da bi posneli prvo veliko ploščo...«

hotelu, da je ravno tedaj — avgusta letos — v okolici Čedadu nastopala kulturna skupina iz Belgije. Ko so Belgijci slišali poskočne viže in slovenske napeve, so se na mah odločili, da povabijo slovenski ansambel še v svoje kraje.

«Nobenih posebnih gmotnih koristi si ne obetamo. Bolj gre za zadovoljstvo, kajti pravi užitek je igrati, prepevati in zabavati naše zamejske Slovence. S kakšnim navdušenjem nas sprejema pretežno mlado občinstvo! Pri nas pa se nam zdi, kot da je mlade srce poslusiati domačo zabavno glasbo,« pripoveduje Branko Kranjc, ki igra ritem kitaro. Po poklicu je trgovec, doma pa je, tako kot mizar Janez Kozole, ki igra »fraitonerico«, in delovodja v brestaniškem Tesu Drago Gošek, ki samo prepeva v ansamblu, v Šedmu pod Bohorjem. Varilec Tine Gorenc je tudi pevec, njemu, Dragu in Branku pa se pri nekaterih pesmih pridruži še strugar Janko Bogovič, ki sicer brenkva na bas kitaro, in je likratni strokovnik in duhovni vodja ansambla. P. PERC

Najlepši lovski dom

Stoji med Dolenjo vasjo in Rakitnico — Otvoritev bo spomladi — Manjka še nekaj opreme

DOLENJA VAS — Člani lovske družine Dolenja vas pri Ribnici so po dobrih treh letih gradnje dokončali svoj lovski dom, ki je eden najlepših takih domov daleč naokoli.

Odpreti so ga nameravali že letos, a jim je zmanjkalo okoli milijon dinarjev za nakup dela opreme za dvorano, medtem ko so ostalo opremo že kupili. Dom je na zelo lepem kraju ob odcepu ceste za Rakitnico in ima poleg vseh drugih potrebnih prostorov in naprav tudi dvorano za 100 ljudi.

Odkritja v župnijski cerkvi v Šentjerneju

ŠENTJERNEJ — V župnijski cerkvi v Šentjerneju so bili pri menjavi tlaka ob stiku ladje in prezbiterja odkriti sledovi kamnitega zidovja. Prve raziskave pod nadzorom konservatorjev Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine Novo mesto so pokazale, da gre za temelje starejših cerkve, ki so stale na mestu sedanje cerkve. Odkrite so bile tri gradbene faze, ki so stale na mestu sedanje cerkve. Odkrite so bile tri gradbene faze, ki segajo časovno od romanike do pozne gotike z značilno obliko prezbiterja.

Po vsej do sedaj odkopani površini se pojavljajo skeleti nekdanjih prebivalcev, ki so bili pokopani okoli cerkve. Vsaka kasnejša sritev je namreč segla nad grobove in tako so prišli skeleti v notranjost objekta. Nekateri skeleti ležijo pod temelji gotijske prezbiterja. To dokazuje, da so vsaj iz 15. stol. konservatorji Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine Novo mesto pričakujejo, da bodo nadaljnje arheološke raziskave odkrile še starejše najdbe, celo iz obdobja starih Slovanov.

Dosedanja odkritja v župnijski cerkvi v Šentjerneju predstavljajo izredno bogato gradbeno dejavnost v časovno in stilno različnih obdobjih. Odkritje romanske apside, gotijske prezbiterja in zgodnjerednjeveških grobov na istem mestu prerašča krajevni okvir in se postavlja ob bok pomembnejšim srednjeveškim najdiščem v Sloveniji. Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine Novo mesto

Večino vsega so lovci opravili s prostovoljnimi delom, plačali so le nekatere obrtnike. Posamezniki so naredili tudi po 900 do 1.000 prostovoljnih delovnih ur, največ pa Ivan Levstik, Stane Kromar in gospodar družine Franc Oražem. Z raznimi prispevki so lovciem pri gradnji veliko pomagali posestvo Snežnik, Riko, Inles in Združeno KGP.

Otvoritev lovskega doma načrtujejo za spomladi. Omenimo pa naj še, da družino uspešno vodijo poleg gospodarja, ki smo ga že omenili, predsednik Maks Štebljaj in tajnik Tone Bojc. J. P.

SILVESTROVO ŽE VABI

NOVO MESTO — V hotelu Metropol se že pripravljajo na najdaljšo noč. V spodnjih prostorih bo goste zabaval ansambel Objem, dobitnik prve nagrade publike letošnjega ptujskega festivala, v zgornjih prostorih pa pripravljajo intimno noč ob sveči, violini in klavirju v stilu »petkovih večerov«. Vstopnina in konzumacija je 2000 din, rezervacije pa sprejema recepcija hotela na tel.: 22-226 in 21-447.

Hotel Metropol vas vsak petek in soboto zvečer vabi v svojo restavracijo. Za plesno glasbo skrbi dr. Mance.

O delu fotolovskega kluba Diana smo se pogovarjali z Janezom Papežem iz Kočevja, dobitnikom letošnje prve (republiške) nagrade za barvni diapozitiv. Sodelovala sta še oba prejemnika diplom Stane Lavrič in Janez Konečnik, ki je tudi predsednik kočevske podružnice kluba Diana. Klub je bil ustanovljen leta 1973. Kočevska podružnica kluba šteje 15 članov, od tega je delavnih približno polovica. Med najuspešnejše podružnice sodijo tiste s sedežem na Bledu, Cerknem in Ljubljani, še najbolj aktivna pa je prav kočevska. Član je lahko vsak, kdor v naravi išče navdih za umetniško ustvarjanje. Klub redno prireja razstave del svojih članov.

Marko Figar, Janez Končnik, Stane Lavrič, Stanko Lavrič, Marko Masterl, Janez Papež in Anton Vovko. Na republiški razstavi barvnih diapozitivov pa so se razen že omenjenih treh nagrajencev predstavili še naslednji člani kočevske podružnice Diane: Janez Černač, Konrad Lampe, Stanko Lavrič, Mojca Papež in Anton Vovko. J. P.

DARUJ SVOJ NOTRANJI ORGAN

NOVO MESTO — Na pobudo Rdečega križa bodo tudi v Sloveniji že v pričetku prihodnjega leta pričeli akcijo »Daruj svoj notranji organ po smrti in reši življenje drugemu!« Vsak, kdor se bo še v času življenja odločil, da daruje svoj organ (ledvice, srce...) bo imel to svojo odločitev zapisano v posebni izkaznici. Najbolj radodarni bodo za napredek medicine znanosti lahko zastupili tudi vse svoje telo. Akcijo bo vodil Rdeči križ skupaj z bolnišnico.

kozerija REPIČEVINA — VSEMOGOČNA DEŽELA

Repičevina je, verjemite mi, vsemogočna dežela. Cesar ne zmorejo Japonci, Amerikanci ali celo Sovjeti, uspe nam. Ko pogine zaradi napačnega in skrajno nečloveškega prevoza živina na naši državni meji, ljudje zavzdihnejo in navadno rečejo: »To je možno samo v Repičevini.« Kadar koruza dobro obrodi, se Repičani še niso dogovorili za odkupno ceno. Kmetom se utrga film, kot radi rečemo, odločijo se, da naslednje leto ne bodo več sejali koruze, in Repičani jo uvažamo. Ljudstvo, vajeno takšnih primerov, pa govori: »To je možno samo v

Repičevini.« Upokojenke in upokojenici komaj shajajo s svojimi pokojninami. Reči so iz dneva v dan dražje, logično temu so penzije iz dneva v dan manj vredne. Naše časopisje, repiško torej, objavlja podražitve na zadnji strani, morebitna povišanja nekaj je tudi pitanih, modruje: »To je možno samo v Repičevini.« Nobena skrivnost ni, da so v Repičevini tudi brezposelni. Res pa je tudi to, da opravljajo dela in naloge ponekod še polpismeni ali celo nepismeni, in to takšna, za katera se zahteva visokošolska izobrazba. Mladi,

v glavnem šolani kader, stoji pred zaprtimi vrati, za njimi pa se bohotijo stari troti. To čivkajo že je možno samo v Repičevini.« Repiško telefonsko omrežje je med najbolj zaostalimi omrežji v Evropi, če ne celo na svetu. Ne razpolagam sicer s podatki, toda prepričan sem, da čakajo Repičani najdlje na telefonski priključek, in kar je še bolj pretresljivo, zanj tudi plačajo največje vsote. Repičani zavoljo tega sicer godrnjajo, največkrat pa se zadovoljijo s stavkom: »To je možno samo v Repičevini.«

Poglejte repiške ceste, prosim. So preozke, so slabo vzdrževane, na njih umirajo ljudje, kot bi bili na fronti. Nič čudnega: promet je gost kljub dragemu bencinu, šoferji so brezobzirni in neučakani. Zgodi se, da kdo spalačinka pešca in jo pobriše. Če ga dobijo, mu odmerijo milo kazen, kot da bi spraval ob perje kokoš in ne človeka. Za vse to, kar ni urejeno, pa plačujejo ljudje masne denarje, vendar največkrat vdano pravijo: »To je možno samo v Repičevini.« Še bi lahko tolkel po črkah na stroju, a bodi dovolj. TONI GAŠPERIČ